

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וחמישים-וחמש של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, ו' בכסליו התשנ"ט (25 בנובמבר 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה

סכנה רדיואקטיבית בדרום

שאלות ותשובות

הכנסת צמחים וזרעים לארץ דרך נתב"ג

מותם של 450 עגלים בדרך מאוסטרליה לישראל

פינוי פסולת רעילה ופסולת רפואית לאתרים לא מתאימים

זיהום מי הירקון

אתר הפסולת ברמת-חובב

הצבת אנטנות באזורי מגורים

אתר הפסולת ברמת-חובב

נזק לעיניים ממכשירים מצביעי לייזר

שאלות בעל-פה

שינוי שיטת התשלום בעבור תרופות בקופת-חולים הכללית

רשיונות לנשיאת נשק

טענת ה"סאנדיי טיימס" כי ישראל מפתחת נשק ביולוגי שיפגע בערבים בלבד

השידורים ברוסית בערוץ-23

שאלות ותשובות

המשכנתאות לזוגות צעירים

בעיית הדיור באום-אל-פאחם

הריסת בתים במזרח-ירושלים

מכירת דירות למגזר הערבי

מכירת דירות "עמידר"

היערכות לרעידת אדמה חזקה

הצעת חוק הרשויות המקומיות (מנהלי רשות חינוך ברשות המקומית), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ע' זיסמן)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון – מינוי שני סגנים ללא שכר), התשנ"ט-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק-יסוד: זכויות חברתיות

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – חובת פרסום תגובה בעיתון), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת צ' ויינברג)

הצעת חוק איסור הלבנת הון, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

הצעת חוק המרשם והיידוע (עבריינים), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א"ח שאקי)

הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – נזק מלחמה), התשנ"ו-1996
(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – החלה גם על חברי קיבוצים ומושבים), התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק מקרקעי ישראל (תיקון – איסור העברת קרקעות מדינה), התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצהרת אמונים של חבר הכנסת ישראל כץ
הצעת חוק המים (תיקון – הוספת מטרות), התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעות לסדר-היום
המחסור המסתמן במים בישראל וירידת מפלס הכינרת
הצעה לסדר-היום
רצח חברת הפרלמנט ד"ר גלינה סטארוביטובה
שאלות ותשובות
הפרסום ב"מבט" על שכונת רמת-שלמה
תקציב הנסיעות של ראש הממשלה
השקעת כספים בקולנוע הישראלי על-ידי רשות השידור
חקירת עצורים פלסטינים על-ידי השב"כ
קצבה לסוכן שב"כ
אישור חברי מליאת רשות השידור
הצעות לסדר-היום
המשבר ביהדות ארגנטינה
הצעות לסדר-היום
החשש לפיטורי עובדים במפעל "טלרד" ובחברת "מקורות" והגידול באבטלה
הצעה לסדר-היום
הצורך בשותפות ובהסכמה בין ממשלת ישראל לרשות הפלסטינית להמשיך ולקיים משא-ומתן גם בעת ניסיונות פיגוע
הצעה לסדר-היום
הקמת ממשלת אחדות לאומית והתנהגותם של השרים
הצעות לסדר-היום
המחלוקת סביב שחרור האסירים הפלסטינים
הצעה לסדר-היום
מה נעשה ברכוש ובכספי ניצולי השואה?
שאלות ותשובות
שטחי אש באזור רמות-מנשה-נחל-עירון

היערכות ישראל להתקפה אטומית
תלונות כוח המשקיפים בחברון
חקירת אסון צור
בדיקות רפואיות של מועמדים לשירות ביטחון
חשד לביצוע עבירות על-ידי הנהלת התעשייה האווירית
הקמת היאחזויות נח"ל במרכז הארץ
מנהל בית-החולים "אל-ראזי" בג'נין
ספרי תורה בבית-העלמין בחברון
חטיפת אזרח ערבי מהכפר זבידאת
התבטאויות של מפקד בצה"ל
עובדים זרים במחנות צה"ל
מעצרו של תושב ג'נין
התנכלויות לתושבי הכפר קריות
קרבתו של מחנה צבא לכפר באזור טובאס
הצעות לסדר-היום
ביקור חיילים, במסגרת סדרת חינוך, אצל הנזיר אוליביה מאבו-גוש

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' טל:

בוקר טוב, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת היום, יום רביעי, ו' בכסליו התשנ"ט, 25 בנובמבר 1998.

נתחיל עם שאלות לשר לאיכות הסביבה. חבר הכנסת בויס עדיין לא הגיע.

רחבעם זאבי (מולדת):

אולי נתחיל עם שר החקלאות?

היו"ר ד' טל:

כן, אבל השואל לא נמצא. סדר-היום כולל את סגן השר מיכאל איתן, והוא אמור להשיב על שאלות, אבל מאחר שהוא איננו עברנו לשר לאיכות הסביבה.

שבח וייס (העבודה):

גם הוא איננו.

היו"ר ד' טל:

השר לאיכות הסביבה נמצא.

שבח וייס (העבודה):

אמרתי שהעץ איננו, זה בויס. היער ישנו.

היו"ר ד' טל:

אכן.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אולי תבדוק אם הוא בכלל נמצא בבניין.

היו"ר ד' טל:

הוא עולה בגרם המדרגות.

חבר הכנסת בויס, אני מצפה ממך, אדוני, שתעמוד בזמנים. יש לך שאילתא בעל-פה מס' 294 לשר לאיכות הסביבה, בנושא: סכנה רדיואקטיבית בדרום. בבקשה.

סכנה רדיואקטיבית בדרום

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בעיתון "כל הנגב" פורסם, כי באזור התעשייה נעם, סמוך לצומת בית-הגדי, מיועד לקום מפעל תעשייה לעיקור מוצרים. עיקור המוצרים יתבצע באמצעות חומר רדיואקטיבי מסוכן.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מכיר את פרטי תוכנית המפעל?

2. מה היא הסבירות לפגיעה בציבור בעקבות פליטת חומר רדיואקטיבי?

3. מה ייעשה כדי למנוע את המפגע?

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, בבקשה.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

1. כן.

2. על המפעל להגיש דוח הערכת סיכונים לאגף הקרינה במשרד לאיכות הסביבה. לאחר הגשת הדוח ובדיקתו נדע מהי הסכנה הטמונה במפעל.

3. המפעל לא יקבל היתר לעסוק בחומר רדיואקטיבי אלא לאחר שיובהר מעל לכל ספק כי הוא בטוח לעובדים בו, לציבור ולסביבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת זאב בויס, בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, קיבלתי את תשובתך. היא מקובלת. רק אם אפשר שיהיה פרסום לציבור, מטעם המשרד, על אודות כל הטיפול שייעשה, הדרישות ומילויין על-ידי הגורם שיקים את המפעל.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, לפני חודשים אחדים עסקנו שוב, מול המשרד לאיכות הסביבה, בחשדות לקרינה רדיואקטיבית בחיפה, טענות וכן הלאה, והשר טיפל בזה במסירות ובתקיפות.

השאלה שלי היא ברמה יותר עקרונית: האם התחושה של השר היא שהמשרד מעורה בתוכניות של תכנון לאומי?

יש היום חובה בחוק עצמו להודיע למשרד, בשלבי התייעצות, על כל דבר שאכן יוקם בשלב כזה שהוא יוכל למנוע את זה ולא רק לומר אחר כך שזה לא בסדר, וכל זאת לאור העלייה הדרמטית בחשיבות נושאי איכות הסביבה בחיים, בחברה, בפוליטיקה ובכלל.

היו"ר ד' טל:

תודה. בבקשה, אדוני.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, רק אתמול דנו בנושא רמת-חובב, הקרינה והגזים הרעילים אשר הפילו שם קורבנות, אומנם לא בנפש, עד כדי מוות, אבל אושפזו כמה ערבים בדואים בסביבה, וגם בעלי-חיים נפגעו. מה עושה משרדך כדי לבער את הנגע הזה? והאם יועבר אתר הזבל של רמת-חובב ממקומו? תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

לגבי השאלה הנוספת הראשונה, יינתן פרסום מדויק לציבור על הממצאים של הסקר הסביבתי, אם מאפשרים למפעל לפעול או לא ובאילו תנאים.

לגבי השאלות האחרות, אין מה להוסיף על מה שאמרתי. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו נעבור לשאלות לשר החקלאות ופיתוח הכפר. אדוני השר, בבקשה.

הכנסת צמחים וזרעים לארץ דרך נתב"ג

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר החקלאות ופיתוח הכפר ביום כ' באב התשנ"ח (12 באוגוסט 1998):

כ-2,000 ישראלים נתפסו בשנה האחרונה בשדה התעופה בן-גוריון כשהם נושאים צמחים וזרעים. בנוסף, כמויות גדולות מצליחות לחדור ארצה ללא ביקורת ומסכנות את החקלאות והגינון. יש אפשרות שהצמחים יעברו חיטוי נגד מזיקים.

רצוני לשאול:

האם יפעל משרדך על מנת שרשות שדות התעופה תציב שילוט מתאים, שיחייב את המביאים זאת לארץ לעבור דרך מסלול אדום?

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

בעבר פעל משרדי בתחומי נתב"ג למניעת כניסת חומר צמחי ומוצרי צמחים במטען אישי לישראל.

לאחרונה נדרשו פקחי השירותים להגנת הצומח להפסיק לחלק איגרות המדגישות את האיסור הנ"ל.

נציגי משרדי פועלים להעלאת הסכנות הקשורות בהכנסת חומר צמחי לא מאושר לתודעת הציבור על-ידי פרסומת בתקשורת, פרסום בחברות התעופה ומשרדי הנסיעות והגברת הפיקוח בטרמינל הנכנסים בנתב"ג.

היו"ר ד' טל:

תודה.

מותם של 450 עגלים בדרך מאוסטרליה לישראל

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר החקלאות ופיתוח הכפר ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

ב-1 ביולי 1998 הגיע לישראל, דרך נמל עקבה, משלוח של כ-1,200 עגלים. מתוכם 450 הגיעו מתים, כנראה כתוצאה מתנאי הובלה בלתי ראויים. הגיע לידיעתי, כי האונייה שבה הועברו העגלים היתה אונייה ישנה, שאיננה מתאימה להובלת בקר למרחקים ארוכים.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים המתוארים נכונים?

2. מה ייעשה כדי שמקרים כאלה של התעללות לא יקרו בעתיד?

תשובת שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. השלטונות האוסטרליים מנהלים חקירה של האחראים להטענת האונייה ולהפעלתה, החשודים כי חרגו באופן חמור מהנדרש בהנחיות בין-לאומיות בנושא הובלת בקר. ממצאים מרשיעים יביאו להגשת כתבי אישום.

פינוי פסולת רעילה ופסולת רפואית לאתרים לא מתאימים

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את השר לאיכות הסביבה ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

פורסם, כי ברשויות מקומיות כגון נתניה, רמלה וראש-העין מסולקות פסולת רעילה ופסולת רפואית לאתרים לפסולת ביתית.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מאשר מידע זה?

2. מה ייעשה כדי לכפות את הדרישות החוקיות לפינוי פסולת רעילה לאתר מתאים, רמת-חובב?

3. מה הן פעולות הפיקוח של משרדך ברשויות המקומיות על מנת למנוע מעשים שכאלה?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עם סגירתו של אתר לסילוק פסולת בנתניה הוגבר פיקוח המשרד לאיכות הסביבה וסילוק הפסולת הרעילה אל אתר הסילוק בנתניה הופסק. הדבר נכון גם לגבי ראש-העין, אשר מסלקת את הפסולת שלה דרך תחנת המעבר רמניר לאתר רתמים.

2. המשרד לאיכות הסביבה מתנה במסגרת חוק רישוי עסקים תנאים מיוחדים לתפעול תחנות מעבר. במסגרת זו הוגבר פיקוח המשרד על תחנות המעבר ונאסרה קליטת פסולת מסוכנת בתחנות המעבר לפסולת ביתית, וקליטת פסולת רפואית מותנית באישור מנהל בית-חולים כי הפסולת עברה טיפול ועיקור.

3. המשרד פתח לאחרונה בהליכי תביעה משפטית כנגד מפעילי תחנות המעבר הרצלייה, רמת-השרון, תל-אביב ורמלה.

רק לאחרונה הוטל בבית-המשפט קנס בסך 143,000 ש"ח על קבלן ששפך פסולת באזור רמת-השרון, לאחר שנתפס על-ידי פקחי המשרד לאיכות הסביבה.

זיהום מי הירקון

חבר הכנסת א' גבאי שאל את השר לאיכות הסביבה ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

בעיתונות נמסר, כי שנה מאז אסון המכבייה הירקון עדיין מזוהם באופן המסכן את האוכלוסייה.

רצוני לשאול:

אילו פעולות נוקט המשרד לחיסול הסכנה?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בקטע העליון של הירקון, מהמעיינות ועד לכניסת נחל-קנה, זורמים מים שפירים ללא זיהום. בקטע האמצעי, מכניסת נחל-קנה ועד לסכר שבע טחנות, רוב המים הם מי קולחין באיכויות שונות. מכון הטיהור של כפר-סבא והוד-השרון, הפועל מאז 1996, מזרים קולחים באיכות טובה מבחינה כימית, אך ללא חיטוי. מכון הטיהור המיושן של רמת-השרון מזרים קולחים באיכות כימית גרועה, אף הם

ללא חיטוי. מלבד מקורות עיקריים אלו זורמים ביובלי הירקון גם שפכים מקלקיליה, מאלפי-מנשה ומיישובים נוספים. מצטרפים לכך גם זיהומים נקודתיים ממוסכים וממסעדות המוזרמים ישירות לנחל הירקון.

עיריות כפר-סבא והוד-השרון נדרשו על-ידי משרדנו לשדרג את איכות הטיפול לרמה שלישונית על מנת להשיג הפחתה נוספת בריכוזי המזהמים, לרבות חיטוי והשמדת פתוגנים. בימים אלו מתקיימים דיונים לקביעת לוח זמנים ליישום דרישה זו.

מועצת רמת-השרון משלימה בחודשים אלו את הקמת מכון הטיהור החדש, שאמור להתחיל בפעולה בסוף שנה זו. מכון זה יפיק קולחים באיכות שלישונית, לרבות חיטוי, בהתאם לדרישותינו.

כמו-כן הגברנו את האכיפה על גורמים מזהמים, פעלנו להפסקת הזרמה של שפכי מסעדה, מתקן שטיפת מכוניות וכיוצא בזה.

אתר הפסולת ברמת-חובב

חבר הכנסת א' סעד שאל את השר לאיכות הסביבה ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

ביום שלישי, 14 ביולי 1998, התרחש פיצוץ של חבית כותניון באתר הפסולת הרעילה ברמת-חובב שבנגב. כתוצאה מן הפיצוץ נפגעו תושבי הסביבה הבדואים אשר שאפו עשן רעיל.

רצוני לשאול:

1. מדוע, למרות התרעות אין-ספור, לא נסגר אתר הפסולת?

2. מדוע אין המשרד פועל כנגד האחראים?

3. האם קיבלו תושבי האזור הבדואים הדרכה, ציוד ואזהרות שיסייעו להם להתגונן מפני המפגע? אם לא – האם ייעשה כך כעת?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אתר הפסולת התעשייתית ברמת-חובב לא נסגר מכיוון שהינו אתר חיוני לקיום התעשייה בישראל וכיום האתר היחיד הפעיל הקולט פסולת זו.

2. המשרד לאיכות הסביבה פעל כנגד האחראים, אשר לא טיפלו כראוי בפסולת. כתוצאה מפעילות זו פוטר מנהל האתר; כמו כן התפטרו יושב-ראש הדירקטוריון של החברה לשירותי איכות הסביבה (רמת-חובב) ומנכ"ל.

3. האחריות להכנת האזרחים למצב חירום מוטלת על הרשות המקומית, ובמקרה זה, היות שמדובר על שטח גלילי – על הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה של מחוז דרום. למרות האמור, ציידה המועצה התעשייתית המקומית רמת-חובב את נציגי הבדואים במכשירי איתורית למתן התרעה לגבי מפגעי חמ"ס עתידיים ו/או הודעות אזהרה ועדכון.

הצבת אנטנות באזורי מגורים

חבר הכנסת י' לנקרי שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

נודע לי, כי חברת "פלא-פון" הקימה אנטנה וכן קרוון על גג המתנ"ס בפרדס-חנה. התושבים הגרים בסמוך מתלוננים על בעיות בריאותיות רבות, כגון כאבי ראש, סחרחורות, נשירת שיער וכו'.

רצוני לשאול:

1. כיצד ממשיך משרד איכות הסביבה לטעון כי אין לקרינת האנטנות השפעה על בריאות התושבים למרות אזהרותיהם של מומחים בתחום?

2. מדוע לא מקימים את האנטנות מחוץ לאזורי מגורים?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בז'נבה, המסונף לארגון EMF¹. אגף הקרינה במשרד לאיכות הסביבה מקיים קשר רציף עם ארגון הבריאות העולמי ומהווה מוקד מידע ומחקר עולמי בנושאי סיכוני קרינה אלקטרומגנטית.

– תקן שאומץ על-ידי המשרד IRPA בהסתמך על הידע והמחקר העולמי, ניתן לטעון שקיום המלצות – משמעותו מניעת חשיפת הציבור לקרינה מסוכנת.

2. עקרון הטלפוניה הסלולרית מחייב הקמת אנטנות בתאים שגודלם נקבע לפי מספר המשתמשים של כל חברה מפעילה. עיקרון זה מחייב שיוקמו תאי שידור "צפופים" דווקא באזורים המאוכלסים, על מנת לאפשר שימוש יעיל ואמין ברשת הטלפונים הסלולריים.

אתר הפסולת ברמת-חובב

חבר הכנסת פ' בדש שאל את השר לאיכות הסביבה ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

רמת-חובב הפכה מפגע אקולוגי המסכן תושבים בנגב. מדי פעם דולפים חומרים רעילים. באמצע חודש יולי התפוצצה חבית עם חומרים מסוכנים – כותנין – וכמה מתושבי האזור נפגעו מהתפזרות הרעל הסמיך באזור.

רצוני לשאול:

1. כיצד ימנע משרדך דליפת חומרים מסוכנים הנמצאים ברמת-חובב?

2. מה היו תוצאות דוחות הניטור היומיים ברמת-חובב בחודש יולי?

3. מה היא עמדת משרדך בנדון?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרדנו הנחה את הנהלת אתר הפסולת הרעילה ברמת-חובב לטפל מייד בכל מקרה שבו מתגלה חבית דולפת.

הפתרון הוא בדרך כלל העברתה המיידית של החבית להשמדה במתקן השרפה באתר. במקרים שבהם לא ניתן להעביר את החבית לשרפה – להחליף מייד את החבית הפגומה בחבית תקינה ואטומה.

בשנה הקודמת בוצע על-ידי החברה לשירותי איכות הסביבה סקר שקבע את ממדי הזיהום באתר. כמו כן ביקר באתר בחודש ספטמבר מומחה של הסוכנות לאיכות הסביבה בארצות-הברית. על סמך הדוח שיעביר אלינו המומחה ינחה משרדי את החברה לבצע פעולות שיקום שימנעו אפשרות של זיהום קרקע ומי תהום. השנה הוקצה למטרה זו סכום של 13 מיליון ש"ח.

כמו-כן אנו בוחנים עתה אפשרויות של הרחבת כושר השרפה באתר במתקן הקיים או על-ידי הקמת מתקן שרפה נוסף.

צעדים אלו יביאו להקטנת הסיכוי לדליפת חומרים מסוכנים באתר הפסולת ברמת-חובב.

2. בחודש יולי לא נרשמו חריגות מהתקנים ומערכי סף מוגדרים.

ביום האירוע של חבית הכותנין נלקחו דגימות יומיות והאנליזה העלתה ערכים נמוכים של החומרים הנמדדים.

3. המשרד לאיכות הסביבה פועל ויפעל למנוע כל דליפה אפשרית.

נזק לעיניים ממכשירים מצביעי לייזר

חבר הכנסת ח' פורת שאל את השר לאיכות הסביבה ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

לאחרונה פורסם, כי מכשירים מצביעי לייזר עלולים לגרום לעיוורון זמני ולנזק בלתי הפיך לעין.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. מה עושה משרדך על מנת למנוע נזקים אלו?

3. האם שוקלים לאסור את השימוש בנ"ל?

תשובת השר לאיכות הסביבה ר' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נכונה העובדה כי מצביעי לייזר מסוגים מסוימים עלולים לגרום לעיוורון ואף לנזק בלתי הפיך לעין.

2-3. משרדנו ממליץ למנוע הפצה של מצביעי לייזר ידניים מסוגים מסוימים ולאסור שימוש במצביעי לייזר לסוגיהם בקרב תלמידים במוסדות חינוך.

על מנת ליישם מדיניות זו יש לבצע סימון נאות של מצביעי לייזר. כדי להנהיג סימון כנ"ל, פניתי למשרד התעשייה והמסחר, אשר סימון מוצרים נמצא בתחום סמכותו.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, אני מאוד מודה לך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בגלל שינוי סדר-היום אנשים לא באו.

היו"ר ד' טל:

יש משהו במה שאתה אומר.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' טל:

סגן שר הבריאות ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 295, של חבר הכנסת עוזי ברעם, בנושא: שינוי תשלום בעבור תרופות בקופת-החולים הכללית. חבר הכנסת ברעם, בבקשה.

שינוי שיטת התשלום בעבור תרופות בקופת-חולים הכללית

עוזי ברעם (העבודה):

בעקבות פניות של חולים כרוניים רבים על שינוי שיטת התשלום לתרופות בקופת-החולים הכללית, רצוני לשאול:

1. כיצד מאושר החזר כספי על תרופות רק לאחר חצי שנה? האם יש כאן ניסיון לקבל אשראי מהציבור?

2. כיצד אושרה העלאה כה גדולה ובלתי סבירה של מחירי התרופות לחולים כרוניים?

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, ממשרדי פנו אל מזכירות הכנסת, מכיוון שבדיוק אותה שאלה נשאלתי כבר בשבוע שעבר. אני לא מבין מדוע יש שאילתא בעל-פה על אותו נושא.

בכל מקרה, מפאת כבודו של השר לשעבר וחשיבות העניין – – –

היו"ר ד' טל:

אכן יושב-ראש הכנסת היה מודע לכך, ומשום חשיבות הנושא אפשר יושב-ראש הכנסת להציג את השאילתא.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

1. בעקבות תלונות ממבוטחי חלק מקופות-החולים בגין גבייה חריגה והשתתפות עצמית של המבוטח בתשלום בעבור תרופות, הורה שר הבריאות למנכ"ל קופות-החולים לנהוג על-פי החלטת ועדת הכספים של הכנסת מאוגוסט שנה זו, שעל-פיה גבייה של 50% תיעשה רק באישור שר הבריאות לאחר בחינת הנושא על-ידי הגוף הממונה במשרד הבריאות.

שר הבריאות אסר על הקופות גבייה שלא אושרה על-ידי ועדת הכספים. מנהלי קופות-החולים נדרשו להמציא את כל הנתונים הדרושים למשרד הבריאות בכל הקשור לגבייה בעבור תרופות.

הנחיות משרד הבריאות קובעות, כי על קופות-החולים להיערך למתן החזר מעבר לסכום המקסימלי מדי חודש. עם זאת, המשרד אפשר לקופות-החולים להיערך למתן החזרים כאמור עד ל-1 באפריל 1998. עד אז יינתן ההחזר מדי שישה חודשים.

עד להשלמת ההיערכות, על הקופות להיערך להחזיר למבוטחים ששילמו סכומים החורגים מן התקרה החזרים על בסיס חודשי – לא רבעוני ולא חציוני.

2. יש לציין, שלא מדובר בהעלאה של מחירי תרופות אלא בהשתתפות עצמית של המבוטחים בעלות התרופות, שהיא מוגבלת עד לתקרה של 190 עד 230 ש"ח, וכל זה, כאמור, בכפוף להחלטת ועדת הכספים של הכנסת ולאישור שר הבריאות, שעד כה לא ניתן.

תשובה אחרונה לך, אדוני חבר הכנסת ברעם. בשבוע שעבר הדגשתי, שגם משרד הבריאות לא מתפעל כל כך מההסדר הזה, שקופות-החולים ביקשו התארגנות של הגבייה לחצי שנה. מכיוון שהן טוענות שמבחינה לוגיסטית הן לא יכולות להיערך בצורה מהירה עכשיו, זה נדחה בחצי שנה. אני לא שמח מהסידור הזה, אבל זה המקסימום שמשרד הבריאות יכול להשיג. תודה.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת ברעם. בבקשה.

עוזי ברעם (העבודה):

תודה רבה לסגן השר בניזרי על תשובתו.

אני רוצה להפנות את תשומת לבך לנושא נוסף. לא רק שהחולים הכרונים משלמים עכשיו יותר, ואתה קורא לזה השתתפות עצמית, מנת התרופות הוקטנה באופן ברור. הם מקבלים הרבה פחות תרופות תמורת יותר כסף. זה דבר שהמשרד שלך צריך לבדוק בדוק היטב.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, סגן השר, אנחנו שומעים מהשאליתא ומהתשובה, שיש בעיות לגבי עניין העלאת מחירי התרופות. אני תוהה מה קורה לגבי המגזר הערבי. אנחנו יודעים שבדרך כלל הם הראשונים שנפגעים מכל התהליכים האלה. האם יש איזו דרך ליישום התהליך הזה בלי שאנשים רבים וחלשים ייפגעו ולא יוכלו לדעת מה לשלם, מה מגיע, האם יש החזר או אין החזר? תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני נקלע לשאלה הזאת מידע אישי. אני חוזר עכשיו מבדיקה. תבעו ממני 20 שקל – אין בעיה, אני יכול להסתדר עם זה, גם עם 40. שלושה אנשים שהיו לפני עזבו את קופת-החולים בנוכחותי, התלוננו, כמובן, לפני כאיש ציבור, הם לא יכלו לעמוד בזה. מדובר בשלושה מקרים של משפחות ברוכות ילדים משכונות ירושלים.

אתמול רכשתי תרופות בעבורי וראיתי את התופעה הזאת גם כן. כמה אנשים באו, שאלו על המחיר, נטשו את הקופה; תרופה שהיתה צריכה לעלות להם 119 שקל עלתה לפני זמן מה – גם לא מעט – 42 שקל. זה נראה לי מצב, הייתי אומר, על סף קריסה של שירותי הבריאות. רציתי לתרום שתי דוגמאות לדיון הזה.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, בבקשה.

חבר הכנסת רמון, הקואליציה מוזרה מאוד; נכון שחבר הכנסת רובי ריבלין נתן הופעה מצוינת בטלוויזיה – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אפשר לקבל קצת ווליום?

אני מסכים עם הערתו של חבר הכנסת עוזי ברעם; מקבלים פחות תרופות, משלמים יותר כסף, אני מסכים אתכם. אנחנו נמצאים במצוקה, וגם משרד הבריאות עושה את כל המאמצים כדי שהוא יוכל להוזיל את מחירי התרופות. אנחנו מודעים לכך, רבותי.

אנחנו נמצאים לפני אישור התקציב, אבל גם בתקציב הזה, אפשר לתקוע מקלות בגלגלים שלו אם לא יזרימו עוד כסף לקופות-החולים או למשרד הבריאות.

הערה קטנה לחבר הכנסת דהאמשה. אל תיפגע באופן אישי, אבל כל פעם אני שומע אותך פה, בכנסת, ובכל הזדמנות שיש לך, אתה תמיד טוען שהאוכלוסייה שהכי נפגעת היא האוכלוסייה הערבית. הגיע הזמן, אנחנו חברי כנסת במדינת ישראל, שמייצגים את כל האוכלוסיות במדינת ישראל, אתה לא צריך כל פעם להשתמש בקטע הזה. אני מבין שאתה מייצג אוכלוסייה מסוימת, ואתה רוצה להדגיש את המאבק שלך, אבל – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני לא אומר את זה באופן אישי, אבל אתה יודע מה? זה מתחיל לצרום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, תן לו לסיים.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני יכול להבטיח לך שאין פה שאלה של קיפוח. אני יכול להבטיח לך שאין מדובר פה באפליה. כל מי שפונה אלי, ערבי, יהודי, אני מטפל בכולם בצורה שווה. ובכלל, בנושא הבריאות אני חושב שיש אחדות. אני לא מרגיש שהערבים מקופחים. אנחנו מטפלים בכולם בצורה שווה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, השאילתא נשאלה. אדוני סגן השר סיים? אני מודה לך, אדוני סגן השר.

חבר הכנסת אפי אושעיה – שאילתא מס' 297; סגן השר ישיב בנושא: רשיונות לנשיאת נשק.

רשיונות לנשיאת נשק

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני סגן שר הבריאות, אלפי אזרחים נאלצים להמתין לבדיקת רופא כדי לקבל רשיון להחזקת נשק. רופאי המשפחה טוענים שאין זה בסמכותם, ואילו רופאים פרטיים טוענים שאינם מכירים את ההיסטוריה הרפואית של הפונה ולכן אינם יכולים לחתום על האישור.

ברצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לבעיית האישור הרפואי?

2. כיצד תיפתר הבעיה? תודה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת אפי אושעיה: 1. משרד הפנים, בתיאום עם משרד הבריאות, מתארגנים לנושא ההצהרה הרפואית של המבקש להחזיק כלי ירייה ושל הרופא החותם על זה, במגמה לשדרג את נושא ההתייחסות הרפואית למסוכנות שבאחזקת כלי ירייה.

הרופאים אינם נדרשים לחוות דעה על המסוכנות אלא להצהיר הצהרה הנוגעת להצהרת הבריאות של המבקש.

יש בכך גם משום תזכורת לרופא לגבי חובת דיווח של "הודעת מטפל" למשרד הבריאות, במידה שהוא סבור שקיימות סיבה רפואית ומסוכנות לאחזקת כלי ירייה כתוצאה מזה.

ראוי לציין, כי ההסדרה של ההצהרה הרפואית דומה בעיקרון לזו הנהוגה בבקשה לרשיון נהיגה.

2. משרד הבריאות תיאם את נוסח ההצהרה עם ההסתדרות הרפואית והקופות וכן גם תמחר את השירות.

משרד הבריאות אינו יכול לחייב את הרופא לחתום על הצהרה כלשהי. אם הרופא אינו רוצה לחתום על ההצהרה, אין דרך לכפות זאת עליו. המשמעות היא, שהמבקש יצטרך לפנות לרופא אחר שיכול להתייחס לבקשתו ולחתום על הצהרתו.

בהצהרתם מתייחסים הרופאים למידת ההיכרות ולעומקה של הבדיקה שביצעו. חתימתם מבוססת אך ורק על הידע הנמצא לפניהם ועל סמך הריאיון הרפואי, שנמנה עם מיומנותיו של רופא.

לסיום, מבדיקה שערך המשרד עולה, כי מרבית קופות-החולים כבר אישרו לרופאים העובדים מטעמם למלא את ההצהרה. רק בקופת-חולים אחת עדיין מתעכב האישור הסופי בשל סוגיות האחריות והביטוח הרפואי לרופאים, אולם גם בקופה זו למרבית הרופאים אין מניעה והם יכולים לחתום על ההצהרה.

היו"ר ד' טל:

תודה. שאלה נוספת.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני סגן השר, היות שיש מאות אזרחים שאין רופא שמוכן לחתום להם על האישור משום שרופא המשפחה מתעקש שלא לחתום, אני מבקש לשאול, האם משרדך י שקול, עם משרד הפנים, עד למציאת סידור מתאים, לאפשר רשיון נשק ללא האישור הרפואי, לכמה חודשים? תודה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – חבר הכנסת אופיר פינס.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אדוני סגן השר, לדעתי, היקף הבעיה היה יכול להצטמצם משמעותית אילו היה יותר תיאום בין צה"ל ובין משרד הבריאות, כי הדעת איננה סובלת שאותו אדם ישרת במילואים יישא ויפעיל כלי ירייה שונים – רובה, תת-מקלע, מקלע, אפילו תותח, ואילו בחיים האזרחיים נמנע ממנו אקדח.

כל עוד רשויות הצבא מרשות לאותו איש לשרת במילואים ולשאת נשק – זה צריך להיות תופס גם לגבי החיים האזרחיים, ואז, אולי, גם רשויות הצבא יקפידו יותר בבדיקות שלהם על-ידי תיאום חזק יותר, מהודק יותר, עם משרד הבריאות, ונצא נשכרים בשני התחומים; גם מבחינת כוח אדם רפואי שבודק ומאשר, תהיה לכם הזנה מרשויות הצבא, ולהיפך. ממשרד הבריאות תזינו את הצבא ולא

יקרה שאיש במילואים נושא נשק ומבחינתכם, מבחינה רפואית, לא רצוי שיישא נשק כי הוא עלול לעשות בו שימוש לא טוב. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה לך, חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת אופיר פינס-פז.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני חושב שחבר הכנסת אושעיה מעלה סוגיה מאוד מורכבת. מצד אחד, אני שמח מאוד שהאצבע של הרופאים על ההדק היא לא אצבע קלה, משום שלא הייתי מזדרז לתת לאנשים נשק ביד בהינף יד ובלי לבדוק היטב. זה עניין רציני, עניין שמחייב בדיקה. מצד שני, אי-אפשר לברוח מאחריות, יש פרוצדורות שהמדינה קובעת וצריך לעמוד בהן.

לכן, כיוון שהדבר כרוך בעניין שקשור גם למשרד הבריאות וגם למשרד הפנים – בסך הכול, הרשיון ניתן על-ידי משרד הפנים בסופו של תהליך – אני מציע, ראשית, שמשרד הבריאות יבדוק באופן מסודר ובאופן יזום מה קורה באמת בקופות-החולים סביב הסוגיה הזאת. אם הוא יגלה, שהטענות של חבר הכנסת אושעיה הן אכן טענות צודקות, והעניין אכן נמשך פרקי זמן בלתי סבירים, יכול מאוד להיות, שמשרד הבריאות בעניין הספציפי הזה יכול לקחת אחריות ולהודיע, שמעתה ואילך במסגרת הנפות הרפואיות של משרד הבריאות בכל רחבי הארץ, אישורים יוכלו לקבל אך ורק אצלו בהליך פרוצדורלי מסודר של המשרד ולא של קופות-החולים, ואז גם המאגר המחשבי הרי נתון ועומד לפניכם, לרבות תיאום עם שלטונות צה"ל, לרבות תיאום עם משרד הפנים. יכול להיות שצריך לרכז את העניין דווקא בכתובת אחת, והיא הכתובת של משרד הבריאות.

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני סגן השר ישיב.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת אפי אושעיה, התשובה שלי היא – לא אחד גדול. כשרואים טרגדיה לא זוכרים מאיפה היא יצאה, ממשרד הבריאות או ממשרד אחר. איך אני יכול לקחת את הסיכון?

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני סגן השר, האזרח בעל כורחו עבריון. כיוון שאין לו האישור הרפואי, הוא מחזיק נשק בלי רשיון.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

למה הוא מסתובב עם נשק? הבחור הזה צריך להסתובב עם נשק בלי אישור?

אפי אושעיה (העבודה):

אם הוא מחזיק נשק בלי רשיון, זאת עבירה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

תבין, כדי לקבל רשיון נשק יש מכלול של בדיקות. לא משרד הבריאות נותן את רשיון הנשק, מי שנותן את הרשיון הוא המשרד לביטחון פנים. בשביל זה יש ועדת הפנים. כל אחד צריך להביא את החלק שלו. החלק שלנו הוא החלק הבריאותי.

מה שחבר הכנסת זאבי טען קודם לגבי תיאום עם רשויות אחרות – זה לא תפקידנו. תפקיד הרופא הוא להצהיר עובדתית לגבי מצב בריאותו של האדם הזה. יש לו בעיה כלשהי, אם הוא מאשר שיש לו או אין לו, זה תפקידו של הרופא האחר. הוא לא נכנס לתיאום עם מוסדות אחרים, זה תפקידם – – –

שבח וייס (העבודה):

מאצ'ואיזם פה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לא הבנתי, להקשות – – –

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו נמצאים בשלב של תשובה על שאילתא.

שלום שמחון (העבודה):

הביטחון האישי נפגע.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שמחון. אדוני סגן השר סיים?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לסיכום, לא יינתן אישור במדינת ישראל, אלא אם כן ייעשו כל התהליכים שיתאימו את אישיותו של האדם.

היו"ר ד' טל:

תודה. אני מודה. חבר הכנסת עזמי בשארה, שאילתא בעל-פה מס' 292, שהוגשה לראש הממשלה. סגן השר מיכאל איתן, ששומר על כבודה של הכנסת, ישיב.

טענת ה"סאנדיי טיימס" כי ישראל מפתחת נשק ביולוגי שיפגע בערבים בלבד

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, השר איתן, אומנם זה דבר שאני לא מאמין בו כלל ואני חושב שאין דבר כזה, גנים ערביים וגנים יהודיים, אני נותן לך אפשרות רק להכחיש.

השבועון "סאנדיי טיימס" פרסם השבוע טענה, שישראל מפתחת נשק ביולוגי שיפגע בערבים בלבד, המבוסס על זיהוי גנים המיוחדים לערבים.

רצוני לשאול:

1. האם דיווח זה נכון?

2. אם לא, ולנוכח הזיכרון ההיסטורי היהודי, מדוע אינכם מכחישים ידיעה מצמררת זו ומגישים תביעת דיבה נגד השבועון?

היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת עזמי בשארה הוא גם דוקטור בהשכלתו האקדמית, ואני מניח שהוא יודע היטב, שממשלות לא תובעות בגין הוצאת דיבה עיתונים כאלה או אחרים, חשובים ככל שיהיו, אחרת יצטרכו למנות איזה פקיד שיעבור על כל העיתונים ויתחיל להגיש תביעות על הוצאות דיבה. הרי אין לזה סוף. אין לזה תקדים; שום ממשלה לא נוהגת כך וזה קצת מוזר לבוא בתביעות אל ממשלת ישראל שתנהג במנהג משונה כזה.

הדיווח אינו דיווח נכון. הידיעה הזאת דמיונית לחלוטין, וזאת התגובה.

אני רוצה רק להוסיף ולומר, שאני אישית אינני מכיר היטב את הצד המדעי, אבל גם במגבלות של הידוע היום – אני אומר את זה כאדם שעוקב וער להתפתחויות ולמגבלות של בני אנוש לחזות אילו התפתחויות יכולות להיות בעתיד – לפעמים הדמיון אפילו עובר על כל מציאות, אבל בגבולות הידע הקיים היום, אני חושב שהידיעה הזאת איננה מבוססת גם מבחינת הידיעה המדעית; אבל זאת תוספת שלי על מה שנאמר. התגובה הרשמית היא, שהידיעה היא דמיונית לחלוטין, וכפי שאמרתי, הממשלה איננה נוהגת להגיש תביעות בגין הוצאת דיבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. שאלת הבהרה נוספת.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, מעולם בדיוני לעולם קצת יותר ריאלי. עיתונות זרה פרסמה הרבה כתבות על מכון ביולוגי בנס-ציונה, שכאמור או כטעון, מפתח נשק ביולוגי, בקטריולוגי וכו'. המכון הזה נושק לבתים בנס-ציונה. על-פי הדיונים בכנסת: ב-15 השנים האחרונות היו 22 נפגעים במכון הזה עצמו. האם הידיעות על פיתוח נשק ביולוגי, בקטריולוגי, במכון בנס-ציונה הן נכונות? ואם הן נכונות, למה לא מרחיקים את המכון הזה מהבתים של נס-ציונה?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, סגן השר, אני שותף לדעה שלך וגם של חבר הכנסת עזמי בשארה, שהפרסום הדמיוני הזה על גנים יהודיים וגנים ערביים זה רק דמיון פורה של איזה עיתונאי שנטרפה עליו דעתו ופרסם את הדברים הללו. לכן, אנחנו לא מקבלים את זה, גם בעולם הערבי לא מקבלים את זה, אף שהיו ציטוטים בעיתון ה"סנדיי טיימס". איש לא מאמין לסיפור הזה, מה עוד, שיהודים וערבים מעורבים זה בזה והיום קשה לדעת מי ערבי ומי יהודי. גם יהודים מזרחים וגם ערבים שמעורבים עם יהודים; אנחנו כמעט מתקרבים להיות עם אחד. בכל אופן, זה סיפור דמיוני שאין בו שום אמת, שום קשר עם המציאות.

אבל, אשאל עוד הפעם, מה בקשר לידיעות שמתפרסמות יום-יום לגבי הנשק הביולוגי הישראלי, שהוא סכנה ליהודים ולערבים, וכאן הוא לא צריך להבדיל בין יהודי לערבי, ולא בין גנים יהודיים לבין גנים ערביים. מה אתה אומר על הנשק הזה, שהוא מסוכן לכולנו?

הי"ר ד' טל:

תודה לך. חבר הכנסת פז, תואיל בטובך לשאול את השאלתא שרצית.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה שהנושא שהעלה חבר הכנסת עזמי בשארה הוא נושא מסעיר, אבל גם חברי כאן עוסקים בנושאים לא פחות מסעירים ואולי יותר אקטואליים בדעת הקהל הישראלית, אז תסלח לי שלא הצלחתי לקום מיד ממושב בעקבות קריאתך.

אני רוצה להודות לסגן השר מיקי איתן על ההכחשה הגורפת שלו הן כמשיב בשם הממשלה והן כשר המדע לשעבר. זאת אומרת, יש כאן גם הכחשה פוליטית וגם הכחשה מקצועית, ואין לי אלא לקבל באמת את ההכחשה הזאת כלשונה. אני לא מאמין, אני מסרב להאמין ואני בטוח שזה לא קורה, חבר הכנסת בשארה, שמדינת ישראל תפתח נשק כל כך מפלצתי כמו מה שנכתב ב"סאנדיי טיימס".

הי"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ראשית, עוד הפעם, בלי להיכנס לעצם הדיון עצמו, אני רוצה בתגובה על ההערות ועל השאלות וההתייחסויות לגבי המתקן בנס-ציונה, שצוטטו מהעיתונות ומאמצעי התקשורת – כמוכם, גם אני קראתי את הידיעות באמצעי התקשורת, אבל אני אומר כאן, שאני אישית מעולם לא ראיתי מתקן כזה. אני לא יודע רשמית על קיומו. אני לא יודע על ניסויים או נשקים או דברים שנעשים בו. מעולם לא שמעתי בתוקף תפקידי על דבר כזה. אין לי שום נגיעה ושום מעורבות. אני לא יודע איפה זה קיים.

מישהו כאן אמר – ליד בתים או לא על-יד בתים. אני לא יודע, ואני חושב שיש נושאים שמטבע הדברים עדיף – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ליד – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מייד אשיב ספציפית גם על הערתך, חבר הכנסת דראושה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

סגן השר – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

יש נושאים, מטבע הדברים, שצריכים לדעת ואסור אולי להתעלם מקיומם, ויש דברים שעדיף שמשאירים אותם לגורמים מוסמכים. אני יכול רק להבטיחך נאמנה, חבר הכנסת דראושה, שממשלת ישראל עושה ככל יכולתה על מנת להגן על אזרחיה ועל קיומה של מדינת ישראל וכל אזרחיה, ללא הבדל מוצא, גזע, דת ומין. במסגרת המאמצים הללו היא תעשה כל דבר אפשרי ולגיטימי על מנת שאנחנו נוכל להדוף סכנות. אנחנו לא נמצאים במדינה שיכולה להרשות לעצמה – והלוואי שנגיע ליום הזה – להתעלם מאיומים שמשוגרים אליה בעוצמות ובכמויות רבות כמעט כדבר שבשגרה. לפעמים אנחנו שוכחים, אבל אנחנו נמצאים במצב של איום מצד גורמים כמעט יותר מכל מדינה אחרת בעולם. אנחנו חייבים להיות מוכנים לכל אפשרות הגרועה ביותר ולשמור על קיומנו. אני יכול לומר, שאנחנו עושים זאת כמידת הצורך ולא מעבר לכך, ומקפידים על הדברים הללו. אני מקווה מאוד שגם לא נזדקק לאותה מידת צורך שלה אנחנו נזקקים כיום.

היו"ר ד' טל:

אדוני, תודה. סגן שר החינוך, התרבות והספורט ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 296, של חבר הכנסת חיים רמון, בנושא: השידורים ברוסית בערוץ-23. חבר הכנסת רמון, בבקשה.

השידורים ברוסית בערוץ-23

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בעיתון "ידיעות אחרונות" פורסם, כי בכוונת הטלוויזיה החינוכית להפסיק את שידורי התוכניות ברוסית בערוץ-23, המהוות מקור מידע עיקרי לעולים, עקב מחסור בתקציבים.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. אם כן – מדוע משרדך אינו מקצה את התקציבים הנדרשים לרצועת שידורים המשרתת אוכלוסייה כה רחבה?

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת רמון – 1. לצערנו, בגלל אילוצים תקציביים קיימת אכן סכנה שהתוכנית תרד מהמסך.

2. משרד החינוך וגורמים נוספים עושים כעת מאמצים כדי להבטיח תקציב להמשך הפקת התוכנית ושידורה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון, שאלת הבהרה נוספת.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, בדרך כלל תשובות מהסוג הזה מבשרות על סגירת הערוץ, וכנראה הידיעה נכונה. בימים כאלה, כשרק אתמול קיימנו דיון על המתח הגואה בין יוצאי ברית-המועצות לשעבר, על תופעת ה"מיליזם" החמורה, שיוצא סגן ראש עיר, ולא סתם עיר אלא בירת ישראל, ומשתלח בעולים, ואלה ששלחו אותו לשם עוברים על הדבר לסדר-היום – אנחנו הולכים ואת כבשת הרש הקטנה הזאת,

הפינה היחידה שבה עדיין אפשר לתקשר ובה יש רק כתוביות ברוסית לתוכנית "ערב חדש" ויש תוכנית אחת ברוסית, שגם מספקת תעסוקה מסוימת לאנשים שזה מקצועם וקשה להם להשתלב במדיה בעברית – בגלל פרוטות, יחסית, הולכים וסוגרים זאת.

אדוני סגן השר, הפער בין הדיבורים גבוהה גבוהה על הצורך לשלב את האוכלוסייה, לדבר אתה ולהקטין מתחים, לבין עשייה בשטח הוא בלתי נסבל. למעשה, זו תהום, שבסופו של דבר כולנו נתרסק לתוכה. אסור בכלל שהנושא הזה יעלה על סדר-היום. יש לכם בעיה תקציבית – זה צריך להיות בראש סדר העדיפויות. תקצצו בכל דבר עד שתגיעו לקיצוץ הזה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לחבר הכנסת רמון. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חיים רמון (העבודה):

זה מה שאמרתי.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, היום, ציבור של כמיליון ישראלים, השפה הרוסית היא השפה העיקרית שלהם. כ-20% מקוראי העיתונות היומית בישראל קוראים עיתונות בשפה הרוסית. זהו ציבור גדול מאוד. אפילו מפאת חלקם הגדול באוכלוסייה הם צריכים, לדעתי, לזכות בנתח מרכזי בכל רשות ממלכתית. יתר על כן, זהו ציבור שיש לו קשר ועניין עצום בחדשות. זהו ציבור מאוד פוליטי. אם היו עושים גם מדידה של צרכנות, ה-20%, לדעתי, היו הופכים ל-25%-30%. לצד הנושא של קליטת עלייה, האינטגרציה והחובה שלנו לעשות את החישובים ואת החיבורים, יש פה עוול בחלוקת השירות הציבורי.

אתם צריכים – אתה, באמצעות ההשפעה הקטנה שלך, והשר שלך, באמצעות ההשפעה הגדולה שלו – לעשות מאמץ מיידי להחליט החלטה נחושה, שאלה לא שירותים סוג ב' לאנשים סוג ב', אלא זהו שירות סוג א' לאזרחים שווי זכויות וצמאי דעת. עלינו לעשות הכול כדי שהם לא ייפגעו.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת ויינברג, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, דיברו כאן על עוולה, ואני רוצה לדבר גם על עלבון. בעיני, כשרשות השידור, שיש לה תקציב של 650 מיליון שקל ואף יותר, מעלה כל כמה חודשים בוועדת העלייה והקליטה ובוועדת החינוך את העניין של קיצוץ בתקציב דווקא לתוכנית הזו של עולים חדשים, עם כל העלבונות – ואמרתי שיש לא רק עוול, ועוול יש בהחלט – שהקהל העצום הזה, שכבר תרם כל כך הרבה למדינת ישראל, מקבל יום-יום מכל הצדדים, ואינני צריך לפרט שאתמול זה היה איזה חיים מילר ושלשום זה היה מישהו מאשקלון, או שהבוקר שמענו בוועדת העלייה והקליטה שהיתה תקרית בקניון מלחה אתמול, ועוד פעם צעקו: רוסים, הביתה; תלכו. לא ייתכן שדווקא בתוכנית הקטנה הזאת בערוץ-23 יקצצו ולא ימצאו כמה פרוטות מהתקציב העצום הזה.

כל פעם להעמיס את זה על משרד החינוך ועל המשרד לקליטת עלייה – זה לא ייתכן וזה אסור. אדוני סגן השר, אתה חדש בתפקיד, ואני מקווה שאתה תיקח בידיך את העניין הזה ותפתור אותו, כדי שלא נחזור על העניין כל כמה חודשים.

הו"ר ד' טל:

אדוני, תודה רבה. אדוני סגן השר ישיב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אדוני היושב-ראש – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש קריאות "מוות לרוסים", ויש "מוות לערבים".

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בינתיים, אמרו "מוות ליהודים" בטייבה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

פעם אחת שמעו – – – אומרים. אז, אמרו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אמרו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה גם זה, גם זה וגם זה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אמרו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת דראושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — בקריאות "מוות – – –" כל השנים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני נגד "מוות ליהודים" ונגד "מוות לערבים".

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני נגד. מי התחיל – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – מה אמרו החברים שלך?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת זאבי, בוא ונאפשר לסגן השר להשיב. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, נאפשר לסגן השר להשיב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא עושים מוות לערבים.

היו"ר ד' טל:

חדל.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני חושב שההערות והשאלות הנוספות אכן מעידות על חומרת הבעיה בדרך שחברי הכנסת רואים אותה, ואני שותף לנקודה הזאת. אבל לא הייתי מציע לחפש ולהסיק מתשובתי דווקא את המסקנה שחבר הכנסת רמון מבקש להסיק, כאילו העניין נסגר, הוסדר, גמור ומוחלט. להיפך. אני יכול לחזור עוד פעם על תשובתי: נעשים מאמצים למצוא את הפתרון שהוא פתרון בתחום התקציבי-הכספי לבעיה הזאת.

אני אישית גם אעביר את הדברים שנאמרו כאן, שמשקפים את דעתם של חברי הכנסת וגם את דעתי שלי, תמיכה בצורה חיובית בניסיונות למצוא פתרון הולם לבעיה כולה שלא בדרך של סגירה ותו-לא. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

נעבור לשאלות לסגן שר הבינוי והשיכון. אדוני, בבקשה.

המשכנתאות לזוגות צעירים

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

לפי מחקר של "מרכז אדוה", בשנים 1992–1997 נשחק כוח הקנייה של המשכנתה שמקבלים זוגות צעירים שצברו עד 1,400 נקודות בצורה דרמטית; במרכז הארץ הוא ירד מ-24% ממחיר דירה ממוצעת ל-10%; בדרום – מ-81% ל-47%.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מאשר נתונים אלה?

2. אם כן – מה ייעשה כדי להחזיר לקדמותו את כוח הקנייה של המשכנתה הניתנת לזוגות צעירים?

3. מדוע לא התקבלה המלצת ועדת-גדיש, להוסיף קריטריון של רמת הכנסה לקביעת דירוג הזכאות להלוואה לדיור?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אינני מכיר את ממצאי הסקר המצוטט בשאלתה של חברת הכנסת גוז'נסקי, אך כלכלני משרד הבינוי והשיכון עורכים סקרים שוטפים גם בנושא כוח הקנייה של הלוואות המשכנתה המכוונות לזכאים בכלל ולזוגות הצעירים בפרט.

השאלתא של חברת הכנסת גוז'נסקי הוגשה לפני יישום המלצות הוועדה למדיניות הסיוע בדיור, ולפני שהכנסת החליטה לגבי העקרונות החדשים של הלוואות המשכנתה המכוונות. לכן השאלתא עצמה, המסתמכת על ממצאי אותו סקר, אינה רלוונטית. אבל, זוהי הזדמנות להאיר סוגיה, שנדמה לי שאין לגביה חילוקי דעות בכל חלקי הבית. כולנו, בלי יוצא מן הכלל, רוצים לעזור לזוגות הצעירים לרכוש דירה בראשית צעדיהם בחיים המשותפים.

הלבטים הרבים לאורך כל דיוני ועדת-גדיש, שישבה באינטנסיביות על המדוכה, במשך כשנה וחצי – כיצד מנהלים את המשאבים והתקציבים המוגבלים בצורה האפקטיבית ביותר וגם הפרוגרסיבית ביותר.

יש לנו הוכחה חותכת שאין מדובר כאן בתיאוריה מופשטת בלבד. בנובמבר 1995, כזכור, עודכנו ושופרו תנאי ההלוואות אך ורק לזוגות שצברו 1,400 נקודות ויותר. ובכל זאת, בתשעת החודשים הראשונים, לאחר שיפור התנאים, גדל מספר מממשי הסיוע בקבוצה זו ב-18%, לעומת תקופה מקבילה שנה קודם. לעומת זאת, דווקא אלה שזכו לעדכון, כלומר צוברי 1,400 עד 1,599 נקודות – אלה הגדילו את מימוש הסיוע רק ב-16%. בדיקות דומות בדרכים שונות נעשו על-ידינו לאורך הזמן, והמסקנות דומות: זוגות שיש להם הצבר הון של הורים ומקורות מימון מספקים, תלויים פחות בסיוע הממשלתי.

בעיית הדיור באום-אל-פאחם

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

ידוע לי, כי עשרות בתים בשכונות עין-ג'ראר ואבו-לאחם באום-אל-פאחם נמצאים בסכנת הריסה. סבל רב נגרם לתושבים בעקבות הגשתם למשפט והטלת קנסות כבדים. בתים אלה נמצאים בתוכנית המיתאר המוצעת לבנייה.

רצוני לשאול:

מה הוא הפתרון שמציע משרדך לבעיית הדיור בעיר אום-אל-פאחם?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. משרד הבינוי והשיכון אינו עוסק ברישוי ו/או הריסת בתים. לנושאים אלה אחראי משרד הפנים.

ב. אשר ל"בעיות הדיור" ביישובים שצוינו, אין למשרדנו הרשאות לתכנן על קרקעות במקומות אלה, אך מינהל מקרקעי ישראל מתכנן קרקעות זמינות לבנייה באותם כפרים.

ג. הקושי הכללי במגזר הערבי נובע מהעדר הנכונות במגזר הערבי להתגורר בבנייה רוויה, ועל כן חייבים לפעול לשינוי המצב במשותף עם המנהיגות המקומית.

הריסת בתים במזרח-ירושלים

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

ידוע לי, כי עשרות בתים נמצאים בסכנת הריסה ופינוי במזרח-ירושלים. סבל רב נגרם להם ולתושבים שכבר נהרסו בתיהם.

רצוני לשאול:

מה מציע משרדך לפתרון מצוקת הדיור של התושבים הערבים במזרח-ירושלים?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כמי שניהל בתפקיד סגן ראש העיר ירושלים, אני מודע למצב הדיור במזרח בירת ישראל. אני מכיר את הבעיות וגם פועל כסגן שר הבינוי והשיכון לפתרון. די אם אזכיר, כי הפעולה הראשונה שבוצעה על-ידי, עם כניסתי לתפקיד, היתה העברת סך של 3 מיליון שקלים לחיזוק התשתיות במזרח-ירושלים.

אדוני היושב-ראש, משרדנו פועל, במסגרת ועדה בין-משרדית, שמונתה על-ידי ועדת שרים בחודש מרס 1997, במטרה לקדם את התנאים לבנייה במגזר הערבי בירושלים. במסגרת זו הושלם תכנון מפורט והוחל גם בביצוע תשתיות בעשר שכונות ערביות במזרח העיר, שיאפשרו בנייה של כ-3,000 יחידות דיור חדשות על-פי תוכניות בניין ערים מאושרות. יתר על כן, ננקטו פעולות מינהליות וארגוניות רבות, המקלות תהליך קבלת היתרי בנייה בשכונות אלו, כמו גם בשכונות אחרות. במקביל, הוכנה והופקדה תוכנית בניין ערים ל-450 יחידות דיור חדשות על קרקעות מינהל מקרקעי ישראל בשכונת צור-באהר. הממשלה והעירייה נערכות לביצוע הפרויקט מייד עם מתן התוקף לתוכנית.

אם כן, אנחנו מודעים למצב, מכירים את הבעיות וגם פועלים כנדרש, במסגרת אילוצי התקציב כמובן.

מכירת דירות למגזר הערבי

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'י-יחיא שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

פורסם, ש-26,000 דירות שמשרדכם משווק מ-1994 עדיין לא נמכרו. קיימת מצוקת דיור במגזר הערבי.

רצוני לשאול:

1. האם משרד השיכון משווק מבין הדירות האלה גם לערבים?

2. מדוע משרדך ממשיך לבנות דירות בזמן שאלפי דירות מוכנות לא משווקות?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. על-פי מחקרי משרד הבינוי והשיכון, יש צורך לבנות בכל שנה 50,000 יחידות דיור כדי לענות על הצרכים הפוטנציאליים ובמטרה לשמור על יציבות מחירי הדירות, קרי, כדי שההיצע יענה, בכל נקודת זמן, על הביקוש.

בגלל ההאטה במשק נוצרה בשמונת החודשים הראשונים של 1998 ירידה ברכישת דירות, אך מדובר ככל הנראה בביקושים כבושים באורח זמני בלבד. ייתכן שהמגמה תשתנה, לאור חוק המשכנתאות החדש ולאור הירידה בריבית על הלוואות לדירה.

יש לנו, במסגרת הפרוגרמה, תוכניות בנייה ביישובים ערביים, והיינו רוצים להגדיל את היקפם אם נזכה לשיתוף פעולה חיובי מצד התושבים בנושא הבנייה הרוויה.

מכירת דירות "עמידר"

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

נודע לי, כי זה כשנתיים תושבי עכו העתיקה אינם מקבלים משכנתאות בעבור דירות "עמידר" בדמי מפתח. חברת "עמידר" הצהירה כי רצונה למכור את הדירות הנ"ל, וכך עשתה בעכו החדשה ובערים אחרות, אך לא בעיר העתיקה.

רצוני לשאול:

1. האם הנתונים האלה נכונים?

2. אם כן – מדוע אין מבצעים החלטות עמידר למכירת דירות בעכו העתיקה?

3. מה היא מדיניות משרדך להקלת מצוקת התושבים במקום?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

חבר הכנסת דהאמשה מתייחס בשאלתא שלו לדירות נכסי רשות הפיתוח. האחריות לניהול שלהן היא בידי מינהל מקרקעי ישראל. אני חושב שאת השאלתא הזאת צריכים להפנות למינהל.

לגבי החלטות בדיוור הציבורי בכלל – כידוע, החליטה הממשלה על מבצע של מכירת דירות, והכנסת לאחר מכן אישרה, בתחילת המושב הזה, חוק אחר, חוק שונה מזה שהממשלה רצתה כדי לפתוח במבצע. יכול להיות שיש בחוק הזה הטבות נוספות, אבל אני מנצל שוב את הבמה הזאת כדי לומר, שזה משאיר את המשרד ללא פתרונות מספיקים בעתיד. ככל שהיום אין לנו די פתרונות, על אחת כמה וכמה אם נממש את החוק הזה נישאר עם פחות פתרונות לבעיות שיהיו בעתיד.

המשרד הודיע לחברות המשכנות להיערך ליישום החוק – זה חשוב גם לחבר הכנסת שבח וייס, שידע – כיוון שלפי החוק כללי הזכאות משתנים, ההיערכות תארך קצת יותר זמן מזה שהיינו צריכים לו כדי לצאת עם המבצע שהממשלה החליטה עליו. זה יארך עוד חודשים מספר.

לחבר הכנסת דהאמשה אני רוצה לומר גם, שמשרד הבינוי והשיכון לא שינה את הכללים למתן סיוע לרכישת דירות מוגנות בעכו, כמו בכל יישוב אחר, אלא כל זכאי יכול לממש את הסיוע גם לרכישת זכויות בדיור מוגן, בכפוף לביטחונות הנדרשים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אין לי שאלה נוספת.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לפני משורת הדין, בתור שותף לחוק הדיור הציבורי, כיוון שלחברי אין שאלה, אולי תרשה לי לשאול ובכך נחסוך שאלה בכתב?

היו"ר ד' טל:

אבל בקצרה. בבקשה. לפני משורת הדין, שלא על-פי כל כללי התקנון.

שבח וייס (העבודה):

על-פי כללי הגמישות והתבונה של היושב-ראש.

אדוני סגן השר, הייתי שותף לרן כהן לחוק.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לכן פניתי אליך.

שבח וייס (העבודה):

אף שהשותפות הזאת כמעט נשמרה בסודיות, הייתי שותף מלא לגמרי.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לכן בדברי התשובה פניתי אליך, חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

יש לי שאלת הבהרה. תאמין לי, אני לא מטריד אותך סתם.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לא, להיפך. מצאתי לנכון להזכיר אותך כי ידעתי שאתה שותף.

שבח וייס (העבודה):

אתה כן, אתה איש הוגן.

אני מתחיל לקבל פניות מאזרחים, ויש להם חשש שיש עיכוב אדמיניסטרטיבי, כיוון שבחוק ההסדרים הממשלה מתכוונת לבטל את החוק. הייתי רוצה שתפריך את זה בצורה הכי נחרצת, כי הרי אחרי הכול יש חוק וגם אתה בוודאי מתכוון לקיים אותו. זאת בקשת.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

חבר הכנסת שבח וייס, תעיד על כך יותר מאשר הכול התשובה על השאילתא. התשובה על השאילתא הוכנה לפני חודשים מספר, כאשר חוק הדיור הציבורי עוד לא עבר. בדרך קראתי את התשובות וראיתי שזה לא מסתדר, ואז פניתי לגורמים במשרד שאמורים לטפל בעניין הזה, ואת הקטע הזה אני אראה לך עוד מעט: אנחנו הודענו לחברות המשכנות שהן צריכות להיערך לפי חוק הדיור הציבורי, כי הכנסת קיבלה את החוק הזה.

זה שיש אמירות ויש רמיזות שרוצים לתקן במסגרת חוק ההסדרים – זה משהו אחר. אבל אנחנו כמשרד חייבים לבצע את החלטות הכנסת, וכך המשרד נערכ. זה יאריך קצת יותר זמן, כיוון שכללי הזכאות משתנים. אבל לא שאני, חלילה, מחבל לאחר שהכנסת החליטה מה שהחליטה.

היערכות לרעידת אדמה חזקה

חבר הכנסת צ' ויינברג שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

לפי הפרסום בעיתון "מקור ראשון" מ-17 ביולי 1998, קיימת סבירות גבוהה לרעידת אדמה חזקה בישראל.

רצוני לשאול:

1. האם קיימת היערכות מתאימה כדי למנוע אסון ולמצוא פתרונות דיור לאלפי תושבים המתגוררים בבניינים שעמידותם אינה מספקת?

2. מי היא הרשות האחראית לטיפול בנושא, ומה הוא מנגנון האכיפה של תקן הבנייה הקיים?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

1-2. משרד הבינוי והשיכון משתתף במסגרת משק לשעת-חירום בהכנות לפעילות בשעת אסון המוני. אנחנו משתתפים במסגרת זו כאחד ממשרדי הממשלה, וזה כולל, בין היתר, תרגילים שעורך פיקוד העורף.

אדוני היושב-ראש, קיים תקן ישראלי משנת 1995, שמחייב תכנון למניעת התמוטטות בניינים וצמצום נזקים ברעידת אדמה. למותר לציין, שבכל הבנייה שמשרד הבינוי והשיכון מעורב בה, אנחנו מקפידים על ביצוע הוראות התקן. אני מקווה שהוראות התקן הן אלה שיכולות להחזיק את המבנים בשעת רעידת אדמה.

תקן עמידות מבנים ברעידת אדמה בעצם גם מעוגן בתקנות חוק התכנון והבנייה, והאכיפה היא באחריות משרד הפנים. משרד הפנים הוא האחראי לאכיפת חוק התכנון והבנייה, ולנו במשרד אין כל מידע אם משרד הפנים מפעיל בקרה על התוכניות וביצוע התוכניות בהתאם לתקן. אני בטוח, שאם אתה תפנה שאלתא לידידי, שר הפנים, הוא בוודאי ישמח להשיב על כך.

אני רוצה לציין, שאם ממשלת ישראל תטיל על משרד הבינוי והשיכון את האחריות הכוללת לנושא, אנחנו נשמח לקבל זאת על עצמנו. אבל, כאמור, זה לא באחריותנו אלא באחריות משרד הפנים.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינברג.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני סגן השר, יש כאן שני דברים: דבר אחד – עניין של חוקים ותקנות. יש תקן מחייב משנת 1971, שנועד למנוע התמוטטות של בניינים. אבל לפי הכתבה בעיתון, שעליה ביססתי את השאילתא שלי, כיום אין שום גורם ממלכתי שעליו הוטלה האחריות להכין את מדינת ישראל לאסון המוני כרעידת אדמה. באותה עת, לפי כל המומחים, קיימת אפשרות סבירה לרעידת אדמה חזקה שתפגע בו-זמנית בירושלים, בתל-אביב ובחיפה. מדובר באופן פוטנציאלי באסון המוני.

היתה גם ועדה שקראה לשר התשתיות אריאל שרון לפעול לקבלת החלטת ממשלה בדבר הקמת גוף שיכריז ויתאם את כל הרשויות המופקדות על מוכנות למקרה אסון של רעידת אדמה. האם ידוע לך שקם איזה גוף שבאמת צריך לתאם את הנושא?

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

חבר הכנסת צבי ויינברג, אני לא אחראי לכתבה הזו שפורסמה ב-17 ביולי 1998, כמו שאינני אחראי להרבה דברים שמתפרסמים. אני יודע גם לומר שלא כל דבר שמתפרסם הוא מדויק.

עניתי גם בתשובה שלי, שהאחריות לאכיפת התקנות שהן במסגרת חוק התכנון והבנייה היא בידי משרד הפנים. אמרתי גם, שאם יטילו את זה עלינו, נשמח לעשות זאת. אם אתה מזכיר את שר התשתיות שרצה לגרום להקמת צוות מיוחד שיטפל בזה, לי באופן אישי לא ידוע ולא אוכל כרגע לומר לך שאנחנו מעורבים בזה. אני לא יודע על כך. אבל אתה צריך להפנות את השאילתא לשר הפנים, והוא בוודאי ישמח לומר לך. אני בטוח, שאם האחריות מוטלת על המשרד שלו, בוודאי ובוודאי הם עושים את מה שהם יכולים לעשות, ואולי גם מעבר לכך. תודה.

היו"ר ד' טל:

אדוני סגן השר, אתה מוכן לחזור על השאילתא מס' 3327, של חברת הכנסת גוז'נסקי, היות שחברת הכנסת גוז'נסקי הגיעה?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(קורא את התשובה על שאילתה מס' 3327, ראה לעיל)

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, אנחנו אמרנו, לכן, בדיוני ועדת-גדיש: בואו נעשה צדק חברתי, וההחלטות החדשות שהתקבלו בנושא סיוע בדיוור הביאו להגדלת המשכנתאות למי שזוהו כקבוצות שסיכוייהן לרכישת דירה נחותים יותר.

הגדלת הניקוד הביאה ממילא גם להגדלת הסיוע למי שעברו לרמת ניקוד גבוהה יותר. מעבר לכך, הוגדל גם מדרוג הסיוע וגם הוגדלו הסכומים באופן פרוגרסיבי – עד ל-49% באזור המרכז ו-52% ביישובי עדיפות לאומית.

יתר על כן, הוועדה למדיניות הסיוע בדיור המליצה גם להגדיל את הסיוע לזוגות שנשואים עשר שנים ויותר והכנסתם נמוכה, וגם המלצה זו התקבלה והיא מיושמת היום הלכה למעשה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, אדוני סגן השר. שאלה נוספת לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני סגן השר, תודה על התשובה. אני מבקשת, ראשית, אם משרדך יכול להגיש נתונים בכתב מה קרה באמת מאז אושרו המסקנות של ועדת-גדיש.

הנקודה השנייה, אדוני: בסך הכול, לפי ההודעות שיצאו ממשרדך, גם השנה יישאר סכום של כמיליארד שקל בתוך הסכום המצומצם שמוקדש לנושא הזה של משכנתאות בלתי מוצלות. זאת אומרת, גם עם הנתונים שהבאת על גידול מסוים בקבוצה מסוימת, בגדול, זוגות צעירים לא מנצלים אפילו את הסכום הזה.

לכן, אדוני, אני חושבת, שכל זמן שלא נפתור ולא נפתח את העדכון בצורה רצינית, כאשר אתה יודע שלרוב הזוגות הסכומים קפואים נומינלית מ-1992 ומחירי הדיור הוכפלו ושולשו בזמן הזה – לכן, אדוני, עם כל הניסיונות האלה למצוא כמה קבוצות שצריך לעזור להן, משרדך לא נותן שום תשובה לרוב הזוגות הצעירים, לא בתקנות האלה ולא באילו תקנות אחרות.

אני חושבת שזה מצב שיוצר את האבסורד, שבוודאי אדוני גם שומע עליו ברדיו, שמחיר דירה במרכז ניו-יורק הוא כמחיר דירה בשכונה תל-אביבית. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני מתחייב שאדאג לכך שיהיו לך הנתונים על מה שקרה מאז אושרו כאן בכנסת המלצות ועדת-גדיש – בוועדת הכספים ובכנסת. כשיהיו לך הנתונים, ודאי שתוכלי מזה ללמוד, גם להחכים וגם לעזור אולי להוביל עוד מהלכים שהם חשובים, כי בסך הכול מדובר פה בזוגות צעירים, ולכולנו יש אותה מטרה.

לומר שנשאר כמיליארד שקל – אני לא רוצה להתחייב ולומר איזה סכום נשאר, אבל הכלל הוא ידוע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בשנה שעברה נשאר מיליארד.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

יותר, מיליארד ו-390 מיליון. אני לא יודע כמה יישאר השנה, ואני גם לא רוצה לומר את הסכום המדויק, אבל יש כלל ידוע, ומי שהיה במשרד השיכון ומי שיהיה כנראה במשרד השיכון יודע, שככל שיחסר כסף בסעיף הזה, האוצר תמיד יוסיף. נניח, אם הוא נותן לנו 7 מיליארדי שקל לשנה, אבל חסר, כי יש יותר זוגות צעירים שמממשים, יש יותר משפחות שהן זכאיות והן מימשו, האוצר תמיד ייתן את הכסף הדרוש. לעומת זאת, אם הכסף נשאר, הכסף חוזר לקופת האוצר.

מה שאת מבקשת, בעבורי זה לא חידוש. אני רק יכול לומר לך, שהמיליארד הזה, אם הוא נשאר, הוא לא מספיק, כי צריך יותר מאשר מיליארד לעדכון גורף, כמו שאת מבקשת.

אני שמח על כך שאת מצטרפת לאלה שמבקשים לעשות עדכון. רק הצבעתי על מה שכן עשינו, לדעתי זה היה חכם יותר ממה שנעשה בנובמבר 1995, כי הלכנו לשכבות חלשות יותר, אם כי אני אומר – עדיין יש הרבה הרבה זוגות צעירים במדינת ישראל שלא מסוגלים להגיע מכסף, או אפילו עם עזרה מההורים, לדירה משלהם.

אני, כמובן, גם לא יכול לאשר את הנתון שסיפרת לנו על ארצות-הברית, כי אני לא מכיר את השוק שם.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, אדוני סגן השר.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (מנהלי רשות חינוך ברשות המקומית), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ע' זיסמן)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים עכשיו להצעות חוק. הצעת חוק ראשונה, פ/2372: הצעת חוק הרשויות המקומיות (מנהלי רשות חינוך ברשות המקומית). חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק באה לעגן בחוק את מעמדו של מנהל רשות חינוך כבעל סמכויות הביצוע בתחום החינוך, ולקבוע תנאי כשירות שיאפשרו קבלת אנשים איכותיים שידאגו ליעילות מערכת החינוך.

חברי הכנסת, ב-10 בנובמבר התקיימו הבחירות המוניציפליות, ואתמול היה הסיבוב השני. יש במדינת ישראל ראשי ערים וראשי רשויות שנבחרו באופן דמוקרטי, ואני מאחל הצלחה לכל אלה שנבחרו.

הנושא המרכזי ברוב הרשויות המקומיות – וביקרתי ברוב הרשויות המקומיות שבהן נערכו בחירות – היה נושא החינוך.

שבח וייס (העבודה):

ואיכות הסביבה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ואיכות הסביבה, אני מקבל את מה שאתה אומר.

נושא זה של החינוך הופך יותר ויותר לנושא המרכזי בחברה הישראלית ודוחק, למרות המצוקות והקשיים, את נושא הביטחון. יש התעניינות ומעורבות הולכות וגוברות של הורים, ועדי הורים, והאחריות איננה רק על הממשלה ועל משרד החינוך והתרבות; האחריות היא גם על הרשות המקומית – גם בתחום הבנייה, גם בתחום האחזקה, גם בתחום הבטיחות, וכיוצא בזה.

לפי החוק – ואני אביא דוגמה – יש בעלי משרות ברשויות המקומיות שהם מעוגנים סטטוטורית. הדוגמה הידועה ביותר והבולטת ביותר היא הדוגמה של מהנדס העיר. לפי חוק הרשויות המקומיות

(מהנדס רשות מקומית), התשנ"ב-1991, נקבע מעמדו של מהנדס עיר. מהנדס עיר מתמנה על-ידי ראש העיר ומועצת העירייה. הוא עובד של הרשות המקומית. מצד אחד הוא עובד כמו כל עובד, אבל מצד שני יש לו סמכויות מפורשות וחד-משמעיות בתחום הביצוע.

אני אביא דוגמה, כמי שהיה קרוב ל-25 שנה בתפקידים מגוונים ושונים בעיריית ירושלים. המדיניות שלנו, המדיניות של טדי קולק ושל הרוב הגדול במועצת עיריית ירושלים, היתה לא לבנות אלא עד שמונה קומות. ויש מקרים בודדים בעיר הזאת שבהם נבנו בניינים מעל לשמונה קומות.

שבח וייס (העבודה):

-- --

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

וולפסון, כן. בודדים. ולא ניכנס עכשיו לסיבות.

שבח וייס (העבודה):

שם יש שמונה למטה ושמונה למעלה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כן. אבל עכשיו, חבר הכנסת שבח וייס – ואתה מכיר את הנושא המוניציפלי מהיבטים שונים – יש שינוי במדיניות. מי קובע את השינוי שלפיו אפשר לבנות מעל לשמונה קומות? מי שקובע זו מועצת העירייה, כוועדה מקומית. מהנדס העיר הוא אדם בעל עמדה, בעל השפעה, ברוב המקרים בעל השפעה שהיא לא רק קובעת אלא גם מכרעת, כי הוא המומחה. חוות הדעת שלו חשובה מאוד, אבל מדיניות קובעת מועצת העירייה.

זה מה שהיינו רוצים להעניק למנהלי מחלקות חינוך. למשל, לא יעלה על הדעת, שהמשטר הדמוקרטי בישראל מאפשר חילופי שלטון ושינויים – שמעתי הבוקר שראש עיריית כפר-סבא נבחר מחדש והוא ממשיך בתפקיד, אבל בראש עיריית מגדל-העמק יעמוד ראש עירייה חדש. יבוא האדם החדש – --

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גם בשדרות.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בסדר, גם בשדרות. אני יכול לתת עוד כמה דוגמאות. אני מבין שהפעם הליכוד קצת הצליח בכמה מקומות, אבל יכולתי לתת גם דוגמה של מועמד של הדרך השלישית שעומד בראש מועצה, בראש רשות מקומית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נסים זיילי (העבודה):

איפה, חבר הכנסת זיסמן?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אחד ויחיד. איך אתה לא יודע?

נסים זיילי (העבודה):

מי זה?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בחריש.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

חבר הכנסת זיסמן, יש ארבעה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ארבעה. הנה הוא מתקן את דברי. אני ידעתי על אחד, כי בירכתי אותו. חבר הכנסת הראל צריך להגיד לי מי יתר השלושה, כדי שאני אברך אותם.

קריאה:

— — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — ראשי רשויות, ויש לנו גם 32 חברים שנבחרו כחברי מועצת העירייה, למשל, שלושה במעלות, שניים בנהרייה וכו' וכו', אבל זה לא הנושא.

שבח וייס (העבודה):

באילו רשויות? זה מעניין.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

תשמע, זה על חשבון הזמן שלי, ואף שחבר הכנסת סלים הוא סגן יושב-ראש מתון וגמיש, יש גבול לזמן שיעמוד לרשותי.

שבח וייס (העבודה):

אבל הוא אוהב — — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל אולי חבר הכנסת יהודה הראל מעודכן לגבי ארבעת המקומות. בזמן שלי, אם היושב-ראש יסכים, חבר הכנסת הראל, תגיד לו באילו מקומות יש לנו — — —

יהודה הראל (הדרך השלישית):

למשל — — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כן, במועצות אזוריות.

לא יעלה על הדעת, שמנהל מחלקת חינוך, שאיננו מינוי פוליטי, אלא מינוי מקצועי, מינהלי, אדמיניסטרטיבי, והוא ממלא את הפונקציה הזאת בתוקף השכלתו, כישוריו ויכולתו, יוחלף על בסיס פוליטי, או לפי שיקולים זרים אלה ואחרים. אם הוא איננו ממלא את תפקידו, והתנהגותו בלתי הולמת או תפקודו בלתי הולם, הרי יש דרכים להחליף כל אחד ואחד, גם ראש רשות. אבל המעמד הסטטוטורי, העיגון החוקי שיש למהנדס העיר, מחזקים את מהנדס העיר בזה שהם עומדים על ביצוע קפדני ויעיל של החוק, וכאחד מאבות העיר ירושלים אני יודע אילו ויכוחים נוקבים, קשים וחריפים היו עם מהנדסי עיר שונים שהתחלפו בתקופה הזו של 20 השנים שבהן כיהנתי במועצת עיריית ירושלים.

אני הבאתי את הדוגמה הזאת, אבל יכולתי להביא דוגמאות נוספות. גם הרופא הווטרינר יש לו מעמד בחוק. יש גם בעלי משרות אחרות שיש להם מעמד חוקי. אבל מאחר שהיו גילויים ותופעות של פגיעה במנהלי מחלקות חינוך, אף שהם פעלו על טהרת המקצוע בביצוע התפקיד שלהם, באחד התחומים החשובים ביותר, שהופך יותר ויותר חשוב לחברה הישראלית הכללית וגם לחברה האזורית, המקומית, לא יכול להיות שמנהל רשות חינוך ברשות מקומית יהיה כלי משחק בשיקולים קואליציוניים או בין-מפלגתיים או אחרים.

לכן, בעצה אחת, בהתייעצות ובשיתוף פעולה עם ארגון מנהלי מחלקות החינוך – יש ארגון כזה בארץ, שמונה מאות רבות של מנהלי מחלקות חינוך וסגנים של מנהלי מחלקות חינוך – הבאתי את הצעת החוק הזאת, בפעם הראשונה בתולדות מדינת ישראל.

תשימו לב מה נאמר בחוק – אני מצטט מהחוק – למשל, לגבי מהנדס רשות מקומית נאמר: הוא בעל ניסיון בניהול צוות עובדים טכני ומנהלי; הוא לא הורשע בעבירה שבנסיבות העניין יש עמה קלון – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת זיסמן, השתכנענו.

דוד צוקר (מרצ):

– – – 20 שניות. מבחינה מספרית השתכנענו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מאחר שאני מכיר אותך ומוקיר אותך, אני יודע שכושר התפיסה שלך הוא מהיר, ואני מקווה – של כל הנוכחים כאן, כי לא ראיתי מי עוד יושב כאן.

דוד צוקר (מרצ):

היא גם למדה חשבון, חבר הכנסת זיסמן. היא למדה לספור.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני רוצה לסיים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לפני שבוע נתבקשתי לדחות את הדיון – חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מקבל את הערתך, אני רוצה לסיים – כי הממשלה עוד רוצה להתייעץ. להפתעתי, קיבלתי שלשום הודעה שהממשלה נגד. אתמול היתה ישיבה של ועדת החינוך והתרבות עם שר החינוך. בתום הישיבה ביקשתי לדבר אתו והסברתי לו, שאף שאני בטוח שיהיה רוב, הייתי רוצה שההתקדמות בחקיקה תהיה אתו ועם משרד החינוך, ואני לא רואה סיבה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

והוא הסכים?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

והוא הסכים, ואני מתחייב מעל במה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

והודעתי לסגן השר: החקיקה תתקדם — —

דוד צוקר (מרצ):

במתואם.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — בהתייעצות ובתיאום, ואני רוצה שזה יהיה גם בהסכמה, כשאני, בעזרת השם ובלי נדר, אביא את זה לקריאה ראשונה, ובקרוב.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. משיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט, חבר הכנסת מודי זנדברג. אני רוצה לנצל הזדמנות זו לברך אותך על תפקידך החדש ולאחל לך הצלחה מכל הלב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

תודה. אני גם מצטרף לברכות ליושב-ראש, אף שבירכתי אותו ביום בחירתו. אבל זו הזדמנות נוספת לשוב ולברך אותו על העבודה, ואני כבר יכול להעיד שהשתלבת היטב ואתה שוחה בה כדג במים.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להצביע בכל זאת על כמה ליקויים שמחייבים לפחות דיון מעמיק בהצעה של חבר הכנסת זיסמן, וזו גם הסיבה לכך שמלכתחילה, העמדה הראשונית אכן היתה לבוא ולדחות את ההצעה.

הצעת החוק, לפי דברי ההסבר, באה לעגן את מעמדו של מנהל רשות חינוך מקומית כבעל סמכות ביצוע ברשות ולקבוע את כישוריו של מנהל רשות חינוך.

הגדרת "רשות חינוך מקומית" בהצעת החוק זהה להגדרה שקיימת בחוק לימוד חובה משנת 1949, ובדרך כלל קיימת זהות בין רשות החינוך המקומית לבין הרשות המקומית, וראש הרשות המקומית הוא בעל הסמכות ובעל האחריות לפעול בשם הרשות. זה המצב הנתון היום.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

להבדיל ממנהל העיר, החיקוק המוצע כאן לא מביא לעיגון סמכויות בחקיקה לאותו ראש רשות חינוך, שמוצע לקבוע אותו בחוק, אלא הצעת החוק של חבר הכנסת זיסמן בעצם אומרת מהם הכישורים או מהם התנאים למנהל רשות חינוך, ולא מהן הסמכויות החוקיות שיימסרו לאותו אדם למן הרגע שהוא יתמנה, וזו שאלה מאוד נכבדה, מאוד חשובה, ועל-פי הצעת החוק כרגע, אני חושב שהיא עדיין נותרת לא ברורה. כתוצאה מכך, גם יחסי הכפיפות בין אותו ראש רשות חינוך עתידית, שיתמנה על-פי חוק, לבין ראש הרשות – הם מערכת לא ברורה, ואני חושב שהיא אף לא פתירה, אם לא תהיה התייחסות חקיקתית אליה.

האי-בהירות בנושא עלולה גם לפגוע בסמכויותיו של ראש הרשות, ועל-ידי כך להפחית מאחריותו בתחום החינוך ברשות שעליה הוא מופקד.

עם זאת, לאור הסיכום שלפיו – כך הבנתי את הדברים מחבר הכנסת זיסמן – לא יהיה מהלך של התקדמות בחקיקה, קרי, קריאה ראשונה ללא הסכמת המשרד, ויהיה שיתוף פעולה בניסיון לבוא ולאזן בין צרכים מסוימים שחבר הכנסת זיסמן הצביע עליהם לבין מגבלות וקשיים שבין היתר אני הצבעתי עליהם, אנחנו מסכימים, אין לנו התנגדות, שהצעת החוק תעבור בקריאה טרומית ותועבר לוועדת החינוך של הכנסת.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, אדוני סגן השר. חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

נסים דהן (ש"ס):

אבקש הצעה לסדר הדיון.

היו"ר ס' סלים:

בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אני מציע גם לחבר הכנסת היקר המציע, וגם לאדוני היושב-ראש, שלא לקיים הצבעה בשום פנים ואופן, משום שלחוק הזה יש השלכה ישירה על משרד הפנים –

שבח וייס (העבודה):

זו בעצם הצעה להסיר.

נסים דהן (ש"ס):

– ואין טעם לנסות להצביע על חוק כשלא שמענו את כל הצדדים, ובמיוחד – כמו שסגן השר אומר – שהצעת החוק תקצץ מהסמכויות של ראשי הרשויות. מי שצריך ראשון לענות ולומר את דעתו בכלל לפני ההצבעה זה שר הפנים, ורק אחר כך אני חושב שנוכל לקיים הצבעה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

תודה רבה. זאת בעצם היתה הצעה להסיר, אבל לא חשוב.

אדוני היושב-ראש, חברי חבר הכנסת זיסמן, אני גם שוחחתי אתך לפני כן – 1. המגמה של החוק היא חיובית; 2. יש בה תום לב, אין לי ספק; 3. אני יודע שאתה עתיר ניסיון, גם במערכות

המוניציפליות, גם באגף החינוך, ועכשיו כיושב-ראש ועדת החינוך, אתה משלים עוד פרק בניסיון שלך בתחום הזה.

אני מתנגד לחוק הזה מן הסיבות הבאות: אנחנו מטפחים שלטון מקומי, אנחנו הולכים לבחירות ישירות של ראשי ערים, יש פריחה מרתקת בשלטון המקומי, והבחירות האחרונות מצביעות על הפריחה הזאת, לא רק על התעניינות בחינוך, באיכות הסביבה, בגינון – שזה גם איכות הסביבה – וזה בא לידי ביטוי נמרץ מאוד בתוצאות, גם לראשי ערים וגם למועצות, ביטוי נמרץ מאין כמותו.

אבל יש גם נטייה חזקה מאוד לאוטונומיה של שלטון מקומי. אם אנחנו בשלושה-ארבעה תחומים נוספים של המינהל הלוקלי, בצורה מדוקדקת, נתווה את כללי המשחק, אנחנו הופכים את ראשי הערים לנשיאי מועצת עיר. יש פגם בכך, לדעתי, שהפרלמנט, אני אהיה פה כמעט פאתטי – 50 שנה למדינת ישראל, שלטון מקומי, עצמאות לוקלית, יש פה במפורש כניסה של המחוקק הראשי לתחום סמכות של ראש עיר, שמאחוריה מסתתר גם רעיון שהם לא כולם מוצלחים, ורעיון עוד יותר קשה, שאולי דווקא בגלל הפריחה הזאת והבריחה מן המפלגות המרכזיות, אנחנו ככנסת אומרים: חבר'ה, אתם תבחרו לכם שם ראשי ערים, רשימות מקומיות, טוטי ופרוטי, מה שאתם רוצים, ככל שאתם תהיו יותר עצמאים, אנחנו נכתיב לכם יותר את כללי המשחק.

יש עיתונות מאוד חשובה במישור המקומי. היא לא מאפשרת לראשי רשויות להשתולל במינויים. יש מבקר המדינה, שהביקורת שלו של השלטון המקומי בתחום המינויים היא לא אחת קטלנית, ובצדק.

ובכן, אני הייתי מאוד נזהר מהתערבות נוספת של המחוקק הראשי, אף שהייתי מאוד רוצה שיושגו המטרות שחבר הכנסת עמנואל זיסמן רוצה להשיגן.

אני מבין שהוא מתייעץ עם מחלקות חינוך, הן בוודאי מעוניינות בזה מטעמים גילדיסטיים; זה בסדר, אני חבר הסתדרות, אני רוצה להגן עליהם, אני לא רוצה שיקפיצו עליהם אנשים מבחוץ. הם בוודאי גם רוצים שיהיו אנשים מוכשרים. מכיוון שכל ראש עיר יודע היום שעניין החינוך הוא ציר מרכזי של ההוויה המקומית, הוא ייזהר מאוד מלמנות אדם לא מתאים.

אבל נניח שאני מקבל את הרעיון הזה, צריכים להגיע למצב סימטרי, אולי איזו ועדה משותפת לכנסת ולשלטון המקומי, לראשי הרשויות המקומיות, שתבדוק את כל נושא האדמיניסטרציה בשלטון המקומי ותיצוק שם איזו אחידות ותבדוק מחדש את כל מסכת הסמכויות האדמיניסטרטיבית בין המועצה לרשות העיר ולשלטון המרכזי.

לכן, מן הבחינות העקרוניות האלה, אף שמתוך הצעת החוק מנשבת רוח טובה, אני מתנגד לה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. לפני שאני אחליט, מה דעת סגן השר?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

כבר אמרתי את דעתי. אין לי התנגדות שהצעת החוק תעבור לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ס' סלים:

טוב, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד? מי נמנע?

אברהם יחזקאל (העבודה):

הצבעה אישית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ועדת החינוך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

ועדת הכלכלה.

נסים דהן (ש"ס):

ועדת הפנים.

היו"ר ס' סלים:

בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 1

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (מנהלי רשות חינוך ברשות המקומית),

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ס' סלים:

16 בעד, אחד נגד, שני נמנעים. הצעת החוק תעבור לוועדת החינוך.

נסים דהן (ש"ס):

הצעתי לוועדת הפנים.

היו"ר ס' סלים:

הצעת החוק תעבור לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון – מינוי שני סגנים ללא שכר), התשנ"ט-1998 **(הצעת קבוצת חברי הכנסת)**

היו"ר ס' סלים:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון – מינוי שני סגנים ללא שכר), התשנ"ט-1998; מס' פ/2584. ינמק חבר הכנסת דוד טל, בבקשה.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אישי הכנסת, הצעת החוק הזאת שאני מביא היום באה לתת מענה על מצב שנוצר לאחר הבחירות האחרונות לרשויות המקומיות. כידוע לכם, בהרבה רשויות, כמעט ברובן

הגדול, נוצר מצב, שראש רשות אומנם זכה ליותר מ-40% ונבחר, אבל לעומת זאת הייצוג שלו במועצה קטן בצורה בלתי רגילה. על כן נוצר מצב שיש הרבה מאוד סיעות יחיד בהרבה מאוד רשויות.

ראש עיר שרוצה לכונן מועצה עם קואליציה מינימלית, הדבר לא מתאפשר לו, משום שאם הוא נותן לראש סיעה בת מנדט אחד תפקיד של סגן ראש עיר, כל היתר, חמש-שש הסיעות הנוספות עם מנדט אחד, גם כן רוצות תפקיד של סגן ראש עיר.

כידוע לכם, אין הרבה תפקידי סגני ראש עיר בכל רשות ורשות. הכול לפי גודל הרשות – שניים, שלושה, ארבעה, חמישה – להוציא את ירושלים, שלגביה הוחלט בצורה נפרדת שהיא יוצאת מן הכלל. אבל גם רשות גדולה כמו ראשון-לציון, עיר ואם בישראל, שמונה כ-200,000 תושבים, יש בה ארבעה סגנים בלבד. אם יש לראש עיר שכזה 12 רשימות שהתמודדו ולפחות חמש או שש מהן זכו רק במנדט אחד, ועוד שלוש שזכו בשני מנדטים כל אחת, והוא רוצה לכונן קואליציה, הוא לא יכול לכונן קואליציה.

ההצעה הזאת אומרת: ראש עיר שכזה יוכל לוותר על תפקיד סגן ראש עיר בשכר, ותמורת זאת יוכל למנות שני סגני ראש עיר ללא שכר. כאשר דיברתי עם חברים נאמר לי – – –

שבח וייס (העבודה):

יש לי שאלה.

דוד טל (ש"ס):

סליחה, חבר הכנסת וייס, לא עכשיו.

שבח וייס (העבודה):

אני לא יודע איך להצביע.

דוד טל (ש"ס):

תיכף, אני אסביר. אני אסיים ואני מניח שאני אענה. אתה פשוט קוטע לי את חוט המחשבה, ועכשיו הוצאת אותי מהריכוז.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להדגיש שזה בלי שכר.

דוד טל (ש"ס):

אני מדגיש שזה ללא שכר. אבל היו כמה חברי כנסת שאמרו, שלכל סגן ראש עיר שכזה צריך שתהיה מזכירה או מנהלת לשכה, והנה לך שכר בצורה כזאת או אחרת. קודם כול אני רוצה להזכיר, ששכר של סגן ראש עיר היום הוא קרוב אם לא עולה על שכר של חבר כנסת, ושכרה של מזכירה שכזאת בדרך כלל נע בין 2,600, 3,000, 3,500 שקל, ואם תרצו לא יותר מ-4,000 שקל. אשר על כן, בכל מקרה זה יהווה חיסכון כספי גדול.

מעבר לכך, אני רוצה לומר, שראשי ערים בהרבה רשויות שאני מכיר, וגם ברשות שאני גר בה – ראשון-לציון – גם נושאי תפקידים כמו מחזיק תיק איכות הסביבה או מחזיק תיק החינוך כזה או אחר, לכל אחד מהם, גם כשהוא לא סגן ראש עיר, יש לשכה ויש לו גם מזכירה.

הצעת החוק הזאת באה להקל על ראשי רשויות לבנות קואליציה רחבה יותר. אני חושב שזה מחיר מאוד זול למשטר דמוקרטי כמו שלנו כדי לאפשר לראשי העיר לפעול ולתפקד כראוי.

ואם יש שאלה לחבר הכנסת וייס, אני מוכן לענות, אם לא עניתי עד עכשיו.

שבח וייס (העבודה):

לפי הרעיון הזה, נניח שיש רשות מקומית שיש בה שני סגנים נוספים. היא תוכל למנות – – –

דוד טל (ש"ס):

אכן. אני מבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית. ברור שאת כל שאר התיקונים נוכל לעשות בוועדה, ואני מבקש מחברי הכנסת שיתמכו בהצעה. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת אפי אושעיה מבקש להסיר את ההצעה. בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת טל, הצעת החוק הזאת באה לפתור את הבעיה של קואליציות במישור העירוני ולא את הבעיה הכספית של הרשות המקומית.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת אושעיה, אתה חתום על הצעת החוק.

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת פנחסי, אתה בדרך כלל עוזר לי. למה אתה מציק לי הפעם, אני יכול לדעת?

היו"ר ס' סלים:

התנאים השתנו, חבר הכנסת פנחסי.

אפי אושעיה (העבודה):

לא, לא. אני מנצל את ההזדמנות, חבר הכנסת פנחסי, יושב-ראש ועדת הכנסת, אם אתה שואל, כדי לומר שאני מסכים עם רוח החוק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם הליכוד היה מפלגה – – – מפלגת העבודה על מה שהיא עשתה פה לפני שבועיים. אבל אנחנו ישנים.

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, אני מסכים שהליכוד הוא לא מפלגה, הוא פדרציה של אנשים.

אדוני היושב-ראש, אני מסכים עם רוח החוק. ניצלתי את התקנון וביקשתי להסיר את ההצעה משום שאני רוצה להתריע על התופעה של מכירת המשאבים העירוניים לטובת הקואליציות במישור המקומי. מה שקרה הוא, שהמועמדים לסגני ראשי עיריות אינם באים מכוח יכולתם לנהל את המערכת שעליה הם מופקדים, אלא מכוח ההסכמים הקואליציוניים שלפעמים נכפים על ראש העירייה.

אני רוצה לומר, שהעלות של אותם סגנים למדינת ישראל היא בלתי נסבלת. יש היום כ-390 סגנים ברשויות המקומיות. יש פה הצעת החוק של חבר הכנסת יהודה הראל, שעברה בקריאה טרומית, והיא הצעת חוק צודקת מאין כמוה. אני רוצה שתדעו, שהעיר שעליה דיבר חבר הכנסת טל אינה דומה לעיר נתניה, שאני בא ממנה. בנתניה, למשל, יש ארבע משרות של סגני ראש מועצה דתית. חילקו את המשרות לשמונה אנשים, כל אחד חצי משרה, כאשר לבעל המשרה אין אפילו מקום לשבת במועצה הדתית. התפקיד היחיד שלהם הוא לקבל את תלוש המשכורת מדי חודש.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה חשוב.

אפי אושעיה (העבודה):

זה חשוב מאוד, זה קשה, אבל הם לא באים לקחת את התלוש כי הכסף מועבר לחשבון הבנק. אותו דבר קורה גם ברשויות מקומיות אחרות.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חבר הכנסת אושעיה, לסגני ראש העיר יש רק רשות אחת – שכר, כשמערכת של בחירה ישירה של ראש רשות מאפשרת לו לתת כמה ג'ובים ולקבל אותו פתרון במועצה.

אפי אושעיה (העבודה):

נכון, את זה הדגשתי. אבל מצד שני אומר חבר הכנסת טל: אני מוכן שיבטלו את השכר של המשרה המלאה, ולפצל אותה לשני חצאים. אני אומר לכם, חיסכון כספי אין פה, חלוקה לשניים משמעותה שיש מסביב, והעלות הכספית בסופו של דבר אולי FACILITIES שתי מזכירות, שני משרדים וכל ה- תעלה על זו של המשרה המלאה.

חשבתי לומר את זה אף שאני מסכים שיבטלו שכר של משרה מלאה. אם החלוקה לא תעלה כסף, אני מסכים לה.

אמר לי חבר הכנסת טל, שבראשון-לציון לכל חבר מועצה יש בלאו הכי לשכח ומזכירה.

דוד טל (ש"ס):

זה לא נכון. מחזיק תיק.

אפי אושעיה (העבודה):

רק למחזיקי תיק? אז זו טעות. אני לא הבנתי נכון, לכן התפלאתי.

חברי הכנסת, מצאתי לנכון לעלות לכאן ולהעיר גם את ההערות האלה. אני אומר לך, חבר הכנסת טל, כדאי לך, כדאי לכנסת וכדאי למדינת ישראל לשלב את ההצעה שלך עם הצעתו של חבר הכנסת יהודה הראל. תאמינו לי שבכך יהיה יותר טוב גם לראש הרשות ובוודאי לאזרחי הרשות. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה לחבר הכנסת אפי אושעיה. חבר הכנסת ראובן ריבלין ישיב בשם המציעים. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה לסדר הדיון. יש לנו החלטה קשוחה של ועדת הכנסת – –

היו"ר ס' סלים:

נכון.

שבח וייס (העבודה):

– – על רקע הניסיון המצטבר של עשר, 20, 30 שנה, ולפיה חבר כנסת שמתנגד להצעת החוק, צריך לחייב אותו גם בתוכן נאומו וגם בהצבעתו. חבר הכנסת אפי אושעיה העלה רעיון מעניין. אני מציע שיאפשרו למישהו שמתנגד להצעת החוק למלא את האמור בתקנון. זה היה בסדר, עלא כיפאק. זו הערתי לסדר הדיון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בשבוע הקודם, או אפילו בשבוע זה, כאשר עלתה ההצעה לבטל את חוק הבחירה הישירה ולחזור לשיטה הקודמת, התעורר ויכוח ודיון ציבורי בקשר לצורך בקיום הבחירה הישירה, או שמא הנושא של בחירה ישירה יכול להביא אותנו לידי מצב שבו אנחנו מאבדים הרבה מהחיוניות של הדמוקרטיה בישראל.

והנה היום, בהסכמת ועדת הכנסת לתת הנחה בחובת ההנחה, אנחנו מבקשים איזה סיוע מחברי הכנסת, חבר הכנסת וייס, שייתנו בידיהם של אותם ראשי ערים שנבחרו על-פי חוק הבחירה הישירה לראשי עיריות, שהוא גם היום דומה לחוק הבחירה הישירה לראש ממשלה, איזה אמצעי שלטוני לאפשר להם לנהל את העיריות. שהרי כאשר ניתן לבחור בחירה ישירה בראש עיר מסוים ולתת אפשרות לכל סקטור לבחור את האנשים המייצגים אותו במועצה, נוצר מצב כפי שנוצר במספר לא קטן של מועצות מקומיות ועיריות, של ריבוי מפלגות שלא מאפשרות הקמת קואליציה, אלא אם כן ייתנו בידי אותם נבחר ציבור אותו כוח שלטוני שהם ביקשו.

אם תאמר, אני נותן לסיעה של שניים סגן ראש עיר, תבוא סיעה אחרת של שניים ותדרוש אותו יתרון פוליטי.

הואיל ולמעשה ברוב המועצות בארץ, ובעיקר במועצות הגדולות, בעיריות ובערים הגדולות, מפלגות כמו הליכוד ומפלגת העבודה הן עם שני מנדטים, ברוב המועצות הסיעה הגדולה היא סיעה בת שלושה מנדטים, ויש כאלה עם שלושה או ארבעה, נוצר מצב שבו ראש העיר לא יכול להרכיב את הקואליציה שלו.

אחת משתיים, או נחזור בנו מאותה שיטה שחשבנו אותה לראויה כאשר טדי קולק הצליח לתת לה תוכן ועיצב את הצורה השלטונית הזאת בקוראו לתושבי ירושלים: תנו לטדי יד ורוב במועצה – זאת אומרת, רק ראש עיר מופלא ונפלא כמו טדי קולק, למרות ההבדלים בהשקפת העולם שלנו, יכול להביא לידי כך שאנשים בעלי השקפת עולם אחרת חשבו שהוא ראש העיר הטוב ביותר. זאת אומרת, רק במקרה אחד נוצר מצב שהמטרה שלשמה חוקק חוק הבחירה הישירה הושגה. בכל שאר המקרים, וקראתי בעיון רב את ספריו של חבר הכנסת שבח וייס, שהוא גם פרופסור שבח וייס, לא השכלתי לראות איזו רבועת ואיזה חידוש גדול נתנה לנו אותה מערכת של בחירה ישירה.

לכן באנו אנחנו היום, על דרך האבסורד, והגשנו את הצעת החוק הזאת, שמצד אחד, מבחינה פרקטית, נותנת אפשרות להרכיב קואליציה; מהצד האחר היא מסבירה מדוע אותה שיטה שהביאה אותנו לידי פיצול מפלגות, רשימות, אפילו לא מפלגות. למשל בירושלים, בירת ישראל, מפלגת מרצ הגדולה, רצה בשתי רשימות והפכה להיות באמת רשימה בעלת עוצמה, על רקע מסוים בתוך ירושלים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה לא דמוקרטי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבל גם היא נאלצה להתפצל לשתי רשימות. אז אם בארזים נפלה שלהבת – – – אני לפיכך מבקש לאשר את הצעת החוק, שכן, יש כורח בל יגונה, וכורח זה, שהוא מגונה מאוד, בל יגונה כאשר אין אפשרות לראשי המועצות ולראשי הערים לקיים את שלטונם, אלא אם כן זה יתקיים.

בצד האחר כמובן, חבר הכנסת טל הבהיר בצורה ברורה שאין הדבר כרוך בהוצאה כספית אלא ביתרון של חיסכון כספי.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

בשלב זה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס, הייעוץ שקיבלתי – – –

שבח וייס (העבודה):

עם כל הכבוד לייעוץ שקיבלת, אני רוצה להביע עמדה פה. יש פה פגם חמור מאוד.

היו"ר ס' סלים:

אבל הוא ביקש להסיר, והוא התנגד.

שבח וייס (העבודה):

הוא לא ביקש, הוא לא נימק את ההסרה. אז זה בסדר, הוא בחור טוב, אבל לא נשמעה דעה נחרצת.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, בתור יושב-ראש חדש, זו פשוט פגיעה בתקנון – – –

שבח וייס (העבודה):

עם כל הכבוד לעצה.

היו"ר ס' סלים:

אבל חבר הכנסת אפי אושעיה – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ס' סלים:

לא, אני רוצה להחליט לתת שלוש דקות לחבר הכנסת שבח וייס כדי שיתנגד.

קריאות:

– – –

היו"ר ס' סלים:

בבקשה, חבל על הזמן.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מתנגד לעניין הזה התנגדות נחרצת. אני יודע שאפילו זה מסוכן, כי יכול להיות שבמרכז המפלגה שלי יש המון סגנים שמחכים לחלוקה הזאת. לא אכפת לי. אנחנו פה פותחים פתח – – –

יצחק כהן (ש"ס):

כמה סגנים יש ליושב-ראש הכנסת?

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת יצחק כהן, אל תפריע.

שבח וייס (העבודה):

אתה יודע שזה לא תלוי ביושב-ראש הכנסת, מכתיבים לו את הדבר. הייתי יושב-ראש הכנסת ואתה לא היית. הכתיבו לי את רוב הסגנים.

יצחק כהן (ש"ס):

שבח וייס (העבודה):

המפלגות הכתיבו.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת יצחק כהן.

יצחק כהן (ש"ס):

שבח וייס (העבודה):

זה לא דומה לחלוטין. סגן יושב-ראש הכנסת אין לו שום סמכות מינהלית. אנחנו עובדים פה פשוט יום ולילה ומתחלקים בניהול ישיבות, ובזה נגמר העניין. שם מדובר על פיצוץ המינהל, על ריסוק המינהל.

יצחק כהן (ש"ס):

שבח וייס (העבודה):

תן לי לדבר.

היו"ר ס' סלים:

נו, מה קרה לכם? זה ימשוך את ההצבעה, חבר הכנסת יצחק כהן.

שבח וייס (העבודה):

אני יכול – – – יש לך רוב, אל תדאג. יש אינטרס גם למפלגה שלי ולא רק לש"ס. ולכן בטח שמותר לי להתנגד.

אדוני היושב-ראש, אתה היית ראש עיר ואתה יודע מה המשמעות. כשהוחלט על חוק הבחירה הישירה לראשות הממשלה – – –

קריאות:

– – –

שבח וייס (העבודה):

אני לא יכול ככה.

היו"ר ס' סלים:

חברי הכנסת, חבר הכנסת לובוצקי, מה קרה לכם, תרשו לו לדבר.

שבח וייס (העבודה):

לא אכפת לי שלא ירשו לי.

היו"ר ס' סלים:

אני מחליט פה, לא הם.

שבח וייס (העבודה):

אדוני, כשהוחלט על בחירה ישירה של ראש ממשלה, במתכוון הגבילו את מספר השרים. כי ידעו שיש כאן פוטנציאל של חלוקה נוספת. זה מתחיל בשכר, שלב ראשון זה יהיה עם שכר, עיריות שיש להן שלושה סגנים בשכר יכניסו שישה סגנים בלי שכר, תהיה לשכה ויהיה אגף נוסף. זה רשיון לפיצוץ המינהל המוניציפלי. מכל בחינה שהיא יש להתנגד לחוק הזה; פשוט להתנגד ולא להגיד בערך.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 7

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), (תיקון – מינוי שני סגנים ללא שכר), התשנ"ט-1998, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ס' סלים:

בעד – 10 נגד – 7, נמנעים – אחד. הצעת החוק עברה בקריאה טרומית, והיא עוברת לוועדת הפנים להכנה לקריאה ראשונה. תודה רבה.

הצעת חוק-יסוד: זכויות חברתיות

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים להצעת חוק-יסוד: זכויות חברתיות; מס' פ/1933, של קבוצת חברי הכנסת. תנמק
חברת הכנסת ענת מאור. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שאני מגישה את הצעת החוק אני רוצה לפנות ליושב-ראש
ועדת הכנסת, אדוני חבר הכנסת פנחסי – אני רוצה לציין, שמה שהיה קודם בתהליך החקיקה מקשה
על חברי הבית לקבל החלטות באופן מבוקר. הצעת החוק שנדונה קודם הונחה לראשונה אתמול על
שולחן הכנסת, קיבלה שחרור מחובת הנחה, ומועלית מייד. אני חושבת שוועדת הכנסת צריכה
להקפיד, כי חקיקה היא התפקיד הראשי שלנו. אנחנו בית-המחוקקים –

דוד אזולאי (ש"ס):

זו פעם ראשונה שזה קורה?

ענת מאור (מרצ):

– – וזה צריך להיות בצורה אחראית ובצורה רצינית.

דוד אזולאי (ש"ס):

אני שואל אם זו הפעם הראשונה שזה קורה.

ענת מאור (מרצ):

במהירות כזאת, לפי מיטב ידיעתי זה כמעט שלא קורה; ודאי שלא בהצעת חוק שאין עליה שום דיון
ציבורי ולא יודעים עליה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היא הפנתה עכשיו שאלה, ואני רוצה לענות לה על זה.

היו"ר ס' סלים:

אי-אפשר לקטוע אותה עכשיו באמצע. חבר הכנסת פנחסי, אני אתן לך – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ס' סלים:

אבל לא באמצע.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היא הפנתה אלי שאלה, ואני רוצה לענות לה על זה.

קריאות:

— — —

היו"ר ס' סלים:

לא באמצע הנאום, אלא בתום דבריה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להמשיך, אני מדברת חמש דקות ולכן אני רוצה להמשיך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — היא הפנתה שאלה

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת פנחסי, עוד לא קרה שקטעו מישהו שמדבר ונותנים למישהו אחר לדבר. אחרי שהיא תסיים, אני אתן לך.

ענת מאור (מרצ):

אדוני, ראוי שזה יהיה אחרי ההצבעה.

הצעת חוק-יסוד: זכויות חברתיות באה לעשות איזון עם מצב החקיקה בישראל, שבו יש לנו חוק-יסוד: חופש העיסוק וחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, שהם חוקים שיש להם מעמד של חוק-יסוד והם חוקים גורפים מבחינת מתן הזכויות לחופש עיסוק ולשמירה על זכות המעסיק.

בחוק-יסוד: זכויות חברתיות מוצע על-ידי ועל-ידי חברים נוספים מסיעתי לעגן ארבע זכויות יסוד שהן מרכזיות ביותר: האחת – שלכל תושב תהיה הזכות לקיום בכבוד אנושי. בביטוי כבוד אנושי באים להגן על זכויות בסיסיות – תנאי עבודה, הזכות לעבודה, הזכות לשכר הוגן, זכות לחינוך חינם עד גמר תיכון, להשכלה ולרמה הולמת של ביטחון סוציאלי, בריאות ורווחה חברתית.

זה נכון שיש מגבלות כלכליות, ואנחנו לא מתעלמים מכך, אלא שהתנאי של מגבלות כלכליות צריך להיות כפוף למידה של פערים חברתיים סבירים.

הדבר השני – זכות העובדים להתאגד. אותה זכות ששמורה לכל ארגון, אם זו עמותה וכו', איננה מעוגנת בחוק לפי החקיקה בישראל, מתוך מסורת שארגון העובדים היה יציב, חזק וגדול. אנחנו יודעים, שהיום, לאור חוק-היסוד החזקים, צריך לעגן גם את הזכות הזאת בחקיקה.

הזכות הבסיסית השלישית היא זכות השביתה. חברות וחברי הבית, לא האמנו בעבר שנצטרך להגיע לעיגון הזכות הזאת בחקיקה. עם זאת, אנחנו יודעים ששר האוצר בממשלת ישראל אומר, שהעובדים בישראל הם פצצות מתקתקות. לאחר ששר האוצר והממשלה רצו להכניס בחוק ההסדרים את ביטול זכות השביתה החופשית, הוולונטרית, על-ידי ארגון יציג של עובדים ולחייב אותם לעשות משאל-עם, ש-50% באופן חשאי יתמכו בכך, משמע, שר האוצר וממשלה לא יכולים לקבוע מסים בישראל, אלא שעל כל מס יהיו צריכים לעשות משאל-עם. עד ש-50% יצביעו, לא יוכלו לקבל החלטה. זו הרי פגיעה דרסטית בכל זכות העובדים לשבות. אני שמחה לפחות שזה יצא מחוק ההסדרים, אבל אסור לנו להיות שאננים.

כאשר היום, מול הסטודנטים והסטודנטיות, שכל הבית מאוגד בתמיכה בהם, וכולנו תובעים להיענות לזכות הצודקת שלהם, וראש ממשלה חושב איך לשבור את השביתה ואיך לפרק את מעמדם, בוודאי צריך לעגן את זכות השביתה בחקיקה.

שוויון תעסוקתי קיים בחקיקה, אבל לא בחקיקת יסוד.

לפיכך, אני חושבת, שהכנסת תעשה טוב אם היא תוסיף חוק-יסוד כל כך חשוב לסל חוקי-היסוד שלה – חוק-יסוד: זכויות חברתיות. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

שר המשפטים צריך להשיב – איננו.

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

נגד – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: זכויות חברתיות לדיון מוקדם

בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש להוסיף אותי.

היו"ר ס' סלים:

נוסיף אותך. בבקשה, נא להוסיף את חבר הכנסת שבח וייס, חבר הכנסת יוסי שריד וחברת הכנסת נעמי חזן. בעד – 18, נגד – 3, אין נמנעים; הצעת החוק עברה בקריאה טרומית.

נסים דהן (ש"ס):

היה צלול?

צבי הנדל (מפד"ל):

לא היה צלצול.

היו"ר ס' סלים:

כן, היה צלצול ועברו חמש וחצי דקות. הנה, ארבע וחצי, תסתכל על הלוח.

נסים דהן (ש"ס):

ארבע וחצי זה לא חמש. על-פי התקנון צריך חמש דקות.

היו"ר ס' סלים:

חמש וחצי דקות עברו לאחר הצלצול.

נא להוסיף על התומכים את שמו של חבר הכנסת עזמי בשארה. חברת הכנסת ענת מאור, לאיזו ועדה את מציעה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

חוק-יסוד זה רק ועדת החוקה. חוק-יסוד, על-פי התקנון – לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ענת מאור (מרצ):

לוועדת החוקה.

חגי מירום (העבודה):

זה יבוא לוועדת הכנסת וועדת הכנסת תחליט.

היו"ר ס' סלים:

ועדת הכנסת תקבע. תודה רבה.

הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – חובת פרסום תגובה בעיתון), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת צ' ויינברג)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – חובת פרסום תגובה בעיתון), של חבר הכנסת צבי ויינברג; הצעה פ/2419. בבקשה.

חברי הכנסת, אתם מפריעים שם. חבר הכנסת אפי אושעיה, חבר הכנסת שלום שמחון, תקיימו ישיבות בחוץ.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בידי העיתונות מצוי כוח רב, כוח שמצד אחד מיטיב עם האזרח – –

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת פורז, אתם מפריעים. בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

מצד אחד מיטיב עם האזרח בכך שהוא חושף בפניו מידע רב, מקיים את זכות הציבור לדעת – – –
אני פשוט לא יכול לדבר.

היו"ר ס' סלים:

נכון, אתה צודק. חבר הכנסת פורז, חבר הכנסת שלום שמחון, תקיימו ישיבות בחוץ, אתם מפריעים פה. חבר הכנסת חגי מירום. סגן השר ביבי. חברי הכנסת, חבר הכנסת גבאי, חבר הכנסת בן-צור, אתם פשוט מפריעים, הוא לא יכול לדבר. בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני חוזר. בידי העיתונות מצוי כוח רב, כוח שמצד אחד מיטיב עם האזרח בכך שהוא חושף בפניו מידע רב – – –

היו"ר ס' סלים:

שוב. חבר הכנסת דהן, אתם פשוט מפריעים, הוא לא יכול לדבר.

דוד אזולאי (ש"ס):

אבל יש פה בעיה, בהצבעה הקודמת היה מחטף, לא עברו חמש דקות, שום דבר לא היה, איך ייתכן דבר כזה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לך ליושב-ראש, מה אתה רוצה?

היו"ר ס' סלים:

אין לי שום אינטרס לעשות מחטף, אני לא המציע, לכן, חשוב מאוד, עברו חמש וחצי דקות אחרי הצלצול.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

לא עברו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אחרי שתי דקות הצבעת.

היו"ר ס' סלים:

מה? מי אומר שתי דקות? כשעלתה סגנית המזכיר היא צלצלה, איך אתה אומר לי שתי דקות?

נסים דהן (ש"ס):

לא, לא עבר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אי-אפשר עכשיו באמצע.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת שמריהו בן-צור.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

רק משפט. אני אומר, שעל-פי השעון שלנו עברו שתי דקות.

היו"ר ס' סלים:

השעון שלך צריך קצת גריז ושמן; על-פי השעון שלי עברו חמש וחצי דקות. בבקשה, אדוני חבר הכנסת ויינברג.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

ברשותך, אני מבקש לומר לך, שזאת לא תשובה, השעון הורה שתי דקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לך ליושב-ראש, מה הבעיה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת ויינברג, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אנסה להתחיל בפעם השלישית, אדוני היושב-ראש, ברשותך.

היו"ר ס' סלים:

למה שתחזור עוד הפעם?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

בידי העיתונות מצוי כוח רב, כוח שמצד אחד מיטיב עם האזרח בכך שהוא חושף בפניו מידע רב, מקיים את מה שקוראים זכות הציבור לדעת, מאפשר החלפת דעות ומבקר את פעולות הגופים הציבוריים ובכך מבטיח, בעקיפין, שלטון תקין; אך מצד שני, בגלל אותו כוח יכול העיתון לרומם אדם או להשפילו בן-רגע, ובהינף קולמוס יכול עיתונאי לפגוע בשמו הטוב של אדם פגיעה חמורה ובלתי ניתנת לתיקון.

אכן, בכל הנוגע לתקשורת, קיים מתח בלתי פוסק בין שמירה על שמו הטוב של אדם לבין חופש הביטוי, ובתי-המשפט מנסים שוב ושוב למצוא את האיזון הנכון בין שני אינטרסים אלו.

כל אדם יודע כי, כדברי השופט אהרן ברק: "כבוד האדם ושמו הטוב חשובים לעתים לאדם כחיים עצמם, הם יקרים לו לרוב יותר מכל נכס אחר" – ערעור אזרחי 214/89.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת חיים דיין, אתם מפריעים.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

גם מקורותינו מדגישים, כי שם טוב חשוב עד כדי כך, שכל המלבין פני חברו ברבים "כאילו שופך דמים". והרמב"ם אומר, כי "לא נחתם גזר-דין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע בלבד" – רמב"ם, הלכות דעות, פרק ז', הלכה ב'.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת שלום שמחון, אתה מקיים ישיבות היום.

שלום שמחון (העבודה):

אילו ישיבות?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

והחכם באדם, קהלת, אמר: "טוב שם משמן טוב". אין צורך להרבות במלים, שהרי כל אחד מהנוכחים כאן יודע עד כמה חשוב לו שמו הטוב.

לכן אני מציע, כי לכל אדם ששמו הוכתם בשל אזכור שמו בכתבה תהיה הזכות להגיב על האמור לגביו ולטער את שמו, ועל עורך העיתון תהיה מוטלת החובה לפרסם את תגובתו של אותו אדם במקום ובצורה בולטים לפחות כמו הכתבה המקורית. בדרך זו יוכל אדם להגן, במידה מסוימת, על שמו ולצמצם ככל האפשר את הנזק שנגרם לו.

איני מוריד מחשיבותו של חופש הביטוי. חופש זה נודע, ובצדק, כציפור נפשה של הדמוקרטיה. אולם יש לזכור, כי הטעם העומד ביסוד חופש זה הוא לאפשר ליחיד להגשים את עצמו, לסייע בחשיפת האמת ולהבטיח קיום חילופי דעות החיוניים למשטר הדמוקרטי. לכן, הצעת חוק זו מטעמי אינה פוגעת בחופש הביטוי אלא עוזרת להגשים אותו בכך שהיא מאפשרת ליחיד לבטא את עצמו, בכך שהיא מסייעת בחשיפת האמת על-ידי הצגת התמונה המלאה בפני הקורא, ובכך שהיא מבטיחה חילופי דעות. למעשה, ההצעה מממשת באופן המלא והפשוט ביותר את חופש הביטוי של הפרט.

אם יתקבל החוק, יחשוב עיתונאי פעמיים לפני שיזכיר שמו של אדם באופן העלול לפגוע בו. לא תהיה בכך כל פגיעה בחופש הביטוי אלא יהיה בכך ריסון מבורך של פעולת העיתונאי, ריסון שיבוא מצד האזרח הקטן, שהוא נושא דאגתה של הדמוקרטיה והוא בעצם בעל הזכות לחופש הביטוי.

יש לזכור, שאף שהעיתונות היא גוף פרטי, היא שולטת על הבמה הציבורית החשובה של חופש הביטוי, ובפועל רק מעטים האזרחים היכולים לרכוש לעצמם מקום על במה זו. כמו שאמר השופט ברק בנוגע לעיתונות: "עקרונית כל אדם יכול לרכוש לעצמו במה זו. למעשה, מעטים הם הרוכשים. קיימת ריכוזיות של שליטה בבמה זו. בידי העיתון הפרטי שליטה על הבמה אשר באמצעותה מתקיימת הדמוקרטיה והיא השומרת על חיותה. במה זו אינה רק נכס פרטי, היא גם נכס ציבורי, שהעיתון מחזיק בו כנאמן של הציבור" – מאמר שהתפרסם בכתב העת "משפטים", כרך כ"ז, עמ' 223.

החוק שאני מציע מבוסס על חוק דומה שקיים בצרפת, אחת הדמוקרטיות העתיקות.

לעניין קביעה מדויקת מיהם האנשים שיוכלו ליהנות מזכות התגובה, באילו תנאים, והדרך שבה יישום חוק זה לא יפגע בתפקוד העיתון – אני מציע שנושאים אלו יידונו בוועדה בהכנה לקריאה ראשונה. אני מודה לך מאוד.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. שר המשפטים צריך להשיב, אבל הוא איננו. חברת הכנסת יעל דיין מבקשת להסיר את הצעת החוק. בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אלה שעם הגב אלי, שאני מצפה לתמיכתם בהסרת החוק – חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת ברונפמן, מאוד חשוב לי דווקא שתשמע מדוע אני מנסה לשכנע אותך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני משתדל לשמוע כל דבר מפיוך.

יעל דיין (העבודה):

מדוע אני מנסה לשכנע אותך להסיר את החוק הלא-ראוי הזה מסדר-יומה של הכנסת.

שמענו כאן דברים נרגשים, עם איזה צבע גם מסורתי וגם הומניטרי, טוב שם משמן טוב, והאזרח הקטן שייפגע. לפי החוק הזה, הכותרות – לא רק העמודים הפנימיים – ב"הצופה" למשל, ב"נקודה" ועוד בכמה עיתונים, צריכים להיות מלאים בתגובות שלי על-פי חוק.

אין מה לדבר שאסור לנו אפילו להתקרב לשלילה כלשהי של חופש עיתונות. אני מדברת לא רק על חופש עיתונות. לפי הגדרתו של המציע, הוא מדבר על חופש הביטוי. חבר הכנסת ויינברג, אתה מדבר על חופש הביטוי. חופש העיתונות הוא לא רק חופש הביטוי כאשר כותבים על מישהו לטוב ולרע, אלא הוא גם חופש העריכה, ואת חופש העריכה אתה מנסה לשלול כאן. עצם ההחלטה האם לכתוב על מישהו או לא, האם להזכיר מישהו או לא – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

בהחלט לא. פשוט לא הבנת.

יעל דיין (העבודה):

אני הבנתי, ואני מקווה ששאר חברי הכנסת הבינו. אין דרך במדינת ישראל לחייב עיתונות או לחייב עורך עיתון לפרסם תגובה. לעומת זאת, מציעה מדינת ישראל, על-פי חוק, כמה דרכים לאותו אזור שנפגע על-ידי פרסום או פגיעה בשמו או פגיעה במוניטין. יש גם דרכים משפטיות, גם דרך מועצת העיתונות, גם דרך ועדת האתיקה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

— — —

יעל דיין (העבודה):

חבר הכנסת ויינברג, יש לי ויכוח אתך, אבל זמן הדיבור הוא שלי עכשיו.

יש לנו לאן להתלונן. מי שמוצא את עצמו נפגע או מוכפש, יש לו יותר מכתובת אחת, והכתובת הזאת תענה לו על-פי חוק.

אני שמחה שהחוק הזה לא מוגש באישור הממשלה. חס וחלילה שהבית הזה יאשר או ייתן כלי בידי אזור שמוצא עצמו נפגע, לכפות על עיתון כלשהו לפרסם את התגובה שלו. ועוד באותו גודל ובאותו מקום שאליו הגיע הפרסום הפוגע. כשהפרסום פוגע, יש לאן לפנות אתו, ולא שוללים חופש עיתונות ולא מגבילים חופש עריכה. אם מישהו נפגע, בבקשה, יש בית-משפט, יש חוק לשון הרע, יש מועצת העיתונות ויש לה ועדת אתיקה. יש איסורים מאיסורים שונים.

אני מאוד חוששת מהצעות חוק מהסוג הזה, שיש להן הצדקנות, ההתחסדות והאיצטלה של הגנה על האזרח הקטן.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

— — —

יעל דיין (העבודה):

אז תציע חוק בכנסת, שכאשר מישהו מרגיש את עצמו נפגע, יינתן לו זמן להודעה אישית מעל הדוכן שווה לזמן הפגיעה. על מה אתה מדבר? אני בכלל לא בוויכוח אתך.

זה חוק רע, זה חוק מגביל, זה חוק שפוגע בחופש. אני חושבת שההתחסדות שעוטפת אותו, של הגנה על האזרח – תארו לכם שמישהו מוצא עצמו נפגע ואנחנו נלך, כנסת ישראל תלך אל עורך העיתון ותחייב אותו על-פי חוק להקדיש אותו גודל כותרת לתגובה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה יותר חמור מה שהוא עושה. מי שהוזכר שמו, אם הוא נפגע, יש חוק הוצאת דיבה – — —

יעל דיין (העבודה):

מי שהוזכר שמו גם לטובה. הסיפורים האלה של האזרח הקטן, הרי אנחנו מדברים על סוג של הכפשות כאילו או פגיעה בדרך כלל בשם של אנשי ציבור. אדם שהוא איש ציבור ומגן על דעותיו, מביא בחשבון ששמו מוזכר בהקשרים שונים. לא בא בחשבון שייתנו לאיש ששמו הוזכר אפשרות לכותרת. אם אתה מדבר על העיתונות הכתובה, אני מניחה שזה נכון גם לגבי "מבט", גם לגבי תוכניות טלוויזיה. כלומר, כולנו נעסיק את העיתונות יום ולילה בחיובה לתת לנו אפשרות מענה.

אני מבקשת להסיר את הצעת החוק בצורה נחרצת ומוחלטת מסדר-היום.

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד – אפשר להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 4

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 19

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – חובת פרסום

תגובה בעיתון), התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר ס' סלים:

ארבעה בעד, 19 נגד, נמנע אחד. הצעת החוק לא עברה.

הצעת חוק איסור הלבנת הון, התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים להצעה הבאה: הצעת חוק איסור הלבנת הון, התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל; מס' פ/2243.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת היא הצעת חוק שהגיש הפרלמנטר, בעיני בין המצטיינים שהיו למדינת ישראל, השר לשעבר חבר הכנסת משה שחל. הוא, למעשה, עם עוד גורמים, לרבות חברי כנסת חדשים ואנשי ציבור, ולאחרונה גם משרד המשפטים, הגיעו למסקנה, שמדינת ישראל עשויה, עלולה להפוך למכבסה להלבנת הון שחור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

החוק ברור בעיניי זה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

בוודאי יודע חבר הכנסת רובי ריבלין, שמשרד המשפטים עומד גם הוא לגבש הצעה האומרת, שכל מי שמביא עמו הון מגובה מסוים, ברגע שהוא הולך להפקיד אותו יאמר מה הם המקורות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

החוק גם מאפשר הצהרת הון, גילוי מקורות והוכחה על הכנסה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הבעיה היא, שמתברר שיש לא מעט שמשתמשים במסגרת, לא אגיד חוק השבות, אבל משתמשים בתהליך הזה ולא מדווחים בצורה ראויה על ההון ומקורות ההון שהם מביאים מחוץ-לארץ. אני חושב, שגם אתה הגעת למסקנה, או קרוב לוודאי שאתה יודע שלא מעט, בשנים האחרונות, בעיקר ממקומות מסוימים בעולם, עשו העברות כספים שחלקם נמצאים אצלנו וחלקם הגיעו מאתנו לקפריסין ולמקומות נוספים.

בזמנה קיימה ועדת משנה של ועדת הכספים פגישה עם נציגי המשטרה והבנקים. הטענה היא, שיש בעיה גם של אכיפה וגם של אי-בהירות בחוק.

בכל מקרה, אני חושב שראוי לבוא ולומר, שאנחנו צריכים להדגיש את העניין הזה גם ברמה של חקיקה. אין לי ספק שאנחנו נעביר את המהלך הזה תוך כדי עבודה עם משרד המשפטים, כאשר המטרה היא לשים סוף פסוק לאפשרות ולפרצות הנובעות מכך שמאן דהוא ישלח כספים למקום מחוץ לישראל, או שיקבל כספים ממקום שהוא מחוץ לישראל, בדואר או בדרך של משלוח מטען ימי, אווירי או יבשתי. כל אלה למעשה יצטרכו לדווח.

אין לי ספק שחובת הדיווח הזאת תהיה יותר מפורטת. אם תופר חובת הדיווח תוטלנה סנקציות, שאינני רוצה, כרגע, להרחיב בהן.

החוק הזה הוא חוק ראשוני. אני מצטער ומצר על כך שחבר הכנסת לשעבר משה שחל בחר לסיים את תפקידו עוד טרם חקיקת החוק ברמתו הסופית. אין לי ספק שהצעת חוק איסור הלבנת הון היא דבר מחויב המציאות היום בחברה הישראלית.

אני מבקש להביא את זה, חבר הכנסת רובי ריבלין, לקריאה טרומית, ולאחר מכן להתדיין על זה בוועדות הנוגעות בדבר; אני מתאר לי שזאת ועדת החוקה, חוק ומשפט או ועדת הכלכלה.

אני מבקש להודות לכם על תמיכתכם. תודה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, חבר הכנסת אבי יחזקאל. חבר הכנסת ראובן ריבלין מבקש להסיר – חמש דקות. כבר היו כמה צלצולים. לא יבוא איש בטענות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי וחברותי חברי הכנסת, חבר הכנסת אבי יחזקאל, שכנראה יצא לגייס לעצמו תומכים לחוק, כוונתו רצויה אבל מעשהו אינו רצוי.

בלי כל ספק, כל אדם שהוא שוחר חוק וסדר במדינה דמוקרטית כמו שלנו מבקש להילחם גם בתופעות שיכולות להיות תוצאה של פשע מאורגן בעיקר או של מתן סיוע לעבריינים כאלה או אחרים. עם זאת, גם החוק הפלילי וגם החוקים השונים, הפיסקליים, נותנים פתרון לכל אותם דברים.

כניסה לכיסו של האזרח מעבר לאותם אמצעים שיש למדינה כמדינה, מדינת חוק, כמו היכולת של פקיד שומה לבוא לכל אזרח ולדרוש ממנו מפעם לפעם הצהרת הון, היכולת של שלטונות המס לבוא לכל אזרח ולדרוש ממנו גילוי מקורות והסבר להונו – פירושו של דבר, שאנחנו נמצאים כאן במערכת משומנת וסגורה היטב, המאפשרת לשלטונות, אם הם רוצים בכך, לחקור ולרדת לכל חקר שבו יש חשש של איזה פגם חוקי ואפילו מוסרי.

יוסי כץ (העבודה):

גם היום?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן, גם במצב היום. אני מוכרח לומר לך, שלפי הצעת החוק מרחיקת הלכת של אבי יחזקאל, שאמרתי עליה כבר בתחילת דברי, כוונתו רצויה, מעשהו לא רצוי, ייתכן מאוד שצריך, בהצעה לסדר-היום אם היא תעבור, לדון בה – – –

יוסי כץ (העבודה):

להשכלה כללית – בוועדה לענייני ביקורת המדינה הופיע מפכ"ל המשטרה ואמר, שנמתחת על מדינת ישראל, בכל העולם המערבי, ביקורת קטלנית על כך שהחוק הזה לא עבר ומדינת ישראל היא המדינה היחידה במערב – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת הנכבד כץ, יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, הרי אנחנו לא מדברים פה על איזה חוק פוליטי אלא על חוק שהיה יכול להיות מובא גם על-ידי ממשלה כזאת וגם על-ידי ממשלה אחרת. יש כאן בעיות מורכבות מאוד של שיתופו של העם היהודי בחייה של מדינת ישראל ובחיים הבנקאיים, וחוק כזה יכול להביא אותנו לידי מצב שבו רבים מאחינו בארץ ובעולם יימנעו מלהשתמש בשירותים הבנקאיים וביכולת הפיננסית של מדינת ישראל ובהגברת היכולת הפיננסית של מדינת ישראל, אם כי אתה בא ואומר: אני מוותר על הטובות שלך.

אפרים סנה (העבודה):

אתה אומר בלשון נקייה דבר מאוד אנטישמי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוכרח לומר לך, ראה נא, יש כלל פיסקלי האומר, שאין מדינה אחת גובת מס של מדינה אחרת. גם חבר הכנסת כץ, כמשפטן מובהק, יאמר לך שזו אחת מאמות המידה שמדינת חוק ומדינה דמוקרטית עושה. נכון, היום מדינת ישראל מבקשת מכל אדם המגיע לישראל להצהיר, מתוך רצון להילחם בפשע המאורגן, אם הוא מכניס כסף, איזה סכום הוא מכניס ולתת הסברים מאין הוא קיבל אותו.

אפרים סנה (העבודה):

אתה צובע את אחינו בגולה בצבע – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

, הם לא תוצאה של OUTCOME חבר הכנסת סנה, נהפוך הוא. יש מדינה שמקבלת כספים שהם לא איזה מעשה פשע, אבל ההסבר שאתה נותן לשלטון אחד, כשהוא גלוי, יכול להביא לידי מצב של העמדתו בסיטואציה עדינה מאוד, עד כדי בלתי חוקית, בארצו שלו, דבר שאינו קיים אצלנו. זו שיטה פיסקלית – – –

היו"ר ס' סלים:

לסכם, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו קבענו את כל אותן אמות מידה, הן בחוק הפלילי, הן בפקודת מס הכנסה, ואלה באות ודואגות לכך, שכל אדם יהיה חייב לגלות מה הם מקורות הונו ולתת הסבר להונו, כמו שכל אדם יכול לבוא, על-פי פקודת הסמים המסוכנים, על-פי פקודות אחרות, ולהידרש לתת הסברים על הון שהוא צבר. עם זאת, שיטת הבנקאות הפתוחה – –

היו"ר ס' סלים:

משפט סיום בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – היא שיטה שעזרה מאוד לכלכלת מדינת ישראל. אנחנו יכולים להילחם בפשע בצורה אחרת. אם המפכ"ל אמר את מה שהוא אמר – תבוא הממשלה ותיתן, היא, מטעמה, חוק שיהיה הרבה יותר סגור. אני מבין שיש פה רוב נגדי – –

היו"ר ס' סלים:

משפט סיום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – אבל אני אצביע נגד.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

ועדת הכלכלה.

היו"ר ס' סלים:

ההצבעה החלה. מי בעד, מי נגד, מי נמנע?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 17

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק איסור הלבנת הון, התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ס' סלים:

17 בעד, נגד – 4, אין נמנעים – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

ועדת הכלכלה.

היו"ר ס' סלים:

הצעת החוק התקבלה, והיא עוברת לוועדת הכנסת, שתחליט לאן היא תעבור להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק המרשם והיידוע (עבריינים), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א"ח שאקי)

היו"ר ס' סלים:

אנחנו עוברים להצעת החוק הבאה – הצעת חוק המרשם והיידוע (עבריינים), של חבר הכנסת אבנר חי שאקי; מס' פ/2193. בבקשה. יש לך עשר דקות, אבל אתה לא חייב. אתה רשאי להשתמש בעשר הדקות, אבל אתה יכול להסתפק גם בשתיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — —

היו"ר ס' סלים:

אני מציע לצלצל.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מטרתו של החוק המוצע למנוע פגיעות חוזרות בילדים, בקטינים בכלל, על-ידי עבריינים שריצו את עונשם בגין ביצוע עבירות מין ועבירות חמורות אחרות נגד ילדים ושחררו ממאסרם.

התקשורת הביאה לידיעתנו במשך השנה-שנתיים האחרונות מקרים רבים שבהם עבריינים שריצו את עונשם, ימים ספורים לאחר שיצאו – ביצעו מחדש אותן עבירות על קטינים. כדי למנוע את התופעה הנוראה הזאת מוצע בזה שיהיו מנגנוני איזון, מנגנוני מעקב, מנגנונים שיבטיחו שהמשטרה תוכל לעקוב ותוכל למנוע הישנות הדברים על-ידי כל הפרטים שלא אפרט אותם כאן.

יש מנגנוני יידוע, רישום, מעקב – — —

היו"ר ס' סלים:

סליחה. חבר הכנסת סאלח טריף, חבר הכנסת מיכה גולדמן, אתם מפריעים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

החוק אמור לחול על מי שבשעת ביצוע המעשה היה בן 16 ויותר, כדי שלא לפגוע בקטין שעשה מעשה כזה, התחשבות גדולה. יש סעיף התיישנות, יש כל הכלים להבטיח שזכותו של אותו אדם לא תיפגע, אבל שיהיה איזון בין הרצון להגן על זכותו של אדם שריצה את עונשו לבל ייענש שנית, ומצד שני להגן על קטינים לבל יהיו קורבנות של אותו אדם.

החוק מפורט לפרטיו, ואני מאוד מבקש שלא לראות בזה – אין פה שום אלמנט פוליטי, אין פה שום אלמנט אידיאולוגי – — —

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת ראובן ריבלין, אתה מפריע. חבר הכנסת בייגה שוחט, אתה מפריע. חבר הכנסת סאלח טריף, זו פעם שנייה שאני אומר לך שאתה מפריע.

סאלח טריף (העבודה):

— — —

קריאה:

יש לי הרגשה, אדוני היושב-ראש, שאתה מתנקם בי.

היו"ר ס' סלים:

אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, היות שאין ממשלה ואין קואליציה — — — אולי נצביע פה-אחד — — —

היו"ר ס' סלים:

ההצעה היא לחבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אם יש שאלות — אני אשמח להשיב, אבל אני מבקש את תמיכתם של כל חברי הבית. אין פה שום יסוד פוליטי לצורותיו. יש פה עניין הומני, מוסרי, חברתי מן המדרגה העליונה, ולכן אני מקווה מאוד שזה יעבור במקסימום קולות, אם אפשר פה-אחד.

אין פה שום דבר מבחינת הדת או ההלכה או הדין המוסלמי או הנוצרי. זה דבר שבא למנוע סבל מיותר מקטינים, שלא ייפלו קורבן לאנשים שכבר פגעו בקטינים; לבל יפגעו שנית. יש איזון, יש מעקב, יש מנגנונים, יש התיישנות ויש הכול. אני מבקש את תמיכתכם. אדוני, תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד צוקר מבקש להסיר.

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת צוקר, בוא ונתקדם ונצביע.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת ריבלין, מה קרה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

החוק הקודם – הם לא מבינים על מה הצביעו.

היו"ר ס' סלים:

יש רבים כאלה, וזו לא פעם ראשונה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מקווה שבחוק של אדוני הם ידעו על מה הם מצביעים.

היו"ר ס' סלים:

זה החשוב. חבר הכנסת צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה ממש להזהיר את חברי מפני תמיכה בהצעה כל כך גורפת וכל כך בעייתית, שמאחוריה יש תפיסה נקמנית ולא טיפול בעברייני מין. זו בדיה. מובאת לפנינו הצעה שמציעה לנו להפוך לחברה נקמנית ורודפת, ששמה את הצלב על עבריינים ומכריחה אותם ללכת עם הצלב הזה.

שבח וייס (העבודה):

מגן-דוד.

דוד צוקר (מרצ):

כן, מגן-דוד. זה חילול המגן-דוד.

שבח וייס (העבודה):

נכון.

דוד צוקר (מרצ):

היא אומרת לאדם: לך עם חטאך זה לכל החיים, לשנים רבות, ואנחנו נספר על החטא הזה לכל אחד ולכל אדם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר ישר – אות קין.

דוד צוקר (מרצ):

אפשר ישר על המצח – לעשות עם אש.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא מיניה ולא מקצתיה. אתה מסרס ומסלף.

דוד צוקר (מרצ):

לא מיניה ולא מקצתיה מה שאתה אמרת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא מיניה ולא מקצתיה.

דוד צוקר (מרצ):

מר שאקי, לקרוא אני יודע. מדינת ישראל מקיימת מרשם פלילי בדיוק לצרכים הללו, והוא מאוזן ויודעים למי להודיע ויודעים גם למי שלא להודיע.

ענת מאור (מרצ):

המצב הקיים – – –

היו"ר ס' סלים:

לא להפריע בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

יש מאחורי המרשם הפלילי תפיסה.

שבח וייס (העבודה):

מה, למשל, עם רוצח ראש ממשלה?

דוד צוקר (מרצ):

זה דבר שמר שאקי לא חשב לטפל בו. מר שאקי חשב לנקות את הרחובות בתפיסה רפובליקנית – זאת ההצעה. בארצות-הברית במקומות האלה ניסו כך להעביר MORAL MAJORITY קיצונית של ה- הצעה כזאת. זו תפיסה מסוכנת, שלא חושבת שאדם יכול להשתקם אי-פעם ולא חושבת שאדם יכול להירפא אי-פעם או לנקות את עצמו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אין שחר.

דוד צוקר (מרצ):

בטיעוני שווא הוא בא ואומר, שזו הגנה על קטינים או על נשים – בתואנות שווא. המרשם הפלילי מרשה לנו שלא לקבל אדם לעבודה כשצריך. הוא מאפשר למנכ"ל המשרד לקבל אינפורמציה על מי שעבר עבירות, למשל על מורה. אנחנו חרדים ממורים, ובצדק. המרשם הפלילי מאפשר למנכ"ל משרד החינוך לקבל אינפורמציה. פה באה ההצעה לפומביות של העבירה, בלי שזה יועיל אף לא לקורבן אחד. על רצידיביזם בעבירות מין, על חזרה על עבירות מין, שהיא בדרך כלל פתולוגית, לא MORAL MAJORITY נתגבר בעזרת ההצעה הזו. אני אומר לכם, שזו הצעה רפובליקנית של ה- שארצות-הברית הדמוקרטית, רק שם ניסו את זה, דחתה אותה.

אני מציע לכנסת שלא להתפתות כאילו מדובר בהגנה מפני עבירות מין. אני אומר לכם שזה ממש אכפת לי, כי אי-אפשר – – –

אפי אושעיה (העבודה):

— — —

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת אושעיה, אולי אומר משפט אחרון. יש לי כמה מניות, והאחרונה היתה משותפת לי ולחברת הכנסת יעל דיין בהגנה על נשים בעבירות מין. כשהייתי יושב-ראש ועדת החוקה, ארבע שנים עסקנו בשאלות הללו. אבל, מעולם לא עלתה הצעה מן הסוג הזה של לרדוף אנשים ולא להניח להם להשתקם אי-פעם. אני מציע לכם לדחות את זה.

צבי הנדל (מפד"ל):

למה לא "לשמור עליהם"? למה "לרדוף"?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — — אדוני היושב-ראש

ענת מאור (מרצ):

אפשר לשאול?

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת צוקר, אני רוצה לשאול.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת אפי אושעיה, שאלה מהירה.

אפי אושעיה (העבודה):

כן, אדוני.

צבי הנדל (מפד"ל):

גם אני מבקש.

ענת מאור (מרצ):

גם אני רוצה הצעה לסדר.

היו"ר ס' סלים:

אי-אפשר לעשות מזה דיון. קדימה.

אפי אושעיה (העבודה):

סיעת העבודה החליטה להצביע בעד החוק הזה. אתה אומר פה דברים חמורים.

שבח וייס (העבודה):

בטוח שהיא שקלה את זה?

אפי אושעיה (העבודה):

מדובר פה על עבירות מין חמורות ביותר.

דוד צוקר (מרצ):

בלשון החוק אין דבר כזה: "עבירות מין חמורות ביותר"; יש: "עבירות מין".

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת אושעיה, זו לא הרצאה. שאל שאלה.

אפי אושעיה (העבודה):

האם לא יכולה חברה – – –

יעל דיין (העבודה):

זה לא נכון שאין עבירות מין חמורות.

דוד צוקר (מרצ):

לא. אני אומר שבלשון החוק לא כותבים: "חמורות ביותר".

יעל דיין (העבודה):

זה לפי הענישה.

אפי אושעיה (העבודה):

האם לא יכולה חברה להוקיע אנשים כאלה גם באמצעות רשימות כאלה?

דוד צוקר (מרצ):

אמרתי.

היו"ר ס' סלים:

תודה. עתה חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – גם משפט קצר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת דדי צוקר, הבעיה שלנו כחברה היא שצריך לשקם את האנשים, אם ניתן לשקם. אבל אני שואלת אותך: אדם לא רוצה להשתקם והוא עשה עבירות מין כלפי קטינים וחזר לגור בקהילה – אתה לא חושב שצריך להגן על הקטינים האחרים?

דוד צוקר (מרצ):

ודאי שכן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זו ההזדמנות להגן עליהם.

דוד צוקר (מרצ):

מאה אחוז.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אם בחוק הזה יש הגזמות – –

דוד צוקר (מרצ):

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, מאה אחוז.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – אנחנו בוועדות נתקן את ההגזמות. מצד שני, לא לעשות שום הגנה לקטינים?

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

דוד צוקר (מרצ):

אני מענה לשניכם.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

אם היית מקשיבה, הייתי אומר לך – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני רוצה להשיב.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא יכול להיות – – –

דוד צוקר (מרצ):

מה אתה רוצה? מה נכנסת עכשיו? מה לא יכול להיות?

היו"ר ס' סלים:

חברי הכנסת. בבקשה, משפט סיכום.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת ביבי, נכנסת עכשיו וכבר יש לך הערות איך זה מתנהל?

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת צוקר, משפט סיכום בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

חברת הכנסת גוז'נסקי, במרשם הפלילי תפתחי את התוספת הראשונה. עושים את זה. תשאלו, ויש פה שר חינוך ויש פה עוד כמה אנשים שמילאו תפקידים של שרים. המרשם הפלילי מאפשר היום למנהל המשרד ועוד לכ-30 בעלי תפקידים בערך – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה רואים?

דוד צוקר (מרצ):

תני לי רגע.

היו"ר ס' סלים:

חברת הכנסת גוז'נסקי, את מפריעה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

במיוחד שאתה לא צועק – – – האינפורציה הזאת?

היו"ר ס' סלים:

משפט סיכום.

דוד צוקר (מרצ):

המרשם הפלילי מאפשר היום לקבל מידע מלא על עבירות מסוג זה או מסוג אחר, כפי שהזכיר חבר הכנסת שבח וייס, ומאפשר אותה הגנה ומאפשר אי-קבלה לעבודה בבית-ספר ואי-קבלה לעבודה במוסד חינוכי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

היו"ר ס' סלים:

משפט סיום, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת אפי אושעיה, הטיפול הנכון הוא לא באמצעות חקיקה מן הסוג הזה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה לא יכול לתת לו – – –

יעל דיין (העבודה):

הוא לא אומר לפרסם את זה בכיכר העיר.

דוד צוקר (מרצ):

סליחה. משמעות ההצעה – –

היו"ר ס' סלים:

חברת הכנסת יעל דיין.

דוד צוקר (מרצ):

– – היא פרסום בכיכר העיר.

יעל דיין (העבודה):

זו לא המשמעות.

דוד צוקר (מרצ):

תיקחו את ההצעה. אני חושב שיש פה הפרת איזון מן הסוג הכי מדאיג, וחברה דמוקרטית מוכרחה לחפש איזון אחר לחלוטין.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

דוד צוקר (מרצ):

מי שחושב שהפומביות הזאת תפתור משהו, טועה. לבד מההוצאה לקלון של אותם אנשים – – –

אפי אושעיה (העבודה):

מדובר על מאגר מידע.

יעל דיין (העבודה):

הוא לא דיבר על – – –

דוד צוקר (מרצ):

מאגר המידע עושה את זה פומבי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, אתה מסיים ועוברים להצבעה. חבר הכנסת שאקי יקבל זכות תשובה.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת אפי אושעיה, יש היום מאגר מידע שקוראים לו מרשם פלילי. זה כבר מופיע שם.

יעל דיין (העבודה):

אבל זה לא פסול.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת שאקי, יש לך זכות תשובה.

ענת מאור (מרצ):

— — — אני רוצה

היו"ר ש' וייס:

אין הצעות. אני רוצה להזכירכם שמדובר בהצעות חוק. יש פרוצדורה.

חבר הכנסת שאקי, יש לך זכות להשיב, אם אתה רוצה. יש לך חמש דקות זכות להשיב. בזה נגמר הסימפוזיון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת צוקר בדה מלבו את כל החשדות והחששות. לא מיניה ולא מקצתיה. כל המטרה של החוק הזה היא למנוע סבל מיותר מקטינים, שלא ייפלו קורבן פעם נוספת.

דוד צוקר (מרצ):

זו לא התוצאה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה דיברת. עכשיו שתוק ותקשיב.

היו"ר ש' וייס:

רגע. חבר הכנסת שאקי, למענך, אתה בפרוטוקול הכנסת מעולם לא הופעת בקריאה "שתוק". אתה אומר לו: "תירגע" – בסדר?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תירגע וחצי.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו זה ברור. נא לסיים ונעבור להצבעה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אמרתי פה, שאין פה שום אלמנט פוליטי. אין פה שום כוונה מעבר למה שכתוב. יש פה מנגנוני איזון, יש מנגנוני בקרה, יש התיישנות, כדי שזה לא יימשך לאורך ימים. אבל, המקרים שקרו והיו בתקשורת ולא הוכחו, שאנשים שיצאו מבית-הסוהר – באותו יום או למחרת אנסו קטין או קטינה כלשהם, אסור שיקרו. די לנו בכל מה שאנחנו שומעים על כל ההטרדות המיניות ועל כל הסבל בנושא הזה. פה זה יחסוך עוד סבל מהרבה קטינים בישראל. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. הצעת חוק המרשם והיידוע (עבריינים), התשנ"ח-1998 – גברתי סגנית המזכיר, היה צלצול?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

היה צלצול. חברים, אנחנו עוברים להצבעה. ההצבעה החלה. בבקשה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 4

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק המרשם והיידוע (עבריינים), התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

יעל דיין (העבודה):

לוועדת החוקה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לוועדת החוקה, כן?

היו"ר ש' וייס:

תדאגו בכל זאת בוועדה, לקראת קריאה שנייה וקריאה שלישית, לקחת לתשומת לבכם גם את ההערות של חבר הכנסת דדי צוקר.

14 תומכים, ארבעה מתנגדים ונמנע אחד. הצעת החוק עברה לטיפול של ועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ש' וייס:

אמרתי את זה. דרך אגב, זה מתבקש מעצם תקנון הכנסת. תודה רבה.

הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

עתה, הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ח-1998 – הצעה פ/2356. יציג אותה חבר הכנסת סאלח סלים. כבודו, בבקשה, לרשותך עשר דקות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, האזור בתהליך חדש, ואפילו בימים האחרונים התחילה שוב העגלה לזוז קדימה ונחתם הסכם ב"וואי פלנטיישן". רואים שמתקדמים לאט לאט.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת סלים, תגיד לי, כי אני ממש מתוח – לרבות ירושלים, כמובן?

היו"ר ש' וייס:

שלב השאלה יבוא אולי אחר כך. חבר הכנסת סלים, נא להמשיך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני כל כך מתוח.

היו"ר ש' וייס:

גם כשאתה לא מתוח אתה שואל שאלות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הצעת החוק ברורה. לגבי ההתנחלויות שהוקמו בשטחים הכבושים, יש גם בעיה אנושית. הרי מתחיל תהליך וידונו על ההתנחלויות. אתה לא רוצה להסכים אתי שכל ההתנחלויות, אבל חלק

מההתנחלויות לא יישארו במקום. זה ידוע. אין לטמון את הראש בחול. תבינו את זה. הרי גם אמרתם לפני כן, שלא יכול להיות שביבי יחתום, לא יכול להיות שביבי יחזיר אדמות. ארץ-ישראל השלמה, ישראל הגדולה. אמרתם גם את זה. אבל אנחנו רואים, שאפילו ביבי, ראש הממשלה, חתם על הסכם. אפילו ראש הממשלה מחזיר שטחים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תסביר להם על מה הם חתמו. יש אנשים בבית שלא מבינים על מה הם חתמו. תסביר להם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, זו לא יכולה להיות הוראה, זו יכולה להיות רק בקשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תסביר להם.

היו"ר ש' וייס:

זה נשמע כמו הוראה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה שמח, תסביר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה אני שמח? כי אני רוצה שנתקדם שלב שלב.

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, אתן לך את מלוא הזמן. חברת הכנסת גוז'נסקי, יש לי הרגשה שהוא מייצג את סיעתכם, והוא עושה את זה די טוב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש כאלה שחולמים על אבו-מאזן.

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה אני שמח שנחתם ההסכם? אני באמת שמח ומסכים עם כל ההערות שיש, כי אני רוצה שיהיו חיים נורמליים במזרח התיכון. אתם לא רוצים. אתם מעדיפים כיבוש. אתם מעדיפים עוד מטר אדמה, אפילו זה יעלה במאה הרוגים. זה אתם.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אתה לא מעדיף את זה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא. אני רוצה שמדינת ישראל תשתלב במזרח התיכון, שיהיו יחסים נורמליים. זה לא בא ביחד. תבינו את זה. או שאתם לפי ההצעות שלכם, לפי האידיאולוגיה שלכם – אם יש לכם אידיאולוגיה – לפי המדיניות שלכם, אתם רוצים להשאיר את האזור במלחמות עוד מאה שנה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תסביר לשר איתן על מה הוא חתם.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

מה רע בזה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה רע בזה להישאר במלחמה? אתם שומעים? שר בממשלת ישראל אומר לי, מה רע בזה שיישאר האזור עוד מאה שנים במלחמות. איזו קטסטרופה שיש לנו אנשים כאלה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

מה קורה בגליל?

היו"ר ש' וייס:

הוא לא הזכיר את מספר השנים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

איזו קטסטרופה יש לנו עם שרים בממשלה כזאת. מה רע שיישאר האזור עוד מאה שנה במלחמות? איפה הדאגה שלך לעם שלך, לא לעם הפלסטיני? איפה הדאגה לבחורים שהולכים לצה"ל? לבחורות שהולכות לצה"ל?

צבי הנדל (מפד"ל):

אתה תעזוב את הגליל?

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אתה דואג להם?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

-- --

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

קודם כול, ההבדל הוא -- --

היו"ר ש' וייס:

תקבל את מלוא הזמן. יש לנו בעיה עם מיקרופונים, טיפה תתרחק, כי הקול האדיר שלך פלוס מיקרופון אדיר, הודיעו לי עכשיו משדה התעופה עטרות, ששם שומעים את נאומך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה השאלה הפרובוקטיבית הזאת, אם אני אעזוב את הגליל? הרי אני נולדתי בגליל. אבא שלי נולד בגליל. סבא שלי נולד בגליל. סבא של אבא שלי נולד בגליל. סבא של סבא שלי נולד בגליל. איזו שאלה זו שאני אעזוב את הגליל? למה? אני כבשתי את הגליל? אני הלכתי בטנקים לגליל? אני מאות שנים גר בגליל. איזו שאלה אתם שואלים? או שאתם טיפשים או שאתם דמגוגים. מה, אתם משווים אותי, שסבא של סבא שלי נולד בגליל, עם אלה שכבשו אדמות לא שלהם, שגנבו אדמות בכוח הטנקים והטילים? בכוח לקחו אדמות. בכוח נישלו אותם. אתם משווים אותי עם המתנחלים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

איפה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בגדה המערבית.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בכל מקום. השטחים שנכבשו ב-1967.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

שמעתי שהערבים נתנו להם מתנה. הפלסטינים נתנו להם מתנה – חלקות פה וחלקות שם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כסף.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כסף? גם בכוח צווים – – –

היו"ר ש' וייס:

סגן השר, הרי אתה תוכל להשיב. יהיו לך עשר דקות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

גם בכוח צווים. הרי אנחנו ניסינו צווים: או שזה שטח צבאי או שזה שטח שאסור להיכנס לתוכו. כל מיני שיטות. הרי שמענו, אדוני סגן השר, רק לפני שבוע, זיכרוננו עוד חי, שמענו שר חוץ, שישב בשיחות וחתם על ההסכם, אומר להם: תרוצו, תרוצו, תתפסו גבעות, תתפסו הרים. מה שאנחנו תופסים זה שלנו, ומה שהם תופסים זה שלהם. זה שר? זה חוק? זה ג'ונגל. זה קאובוי.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני בעד לפטר אותו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

שודדי ים מתנהגים ככה. מה קרה? זה שר שצריך לשמור על חוק. מה קרה? איפה זה?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

חבר הכנסת צריך לדעת גם לדבר, לא להתבטא כך – שודדי ים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן, רק שודדי ים עובדים ככה. איך יכול להיות ששר שמופקד על החוק מדבר כך? שר צריך לשמור על החוק.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה הוא אומר? הוא אומר לגנוב.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אני כאן 18 שנים. תאמין לי שזו אחת המלים הרכות לעומת המלים שהושמעו כאן.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זו לא תשובה.

היו"ר ש' וייס:

זו תשובה. אני לא מתערב בתוכן אלא אם כן יש משהו שעובר את סף הגידוף.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה זאת אומרת ששר יגיד לאחרים, תלכו לגנוב? לא לגנוב סיגריות, לא לגנוב שוקולד – לגנוב אדמה, לגנוב מולדת. וזה שר שמופקד על שמירת החוק, על ביצוע ההסכם שהוא עצמו חתם עליו. מה אתם מטשטשים פה?

הכי הרבה זה המפד"ל. תחליטו איפה אתם – בממשלה או מחוץ לממשלה? תחליטו מה אתם, איפה אתם.

לכן אני חושב שלאנשים האלה, שחלק מהם הממשלה שלחה לשם, וחלק הלכו לבד, חלק מהם מהווים גרעין אידיאולוגי – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שמעון פרס שלח אותם.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה צודק. גם שמעון פרס היה בעבר בעמדות הקרובות שלך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גם רבין, זיכרונו לברכה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חלק מהאנשים האלה הלכו לשם בשל כל מיני בעיות כלכליות, והם עברו מתל-אביב, מרמת-גן ומנתניה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה דואג להם מבחינה כלכלית?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בוודאי, אני דואג להם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אז תצביע בתקציב לתת להם יותר כסף.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הבעיה שלך, שאתה לא יודע שאני דואג להם הרבה יותר ממך. אני דואג להם. ודאי שאני דואג להם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, שלוש קריאות במכה אחת זה מספיק.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני לא מדבר על הגרעין הקשה, האידיאולוגי, שרוצה להיכנס ראש בראש, ולא אכפת לו השלום, לא אכפת לו ההתקדמות, לא אכפת לו השילוב. אני מדבר על חלק גדול מהמתנחלים, שנפלו קורבן למדיניות של הממשלה. לכן אני מדבר על זה שהממשלה תתחיל להתכונן להציע להם דירות, להציע להם עזרה, לפנות אותם משם, שיחזרו הביתה לנתניה, לרמת-גן, לרחובות, לתל-אביב. שיחזרו לשם. שם הבית שלהם.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מאמין במה שאתה אומר?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה הפלא?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מאמין שהכנסת תצביע בעד זה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מאמין שהשפויים בכנסת יצביעו ככה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אלה שקוראים להם שפויים, ברחו מפה כמו שפנים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יצביעו נגד, זה ברור.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת סאלח סלים צריך עוד מעט לסיים. אני מוסיף לו דקה זמן פציעות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ראובן ריבלין אומר לי שיש פה שפויים ויש פה שפנים. אני מסכים אתך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מפלגת העבודה – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מסכים שיש שפויים ויש שפנים.

היו"ר ש' וייס:

יש שפויים ויש שפונים. בוא נחדש קצת את הדקדוק – שפויים ושפונים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

יש גם לוחמים למען השארת מצב המלחמה. זו הבעיה של הכנסת. זה אתם. לא אכפת לכם השילוב של מדינת ישראל בעולם הערבי, במזרח התיכון. לא אכפת לכם.

לכן אני מציע, שהחלק הגדול מהמתנחלים שהוא לא אידיאולוגי, שהממשלה תתחיל לדאוג לכך שהם יעזבו את האדמות שנלקחו שם בכוח, כי אלה לא אדמות של המתנחלים. הם כבשו את זה בכוח כיוון שהצד הפלסטיני הוא חלש. זה יתרום לתהליך השלום. זה יתרום להתקדמות. יתרום לשקט באזור. יעשה באמת שיהיה מזרח תיכון חדש, מזרח תיכון של שלום, מזרח תיכון שאפשר לטייל בכולו. ישראלים יטיילו בדמשק ובעירק, כשישתנו הדברים ויהיה מצב פוליטי כמו באירופה. לזה אנחנו דואגים. אתם לא רוצים מצב כזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם יהיה שלום, מה אכפת לך שהם יושבים שם?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סלים צריך לסיים. נא לאפשר לו לסיים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא יהיה שלום כל זמן שהם יישארו שם, כי הם תקלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל זמן שהציונות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הם בתוך העגלה של תהליך השלום.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לפני 1967 לא היינו שם, ומה היה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

עוד לפני הרבה שנים אמרנו שאין דרך אחרת אלא היכרות בין שני הצדדים.

אדוני היושב-ראש, משפט סיום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סלים, יש לך כאן רוב עצום. אם תמשיך לנאום, הרוב יעלם. יש לי הרגשה כזאת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

יש רוב נגדי. אני יודע.

בעבר אמרנו, רק דרך הכרה בין אש"ף לישראל. היינו היחידים פה. אמרו לנו, אתם בוגדים. אנחנו היום הראשונים שאומרים לפנות התנחלויות, אבל אני בטוח שבעוד שנתיים, שלוש שנים, יעמוד פה השר מיכאל איתן, והוא עצמו יציע את ההצעה הזאת. תודה רבה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בשום אופן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סאלח סלים, היתה פה שאלה אחת, שאם תשיב עליה תחסוך שאלות. יש פה חברי כנסת ששואלים אם הכוונה שלך היא כזאת: מוצע לקבוע כי במסגרת של הסדר הקבע יפוננו כל היישובים? או אם יפוננו, אז יקבלו פיצויים? זו השאלה שנשאלתי פה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

-- --

היו"ר ש' וייס:

אני שואל אותו, הוא בעל ההצעה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

יפזנו המתנחלים ויקבלו פיצויים ממדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

החוק אומר גם שיפזנו?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן. הם תקלה בתהליך השלום.

היו"ר ש' וייס:

סגן השר מיכאל איתן ייצג כאן את ממשלת ישראל. אשר על כן, לא יוכל שום חבר כנסת להתנגד. אני מנחש שהוא יתנגד. בבקשה, עשר דקות לסגן השר.

צבי הנדל (מפד"ל):

-- --

היו"ר ש' וייס:

מכיוון שנתתי 12 דקות לדובר – 12 דקות לשר. בחקיקה יש תיקו בחלוקת הזמנים. סגן השר, בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת הנכבד, מלחמת ששת הימים לא היתה מלחמה בין מדינת ישראל לבין פלסטינים שגרו ברצועת-עזה או ביהודה ובשומרון. מלחמת ששת הימים היתה מלחמה שנכפתה על מדינת ישראל על-ידי מצרים וירדן. ממשלת ישראל עשתה כל ניסיון על מנת לצמצם את היקף המלחמה הזאת, ואפילו היתה מוכנה להגיע להסדר עם ירדן לבל תותקף גם בחזית המזרחית. בעקבות המלחמה הזאת נקבעו גבולות חדשים, הגם שהגבולות הקודמים היו גבולות של שביתת נשק. הגבולות החדשים הללו היו גבולות – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה משנה את העובדה שנכבשו שטחים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הגבולות הללו היו גבולות שהם על-פי אמונתנו והשקפתנו, על-פי אמונתו של כל ציוני, חלק מהמולדת ההיסטורית של העם היהודי.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת הנדל ודהאמשה, אני אקרא לכם לסדר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אין בעניין הזה הבדל בין חיים אורון לביני. אין בעניין הזה הבדל בין יוסי ביילין לעוזי לנדאו. כולנו מאמינים, שיהודה ושומרון וחבל עזה הם חלק מארץ-ישראל, שהיא המקום שבו קם העם היהודי, שבו לעם היהודי יש זכויות היסטוריות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בארץ פלשת?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא שומע מה שאת אומרת.

היו"ר ש' וייס:

אני שמעתי ואתה ממילא בנאומך תשיב על זה. אני מרגיש שזה יהיה חלק אינטגרלי מתשובתך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אנחנו בבואנו לארץ-ישראל, חבר הכנסת אחמד סלים, נכון, פגשנו אוכלוסייה ערבית שגרה כאן בארץ מאות שנים; חלקה, לא כולה. כי אתה סיפרת על עצמך ועל כך שהמשפחה שלך חיה מאות שנים בארץ הזאת. אבל אתה יודע יפה מאוד, שרוב האוכלוסייה הפלסטינית לא חיה מאות שנים, לא בשפלת החוף, לא בתחומי מדינת ישראל וגם לא בתחומי ארץ-ישראל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה לא ייאמן.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני בטוח שחברת הכנסת גוז'נסקי תגיד מייד: מה אתה רוצה? גם היהודים לא חיו כאן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אהה. נו?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אבל העם היהודי וארצו של העם היהודי, והעם היהודי כישות לאומית המחוברת בזיקה לארץ-ישראל, זה לא המצאה של המאה ה-20. זה סיפור של היסטוריה של אלפיים שנה, והמדינה הפלסטינית והעם הפלסטיני זו המצאה של המאה ה-20.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עם ישראל יושב 3,000 שנה פה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, אני מאפשר לך להשיב. חבר הכנסת ריבלין, קראתי לך לסדר פעם ראשונה, ואני ממש משתוקק לך, שעד סוף הקדנציה הזאת, כל עוד אני סגן, לא אצטרך להוציא אותך, גם מפאת חברותנו. אני מבקש ממך.

אדוני סגן השר, יש לנו בעיה עם מיקרופונים. אם תוכל טיפה להתרחק. ביקשתי זאת גם מחבר הכנסת סאלח סלים. לכם יש קולות טובים והמיקרופון פה מדהים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לכן אני מבקש שלא תייחס – חבר הכנסת סלים, אני מדבר אליך – על סמך העובדות שהזכרתי, אני מבקש שלא תייחס לאיש אחד מאתנו איזה רעיון לנשל תושבים שחיים על אדמתם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אבל זו המציאות. זה מה שקורה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אנחנו באנו הנה והתיישבנו גם לאחר מלחמת ששת הימים, במקומות שבהם היו אדמות מדינה. הן לא היו אדמות של אדם פרטי זה או אחר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אז מה? גם הם רוצים את האדמות.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. באמת, לא בנחת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא אז מה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהאמשה, אני אצטרך לקרוא לך לסדר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — במקומות אחרים

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אני ממונה כאן כרגע על הסדר ולא על התוכן. חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. אני לא יכול להיות ממונה על התוכן. גם לא הגבלתי את חבר הכנסת סאלח סלים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

במקומות אחרים שילמנו טבין ותקילין, ולעתים גם מחירים מופקעים בעבור רכישת הזכויות במקרקעין על מנת שאנשים יוכלו לגור, והוקמו יישובים ויש היום מציאות – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהאמשה, אל תגרום לי בעיה כזאת שאני אצטרך להוציא אותך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, אתה יודע שקראתי לך לסדר.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

מיקי, מה אתה מתנצל?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — והוקמו יישובים שאנחנו כולנו גאים בהם; לא כולנו, כאן כבר יש מחלוקת גם בתוך הציבור הציוני במדינת ישראל. אבל הוקמו יישובים וחלק מהציבור הציוני במדינת ישראל, ואני בתוכם, גא בהם ורואה בהם גולת כותרת של המפעל הציוני בשנים האחרונות. חלק אחר טוען שאולי מעשה

ההתיישבות היה מעשה לא נכון. אבל יש לי הודעה בשבילך: גם היום 80% מהציבור היהודי, מהציבור הציוני, גם מהצד הזה וגם מהצד הזה, דואגים לזכויותיהם של המתישבים ביש"ע.

ואני יכול לצטט מתוך ההסכם שקבוצת חברי כנסת ממפלגת העבודה וקבוצת חברי כנסת ממפלגת הליכוד הגיעו אליו – מסמך המכונה ביילין-איתן – שבו נאמר, על דעת שני הגושים הגדולים האלה, או הקבוצות, שישבו שם וניסחו את המסמך הזה: "שום יישוב יהודי לא יעקר, גם במסגרת הסדר קבע"; "שום יישוב יהודי לא יעקר, גם במסגרת הסדר קבע". ומה ההיגיון בזה?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תחת איזו ריבונות?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

תיכף נדבר על זה.

ראשית, מה ההיגיון? אם אנחנו באמת רוצים להגיע לשלום, ושני הצדדים כנים ברצונם לחיות בשלום זה עם זה, מדוע ההתנחלויות צריכות להיות מכשול לשלום? ההתנחלויות הן המבחן לשלום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא הסביר – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מדוע הנוכחות של יישובים יהודיים במקומות, בגבעות טרשים שמעולם לא עובדו – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה אפרטהייד.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — מדוע נוכחות של יהודים בערים, ברבעים יהודיים שבהם היתה אחיזה יהודית כל הדורות, תחת כל שלטון, מדוע ההתיישבות הזאת — — —

היו"ר ש' וייס:

סגן השר איתן, נדמה לי שחבר הכנסת הירשזון בא לרמוז לך משהו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מתנצל במקום להסביר לו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, אני קראתי לך לסדר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מדוע הנוכחות הזאת צריכה להיות מכשול לשלום?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — — יקבלו אזרחות — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לכן, אני רוצה להפנות אותך לדבריו של ראש הממשלה בביקורו לפני יומיים ביישובי צפון השומרון, ביישובים שנכנסים כרגע לבעיה קשה — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — אבל שם הוא הביע את מחויבות הממשלה להתיישבות היהודית ביש"ע. אנחנו עומדים מאחורי ההתיישבות הזאת, אנחנו נתמוך במתיישבים, אנחנו נשתדל לסייע להם על מנת שהם יוכלו להתגבר על כל הבעיות, ואני מצפה מהצד הפלסטיני, שמקבל היום אחיזה בשטחים נוספים ביש"ע, לפעול בעצמו על מנת להבטיח — —

קריאות:

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — את המשך קיומם ופיתוחם של היישובים היהודיים ביש"ע. יש הרבה יישובים ערביים במדינת ישראל — —

היו"ר ש' וייס:

זה לא מקובל. חבר הכנסת יצחק כהן.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — יש יישובים יהודיים ביש"ע, יש לאלה ולאלה זכות לקיום, וגם לשלום. היישובים היהודיים ביש"ע יישארו שם, ככל שאנחנו נוכל להמשיך ולקיים את המפעל הציוני. טרנספר של יהודים מארץ-ישראל לא יביא שלום, הוא יבשר את ההתמוטטות של השלום. אין שלום עם טרנספר.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת איתן — — —

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סאלח סלים, זכות תשובה, עד חמש דקות.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, זו זכותו של בעל ההצעה. זו זכותו, נקפיד על זכותו. חבר הכנסת צוקר, אתה מפריע לי.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ש' וייס:

אתה תקבל את מלוא הזמן. חברים, חבר הכנסת סלומינסקי, סגן השר מיכאל איתן, אני אתן לו את מלוא הזמן, אתם מאריכים את הזמן. חבר הכנסת איתן. חבר הכנסת ריבלין, אתה מאריך את הזמן של הדיון הזה. אדוני, חכה, אני אתן לך את מלוא הזמן מן ההתחלה. הם רוצים שתנאם הרבה, ואני אאפשר לך את זה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול, כל השוואה בין הערבים אזרחי מדינת ישראל למתנחלים היא השוואה גזענית – –

בנימין אלון (מולדת):

אז למה אתה קורא לרצוח – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – אין לה שום מקום, אין לה שום מקום. הערבים אזרחי מדינת ישראל, שגרים, הם השורש, הם שגרו שם מאות שנים – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

השורש – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – הם לא לקחו את האדמה בכוח, הם לא נישלו, הם לא לקחו אותה בצווים, הם בעלי הבית הראשונים. הם בעלי האדמות, הם עם הקושאן, עם הטאבו – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הקושאן – – – ישראל – אברהם, יצחק ויעקב.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – מה אתם משווים אותם עם המתנחלים?

היו"ר ש' וייס:

דרך אגב, אם הגעת לאברהם, זה שייך גם לסאלח סלים. וגם יצחק.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

טאבו על אדמה – – – 70 שנה חוזרים – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חיים דיין, אתה מגיע בסוף הדיון – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אז אתה מסתמך – – –

היו"ר ש' וייס:

– – מי שמגיע בסוף הדיון, אני מצמצם לו את קריאות הביניים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת חיים דיין, אני מבין שאתם מסתמכים על כך שאלוהים החליט שהאדמה הזו ליהודים בלבד.

קריאות:

– – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת סאלח סלים, הוא החליט שבני אדם הולכים לאדמה ולא האדמה באה לבני האדם.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אם אתם מדברים ברצינות – ואני רואה שאתם מדברים ברצינות – שאלוהים החליט שהאדמה הזו נולדה רק ליהודים, יועדה ליהודים, אני מודיע פה: אם אלוהים באמת כך, אני מנתק כל קשר עם אלוהים כזה – –

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — כי אלוהים כזה הוא אלוהים גזעני, כי אין אלוהים כזה שמפלה בין עמים. אם יש אלוהים כזה גזעני, אין לנו שום קשר עם אלוהים כזה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — התפללת אליו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — אנחנו יודעים שאלוהים שוויוני, אלוהים של כל העמים – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, מהדין התיאולוגי נחזור לחוק.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — אלוהים הוא רק בשביל היהודים? אתם נורמלים, אתם מאמינים ברצינות?

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע, חברים.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מוסיף עכשיו דקה וחצי לנואם, מכיוון שאתם מפריעים לו. יש לך עוד שלוש דקות וחצי, אם אתה רוצה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

המשפט שחוזרים עליו עוד פעם — —

היו"ר ש' וייס:

תמשיכו, נמשיך עד הערב את הדיון.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — משפט שהוא לא אמת, שחזר עליו סגן השר, שאנחנו לא נישלנו — —

דוד צוקר (מרצ):

הוא מוציא את דיבת אלוהים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צוקר, אל תפריע בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— סגן השר מיכאל איתן חזר על זה: לא נישלנו מאדמות. למי אתה בא לספר, למה אתם לא דוברים אמת? למה? הרי אנחנו, הערבים במדינת ישראל — לא נישלתם? מה זה לא נישלנו? נשארנו היום רק 4% מהאדמה שהיא אדמה פרטית לערבים. איפה השאר? — זה שטח צבאי שאסור להיכנס אליו, זה שטח פיתוח, זה שטח ירוק; בכל מיני שיטות נגזלו האדמות מאזרחי מדינת ישראל הערבים, בחוקים גזעניים — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ממש מסכנים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אלה העובדות, זו המציאות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה אתם מסלפים? למה? הרי אנשים חיים את זה, ועומד פה שר אחרי שר אחרי שר: לא נישלנו, לא, לא, לא. מה זה לא? אנשים חיים את זה, חיים יום-יום. מאות אלפי דונמים שנושלו מהאזרחים הערבים, אזרחי מדינת ישראל, מאות אלפים. אנשים לא פוליטיקאים חיים את זה ויודעים את זה, אז למה אתם לא דוברים אמת?

היו"ר ש' וייס:

נא לגבש סיכום.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זו הבעיה. אני חושב שהצעת החוק — —

נסים דהו (ש"ס):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהן, אנא.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — היא לטובת מדינת ישראל לא פחות מאשר לטובת העם הפלסטיני; הצעת החוק היא לטובת מדינת ישראל לא פחות מאשר לטובת העם הפלסטיני. כדי שנתקדם בתהליך השלום — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — מה עם שיח'-באדר — — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — כדי שמדינת ישראל תדאג לאנשים האלה, שמחר לא יהיה להם מקום, שלא יזרקו אותם לכביש, שיתחילו — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שיח'-באדר — — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה רואה את הדמגוגיה שלך?

קריאות:

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה רואה את הדמגוגיה?

קריאות:

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה רואה את הדמגוגיה? לכן, אני מקווה — — —

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חברים. הצעת החוק אומרת כך: מוצע לקבוע כי במסגרת הסדר הקבע יפוננו כל היישובים שהוקמו בשטח המוחזק בידי ישראל מאז יוני 1967. זו תשובה לגבי השאלה של חבר הכנסת ריבלין. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

משפט סיום — — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים עוד מעט להצבעה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

משפט סיום: אני מקווה שמפלגת העבודה לא תישאר על תקן נפקד, ומצער מאוד שהם לא נמצאים פה, כי לגבי השאלה הזו, מחר – אם תהיו בשלטון – אתם צריכים לתת תשובה על כך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבל שאתם בורחים מהאולם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

רבותי, עוברים להצבעה. חברים יקרים, עוברים להצבעה.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רק תיקון קטן לפרוטוקול: בטעות ובתמימות, ואני משוכנע, סגן השר אמר "אחמד סלים". כמובן השם הוא חבר הכנסת סאלח סלים.

רבותי, ההצבעה החלה. הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ח-1998, שהביא חבר הכנסת סאלח סלים – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 25

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני,

התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שמונה תומכים, 25 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק לא עברה הפעם.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, הגברת שושנה כרם.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

החלטות ועדת הכספים לגבי ההוראות הבאות: 1. צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 36), התשנ"ח-1998; 2. צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 38), התשנ"ט-1998, לגבי הסעיפים הבאים בלבד: (א) סעיף 1(1), לגבי פרט 08.13, המתייחס לתערובות של אגוזים; (ב) סעיף 1(6), לגבי פרט 90.19, המתייחס למכשירים לעיסוי תת-מימי (ג'קוזי).

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 30), התשנ"ט-1998, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה. תודה.

הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – נזק מלחמה), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

היו"ר ש' בן-צור:

אנו עוברים להצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – נזק מלחמה), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת אורון; מס' פ/92. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

חיים אורון (מרצ):

אמרנו שנתקן בוועדה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חנן פורת (מפד"ל):

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת חנן פורת, אינני תומך בשני מהלכים שעכשיו הצבעתי בעדם, ותיכף אסביר למה: ראשית, אני נגד זה שכל הדברים האלה יוסדרו בחקיקה – לא שריון רמת-הגולן וירושלים, חבר הכנסת פורת, וגם לא הנושאים הללו, כי אני חושב שהנושאים הללו צריכים להיות מוסדרים כחלק מהמשא-ומתן, בהליכי משא-ומתן, ולא בחקיקה. שנית, אני לא רואה שום אתגר שכל היישובים – גם זה יהיה במשא-ומתן. אם הצעת החוק היתה עוברת, את שני הדברים האלה היינו מתקנים בוועדה.

חנו פורת (מפד"ל):

— — —

חיים אורון (מרצ):

עזוב, אתה לא מכיר את הכנסת?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — — בעד שריון חוק רמת-הגולן, נתקן אחר כך בוועדה.

חיים אורון (מרצ):

אם תבטיח לי שתתקן בוועדה — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — —

חיים אורון (מרצ):

— — ואם תבטיח לי את הרוב שהיה מובטח פה, אני אשקול את דעתך.

אני רוצה להציג את הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – נזק מלחמה). אני רוצה להגיד לחברי הכנסת, שלהצעת החוק הזאת יש הצעת חוק תואמת או הצעת חוק תאומה, והיא – הצעת חוק תגמולים לנפגעי פעולות איבה. מסיבות טכניות אני לא יכול להציג את שתי הצעות החוק ביחד, אבל מהותן להשוות מעמדם של מי שנפגעו מפעולות איבה בגין גזענות למעמדם של מי שנפגעו מפעולות איבה בגין טרור.

אתן רק שלוש דוגמאות, ואני מקווה שבכך הבעיה — — דדי, דדי, תעשו את זה לפחות בשקט.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת צוקר, חבר הכנסת חנן פורת.

דוד צוקר (מרצ):

— — — ליישובים.

חיים אורון (מרצ):

אתן בקצרה שלוש דוגמאות. הייתי יכול לתת עשרות דוגמאות. הדוגמה הראשונה, המאוד-מפורסמת, היתה כאשר נרצח אמיל גרינצווייג, ושלושה חברים נוספים מ"שלום עכשיו" נפגעו. לא היה ניתן לתת להם טיפול רפואי, והיינו צריכים לגייס כספים מיוחדים כדי שיממנו את הטיפול הרפואי שלהם. גם אם היו חברי קופת-חולים – והם היו חברי קופת-חולים – הביטוח של קופת-חולים החרים אז מי שנפגע בפעולות אלימות.

היו"ר ש' בן-צור:

מה היום?

חיים אורון (מרצ):

היום קיים חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חנן פורת, אני מבקש.

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

בסדר, תוציא את חבר הכנסת צוקר, והוא יסביר לך, או שאתה תסביר אותו.

דוד צוקר (מרצ):

חנן פורת (מפד"ל):

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים אורון מנסה להעביר הצעת חוק. אל תפריע לו, חבר הכנסת חנן פורת. אתה יושב-ראש ועדת החוקה, תקשיב.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

חיים אורון (מרצ):

אני כבר אומר. דקה. אני אסביר את הכול.

שלוש אזרחיות ישראליות ערביות, ביתן נשרף בירושלים, בפעולה שאין מחלוקת על כך שהיתה תוצאה של מאבק פוליטי – אני קורא לו גזעני. למרות רצון טוב של הרבה מאוד גורמים, לא ניתן לפצות אותן בגין השרפה הזאת. אם אותה שרפה היתה מתרחשת באותו מקום והמשטרה היתה כותבת בחקירה "בוצע על-ידי ערבי", הן היו זוכות לפיצוי.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

"בפעולת טרור", לא "על-ידי ערבי".

חיים אורון (מרצ):

ההגדרה של "ערבי" פה היא מאוד רחבה.

אני אתן דוגמה שלישית, חבר הכנסת גדעון עזרא. נשיא המדינה ניסה לפתור את בעייתה של המשפחה שאביה נרצח לפני שבועות מספר במאה-שערים, לעזור למשפחה שבה הנרצח היה המפרנס היחיד, והיא במצב קשה מאוד. נשיא המדינה נתקל בקושי, שהוא לא הצליח לעבור אותו: לתת תשובה למשפחה, כשאין מחלוקת שהרקע לאומי, כי זה כבר נאמר בחקירת המשטרה. לא רצו לפצות את האדם. וכך אפשר לתת עשרות דוגמאות נוספות.

מה תהיה ההגדרה של גזענות? – היא מאוד ברורה בחוק. היא גם נבחנה כמה פעמים בבתי-המשפט, בנושאים אחרים. למשל, המחוקק הישראלי רואה בגזענות – כמו בעיקרון של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית – מבחנים מהותיים, למשל, לפסילת רשימה בכנסת. אין שום סיבה אחרת שתיפסל רשימה לכנסת, בכלל זה ברשויות המקומיות – וזה קרה לפני כמה שבועות – אלא אם כן המבחן שבית-המשפט צריך לעבור הוא, או שהרשימה עומדת בניגוד לעיקרון של מדינה יהודית ודמוקרטית, או שהרשימה גזענית.

במקרים המאוד-מיוחדים האלה – לא בכל מקרה – כאשר תידרש הוכחה, אני מציע להחיל אותו כלל ולמנוע מצב בלתי אפשרי, ואני אומר בלתי אפשרי, כי כשאתה מגיע לטפל במקרה הפרטי הזה – וחבר הכנסת גדעון עזרא, אני יודע שגם אתה טיפלת במקרים כאלה – אתה עומד בפני קיר אטום, ואין פקיד בביטוח הלאומי, וכמו כן פקיד במס רכוש, שיכולים להתגבר על ההוראה הברורה בחוק, שזה לא נכנס בתוך העניין, והיו דוגמאות ותופעות קשות מאוד.

אתן דוגמה נוספת: בהפגנות שהיו בירושלים אחרי הירצחו של כהנא נפגעו על-ידי יהודים – יהודים וערבים, בתוך ההפגנות הללו. שברו שמשות של מכוניות, שרפו מכוניות. לא ניתן לשלם פיצויים לנפגעים הללו, שללא ספק, על-פי כל אמת מידה, החברה היתה צריכה להגן עליהם.

עכשיו אני רוצה לומר לכל חברי הכנסת: אני מקווה שלא תהיה פה התגייסות, ואם מישהו חושב שאיזה פרט בחוק איננו מדויק, בוועדה נדון בו. האמינו לי, טיפלתי בו עם האנשים המרכזיים, גם בתוך מערכת פרקליטות המדינה, שאומרים: אין לנו תשובה על השאלה הזאת. ואני אומר לכם: פעם חשבנו שהאבנים הללו הולכות רק מימין לשמאל. היום אנחנו כבר יודעים, לצערנו הרב, שהן הולכות מימין לשמאל ומימין לימין למטה ומימין למעלה.

היו"ר ש' בן-צור:

תגיד גם – משמאל לימין.

חיים אורון (מרצ):

וכדי להיות מדויק – אולי גם משמאל לימין. ואני אומר: מבחן ההגדרה של גזענות בחוק הוא מבחן ברור, ואני מציע לכנסת לקבל אותו – הפעם, כאשר מדובר במס רכוש, ובהמשך – כאשר מדובר בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה. לא מדובר פה בעומס כלכלי שהמערכת של מס רכוש לא יכולה לעמוד בו, אבל לפעמים מדובר במקרים של אי-צדק. הייתי אומר לכם במה זה היה כרוך ללכת ולגייס כסף לחבר מערד שנפגע ברצח של אמיל גרינצווייג, כדי לעמוד בתשלומים לקופת-חולים, לבית-חולים.

אמר לי משהו, שיש מקרים שמגיע אדם לבית-החולים ואחר כך הוא מקבל את החשבון מבית-החולים כי הקופות לא מכירות בזה. זה מצב בלתי אפשרי. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני לא יודע מה הכינוי שלך בתשובה. אני מבקש ממש, אל תהפכו את זה לעימות של צדי הבית. יש בעיה קשה ויש בעיה של פעולות גזעניות בנצרת נגד עולים, ואל תגידו שזה קורה גם באלימות אחרת, כי המחוקק – הכרנו כאן בהבחנה ברורה, שהחברה רואה באחריות בנושא הגזענות – ואני לא מדבר על שום תחום אחר, אלא על ההבחנה הברורה – – – מיקי, יש לי הרגשה, היות שלא היית נוכח – – –

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה מיקי? הוא סגן שר.

חיים אורון (מרצ):

סגן שר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

האמן לי, שלא רק שקראתי את התשובה שהכינו, אלא צלצלתי במיוחד, התווכחתי, ותקבל תשובה מנומקת כמיטב יכולתי.

חיים אורון (מרצ):

בסדר. אני בכל אופן פונה לחברי הכנסת לאפשר את הליך החקיקה הזה. אם יש ויכוחים, ננהל אותם בוועדה ונתקן עוול שכבר רבים נפגעו ממנו בעבר. לא ניתן לתקן אחורנית – לפחות לגבי העתיד.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. תשובת סגן השר, בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת חיים אורון, מדובר בפיצויים בגין נזקי מלחמה ופעולות איבה. ראשית, חשוב שנבין שהכסף שמשולם למי שזכאי בא מקרן מסוימת, שהיא מעין קרן ביטוח שהמדינה הקימה. המדינה גובה חלק מסוים ממס הרכוש, שנגבה כתשלום מסים מהאזרחים,

ומפרישה את הסכום הקטן הזה, יחסית כמובן, לקרן, ומהקרן הזאת, שבה מצטברים כספים, היא מפצה בגין נזקי מלחמה ופעולות איבה.

חיים אורון (מרצ):

ונזקי בצורת – זו אותה קרן.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זה בתחומים אחרים. הפיצוי שעליו אנחנו מדברים כרגע הוא מתוקף פגיעה מנזקי מלחמה ומפעולות איבה. אז דבר ראשון, שנדע לעצמנו, אין כאן איזו יד נעלמת שממציאה כספים בלתי מוגבלים. כסף שאזרחי המדינה משלמים כמסים עובר אחר כך לתשלום הפיצויים. ירצו להרחיב את תשלום הפיצויים ואת מעגל הנהנים והזכאים, יצטרכו להגדיל את הקרן, ייאלצו להגדיל את התשלומים המושטים על אזרחי המדינה. זו בעיה מספר אחת.

עכשיו ננסה להבין מה ההיגיון בשאלה – – –

היו"ר ש' בן-צור:

אדוני סגן השר, השאלה בכמה סכומים מדובר?

חיים אורון (מרצ):

קרן של מאות מיליונים, שמפצה על נזקי בצורת, מס רכוש, רעידת אדמה – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ראשית, אני רוצה לדבר על העיקרון. משום מה נדמה לאזרחי המדינה, שפעם אחר פעם כשעולים כאן חברי כנסת ומציעים שייתנו לסקטור הזה וייתנו לסקטור הזה ויגדילו פה וייתנו שם – לאזרחי המדינה שלפעמים צופים בערוץ-33, או ששומעים מהיציע, או מדברי הנואמים – – –

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבקש לשמור על השקט ביציע.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אתה אומר, אם במליאה אתה לא יכול, אז לפחות ביציע.

היו"ר ש' בן-צור:

לא, במליאה זה בסדר, שומעים אותך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ובכן, כל ההצעות הללו וכל הרצון להגדיל ולהרחיב בסופו של דבר יש בזה צד חיובי למי שיזכה בהטבה, אבל יש בזה גם צד פחות חיובי למי שיממן אותה, ומי שמממן אותה זה לא הממשלה. לממשלה אין כסף. הכסף של הממשלה זה הכסף של האזרחים, וכמה שהיא תיקח פחות מהאזרחים, יהיה יותר בריא לכולנו.

רן כהן (מרצ):

אדוני סגן השר – – – מאות מיליונים אפשר לקצץ.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני רוצה לעבור ולשאול את עצמי, וגם את חבר הכנסת המציע, בעצם מה ההיגיון, מדוע הממשלה מפצה אנשים שנפגעו? אדם הלך ברחוב, התפוצצה פצצה והוא הפך להיות נכה. אם מניח הפצצה היה עבריין פלילי, שרצה לפגוע במישהו ובמקרה פגע באותו עובר אורח, אותו נכה לא יקבל פיצוי מקופת המדינה. אם מניח הפצצה היה עבריין חבלן, חבר בארגון טרוריסטי, הנפגע יקבל פיצוי. מבחינת הנפגע, בשני המקרים הוא שואל, מה אני אשם, הלכתי לתומי ברחוב, הפכתי להיות נכה לכל ימי חיי. במקרה ב' המדינה באה ועוזרת ומשקמת ומסייעת, ובמקרה א' אני צריך ללכת לבית-משפט לתבוע, וספק אם אני אקבל פיצוי על כך. אז כבר מלכתחילה יש בעיה, שבמישור המוסרי האישי של הנפגע, קשה להסביר לו. ובכל אופן, אנחנו באים ואומרים לנפגע: ראה, המדינה הקימה קרן מיוחדת לאלה שנפגעים כתוצאה מזה שכוחות אויב שזוממים לפגוע במדינה ובעקיפין או במישרין גרמו לנזק בגוף או ברכוש, כאשר הכוונה היא לפגוע במדינה, לא בכ אישית, בהיותך אדם כזה או אחר – – –

חיים אורון (מרצ):

לפגוע במדינה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מייד, תן לי. אתה עוד לא יודע את תשובתי. אני בסך הכול מנסה להסביר את הבעיה.

כאשר אדם פוגע בחברו ושניהם אזרחי המדינה, יש כלים שבהם אדם יכול לתבוע את נזקו. באה המדינה ואומרת, כאשר יש פעולה של צבאות זרים או של גורמים שרוצים לפגוע במדינה כמדינה ובאזרחיה, לא ספציפית בפלוגי או באלמוני, אלא במדינה ובאזרחים, כי הם אזרחי המדינה, אנחנו נפצה וניתן פיצוי מיוחד.

בא חבר הכנסת חיים אורון ואומר: אני מציע להרחיב את תחולת המקרים שבהם פגיעה באזרח תיחשב פגיעה פרטית, ואני רוצה שגם פגיעות נוספות יוכרו כפגיעות שהם מעין נזקי מלחמה, או בלשוני פגיעה באושיות קיומה של המדינה. כאשר הפגיעה היא פגיעה שמיועדת לפגוע במשהו שהוא בעצם אושיות המדינה, צריך לשלם מאותה קרן. במידה מסוימת אני מסכים, כי אני יכול לשאול את עצמי כך, הרי אנחנו בעידן המודרני יודעים, שאיבי מדינה באים לא רק מבחוץ. יכול לקום גוף טרוריסטי בתוך המדינה, שרוצה לחסל את קיומה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית ורוצה להשתית כאן משטר טוטליטרי באמצעי טרור. האם פצצה ששם ארגון כזה היא לא בגדר פגיעה במדינה, בביטחון המדינה, בעצם קיומה? אני חושב שהתשובה היא בהחלט כן. זו לא פחות פגיעה מזו של אותו ארגון טרור שיכול לשבת באחת מהמדינות השכנות ולשלוח משם מחבלים שירצו להחריב את המדינה.

מה בעצם ההבדל בין רצון של גוף חיצוני טרוריסטי להפוך את מדינת ישראל למדינה דמוקרטית חילונית – בינתיים האמנה לא שונתה – לבין גוף שהיה רוצה מתוך המדינה לחסל את הדמוקרטיה במדינת ישראל ולהפוך אותה נגיד למדינה מונרכיסטית, מדינה טוטליטרית – מה ההבדל? – פאשיסטית, קומוניסטית בדרכים לא דמוקרטיות?

לכן, כאשר שוחחתי בעקבות הצעת החוק, לא קיבלתי, כפי שאתה חושב, רק את ההצעה, אלא החושים שלי התחדדו וצלצלתי והקשיתי על אנשי האוצר ושאלתי את השאלות האלה: מה ההבדל?

ועל כך התקבלה התשובה הבאה. אולי היא לא במאה אחוז פורמלית, אבל אני מצטט את סגן נציב מס הכנסה מר אהוד ברזילי שממנו קיבלתי את התשובה. והוא אומר כך: אם אכן תהיה פגיעה באדם כתוצאה מפעילות טרור ששייכת לארגון שברצונו לפגוע באושיות קיומה של המדינה כמדינה יהודית דמוקרטית, סביר להניח, הוא אומר, שהתביעה הזאת תתקבל במסגרת הקרן הזאת לפיצוי בגין נזקי מלחמה. אבל לגבי התביעות הנוספות – אני חושב שהצדק אתו, ואני חושב שאין טעם להרחיב את התחולה. נשאלה כאן השאלה, מה, מדוע ומי יפצה? נדמה לי שזאת היתה השאלה שנשאלה – אני הייתי בדרכי לאולם – מי יפצה את קרובי משפחתו או את הפצועים שנפצעו מאותה פעולת טרור שביצע אברושמי? מי יפצה את משפחתו של אמיל גרינצווייג, זיכרוננו לברכה?

לצערנו הרב, יש יום-יום פעילויות חבלניות או פעילויות אלימות, פעילויות של הוצאת דיבה.

חיים אורון (מרצ):

אתה תעשה את ההבחנה – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני אעשה את ההבחנה. לפי דעתי, ההבחנה היא: מה מקור הפעולה? אם מדובר בעבריין שהלך וביצע עבירה, אין טעם, העבירה היתה עבירה שיש כמוה רבות והיא במישור הפלילי. אם יש כאן פעולה של ארגון עם אידיאולוגיה, אז עושים את ההבחנה – שמטרתו להפיל את המדינה, את המשטר הדמוקרטי של המדינה; אז ההבחנה היא בדין. לא יכול להיות, שהדבר יחול על כל אדם שמבצע עבירה פלילית, אפילו לפעמים בגין מניע פוליטי, אבל היא עדיין עבירה פלילית במישור שניתן להסדר בין אדם לחברו או בין פושע לקורבנו.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבקש ממך לסיים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

המדינה תבוא ותפצה. זה פשוט הרחבה שהיא לא עניינית. אני כבר מסיים. ואם יקבלו אותה, המשמעות שלה תהיה בסופו של דבר שיצטרכו ללכת אל כלל האזרחים לבקש השתתפות נוספת בעלויות הקמת הקרן, ואחר כך גם לפצות. אני סבור שלדברים האלה עדיף שישתמשו בחברות ביטוח פרטיות.

ענת מאור (מרצ):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בחברות ביטוח, בהחלט. והמדינה תצטמצם אכן בתשלום פיצויים למי שנפגע עקב פעילויות שמיועדות או מכוונות נגד קיומה של המדינה ונגד מוסדותיה הדמוקרטיים.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. לכן אתה מציע להסיר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לכן אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

חיים אורון (מרצ):

אני מוותר על התשובה.

היו"ר ש' בן-צור:

אתה מוותר על התשובה?

אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – נזק מלחמה), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת חיים אורון. מי בעד? מי נגד? אנחנו ניגשים להצבעה. בבקשה.

יוסי שריד (מרצ):

— — — היה מבוטח.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 27

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 6

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – נזק מלחמה),

התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

בעד – 27, נגד – 6, אין נמנעים. ההצעה עוברת לוועדת הכספים.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – החלה גם על חברי קיבוצים ומושבים), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים להצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – החלה גם על חברי קיבוצים ומושבים), התשנ"ח-1998 – הצעת חוק פ/2223. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה קורא לי?

היו"ר ש' בן-צור:

זאת הצעת חוק שלך, או שאתה מוותר?

אלי גולדשמידט (העבודה):

ראית פה מישהו שמוותר על משהו?

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר העבודה והרווחה, הצעת החוק שהגשתי עם חברי כנסת נוספים באה להסדיר עיוות קיים שבו בני ובנות המושבים החוזרים מהצבא, בני ובנות הקיבוצים שחוזרים מהצבא אינם זכאים למענק עבודה מועדפת, כשמדובר בעבודות בתחום החקלאות, התעשייה והתיירות, מענק שניתן לכל משוחרר צה"ל או משוחררת צה"ל שמוגדרים לצורך העניין כשכירים.

בית-הדין לעבודה פסק כבר פעמים מספר לטובת בני קיבוצים ומושבים שתבעו בנושא הזה, ואני יודע שגם משרד העבודה והרווחה, השר ושלטונות הביטוח הלאומי מסכימים שיש לתקן את העיוות הזה, ואני מבקש מכבוד השר לתמוך בעניין, וכמובן מהכנסת – לאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה, חבר הכנסת אלי גולדשמידט. כבוד השר, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

היה ציתות.

היו"ר ש' בן-צור:

ציתות? לא. חשבתי ששאלת אם היה ציתות.

אברהם שוחט (העבודה):

יש פה האזנה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מבין שכולם בהאזנה פה. גם כל עם ישראל. מי שבאמת מודע, לא דיברתי שם על דברים שיכולים לסכן את ביטחון המדינה.

אדוני היושב-ראש, ראשית, אני רוצה לברך את חבר הכנסת גולדשמידט ואת חבריו שהציעו את התיקון בחוק, משום שהיה עיוות גדול בעניין הזה. לצערי הרב, יש עיוותים עוד בשורה ארוכה של חוקים, ואמרתי פה פעם אחת או יותר שהקמתי צוות במוסד לביטוח הלאומי, שיבחן ויבדוק כל מיני הצעות לתיקונים בחוקים קיימים, משום שזו עבודה של הכנסת בסך הכול לבחון ולבדוק, וחברי הכנסת עושים את זה בצורה יפה. אבל למה נחכה לעוד שנה או לעוד שנתיים ונגלה כל מיני עיוותים? לא אחת עולה פה חבר כנסת נכבד ואומר: החוק מלפני 20–30 שנה והגיע הזמן לתקן אותו. מטבע הדברים, ביקשתי גם בדיקה פנימית אצלי לגבי יתר החוקים.

בעניין של הצעת החוק שמדובר בה פה, אני בהחלט תומך, והממשלה תומכת בעיקרון שביסוד החוק. אולם אנחנו סיכמנו עם חבר הכנסת גולדשמידט, שהדברים האלה יעשו בתיאום. חבר הכנסת גולדשמידט, סיכמנו שהדברים האלה יעשו בתיאום בינינו, והמגמה והמטרה כמובן לתקן את העיוות הזה, ולכן, הממשלה – – –

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד הצעת החוק של חבר הכנסת אלי גולדשמידט – הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – החלה גם על חברי קיבוצים ומושבים), התשנ"ח–1998. מי בעד? מי נגד?

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, לאיזו ועדה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

לוועדת העבודה והרווחה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 29

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – החלה גם על חברי קיבוצים ומושבאים),
התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

29 בעד, אין נגד, אין נמנעים. הצעת החוק של חבר הכנסת אלי גולדשמידט וחבריו עוברת לוועדת
העבודה והרווחה.

הצעת חוק מקרקעי ישראל (תיקון – איסור העברת קרקעות מדינה), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא. הצעת חוק פ/2259 – הצעת חוק מקרקעי ישראל (תיקון – איסור העברת
קרקעות מדינה. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הצעת החוק שהגשתי עם קבוצת חברי כנסת, מטרתה למנוע
עיוות וגנישה גזענית כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל, אזרחי המדינה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

כוונתי כאן היא לעסוקה אשר התגבשה במשרדיהם של יושב-ראש הסוכנות אברהם בורג ושל שר התשתיות אריאל שרון, אשר מטרתה להעביר מיליוני דונמים של אדמה ממדינת ישראל לסוכנות היהודית. ראשיתה של תוכנית זו עוד במרס 1997, כאשר הציע יושב-ראש הסוכנות להפריד בין מינהל מקרקעי ישראל לבין קרן-הקיימת לישראל, כך שזו האחרונה תנהל את הקרקעות שבבעלות יהודית, והמינהל ינהל את כל שאר הקרקעות.

במסגרת הפרדה זו תתבצע עסקת חילופי קרקעות גדולה בין הקרן הקיימת ובין המינהל, כך שנתח נכבד מן הקרקעות במדינה יישאר בידי הקרן הקיימת כנכסים יהודיים. בדיוק שנה לאחר שהועלתה הצעה זו נתבשרנו על עסקה הנרקמת בין הסוכנות לממשלה, אשר במסגרתה תקבל הסוכנות מיליוני דונמים של אדמה בנגב ובגליל, שאותה תמכור ליהודים עשירים מחוץ-לארץ ומהארץ.

תוכנית זו מעלה על סדר-היום שתי בעיות מרכזיות ועקרוניות. בעיה אחת היא המוטיבציה הגזענית העומדת מאחורי תוכנית זו ותוכניות דומות לה, אשר מטרתן להעביר כמה שיותר קרקעות בתחומי מדינת ישראל ובשטחים הכבושים לבעלות יהודית, מתוך רצון "למנוע השתלטות ערבית" ולמען "גאולת האדמה".

מובן שאין כל חדש בגישה גזענית זו, שכן היא מהווה המשך ישיר וטבעי של מפעל הקולוניאליזם הציוני של שנות ה-40, כאשר פעלו ללא מפריע ועדות טרנספר אשר מטרתן היתה לנשל תושבים ערבים מאדמותיהם בכוח הזרוע, בספסרות פיננסית עם בעלי קרקעות פיאודלים החיים מחוץ לתחומי הארץ ובמניפולציות משפטיות שונות. אז פיקד על המשימה הבזויה הזאת יוסף וייץ, איש הקרן הקיימת, אשר התבטא לא אחת בגנות רעיון הדו-קיום בין יהודים לערבים.

שימו לב לציטוט הבא מתוך יומנו של וייץ, המתאר את ההיגיון העומד מאחורי המושג "גאולת האדמה": "בינינו לבין עצמנו צריך להיות ברור, שאין מקום בארץ לשני העמים גם יחד. אם הערבים יצאו, תהיה הארץ רחבה ומרווחת בשבילנו. הפתרון היחיד הוא ארץ-ישראל, לפחות ארץ-ישראל המערבית, ובלי ערבים. אין להשאיר אף כפר אחד, אף שבט אחד ערבי. ההעברה צריכה להתכונן לעירק, לסוריה ואפילו לעבר הירדן" – סוף ציטוט.

אולם מעבר לבעיית הגזענות החמורה, יש כאן גם בעיה עקרונית של יסודות המשטר במדינת ישראל. האם מתקבל על הדעת, שהיום, 50 שנה לאחר הקמתה, תמשיך מדינת ישראל להיות סניף של היהדות הבין-לאומית, אשר ממשלתו כפופה למוסדות הציוניים המייצגים את אלו אשר אינם חיים בארץ הזאת, אינם נאלצים להתמודד עם המציאות היומיומית בה, ובמקרים רבים אף אינם מדברים אף שפה מבין השפות הרשמיות שלה?

הצעת החוק המובאת כאן לקריאה טרומית, מטרתה לתת מענה על שתי סוגיות מהותיות אלו שדנתי בהן. לכן אני מקווה שתתמכו בה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת אחמד סעד. אני מזמין את שר התשתיות הלאומיות, שהוא גם שר החוץ, אריאל שרון, להשיב למציע.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני הכנתי כאן תשובה מנומקת ומפורטת, אבל לפני שאקרא אותה אני רוצה לומר, שאני פשוט דוחה בשתי ידיים את הטענות שהושמעו כאן, אני דוחה בשתי ידיים מראש. כל הניסיון הזה ליצור תמונה שבה מנסים למנוע מחלק מערביי ישראל קרקע או בעלות בקרקע, אין לו על מה להתבסס. חבל שבאים וחוזרים שוב וטוענים אותה טענה. זה עוזר לפתור איזו בעיה? הרי אין כל יסוד לעניין הזה.

אבל באותה מידה, כמו שכל אחד יכול להיות בעל קרקעות, גם ליהודים בארץ-ישראל מותר להיות בעלי קרקעות, והגיע הזמן פעם אחת להבין את העניין הזה. אבל לצאת כאן עם הקולוניאליזם הציוני – איפה אתם נמצאים? איפה אתם חיים? מה אתם חושבים באמת? איזה מין דיבורים אלה?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — מי זה אתם —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זה מה שאמר מציע ההצעה. מה אתה שואל שאלות?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מה הוא חושב את עצמו – חוץ מהשקר שנאמר עכשיו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בשארה, אתה לא מסכים למה שאמר אחמד סעד?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, הערת ביניים בסדר, אבל לא ויכוח. חבר הכנסת בשארה. חבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת בשארה, הערת ביניים בסדר, לא נאום.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

איפה אתם חיים – הוא אומר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל הזמן אתם אומרים – — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — לא הגזענות הזאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איזו גזענות? על מה אתה מדבר?

היו"ר מ' שטרית:

חברים, אני מבקש להפסיק. אני אתחיל לקרוא לסדר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בויס, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת סעד, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. בבקשה, אדוני.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני רוצה לחזור ולומר, אם זאת דעתו של חבר כנסת אחד, אני פשוט מתקן ואומר: זו לא דעתכם אלא דעתך.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

של רוב האוכלוסייה הערבית.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני שמח לשמוע שזו דעה של חבר כנסת אחד בלבד בכל הבית כאן, זה בהחלט דבר מעודד.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

רוב האוכלוסייה הערבית.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת סעד, אני קורא לך לסדר פעם שנייה. אדוני, אתה אמרת את דבריך. עכשיו תורו לומר את דברו. גם אם אין הסכמה, בוא נלמד להקשיב.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

במקום שתהיה התייחסות לעניין — — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, כשאתה עומד על הבמה, אתה אומר הכול לעניין? אתה מדבר מה שאתה רוצה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא לעשות כאילו – – – מפני שהוא ערבי.

היו"ר מ' שטרית:

אתם עושים כרגע את הרעש. אני מציע לא לעשות רעש. הערת ביניים בסדר, לא נאום. בבקשה, אדוני.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

ראשית, אני שמח שזו דעתו של חבר כנסת אחד בלבד בבית. אני רוצה לומר, שהסבא שלי שבא הנה – לא היה קולוניאליסט ציוני, הוא היה ציוני – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אבל אתה כן.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

וההורים שלי היו ציונים והם באו לביתם בזכות, לא רק הם. הגיע הזמן פעם אחת לדעת, ואי-אפשר לסלף את ההיסטוריה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

באמת אי-אפשר לסלף את ההיסטוריה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בשארה, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

רבותי, יהודים חיו כאן ללא הפסקה במשך אלפי שנים, וגם אחרי חורבן בית שני חיו פה מאות אלפי יהודים – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גם ערבים.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

עד להגעת הערבים הנה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

איפה ההיסטוריה, באמת?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בשארה, אני קורא לך לסדר פעם שנייה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

צבוע שכמוך.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת הירשזון, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אלסאנע, השבט שלך לא היה כאן. דהאמשה כן.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת ריבלין.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כשאברהם אבינו היה כאן, אנחנו היינו כאן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

השבט שלך לא היה כאן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה היית כאן.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקש. רבותי, אני עוד לא הוצאתי אף חבר כנסת מאולם המליאה. אני מבקש, אל תאלצו אותי לעשות זאת. בבקשה, חילופי הדברים מספיקים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת ריבלין.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני, מי שמטפטף — — — העבר נשאר בעבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה נכון.

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק להפריע לשר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

רבותי, לא באנו לכאן לדון בהיסטוריה, אבל אם אנחנו עוסקים בדבר הזה, יהודים חיו בארץ-ישראל ללא הפסקה 4,000 שנה. לא היתה כאן הפסקה של חיים יהודיים ליום אחד, ולא היה כאן שום מעשה אלא מעשה ציוני, מעשה של אנשים שחוזרים אל ביתם ואל ארצם. לא נגזל פה שום רכוש, אלא שולם בכסף מלא.

לכן, אני מוכרח לומר שההתבטאויות האלה — — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

80% נגזל, 90% נגזל. 8% ניתן.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

רבותי חברי הכנסת, כפי שאמרתי, באתי לכאן עם סעיפים מנומקים השמים לאל את הטענה הזאת. אבל נוכח הדברים ששמעתי כאן, שאין להם שום בסיס ושום יסוד, אני רוצה לומר, הממשלה מתנגדת להצעת החוק הזאת.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לאדוני השר.

ובכן, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד? מי נמנע?

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 21

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק מקרקעי ישראל (תיקון – איסור העברת קרקעות מדינה), התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

אני קובע בזאת, שב-21 קולות נגד, 13 בעד, אין נמנעים, הצעת החוק הזאת הוסרה מסדר-היום.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום ואני מבקש מכם להישאר באולם.

רבותי חברי הכנסת, אני שב עתה משדה-בוקר, מאזכרה לדוד בן-גוריון, זיכרוננו לברכה, ראש ממשלת ישראל ושר הביטחון לשעבר, במלאות 25 שנה לפטירתו. אני מוכרח לומר, שבכל פעם שאני מגיע לנגב ולשדה-בוקר אני מרגיש שאולי חזונו של בן-גוריון היה חזון ענק וגדול, ועצם מגוריו וקבורתו בשדה-בוקר מביאים לכך שהנהגת המדינה לפחות פעם בשנה מתייצבת בנגב, צופה בו ובשדה-בוקר ובמתרחש בנגב. אין שום ספק שחזונו של בן-גוריון לגבי פיתוח הנגב עדיין רחוק מביצוע. אני מקווה שיגיע היום שנוכל באמת לפתח את הנגב, ליישב אותו ולהצמיד אותו קדימה. זה יהיה אולי המעשה החשוב ביותר שנוכל לעשות למילוי צוואתו של בן-גוריון.

הצהרת אמונים של חבר הכנסת ישראל כץ

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, אני מבקש לעבור לנושא הבא על סדר-היום. אני מתכבד להודיע לכנסת, שעל-פי סעיף 43(א) לחוק-יסוד: הכנסת, עם התפטרותו של חבר הכנסת אהוד אולמרט מן הכנסת ביום שני, כ"ז בחשוון התשנ"ט, 16 בנובמבר 1998, יבוא במקומו מר ישראל כץ מסיעת הליכוד-גשר-צומת.

בהתאם לסעיף 15 לחוק-יסוד: הכנסת, אני מזמין את מר ישראל כץ לעלות לבמה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

נציג המושבים, זה הכי חשוב. נציג החקלאים.

היו"ר מ' שטרית:

מר כץ, אני קורא לפניך את הצהרת האמונים של חבר הכנסת ואתה תשיב: מתחייב אני.

וזו נוסח ההצהרה: אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא באמונה את שליחותי בכנסת.

ישראל כץ (הליכוד-גשר-צומת):

מתחייב אני.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, חבר הכנסת כץ, ראשית, מזל טוב. אני מבקש שתישאר רגע על הבמה. בהזדמנות חגיגית זו שנפלה לידי הזכות להיות כאן ביום השבעתו של ישראל כץ, אני שמח להיות זה שמשביע אותו. כך אירע, כי יושב-ראש הכנסת נמצא בחוץ-לארץ ואני מחליף אותו, ואני שמח להיות כאן היום.

אני יכול לומר, שמגלגלין זכות על-ידי זכאי, אמרו חז"ל, זה נכון. בעקבות החוק שלי בדבר מניעת כפל תפקידים בכנסת, קרה שבעקבות הבחירות המוניציפליות אהוד אולמרט צריך היה להתפטר מהכנסת ולכן נכנס ישראל כץ. הוא פעיל הרבה מאוד שנים בתחום הציבורי ובלכיד, הקים את תנועת המושבים בליכוד. אמרתי בזמני בתקופת הבחירות, כדי לתמוך בו, שאם לא היה ישראל כץ היה צריך להמציא אותו.

אני שמח שסוף-סוף נכנסת לכנסת אחרי שכבר עמדת הרבה זמן ליד השער, ומביא ברגע הנכון חיזוק לכנסת. אני מברך אותך ומאחל לך הצלחה רבה.

אני מברך את בני משפחתו, את רונית אשתו שנמצאת כאן, את האבא, את ילדיו ואת חבריו מתנועת המושבים שנמצאים ביציע.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

גם את 400 חברי המרכז. למה שלא תברך אותם?

היו"ר מ' שטרית:

גם את 400 חברי המרכז ואת 500 הנוספים. אין לי שום ספק שישראל כך ייצג נאמנה את המחוז שבחר בו לכנסת, ואני מאחל לך, ישראל, הצלחה רבה בעבודתך הפרלמנטרית, שכפי שתיווכח עוד מעט, היא קשה ומחייבת מאוד. אני מאחל הצלחה לך ולמשפחתך. תודה רבה, אדוני.

ישראל כץ (הליכוד-גשר-צומת):

תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תישאר בבקשה כי עוד מעט יש הצבעה.

הצעת חוק המים (תיקון – הוספת מטרות), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק המים (תיקון – הוספת מטרות), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת שלום שמחון, אלי גולדשמידט וצבי הנדל; הצעה פ/2439. ינמק את ההצעה חבר הכנסת שלום שמחון. בבקשה.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני שר התשתיות, אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולברך את חברי, איש מושב, איש כפר-אחים במועצה האזורית באר-טוביה, ולאחל לו הצלחה בכנסת, ולהבטיח ליושב-ראש הכנסת כרגע, שכנראה לא רק אתי יהיו לו צרות בעתיד בנושא החקלאים, אלא גם עם ישראל כץ. ישראל, שיהיה לך בהצלחה.

אדוני היושב-ראש, מוצע בזאת תיקון לחוק המים שהנושא שלו הוא קרן האיזון. קרן האיזון הינה גוף סטטוטורי שמנהלה הוא נציב המים. קרן האיזון היא מאבני היסוד של חוק המים, ותפקידה מאז חוק חוק המים הינו "להקטין את ההפרשים בין דמי המים באזורי הארץ השונים, ולא תשמש לכל מטרה אחרת". מכאן, שלקרן האיזון משלמים מפיקי מים זולים, והקרן מסייעת, מאותם כספים, למפיקי מים יקרים.

עד שנת 1993 היתה חברת "מקורות" קשורה לקרן האיזון, ומרבית הכספים שנגבו ממפיקי המים הזולים מצאו דרכם למונופול מים זה. החל משנת 1993, עת נחתם הסדר העלויות בין הממשלה ל"מקורות", נותק בעצם הקשר בין החברה לקרן האיזון, והתוצאה המיידית היתה עודפים גדולים שנצברים בקרן מאז, כ-100 מיליון שקל בשנה, ובסך הכול למעלה מחצי מיליארד שקל עד שנת 1998.

כספי קרן האיזון הם כספים שנגבו ממפיקי המים וחייבים להישאר במשק המים.

משרד החקלאות, משרד התשתיות ונציבות המים מתחבטים בשנים האחרונות כיצד לקדם את אחד הנושאים הכבדים ביותר שלפתחו של משק המים: כיצד לממן העברת מי קולחין מהמרכזים האורבניים לשטחים החקלאיים בתמורה למים השפירים שהחקלאות משחררת לטובת הריכוזים העירוניים הגדלים והולכים.

המצב כיום הוא, שמהחקלאות מועברים לעיר בכל שנה כ-35 מיליון מטרים מעוקבים מים שפירים, ובתמורה קולטת החקלאות בקושי עשירית מכמות זו של מי קולחין, אף שהכמות היתה צריכה להיות לפחות 20 מיליון מטרים מעוקבים. הסיבה לכך היא חוסר מקור כספי ייעודי. החקלאים, במצבם, אינם יכולים לשאת בנטל זה.

קרן האיזון, שבה נצברו, כאמור, סכומים גדולים שימשיכו להצטבר, היא מקור ראוי לכך, שכן הכספים שבה הם ממפיקי מים בעיר ובחקלאות ומתשלומי קנסות חריגה של מפיקים וצרכנים.

בל נשכח את התמורה המיידית של הרחבת פעולות הקרן גם לאקולוגיה. כיום זורמים יותר מ-200 מלמ"ק קולחין לנחלים ולוואדיות תוך כדי זיהום אקוויפרים, מקורות מים וחופים.

הצעתנו זאת, לשימוש בכספים שבנמצא, תיתן לכן מענה כפול – – –

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבקש מהסדרנים לשמור על השקט ביצע.

שלום שמחון (העבודה):

— — — המרת מים שפירים בקולחין לחקלאות ותרומה לאקולוגיה ולאכיות החיים של תושבי הארץ.

שימוש נוסף בכספי הקרן – מוצע לייעד להשמשת בארות שיצאו משימוש, בעיקר באזור החוף, בטכנולוגיה חדישה שפותחה לאחרונה.

במכלול, יהיה ניתן, עם תיקון החוק כמוצע, לדחות את נושא התפלת המים, שהיא פעולה יקרה, בכמה שנים.

אני חייב לומר, אדוני השר, שעל-פי הידוע לי, הצעת החוק שלי נתמכה גם על-ידי נציבות המים. עם זאת, נראה שמשרד האוצר קיפל, לצערי, את נציבות המים, ולכן הוכנס חוק ברוח אחרת לחוק ההסדרים, ולו אנחנו מתנגדים.

על כן אני מבקש את אישור השר ואת תמיכת חברי הכנסת בהצעת החוק הזו. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה לחבר הכנסת שלום שמחון. אדוני השר, נא תשובתך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

עוד מעט דוד לוי יצטרך להשיב על זה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כל אחד בזמנו.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק מבקשת להוסיף מטרות בכספי קרן האיזון המתנהלת כיום לפי חוק המים, דהיינו, פיתוח מקורות מים חלופיים והשבחת מים שאינם ראויים לשתייה.

אף כי התפיסה העומדת בבסיס ההצעה מקובלת עלינו – אני מתכוון לעקרונות ולכל מה שהסברת כאן בהרחבה, אנחנו מכירים את הדברים האלה, ויש לנו בהחלט עמדה זהה בנושאים האלה, לגבי התפיסה – הרי שהממשלה החליטה לטפל במשק המים בדרך שונה.

ראשית, בכוונת הממשלה לבטל את קרן האיזון לחלוטין, אך עם זאת ייקבעו כללים ולפיהם ישולמו מענקים מהסכומים שיצטברו בקרן האיזון ומסכומים נוספים שיועמדו לכך בתקציב המדינה, לשם פיתוח מקורות מים, השבחת מים שנפסלו כמקור שתייה ולשם תמיכה במפיקי מים שעלות הפקת המים שלהם גבוהה.

הסדר בעניין זה כלול בהצעת חוק הסדרים במשק המדינה לשנת 1999.

אני רוצה לומר לך, כמי שמעורב אתכם בסוגיה הזו שאינה מהיום – ההצעה הקיימת היום בחוק ההסדרים נותנת, לדעתי, תשובות טובות יותר מאלה הקיימות היום. כלומר, באופן עקרוני לגבי הצורך ולכל אותן מטרות שאתה הזכרת, ואני חזרתי עליהן ביעף – – –

שלום שמחון (העבודה):

הנקודה העיקרית היא שאני רוצה שאתה תמשיך לשלוט בזה ולא האוצר, שזה ימשיך להיות בשליטה של נציבות המים ולא בשליטה של האוצר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

זה יישמע לא טוב, אבל אני מוכן לשלוט כמעט בכל משרד ממשלתי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, למה לא נעביר את זה – – –

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מטבע הדברים, אלה חיים פוליטיים. לא אחת אמרתי לכם, שבחיים הפוליטיים הכול מסתובב תמיד. היום אתה פה, מחר אתה שם.

אני אומר את הדברים כמי שעסק הרבה מאוד בנושא הזה. לפי דעתי ניתנה תשובה נאותה על הבעיה הזאת.

יוסי כץ (העבודה):

השאלה אם היא תעבור.

קריאה:

אני מציע שתימנע.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מה לא יעבור?

יוסי כץ (העבודה):

הצעת חוק ההסדרים תעבור, החוק הזה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, מדוע לא נעביר זאת בקריאה טרומית?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

רבותי, אתם ראיתם דבר שבסופו של דבר לא עובר? זה לוקח קצת יותר זמן.

חגי מירום (העבודה):

הם לא יודעים פה, שגם הם יצביעו בעד חוק ההסדרים הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אי-אפשר להכחיש את מה שאתה אומר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

חבר הכנסת מירום, לפני זה השתמשתי במלה "אתם" והעירו לי: מה זאת אומרת, אתה מוציא את עצמך מהכלל? אני מניח שאתה מפנה את זה גם אל עצמך.

חגי מירום (העבודה):

אני אחשוב על השאלה שלך.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

הרי אני מביע את תקוותי, כמי שכבר עמד כאן, על הבמה הזאת, וקרא לא אחת לאחדות של כל הכוחות, כדי למלא את התקוות ולעמוד מול סכנות. חשבתי שכולם מאוחדים בדבר הזה.

חגי מירום (העבודה):

מה עם העקרונות, אריק?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

את עקרונות המים הסברתי.

מטעם זה, ורק מהטעם הזה, מאחר שזה כלול, הממשלה מתנגדת להצעת החוק; לא כי הדברים לא נכונים באופן עקרוני, אלא הם נכנסו בחוק ההסדרים, לפי דעתי בסידור נאות יותר. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. אדוני השר, אתה מציע להסיר את הצעת החוק?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כן. מה נעשה עם זה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

אני אוהב לראות את השר שרון מתלבט, תן לו להתלבט.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מה האפשרויות האחרות שלפני?

היו"ר ש' בן-צור:

אתה יכול לומר שאתה מבקש להסיר או שאתה תומך.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

לא, אני לא יכול לתמוך, כי הממשלה מתנגדת לזה. נתנו על זה תשובות.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה, אדוני השר.

שלום שמחון (העבודה):

אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה.

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד? מי נגד? בבקשה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת חוק לדין מוקדם בוועדה – 26

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 3

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

26 בעד, שלושה נגד, נמנע אחד. הצעת החוק התקבלה, והיא מועברת לוועדת הכלכלה.

הצעות לסדר-היום

המחסור המסתמן במים בישראל וירידת מפלס הכינרת

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 5445, 5464 ו-5486, בנושא: המחסור המסתמן במים בישראל וירידת מפלס הכינרת. ראשון – חבר הכנסת משה פלד, בבקשה.

סופה לנדבר (העבודה):

אני מבקשת שתוסיף אותי בבקשה להצבעה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

גם אני ביקשתי להוסיף אותי.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מוסיף את שניכם.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, פיתוח משאבי המים של ישראל היה מאז ומתמיד אתגר לאומי.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת צוקר, אנחנו ממתינים. אדוני שר החוץ, אדוני שר התשתיות, אדוני שר האנרגיה, אני מבקש.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני מתנצל.

היו"ר ש' בן-צור:

אתה מתעלם מהבקשה שלי.

חיים אורון (מרצ):

הוא שר החוץ, הוא לא שר האנרגיה.

היו"ר ש' בן-צור:

אמרתי שר החוץ, אמרתי שר התשתיות ואמרתי שר האנרגיה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כבוד השר, פיתוח משאבי המים של ישראל היה מאז ומעולם אתגר לאומי. מאמצים טכנולוגיים וכספיים אדירים אשר הושקעו, ועדיין מושקעים, בפעילויות השונות המכוונות לפתור את בעיית המחסור במים, משמשים עדות מובהקת להחמרה הגוברת והולכת במצב מקורות המים ולצמצום אפשרותם לספק את צורכי המדינה מבחינה כמותית ואיכותית.

שום מרכיב ממרכיביה של מערכת הפיתוח בעבר אינו נעדר בהווה, אך עליהם נוספו שטחי פעולה חדשים, כגון: התפלת מי ים, גשם מלאכותי ועוד, שהם מורכבים יותר, יקרים יותר ומחייבים תכנון וטיפול כדי להתאימם למציאות החדשה של תנאי כלכלה וחברה ומחסור עכשווי ועתידי הולך וגובר של רמת משק המים, משק מים שהולך וגובר בו הגורם המזהם, וכל זאת למען שיפור איכותם של המים.

מתוך ניתוח המצב בעבר והמחסור הקיים כבר כיום, אין אנו יכולים לעסוק עוד בפיתוח המשאבים הקיימים, אלא על מדינת ישראל לפעול ולהחליט בדחיפות, כמתבקש ממצב החירום במשק המים, ולהתחיל בתכנון ובהקצאת משאבים וכספים להקמת מערך רחב היקף של התפלת מי ים והתפלת מים מליחים, כפי שדרש השבוע שר החקלאות רפאל איתן.

תצרוכת המים בעתיד אינה ניתנת לחיזוי מדויק. תחזיות של הספקה וצריכת מים חייבות להביא בחשבון ערכים מקסימליים, השקעות גדולות בפיתוח טכנולוגי שיבטיחו גם תקנים של איכויות מים ועדיפויות של יעדי צריכה.

עלינו להיות ערוכים כבר עכשיו לפתרון בעיות שייצוצו על-ידי ביקוש אובייקטיבי הולך וגובר, כמו גם ביקוש בלתי צפוי לשנים שחונות במיוחד.

אני קורא מכאן, באמצעותך, שר התשתיות, לממשלת ישראל ולדרג המקצועי, לפעול בדחיפות ולקבל החלטה שתאפשר תכנון ופיתוח הקמת גוף מיוחד שיעסוק בכל ריכוז נושא המים בישראל, הן הפיתוח, הן הייעול, הן שיפור איכותם של המים, כל הגורמים שעוסקים במים במדינת ישראל תחת קורת-גג אחת, תחת משרד אחד, שלא יהיו פזורים על פני משרדים שונים, והשליטה והתאום יהיו מקסימליים.

היו"ר ש' בן-צור:

אדוני, אתה מציע להקים רשות המים?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע להקים גוף מיוחד. יש רשות, יש חברה לתכנון, תה"ל – תכנון המים לישראל, וכו' וכו', יש כל מיני גורמים שעוסקים גם בצריכה יומיומית, גם בפיתוח, ואני חושב, שכל הגורמים שעוסקים במים במדינת ישראל צריכים להימצא תחת קורת-גג אחת.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה, ברשותך, כבוד היושב-ראש – לא תגיד לי לא – לסיים בברכת הגשם עתיקת היום, שכלוא את עם ישראל לאורך כל שנותיו: "ברך עלינו השם אלוהינו – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

שים כיפה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה.

היו"ר ש' בן-צור:

הוא אמר השם, זה בסדר.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה. "ברך עלינו השם אלוהינו את השנה הזאת ואת כל מיני תבואתה לטובה ותן טל ומטר על פני האדמה ושבענו מטובה וברך שנתנו כשנים הטובות"; תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

ישר כוח. תודה רבה, חבר הכנסת משה פלד.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

לא יכולת לסרב.

היו"ר ש' בן-צור:

לא. חבר הכנסת רחבעם זאבי, יעלה ויבוא, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת מיכאל נודלמן.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, אנחנו מצויים בסוף חודש נובמבר והגשמים מתמהמהים מלבוא. זה 35 שנה לא ידענו נובמבר שחון כל כך. מפלס הכינרת הולך ויורד ומתקרר לקו האדום התחתון, שהוא מינוס 213 מטר. אומנם החזאים מנבאים לנו חורף גשום, אבל החורף עדיין לא שמע זאת, והוא מתרכז בינתיים באיטליה וביוון.

אנחנו זוכרים את נובמבר 1991 השחון, כאשר הפסקנו להשקות גינות, עקרונו מטעים נשירים והגבלנו את צריכת המים. הזיכרון הזה והמצב העכשווי מחייבים הערכת מצב לאומית לגבי המשאב החיוני הזה.

הראשונים שנפגעים מגזירת טבע זו הם החקלאים, שמצבם בלאו הכי הוא בכי רע, ובעיקר בגלל התחרות הלא-הוגנת עם התוצרת החקלאית שבאה משטחי הרשות הפלסטינית.

על רקע זה אי-אפשר להבין את ההתנדבות של ממשלת ישראל להעניק 100 מיליון מטר מעוקב של מים מדי שנה לממלכת ירדן, שבה צריכת המים לגולגולת גבוהה יותר מאשר בישראל. על רקע זה נראית כתמונה ביותר התחייבותו של השר שרון להעברת עוד 50 מיליון מטר מעוקב של מים לירדן. גם תרגיל הסכר בנהר הירמוק והעברת מימיו לכינרת, תוך כדי המלחמה והרעלתה של הכינרת באצות רעילות, נוסף על לקיחת רוב מי הירמוק במעלה הנהר על-ידי הסורים, יעלו את רמת המליחות של האגם הזה ב-25%.

עלינו גם לתת את הדעת על צעקת ערביי יש"ע על חוסר במים. אומנם הם מקבלים 23,000 מטר מעוקב מדי יום במקום 19,000 שהתחייבנו להם, אבל איננו יכולים להיות אדישים לגבבות המים הפרועות, בהיקף של כמיליון מטר מעוקב בשנה, כמו גם להזרמת המים לשכונות של העשירים בבית-לחם, במקום לתת את המים האלה למחנה הפליטים בדהייסה. אפילו שידינו אינן במעל הזה, לא כך יקבלו זאת המסכנים במחנות הפליטים ובשכונות העוני.

מים פירושם חיים, ואי-אפשר בלי מים. אי-אפשר לטפל בנושא חיוני זה בהנחה ובתקווה שייפתחו שערי שמים. הנושא מחייב טיפול אחראי ורציני ברמה הממשלתית הגבוהה ביותר ובתכנון רב-שנתי. גם אם יבואו הגשמים עוד מעט, לא נוכל לברוח מהתחזית האיומה של גירעון אדיר בן 1.2 מיליארד קוב מים בשנת 2010.

התעלמות מהבעיה לא תביא לפתרונה, וישראל מתקדמת לצמא כבד, וכמאמרו של ערפאת: נצטרך לשותות את מי הים של עזה. בואו נתעורר בטרם פורענות. תודה, אדוני.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה, חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת מיכאל נודלמן, בבקשה.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר התשתיות, כנסת נכבדה, אף שעדיין לא נכנסנו לחודשי החורף העיקריים, שבהם כמות הגשמים הצפויה היא הגדולה ביותר, כבר היום אנו רואים סימנים ראשונים המצביעים על התקרבות המשבר, ולכן עלינו להיערך לקראת קבלת החלטות אסטרטגיות. וכאן אני מדבר על רציונליזציה של ניצול המים. כלומר, כבר היום, כשהמצב עדיין לא קריטי, צריך לנקוט אמצעים על מנת למנוע הוצאות כבדות ומיותרות שעלולות להיות בעתיד.

כיוון שלצערנו צריכת המים בישראל היא מאוד בזבזנית, עלינו לפעול בכל דרך אפשרית כדי למצוא את הפתרון היעיל ביותר לשימוש חסכוני במים.

עלינו להקים אגמים מלאכותיים, שבהם יתנקזו מי שיטפונות, ומאגרי מים אחרים שבעזרתם נוכל לשמור על המים בדרך מקסימלית.

90% ממי גשמים בורחים לנו בין האצבעות וזורמים לים, וכאן אנו מגיעים לנקודה חשובה אחרת, זיהום מי תהום וקידוחים.

אקוויפר החוף, המספק מים לכל ערי השפלה, מזוהם ומקבל שפכים מתעשיות שונות. אם לא נעצור את הזיהום על-ידי התקנת מכוני טיהור, יום אחד נפתח את הברז ולא נמצא בו מים נקיים.

אין לנו יכולת לקבוע את כמות הגשמים שיורדים, אך אנחנו כן יכולים לקחת על עצמנו אחריות למניעת זיהום המים בידי האדם. אנחנו כן יכולים למחזר את המים לשימוש חוזר בחקלאות. אנחנו כן יכולים לחסוך בשימוש במים לצרכים ביתיים, תעשייתיים וחקלאיים יחד. אנחנו כן יכולים למצוא מתקנים להתפלת מי ים.

במלים אחרות, אנחנו כן יכולים להפוך את השימוש במים לאופטימלי יותר וכך לא נחרד ולא נדאג כשנראה את מפלס הכינרת יורד.

על מנת להצליח במימוש הרעיון על משרד התשתיות הלאומיות לתכנן תוכנית לטווח ארוך שמטרתה הגנת מקורות המים ואספקת המים לפי צרכים עתידיים, שבה ישתקפו כל הדברים שנאמרו לעיל וגם דברים נוספים שיקבעו המומחים הממונים מטעם המשרד. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה, חבר הכנסת נודלמן. כבוד השר, בבקשה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבל שחבר הכנסת זאבי לא בדק את העובדות; הייתי שמח להעמידן לרשותו בכל רגע – –

רחבעם זאבי (מולדת):

בדקתי גם בדקתי – – –

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

– – שיחפוץ בכך – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לא בדקתי אצלך.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני בכל רגע עומד לרשותך, ואם תחפוץ בכך – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אביא לך את כל המקורות והנתונים – – –

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני אשמח מאוד לסייע לך. אולי תמצא משהו, אף שאני יודע שבקיאורך בנושא ארץ-ישראל ובארץ-ישראל וכן הלאה גדולה משל מרבית בני התמותה האחרים שחיים כאן בארץ. עסקת בזה עשרות

שנים, אבל יש כמה דברים, לפי דעתי – אני בכל מקרה הייתי שמח להעמיד את הדברים האלה לרשותך אם רק תרצה בכך.

בהמשך לדברים האלה – ישראל חתמה על הסכם שלום עם ירדן, הכנסת אישרה את ההסכם הזה, ובהסכם זה התחייבה לספק מים. נכון שהדבר לא נעשה אז ביסודיות, ואפילו שכחו לציין מי צריך לשלם בעד המים ובעד העברתם לשם.

אני רוצה לציין, שאיננו נותנים מאומה יותר ממה שנקבע בהסכם, ואני אומר בזירות, אולי להיפך, ואני גם לא מוצא כאן לנחוח, כי זה מסוג הדברים שלפי דעתי אין טעם לדון בהם – אינני רוצה גם לדון בדברים, מה אנחנו מקבלים היום במים ממקומות אחרים שהיו חשובים לנו בקידוחים שאנחנו עושים.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כולנו אוהבים את הכינרת ואת נופיה, אבל צריך לדעת שלא מתחולל שום דבר דרמטי במצב מאגרי המים השנה ביחס לממוצע הרב-שנתי. הכינרת אינה מתקרבת לקו האדום. מפלס הכינרת נמצא, פחות או יותר, במקום הצפוי במועד זה של השנה. נכון שאנחנו בשנים האחרונות – ואני אומר את זה כשלפחות במשק שאני חי בו רושמים את הגשמים מתחילת שנות ה-50, או מהמחצית הראשונה של שנות ה-50 – נכון שבשנים האחרונות היינו רגילים לגשם מוקדם. היו שינויים בנושא הזה. גשמים התחילו קצת מוקדם יותר. אבל אם אני לוקח את הממוצע הרב-שנתי, אני לוקח במקרה את הנגב, באזורים שלנו, גשמים תמיד החלו מ-20 בנובמבר ואילך, פחות או יותר, זאת היתה התמונה. הכול נכון, הכול חרוש, הכול זרוע, הכול מוכן, הכול מצפה לגשם, אבל בינתיים לא קרה שום שבר.

המאגרים האחרים גם הם עומדים על הממוצע הרב-שנתי. מפלס הכינרת, הנמצא בבקרה מתמידה, אף הונמך במודע על מנת לשמור מפלס גבוה במאגר החוף הרגיש יותר וכן כדי לאפשר צמצום מרבי של גלישת מים מהכינרת לים-המלח אם תבוא עלינו, ואני מקווה שכך יהיה, שנת ברכה מרובה גשמים.

נכון, אנחנו אכן חיים באזור שחון ובאקלים לא יציב, אך ניהול המאגרים אינו פונקציה של דרמטיזציה של מצב שבשום פנים ואופן אינו דרמטי. עם זאת, מתוך ציפייה לביקושים נוספים בעתיד, עם גידול האוכלוסין, יעשה משרד התשתיות הלאומיות כל שביכולתו כדי להקדים הקמת מתקן להתפלת מי ים.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת, שאנחנו רואים היום בנושא הזה של התפלת מי ים – ובכך אנחנו כרגע – – –

הי"ר ש' בן-צור:

זה משתלם מבחינת ההוצאות? לא נקטו את זה עד היום כיוון שזה לא משתלם כספית.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

העליתי בפני האיחוד האירופי, כמפעל אזורי שצריך לקום, הצעתי להם להניף את זה כדגל. במקום לעסוק בדברים שאולי טוב שלא יעסקו בהם, שיעסקו בנושא הזה כנושא מרכזי. מדובר בפרויקט שהיקפו, באופן הדרגתי, לפי עליית הצריכה של מים, צריך להגיע בסופו של דבר ל-800 מיליון או אף למיליארד מטרים מעוקבים של מים בשנה. זה מפעל אדיר, זה מפעל שהקמתו צריכה לעלות כ-4 מיליארדי דולר, אבל מדובר בהשקעות, בבנייה מודולרית, הדרגתית, מדובר בהשקעות במשך עד כ-15 שנה, שאז האוכלוסייה בין הירדן לבין הים תגיע בוודאי לכ-15 מיליון נפש. זאת אומרת, אנחנו עומדים בפני בעיות קשות, ואנחנו ניגשים לעניין הזה בצורה הרצינית ביותר, וגם אם הם לא יירתמו לנושא הזה אנחנו ניגשים לפעולה משלנו שמטרתה, בשנים הקרובות, להגיע להתפלה של 100 מיליון מטרים מעוקבים מי ים.

לשאלתך, כבוד היושב-ראש, תלוי. אם זה לצריכה עירונית, אז בוא נאמר שהיום זה פחות או יותר בסדר, אבל אם הולכים לפרויקט אדיר ממדים כזה, יש להניח שגם תהיינה השקעות גדולות יותר במחקר ובפיתוח, ואז אני מקווה שאולי נצליח גם להוריד את העלות.

אני רוצה גם לומר, שנוסף על כל הרעיון הזה, שאנחנו כרגע ממש דוחפים אותו בכוח, של בריאת מפעל אזורי שצריך לספק מים לישראל, צריך לספק מים לירדן, מים לפלסטינים, אנחנו ממשיכים בפעילות של מיחזור מי ביוב מטוהרים לשימוש בחקלאות. יש אזורים שלמים בארץ, בעיקר אצלנו בנגב, שזה כבר הפך דבר מקובל. אנחנו ניגשים, אני מעריך שבתוך שנים מספר לא נשתמש יותר במים שפירים, אולי לצערנו, אבל זה המצב; לא נוכל להשתמש במים שפירים לצורכי השקיה.

מאחר שהנושא הזה הוא מעניין מאוד, מיוחד במינו, אף-על-פי שאפשר לבוא ולהגיד: אני מוריד נושא של מים מעל סדר-היום, אם אתם לא מתנגדים, אני מציע להעביר אותו לוועדה, ושם הייתי רוצה שתינתן סקירה כוללת על משק המים. אני אשמח לבוא בעצמי, עם אנשי נציבות המים, עם מיטב המומחים שיש לנו, כי הנושא הזה כל כך יסודי וכל כך מרכזי, שאני בעד לדון בו בוועדה. אם החברים מסכימים, זה מקובל עלי.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. נשאל את חברי הכנסת אם הם מסכימים. חבר הכנסת משה פלד, אתה מסכים להעביר לוועדה?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

חבר הכנסת רחבעם זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

מסכים, אבל אני רוצה להשמיע הודעה אישית.

היו"ר ש' בן-צור:

הודעה אישית?

רחבעם זאבי (מולדת):

כן. הואשמתני בזה שלא – – – נתונים. בחיים עוד לא האשימו אותי בהאשמה כזאת.

היו"ר ש' בן-צור:

– – – בוא נעשה את – – –

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מאחר שהדברים נרשמים, אני רוצה לומר לחבר הכנסת, שלא אמרתי – – – אתה אדם שניגש לדברים באופן יסודי. אמרתי שיכול להיות – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

יכול להיות, אבל לא חידשת שום דבר שאני לא אמרתי, פרט לזה שהזכרת את הסכם השלום, שאני במתכוון לא הזכרתי אותו. לא סתרת אף נתון שלי: שב-2010 תהיה פה קטסטרופה – לא סתרת; שהכינרת – – –

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

ב-2010 כבר נעמוד, אני מקווה, ברמת התפלה של מעל 100 מיליון מטרים מעוקבים מים, אבל אנחנו – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אבקש להשמיע משפט אחד, אם תרשה לי – – –

היו"ר ש' בן-צור:

אני ארשה לך תיכף, בבקשה. היתה שאלה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מסכים להצעת השר.

היו"ר ש' בן-צור:

מסכים להצעת השר.

חבר הכנסת נודלמן – הוא מסכים.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לשאול אותך: אם זה בא לוועדה, אנו – שלושת המציעים – נוזמן אליה?

היו"ר ש' בן-צור:

בוודאי. זהו המנהל.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

תוכלו להגיד את דבריכם בוועדה. תדברו – – –

היו"ר ש' בן-צור:

ואז, גם השר ישמע. כאן יש אפשרות למומחים. בוועדה זה אפשרי.

אני מבין שהיתה איזו טעייה או הטעיה מסוימת לגבי נושא אספקת מים לירדן – איזו טעות של 50 מיליון? אדוני השר, האם זה נכון?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מה?

היו"ר ש' בן-צור:

זה אפשרי? אני אומר, שהיתה טעות מסוימת לגבי הסכם בינינו לבין ירדן בעניין אספקת המים ב-50 מיליון מטרים מעוקבים.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אדוני היושב-ראש, לגבי כמויות המים יש סיכומים: 50 מיליון – שלב אחד, ו-50 מיליון – שלב שני, ואני לא מציע כאן שאגיד אם כן עמדנו בזה או לא עמדנו בזה. עדיף שלא אפרט כאן את הדבר הזה. לגבי 50 המיליון של השלב השלישי, הם הבטיחו בהסכם – הם חתמו על הסכם שנועד לתת 150 מיליון מטרים מעוקבים מים לירדן. הסכמים מכבדים, אבל, לדעתי, יש שני דברים, שכאשר עשו את זה, לא הביאו אותם בחשבון. דבר אחד הוא, ש-150 מיליון מטרים מעוקבים, המשמעות של זה היא 150,000 דונם פרדס שהיו תוכניות לנטוע בנגב. לקחתי את כמות המים המרבית. אנחנו לא משקים בנגב ב-1,000 מטרים מעוקבים לדונם, אלא משקים ב-800–900 ולקחתי 1,000 כדי להבין את המשמעות. היום יש בארץ 280,000 דונם פרדסים. היתה תוכנית רחבת היקף לטעת עוד 150,000 דונם. אלה 150,000 דונם שאי-אפשר לטעת. זה דבר אחד. ואמרתי את זה גם לירדנים, כדי שלא יחשבו שזה מין דבר – – על זה חתמה הממשלה הסכם, ועל זה היא התחייבה.

היה דבר אחד שנעשה, שלדעתי היה מאוד קשה. נאמר, נדמה לי, בהערה של חבר הכנסת פלד או של חבר הכנסת זאבי, ואינני זוכר מי מהם, שכל הפגיעה בחקלאות בהסכם פריס – שהוא תוצאה והמשך של הסכם אוסלו – היתה בעצם שבזה גרמו למכה אנושה לחקלאות הישראלית, וזאת בעצם פתיחה ברוחב לב. נכון שהם לא יכולים לגדל את הכול, אבל השוליים שמגדלים הם כל כך גדולים, שזה פשוט גורם לכך שאזורים שלמים בנגב הופכים לאזורים שחקלאים יהודים לא מעבדים אותם. אין ואקום בשטח.

היו"ר ש' בן-צור:

בוודאי.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

זו הסכנה שישנה. אבל, מה שקרה הוא, שקבעו בהסכם שנותרים מים – ואני אומר שהסכם צריכים לכבד, ואנחנו מכבדים את ההסכם ועוד לא הגענו למה שהתחייבו – אבל לא קבעו מי משלם בעד הדבר הזה. מי ישלם בעד זה שברכות דגים בעמק בית-שאן צריכות לעבור שינוי לשיטת גידול אחרת? מי ישלם בעד הקמת מתקן לטיפול במים מליחים, להתפלת מים מליחים של המוביל המלוח לכינרת? מדברים כאן בסכומים של מאות מיליונים. חתמו, ולא נגעו בדבר הזה. הדברים האלה הם אחת מהבעיות הקשות שעומדות בינינו לבין שכנינו.

היו"ר ש' בן-צור:

נכון.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

יש נושא של מילוי הסכם, ויש דברים שקבעו שם שהם דברים קשים לגבי כמות המים. אבל הממשלות החליטו לקיים הסכמים, ולכן את ההסכם מקיימים. אם יש דברים אחרים, אשמח להגיד בוועדה – – –

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

זה יהיה דיון חשוב מאוד.

היו"ר ש' בן-צור:

בוודאי. זו סוגיה מאוד קרדינלית ובנפשנו. הבטחתי לתת לחבר הכנסת רחבעם זאבי להגיד משפט לפני ההצבעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

קודם נצביע.

היו"ר ש' בן-צור:

בבקשה. אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד ומי נגד העברה לוועדה? איזו ועדה?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כלכלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

כלכלה.

היו"ר ש' בן-צור:

ועדת הכלכלה. בבקשה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

בעד – 8, אין נגד ואין נמנעים. הנושא עובר לוועדת הכלכלה. תודה רבה לשר, ותודה רבה למציעים. אנחנו עוברים לנושא הבא.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני רוצה לומר את דברי.

היו"ר ש' בן-צור:

בבקשה. חבר הכנסת רחבעם זאבי, משפט.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אדוני השר – – –

היו"ר ש' בן-צור:

משפט מורכב.

רחבעם זאבי (מולדת):

משפט או משפט וחצי. אומנם, שמעתי את ההערה הנוספת של השר, שבה הוא עידן או שינה את הביקורת עלי, אבל אני נעקצתי. כשאומרים עלי שאני לא מתכונן, והרי בכל שנות חיי לא האשימו אותי כך – לא בבית-ספר, לא בצבא, לא בפעילות אזרחית וגם לא בכנסת. אני מכין כל נאום בכתב, וקורא את כל הספרות הקשורה בזה וכו'. אבל, כאמור, השר חלק לי שבחים, ואני, לא כפעולת תגמול – ושנינו בוגרי דור פעולות התגמול – יודע שנושא המים נמצא בידים אמונות, כי אני מכיר את השר אריאל שרון יותר אולי מחברים אחרים בבית הזה; כשהוא לוקח נושא, אני יודע שהנושא יטופל עד הסוף.

זה לא גורע מהזכות שלי ושל חברי, חבר הכנסת פלד וחבר הכנסת נודלמן, לראות בנושא הזה בעיה שצריך לנופף בה בתודעה הציבורית או להעלות אותה לתודעת הציבור, מפני שזה נושא שהוא בחיינו. כשהעליתי את הנושא, ריכזתי את כל החומר הגלוי המצוי והשתמשתי בו, ולא נסתרה בתשובת השר אף אחת מהטענות שלי. היו טענות שלא השמעתי, כמו זו שבהסכם השלום סוכם על 50 מיליון קוב שיימסרו לירדן – מים מליחים – ולא כתוב שם מי ישלם, ומישהו אומר לי שכסף – על חשבון ממשלת ישראל.

היו"ר ש' בן-צור:

השר אמר את זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

השר אמר על דבר אחר.

היו"ר ש' בן-צור:

הוא ענה על שאלתי בנושא הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא. הוא ענה על עמק בית-שאן ובריכות הדגים שישנו את הייעוד שלהן וכו'. אבל כבר אז אנו טענו, וזה מופיע ב"דברי הכנסת" – בתקופת הסכם השלום עם ירדן אני דיברתי על זה כאן, בבית הזה, ובאתי בטענות. אני חושב, שנושא המים הוא כל כך חשוב –

היו"ר ש' בן-צור:

מאוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – שהיה מוצדק שנעלה אותו היום, גם אם זה קצת הוציא את השר משלוותו.

היו"ר ש' בן-צור:

לא. הוא דווקא שליו.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא שליו מאוד, אבל אני מכיר אותו. כשהוא מכניס לי עקיצה, הוא לא שליו.

היו"ר ש' בן-צור:

אני לא מכיר את שניכם כל כך הרבה שנים. אני רואה שיש פה שיח לוחמים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אנחנו מכירים הרבה שנים. אנחנו מכירים ומוקירים הרבה שנים. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך.

אני הייתי מציע לכל החברים לקרוא לציבור לחסוך במים לא רק בגלל המצב אלא בכלל מבחינה חינוכית.

הצעה לסדר-היום

רצח חברת הפרלמנט ד"ר גלינה סטארובויטובה

היו"ר ש' בן-צור:

עתה, הצעה לסדר-היום בנושא: רצח חברת הפרלמנט ד"ר גלינה סטארובויטובה. האם ביטאתי את זה נכון? חברת הכנסת לנדבר, בבקשה. האם את רוצה שלוש דקות?

סופה לנדבר (העבודה):

אבל אתה לא תפסיק אותי באמצע?

היו"ר ש' בן-צור:

לא אפסיק אותך. זה מאוד מכאיב לי, ועובדה שאני הייתי בין המציעים.

סופה לנדבר (העבודה):

תודה. כבוד היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, לפני ארבעה ימים בסנט-פטרבורג, העיר שנולדתי בה, נרצחה חברת פרלמנט, ד"ר גלינה סטארובויטובה. זה רצח פוליטי. רצח הוא תמיד רצח, ומוות הוא תמיד מוות. כאשר נהרג בן-אדם, ובמקרה הזה חברת פרלמנט באמצע החיים, זה לא רק דבר טרגי. באמצע הדרך נפסקו חיים.

היו"ר ש' בן-צור:

בת כמה היא היתה?

סופה לנדבר (העבודה):

היא היתה אשה די צעירה, בת 50 פלוס.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

52.

סופה לנדבר (העבודה):

50 פלוס או 52. היא היתה אשה אמיצה וחכמה. היא אשה שעברה את הדרך הפוליטית עם קשיים ועם המון אמביציה ועם המון חוכמה ועם המון מאבק – מאבק למען דמוקרטיה. יש אנשים שמשווים אותה עם סחארוב – את המאבק שלה למען הדמוקרטיה. אם צריך היום לאפיין אותה כאשה, כפוליטיקאית, אז יש כמה דברים שמאפיינים את גלינה סטארובויטובה. היא היתה מצפון של המדינה. היא היתה אשה אמינה מאוד, אשה שנלחמה למען הדמוקרטיה ואשה שנלחמה בחוגים של פאשיסטים ונגד קומוניסטים.

דרך אגב, לפני שבוע דיברנו – כמה חברי כנסת – על גנרל מקאשוב. הגנרל מקאשוב, האנטישמי הזה, קם ואמר נגד יהודים דברים שאני לא רוצה לחזור עליהם. הרי זו היתה קריאה לציבור. אנחנו יודעים שכאשר נשפך משהו מפה של פוליטיקאי ומפה של מנהיג, לציבור רחב זו בעצם קריאה – קריאה לפעול, קריאה למעשה. גלינה סטארובויטובה, עם עוד כמה חברים בפרלמנט הרוסי, בדומא, הצטרפה בעצם למאבק נגד הבושה הזאת שנקראת מקאשוב.

היא היתה אשה מאוד אמינה, וכאשר גנרל מקאשוב, עם עוזרים שלו, ביקש את הכתובת שלה, כמו כתובות של אנשים שהצטרפו למאבק שלה נגדו, היא אמרה: אני לא מפחדת משום דבר, שייקח את הכתובת שלי.

היא חזרה עם העוזר שלה ממוסקבה, שבה היו לקראת הבחירות, ובאזור לנינגרד, בכניסה לביתה, היא נרצחה.

אתמול ליווה אותה ציבור רחב בדרכה האחרונה, והמון אנשים אמרו שם דברים אמינים וחכמים, דברים שבעצם קורעים את הלב. אנשים אמרו שם, שבעצם עם המוות שלה, עם הרצח הפוליטי הזה, לא נהרגה אשה, לא רק נהרגה פוליטיקאית, אלא נהרגה התקווה לדמוקרטיה, לעתיד של רוסיה.

אני חושבת, שפה, בכנסת הישראלית, אנחנו חייבים להגיד, שאין כל כך הרבה אנשים שהם מאוד אמינים ויודעים להיאבק בצורה פוליטית על הדרך שלהם. אנחנו לא מכירים המון אנשים, ניתן להגיד שאנחנו מכירים מעט אנשים שידעו להילחם. היא היתה כזאת.

היום, אחרי ההלוויה, אחרי שהצטרפו ללוות אותה כל כך הרבה אנשים, אנחנו חייבים להגיד שקרה עוד רצח פוליטי. באמצע החיים נהרגה אשה צעירה, אמינה, אמיצה, דמוקרטית אמיתית – גלינה סטארוביטובה.

הי"ר ש' בן-צור:

תודה. הייתי בין המציעים בנושא הזה, וגם בנשיאות כולנו חייבנו את העלאת הנושא הזה, בגלל הרצח של אשה שהיתה אמינה, כפי שאמרה חברת הכנסת סופה, אמיצה ואוהבת ישראל, כפי שאמר השר שרנסקי, ודמוקרטית, שנרצחה על-ידי אנשים פאשיסטים, פושעים, וכמובן, אנשים מסוג זה הם סכנה חמורה מאוד לדמוקרטיה.

אני חושב שכנסת ישראל ונשיאות הכנסת ראויות לשבח על שהעלו את הנושא הזה: א. מתוך ביטוי של הזדהות וכאב שאנחנו מביעים כלפי הפרלמנט ברוסיה; ב. גם בגלל הדמוקרטיה, שהיא ערך חשוב מאוד מאוד בשבילנו, שהרי אנחנו מדינה יהודית וגם דמוקרטית. אנחנו מקווים שתופעה כזאת לא תהיה עוד לא ברוסיה ולא בשאר הארצות.

אני מודה לך, חברת הכנסת סופה לנדבר. השר המתאם נמצא? שר החוץ, בבקשה.

שר החוץ א' שרון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לתופעות האנטישמיות בעולם בכלל וברוסיה בפרט יש שורשים היסטוריים עמוקים ביותר, שלא כאן המקום לפרטם. אבל מי כמו העם היהודי מכיר אותם.

חשוב לציין, כי מאז התפרקות ברית-המועצות, השינויים העצומים בכל המישורים שהתרחשו בפדרציה הרוסית לקראת ביסוס מדינה דמוקרטית יותר ופתוחה יותר, הביאו גם לכך, שעם זאת שלא היינו עדים לאנטישמיות כחלק מהמדיניות הממלכתית ברוסיה, למרות העדר אנטישמיות ממלכתית, לא השכילו שלטונות רוסיה למצוא דרכים פעילות ללוחמה בתופעות אנטישמיות באמצעים חוקיים ובעזרת חינוך.

בצער רב ובחשש אנו עוקבים אחר ההתפרצויות האנטישמיות האחרונות ברוסיה. רוסיה נמצאת בתקופת משבר כלכלי קשה. כוחות לאומניים ופאשיסטיים מנצלים את מצוקות האוכלוסייה כדי להעלות שוב את הגל האנטישמי העכור לקדמת הבמה הפוליטית הרוסית.

אנו רואים בחומרה רבה יותר את העובדה, שלא עלה בידי הדומא להשיג רוב לגיוני חד-משמעי של ההתבטאויות האנטישמיות הקיצוניות של חבר הדומא, גנרל מקאשוב. לא זו בלבד, אלא שבדיוני הדומא וברחבי רוסיה חזר השימוש במלה "ציונות" כמלת גנאי קונספירטיבית נגד יהודים.

ההתבטאויות האנטישמיות הקיצוניות, החוזרות ומבטאות לאחרונה ברוסיה, עוררו גם תגובות גיוני רבות ונחרצות מצד הצמרת הפוליטית הרוסית, לרבות הנשיא ילצין. אולם, ריבוי ההתפרצויות האנטישמיות מחייב את רוסיה לפעולה נמרצת ומתמשכת למיגור התופעה.

ביום שישי האחרון נרצחה בכניסה לדירתה בסנט-פטרבורג חברת הדומא וידידת ישראל, ד"ר גלינה סטארוביטובה, אשר לחמה ללא ליאות לקידום ערכי הדמוקרטיה ולמיגור הגזענות והאנטישמיות ברוסיה. גם אם הסיבות לרצח אינן ברורות בשעה זו, ברור כי ההקצנה הכללית המאפיינת את המאבקים הפוליטיים האחרונים ברוסיה, לרבות האנטישמיות והגזענות, מביאה לתוצאות הוות אסון, בראש ובראשונה בעבור אותם כוחות ברוסיה, ואנו מקווים, שהם הרוב, השואפים לייצב ולפתח את הפדרציה הרוסית כמדינה פתוחה.

בתגובה על ההתפרצויות האנטישמיות האחרונות ננקטו על-ידינו כמה פעולות: א. יושב-ראש הכנסת זימן את שגריר רוסיה ומסר לידי מכתב אל יושב-ראש הדומא, שבו מביע יושב-ראש הכנסת את אכזבתו מהכישלון להעביר הצעת החלטה המגנה את ההתבטאויות של מקאשוב; ב. שגרירנו במוסקבה, צבי מגן, נפגש עם יושב-ראש הסיעה הקומוניסטית והביע את מחאת ישראל על הצבעת המפלגה הקומוניסטית, אשר לא תמכה בגיוני מקאשוב. בעקבות פגישה זו יצא יושב-ראש המפלגה הקומוניסטית, זיוגנוב, בהודעה פומבית נגד אנטישמיות.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

יושב-ראש הדומא הוא קומוניסט והוא הצטרף לגיוני. למה הסתה נגד הקומוניזם? אם יש פושע, צריך להגיד את שמו.

שר החוץ א' שרון:

ג. שגרירות ישראל במוסקבה פרסמה הודעה לתקשורת בנושא, וכן ניתנו ראיונות רבים לתקשורת הרוסית; ד. פורסמה הודעה לעיתונות מטעם משרד החוץ.

מעבר לצעדים מידיים אלה, ברור הצורך בהגברת הפעילות למאבק עקבי ומתמשך בתופעות אנטישמיות ובהסברת ערכי הציונות ברחבי רוסיה.

אנו מקווים ומשוכנעים, כי הממשל הרוסי ירצה לשתף פעולה עם ישראל בעבודה חינוכית והסברתית משותפת, שתביא לעקירת תופעות אלה מן השורש, כגון עיגון המאבק באנטישמיות בהסכמי התרבות בין המדינות ובתוכניות הלימודים.

אנו תקווה, שהממשלה הרוסית תמצא דרכים מיידיות לבלימת הגל האנטישמי הנוכחי ואף תתגבר על כל הקשיים של המשבר הכלכלי במדינה זו לטובת כל העמים הרבים שמרכיבים אותה, לרבות היהודים.

אני פונה מעל בימת הכנסת אל יהודי רוסיה, על אף תקוותי לשיפור המצב ברוסיה, ורוצה להזכיר להם, כי מדינת ישראל רוצה לראותם כאן. אני רוצה להדגיש, שלפי דעתי, היעד הראשון, המרכזי והחשוב ביותר של מדינת ישראל צריך להיות העלאת יהודים ארצה ויצירת תנאים נאותים לקליטתם בארץ. טוב היה שתהיה ממשלה ואחדות כזאת שתציב בראש הנושאים להעלות מייד, כיעד ראשון, מיליון יהודים לישראל. זו צריכה להיות הקריאה שלנו לכל יהודי בעולם ואל עצמנו.

היו"ר ש' בן-צור:

מה אתה מציע, אדוני השר?

שבח וייס (העבודה):

תיק הקליטה למפלגת העבודה.

היו"ר ש' בן-צור:

אתה מציע להעביר את ההצעה לוועדה או להסתפק בתשובתך?

שר החוץ א' שרון:

מה שמעדיפה חברת הכנסת.

היו"ר ש' בן-צור:

מה את מציעה, חברת הכנסת סופה לנדבר? להסתפק בתשובה של השר?

סופה לנדבר (העבודה):

אני מצטרפת לקריאה שלו להעלות עוד מיליון יהודים לארץ.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מצפה לכמה מיליונים נוספים, לא רק למיליון.

שר החוץ א' שרון:

כן. לא, אני אומר – להתחלה.

סופה לנדבר (העבודה):

בשלב ראשון.

שר החוץ א' שרון:

אני מודה לך על כך שהעלית את הנושא, אני מייחס לו חשיבות רבה. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

אדוני השר, גם אני נמנה עם אלה שהעלו את הנושא.

שר החוץ א' שרון:

תודה. סליחה, שמת' לב אליה יותר, אל תכעס.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבין. יש לך טעם טוב, אדוני השר.

לכן, אני מקבל את ההצעה שלך, ואנחנו מסתפקים בתשובה שלך. אנחנו מודים לך על התשובה.

שר החוץ א' שרון:

תודה, אדוני.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה, אדוני השר. אנחנו מודים לך.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לאור ההסכמה כאן – הצעה שאני חוזר עליה כל פעם.

היו"ר ש' בן-צור:

בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

היתה כאן הצעה מרגשת לסדר-היום, היתה תשובה חשובה מאוד.

היו"ר ש' בן-צור:

תשובת השר, אני חושב, מקפת ועניינית.

שבח וייס (העבודה):

יש לי הצעה. מדי פעם בפעם אנחנו עושים זאת, וזה משפיע.

היו"ר ש' בן-צור:

הרם קולך. תתחשב בגיל שלי.

שבח וייס (העבודה):

אני אומר, שהיתה כאן הצעה מרגשת של חברת הכנסת סופה לנדבר, תשובה חשובה של השר – תשובה חשובה גם בתחום הציוני וגם בתחום היחסים שלנו עם רוסיה.

אם אפשר להציע, מאחר שהוחלט להסתפק בתשובת השר, להדפיס את זה גם בשפה הרוסית, להעביר את הטקסט הזה והזה – –

היו"ר ש' בן-צור:

מה שאמרת.

שבח וייס (העבודה):

– – לראש הדומא, וכן הלאה; אולי אפילו למועצת אירופה.

היו"ר ש' בן-צור:

אדוני שר החוץ, אולי באמת את התשובה שלך, את הדברים שאני אמרתי וחברת הכנסת סופה לנדבר אמרה – לקחת ולהעביר אותם לפרלמנט האירופי, ואולי גם לדומא.

שר החוץ א' שרון:

מקובל עלי מה שמציע חבר הכנסת שבח וייס, וכמובן הצעת היושב-ראש מתקבלת. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

נראים לי דבריו, חבר הכנסת שבח וייס. תודה, אדוני השר.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' בן-צור:

שאלות ותשובות – אדוני סגן השר, בבקשה.

הפרסום ב"מבט" על שכונת רמת-שלמה

חבר הכנסת נ' דהן שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר התשנ"ח (4 במרס 1998):

לפני חודשים מספר שידר הכתב נפתלי בן-סימון כתבה ב"מבט", ובה החשיד את העמותות החרדיות שבנו ברכס-שועפאט – רמת-שלמה – בפלילים. תגובותיהם והסבריהם שודרו רק בכתבה נוספת. כעת סגרה המשטרה את התיק מחוסר אשמה.

רצוני לשאול:

1. על בסיס מה פורסמה הכתבה?

2. מדוע לא הובאו תגובות בשידור הראשון?

3. האם כעת יוסקו מסקנות?

4. היפורסמו התנצלות ותיקון?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לטענת הכתב, נפתלי בן-סימון, הכתבה פורסמה על סמך נתונים שנאספו בתחקיר מקיף.

2–4. לדבריו, זכות התגובה ניתנה לכל המעורבים, מכל העמותות שהוזכרו – השר אלי ישי, מנהל עמותת רמת-שפט, עמותת המפד"ל, עמותת הקוטג'ים וסגן שר השיכון מאיר פרוש. תגובותיהם של כל המעורבים הובאו בגוף הכתבה, בסיפא שלה ובדברים שנאמרו באולפן.

תקציב הנסיעות של ראש הממשלה

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את ראש הממשלה ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום 10 ביוני 1998 פורסם, כי ועדת הכספים אישרה ב-9 ביוני 1998 תוספת של 5 מיליוני שקלים לתקציב הנסיעות לחוץ-לארץ של ראש הממשלה, ותקציב הנסיעות השנה יגיע ל-11.5 מיליון שקלים.

רצוני לשאול:

1. האם זו התוספת התקציבית האחרונה לתקציב הנסיעות של ראש הממשלה לשנה זו?

2. האם אין דרך לצמצם בהוצאות אלו על-ידי ביטול חלק מהנסיעות או לחלופין לצמצם חלק מהמשלחות המקדימות?

3. האם משרד ראש הממשלה מוכן לפרסם את התכנון העתידי של נסיעותיו של ראש הממשלה?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מלכתחילה נקבע תקציב הנסיעות לחוץ-לארץ של משרד ראש הממשלה על בסיס נמוך, בשל מדיניות האוצר, שלפיה תינתן תוספת תקציבית לנסיעות רק על-פי הצורך.

אם אכן יעלה הצורך בנסיעות נוספות לחוץ-לארץ, מעבר לנסיעות המתוכננות כעת, תיתכן הגדלה נוספת של תקציב הנסיעות במהלך השנה.

2. לא ניתן לאמוד בכסף את ערכן של נסיעות אלו. תפקידם של הצוותים המקדימים הוא לתאם בין צרכי המהות, המינהלה והביטחון של הביקור. יציאתם היא כורח הנובע מאילוצים ביטחוניים ואחרים, הקיימים בכל ביקור. הצוות המקדים מורכב מאדם אחד בלבד המטפל בתחום המהותי ואדם אחד בתחום הארגוני. לפיכך, בדרך כלל הוא אינו ניתן לצמצום. יצוין, כי יציאתו של צוות מקדים מקובלת בכל העולם, כאשר מנהיגים יוצאים לביקור מחוץ לגבולות מדינתם.

3. משרד ראש הממשלה מפרסם כעניין שבשגרה את הנסיעות לחוץ-לארץ, עוד בשלב שבו הן מתגבשות.

השקעת כספים בקולנוע הישראלי על-ידי רשות השידור

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את ראש הממשלה ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

מנתונים שבידי עולה, כי רשות השידור משקיעה – במסגרת קרן הקו-פרודוקציות – בסרטי קולנוע ישראליים, הנתמכים בידי הקרן לעידוד הקולנוע, סכומים שמשתנים משנה לשנה, בלי שקיים לכך תקציב קבוע המיועד מראש להשקעות בקולנוע ישראלי. זאת בניגוד להתחייבויות בעבר, להשקיע עד 2 מיליוני שקל בשנה.

רצוני לשאול:

1. האם נכון שהרשות אינה מקיימת את התחייבות המנכ"ל לשעבר מוטי קירשנבאום, מאוגוסט 1995, להשקיע לפחות 100,000 דולר בכל סרט? אם כן – מדוע?

2. מה יעשה ראש הממשלה למילוי ההתחייבות הזו?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מדי שנה מקצה רשות השידור, במסגרת תקציבה, סכומי כסף להשתתפות במימון קו-פרודוקציות בין הרשות לבין תעשיית סרטי הקולנוע הישראלי. רק בדרך זו יכולה השתתפות הרשות במימון הפקתם לעלות בקנה אחד עם חוק רשות השידור ועם תפקידה לקדם את היצירה הישראלית בשידוריה במסגרת אותו חוק.

על מנת לעמוד בתנאים אלה הוצא נוהל מיוחד לעניין זה והוקמה ועדת קו-פרודוקציות בראשות יושב-ראש רשות השידור. הוועדה מורכבת מאנשי ציבור ממוסדות רשות השידור ומאנשי מקצוע בטלוויזיה. בין יתר השיקולים בהחלטה להשתתף בסרט כלשהו שוקלת הוועדה את מידת התאמתו של הסרט לשידור בטלוויזיה הממלכתית, כגון מטעמים מוסריים, או האם אין מסר שלילי, למשל בנושאים רגישים לנוער, סמים, אלכוהול וכדומה.

תקציב רשות השידור אינו קבוע, והוא עבר בשנים האחרונות קיצוצים עמוקים שהשפיעו גם על סעיף זה ועל אפשרויות הרשות בכלל לממן סרטי קולנוע.

בשנת 1998 עמד תקציב הקו-פרודוקציות על מיליון שקל, למרות קיצוצים ניכרים שהוטלו על תקציב רשות השידור.

הרשות שואפת להעמיד את השתתפותה לסרט על כ-100,000 דולר, אולם זאת בכפוף לנוהל הקו-פרודוקציות של הרשות, הקובע כי: א. רשות השידור תשתתף במימון קו-פרודוקציה בסכום שלא יעלה על 30% מתקציב ההפקה של הסרט, ובכל מקרה בסכום שלא יעלה על 300,000 שקל, שווה ערך ל-100,000 במועד עדכון הנוהל; ב. ההשקעה הציבורית בהפקת הסרט לא תעלה על 70% מתקציב ההפקה.

מכאן, שאם תקציב הפקתו של סרט מסוים נמוך במיוחד, או שההשתתפות הפרטית בו נמוכה מ-30%, תותאם ההשתתפות של הרשות בהתאם לנוהל. מתוך שמונת הסרטים האחרונים שהרשות השתתפה במימון, שבעה קיבלו 100,000 דולר, ורק אחד, שהיה סרט בתקציב נמוך, קיבל 50,000.

2. הרשות עושה אפוא כמיטב יכולתה לסייע לתעשיית הקולנוע, למרות האילוצים התקציביים שהיא נתונה בהם, וככל שהדבר עולה בקנה אחד עם מטרות חוק רשות השידור.

חקירת עצורים פלסטינים על-ידי השב"כ

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

ידוע כי חלק מהמאבק בטרור נעשה על-ידי חקירת עצורים פלסטינים.

רצוני לשאול:

1. כמה עצורים פלסטינים נחקרו בשב"כ בכל אחת מן השנים 1996, 1997 ו-1998?

2. כלפי כמה מהם נעשה שימוש ב"לחץ פיזי מתון"?

3. כלפי כמה מהם נעשה שימוש באמצעי ה"טלטול"?

4. כמה עצורים יהודים נחקרו בשב"כ בכל אחת מהשנים 1996, 1997 ו-1998?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1, 4. השב"כ אינו נוהג למסור נתונים הנוגעים למספרי העצורים והנחקרים, או לשיוכם ולמוצאם.

2-3. השב"כ אף אינו מפרסם כמה מהם נחקרו ובאילו אופני חקירה.

יש לציין, כי פעולות השב"כ נעשות במסגרת נהלים מסודרים ומפוקחים, הנתונים לביקורתם של גופי הממשלה וועדות הכנסת המוסמכות לכך.

קצבה לסוכן שב"כ

חבר הכנסת ח' פורת שאל את ראש הממשלה ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

נמסר לי, כי סוכן השב"כ המכונה "שמפניה", אשר בדוח ועדת-שמגר מצוין לגביו שעבר על החוק פעמים רבות, זוכה בכל חודש לקצבה מהמדינה.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. על מה זכאותו של הנ"ל לקצבה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, אם יש שאלות שאני מבקש להשיב עליהן, האם אני רשאי?

היו"ר ש' בן-צור:

אתה יכול.

שבח וייס (העבודה):

לפי התקנון, לא.

היו"ר ש' בן-צור:

הוא יכול, יכול.

שבח וייס (העבודה):

השר, ביוזמתו.

היו"ר ש' בן-צור:

כן, הוא ביקש.

אדוני סגן השר, על איזו שאילתא אתה רוצה להשיב?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

על השאילתא של חבר הכנסת חנן פורת.

היו"ר ש' בן-צור:

קצבה לסוכן השב"כ. זו שאילתא מעניינת, ומה עם התשובה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, ראשית, אני רוצה לציין – ונמצא אתנו כאן במקרה זה בין ציבור חברי הכנסת שנוכח במליאה גם פרלמנטר ותיק, שמכיר את הנושאים גם מהתחום האקדמי וגם מהתחום של החיים בכנסת, וסגן יושב-ראש ויושב-ראש כנסת לשעבר, ואדם שכתב והרצה –

היו"ר ש' בן-צור:

עודנו כותב עכשיו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– וכותב. הייתי גם שמח לשמוע את דעתו בעניין. נדמה לי שפעם אחת הוא כבר שמע את הערתי ביחס לשאילתות שונות שנוגעות לשירותי הביטחון או לנושאים שיש להם אספקטים ביטחוניים.

מה שקורה – נשיאות הכנסת – הנה הגיע חבר הכנסת חנן פורת.

שבח וייס (העבודה):

אני יכול לומר משהו מניסיוני, אם תרצה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני אעיר רק שנייה, ודווקא אשמח לשמוע את הערתך.

מה שקורה, אדוני היושב-ראש, הוא, שמזכירות הכנסת מאשרת את השאילתות האלה, אף שיש בתקנון סעיף ששאילתות שנוגעות לנושאים ביטחוניים וכו' – אפשר לא להעביר אותן.

השאילתא עוברת למשרד ראש הממשלה במקרה דנן, ואני מקבל חזרה תשובה שמדי פעם בפעם חוזרת על עצמה, ואני אקרא אותה כרגע, על מנת להראות שהיא בעצם לא תשובה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אנחנו רגילים לתשובות לא תשובות. זה לא איזה אירוע היסטורי.

היו"ר ש' בן-צור:

מה השאלה בבקשה, ומה התשובה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מי קורא את השאילתא? אני צריך לקרוא את השאילתא?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא, איש לא קורא, אתה עונה ישר.

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

אתה איחרת.

חנן פורת (מפד"ל):

אתם דילגתם על כמה שאילתות. רצתי, אולי בכל זאת אפשר להציג את השאלה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בבקשה. אולי חבר הכנסת חנן פורת יציג את השאילתא.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

נמסר לי, כי סוכן השב"כ המכונה "שמפניה", אשר בדוח ועדת-שמגר מצוין לגביו שעבר על החוק פעמים רבות, זוכה בכל חודש לקצבת המדינה. ברצוני לשאול: 1. האם נכון הדבר? 2. על מה זכאותו של הנ"ל לקצבה?

אני רוצה להוסיף במלה אחת, שלא הייתי מודע לכך שמי שאמור לענות על השאילתא הזאת יהיה סגן השר מיכאל איתן, אבל נדמה לי שיש לו לומר דברים מתוך ידע אישי בסוגיה הזאת. תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני שמעתי ששרים אומרים – – –

היו"ר ש' בן-צור:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני מדבר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

נדמה לי שגם לך יש ידע אישי בעניין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא התבקשתי למסור אותו.

היו"ר ש' בן-צור:

אדוני סגן השר, אתה אמרת שמזכירות הכנסת היא שמעבירה את השאלות. מזכיר הכנסת מראה את סעיף 42 בפרק שאילות: "השר הנשאל רשאי לסרב להשיב על השאלתא, אם התשובה ברבים יכולה, לפי דעתו, לפגוע בענייני המדינה. עליו לציין בתשובה בכתב שהסירוב בא מחמת סיבה זו".

לכן, עכשיו אתה יכול להגיד מבמת הכנסת, שעל השאלתא של חבר הכנסת חנן פורת אתה לא רוצה להשיב, מפני שיש סיבה ביטחונית. זכותך. זאת אומרת, מזכירות הכנסת מעבירה אליך, ולפי החוק, לפי התקנון, הבחירה היא בידך להחליט אם יש בה סיכון ביטחוני או לא.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מענה לכבוד היושב-ראש, ואני מבקש דקה אחת את תשומת לבו.

אני חרד גם לכבודה של הכנסת. הכנסת היא גוף שמפקח, אדוני היושב-ראש, על פעולות הממשלה. הכנסת לבדה צריכה לשים לב שלא לקבל תשובות בשיטה של – ברגע שהממשלה או נציג הממשלה אומר – –

היו"ר ש' בן-צור:

שבלונית.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – עניין ביטחוני – נגמר העניין, ובטח לא צריך להיעשות בירור כזה כאן, בפורום כזה.

לכן, לדעתי, כאשר עולה שאילתא כזאת, צריך לברר אחת מהשתיים: או שהכנסת דואגת שהיא תקבל תשובה מכובדת, או שהיא מגיעה למסקנה שהיא לא תקבל את זה כתשובה.

אני אתן דוגמה מה שקרה במקרה הספציפי הזה, על מנת שנוכל ללמוד. הרי חבר הכנסת הנכבד שאל שאלה, ואני אומר דברים שהתפרסמו כבר בתקשורת מפיהם של גורמים ביטחוניים על פעילותו של רביב, על פעילות "שמפניה". התפרסמו דברים נרחבים מאוד, לרבות מפי אנשים ששירתו בשב"כ, ואין לי ספק שהם קיבלו היתר להתראיין ולספר על פעילויות שונות, על מנת להסביר היבטים שונים שנוגעים לעניין הציבורי.

פתאום בא חבר הכנסת ושואל שאלה, שספק רב אם יש לה היבט ביטחוני, שנוגעת לאספקט מאוד מאוד מסוים, ונראה לי שהכנסת מוכנה לקבל איזו תשובה לקונית לחלוטין, ואני אקרא אותה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת, סגן השר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בעניין הזה אני חבר כנסת, כנראה. לא טעית סתם.

היו"ר ש' בן-צור:

לא, לא.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כי אני מייצג את העניין של הכנסת. אני שואל את עצמי – – –

היו"ר ש' בן-צור:

אדוני סגן השר, לשאלה שלך, אני מציע שזה יבוא לדיון בוועדת הכנסת.

שבח וייס (העבודה):

לא.

היו"ר ש' בן-צור:

זה נושא עקרוני, תביא אותו לוועדת הכנסת, אבל לפני שתקרא את התשובה השבלונית – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ברגע זה הוא מייצג את הממשלה.

היו"ר ש' בן-צור:

כן, אבל הוא מעלה טענה לכבודה של הכנסת, נכון?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

נכון.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מציע שתעביר זאת לוועדת הכנסת, אבל חבר הכנסת שבח וייס, מה רצית לשאול?

שבח וייס (העבודה):

לא לשאול. רציתי לומר מה עושים.

היו"ר ש' בן-צור:

מה עושים במקרה כזה?

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש לזה פתרון. הרי זאת לא פעם ראשונה שחברי כנסת מתעניינים בסוגיות שיפה להן הכמיסות.

היו"ר ש' בן-צור:

סוגיות ביטחון.

שבח וייס (העבודה):

ומתקיני התקנון שלנו התמודדו עם העניין הזה, וגם המחוקקים. כמובן, אפשר לשנות חקיקה. יכול לקום חבר כנסת ולומר: אני רוצה לשנות את התקנון. הכול פתוח. הפתרון טמון במוסד השאילתא, כפי שהוצג בפניך על-ידי המזכיר, וקראת אותו. אם הממשלה לא מעוניינת, לא צריך כלל להגיע למצב שהשר צריך לעלות כאן ובכלל לציין שהיתה שאילתא כזאת, משום שאנחנו לא מפרסמים את השאילתות בפרוטוקול.

היו"ר ש' בן-צור:

נכון.

שבח וייס (העבודה):

מתי אנחנו מפרסמים את השאילתות בפרוטוקול? – כאשר יש תשובה. במקרה כזה השר עונה לחבר הכנסת, ליושב-ראש הכנסת רצוי במקרה כזה, או למזכיר, וזהו. מובן שחבר הכנסת יכול לרוץ עם זה לעיתונות, לבוא ליושב-ראש הכנסת, ללחוץ. היה לי מקרה דומה. בתקופה שאני הייתי יושב-ראש, חבר הכנסת עוזי לנדאו הציג שאילתא, שלפי טעם הממשלה – אגב, גם לפי טעמי כיושב-ראש הכנסת סברתי כך – אין צורך, פרלמנטרי ואחר, להשיב עליה. זה קורה, ולכן יש פתרון. אני חושב שהפתרון נכון, וגם כל תובעי השקיפות ודורשיה יודעים שפה ושם יש נושאים שהכמיסות יפה להם, מה עוד שגם הכמיסות שקופה היום לחלוטין. בעידן הרייטינג כל אחד רץ לעיתונאי שלו, ומופעלת מערכת שלמה, וכל מה שחסוי הרי גלוי לחלוטין, קבל עם ועדה וגלקסיה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

חנו פורת (מפד"ל):

סליחה, אני רוצה לשאול משהו.

היו"ר ש' בן-צור:

אתה תשמע את התשובה, אבל לא מה שרצית לשמוע – – –

חנו פורת (מפד"ל):

אז נשמע.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני רוצה להוסיף: בצד ההלכה, שלפיה שירות הביטחון הכללי אינו נוהג למסור, לאשר או להכחיש פרטים הנוגעים לאופן שבו השירות מקיים קשר עם סוכניו – והדבר הזה נכון לא רק לגבי סוכנים שפועלים כיום, אלא גם לגבי סוכנים אשר הופעלו בעבר – הרי באספקט הזה של הפעלת "שמפניה", אבישי רביב, היו השלכות ציבוריות רבות, שבסופו של דבר הן גם השפיעו על היועץ המשפטי לממשלה להורות על פתיחת הליכים נגדו.

אשר על כן, נוסף על התשובה העקרונית הזאת, אני רוצה לומר, כפי שהדברים גם נאמרו וגם נתפרסמו באמצעי התקשורת, נכון לחודש נובמבר 1997: דווח על-ידי ראש השב"כ לממשלה, והדבר הזה קיבל ביטוי – לכן אני גם משיב לך כרגע, כי אני חושב שאתה ראוי בהחלט לתשובה, לפחות לגבי האינפורמציה הזאת – שאבישי רביב היה אז בסטטוס של משוקם של השב"כ, ואנשים שנמצאים בסטטוס של משוקם של השב"כ מקבלים מהשירות תשלומים, מענקים כספיים כלשהם, על – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה זה "משוקם"?

יונה יהב (העבודה):

מה זה "משוקם"?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כנראה – אני אומר את זה מידיעתי, אין לי כאן שום ידיעה מוסמכת – יש מצבים ששירותי ביטחון, ואני חושב שזה טבעי והגיוני, כאשר הם מעסיקים סוכנים, וסוכנים מסוימים מגיעים למצב שהם לא יכולים עוד לעבוד כסוכנים, מסיבות שונות: פציעה, חשיפה או דברים כאלה ואחרים, מטבע הדברים, זה גם טבעי, שהם יקבלו פיצוי או תשלום מענק כלשהו, לתקופה זמנית או לתקופה יותר ארוכה; כנראה, תלוי בתקופת העסקתם וכו'.

בהקשר זה אני רק רוצה לומר, שאני באופן אישי לא יודע דבר מעבר לכך, ולכן אני גם לא יכול להוסיף לשואל.

אני חושב שחובתה של הכנסת להפעיל את הפיקוח שלה במקומות שהיא יכולה לעשות זאת. יש ועדת החוץ והביטחון. לוועדת החוץ והביטחון יש ועדה של שירותים, שמפקחת על השירותים, ואני חושב שחבר הכנסת חנן פורת, כאחד מחברי הכנסת האחראיים, שהוא גם חבר ועדת החוץ והביטחון והוא עצמו יושב-ראש ועדת החוקה של הכנסת, זכאי להגיע לאותה ועדה, ויחד עמה לברר את העניין. אם גם הם יגיעו למסקנה שהאינפורמציה היא סודית, וניתן לשתף את חבר הכנסת חנן פורת בחלק ממנה, ישתפו אותו בחלק. יכול להיות שהם יגיעו למסקנה שהם יעשו את הביקורת הפרלמנטרית.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ואני אומר: זאת חובתה של הכנסת לעשות את הביקורת ולדאוג לכך שלפחות חברי הכנסת – אם לא כולם, חלקם – יקבלו את המידע; ולא – הכנסת לא מבצעת את חובתה.

יו"ר ש' בן-צור:

תודה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני יכול להשתתף ב"חלק"?

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חנן פורת, אתה רוצה לשאול שאלה נוספת? טוב. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אי-אפשר ששאלתא תיקח כל כך הרבה זמן.

היו"ר ש' בן-צור:

טוב, זה קרה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני אינני תובע רק את כבודה של הכנסת, אלא גם את כבודם של המדינה, של מוסדותיה ושל מערכות הצדק והמוסר שבה. לא הייתי נזקק לכך, אלמלא היו גם פרסומים ברבים, כפי שאתה ציינת, שאבישי רביב, המכונה "שמפניה", מקבל כיום סכום נכבד מאוד, בסדר גודל – כך פורסם – של 8,000–9,000 שקל לחודש.

אני רוצה לומר לך: הנימוק שכאילו מדובר פה בשיקום מזכיר לי את הבדיחה המקאברית על אותו אדם שרצח את אביו ואחר כך הוא דרש לקבל קצבה כיתום. זאת אומרת, אם אותו אבישי רביב פוטר מן השב"כ לאחר מעשים מזעזעים שמופיעים בדוח-שמגר – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

שאלה. זה לא נאום, זו שאלה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני אסביר את השאלה. עוד חצי משפט. השאלה היא, כיצד עולה על הדעת לתת לאדם קצבת שיקום לאחר שהוא עשה מעשים כל כך מזעזעים, ועל רקעם הוא פוטר מהשב"כ. עכשיו הוא צריך לקבל שיקום על זה שהוא פוטר בעטיים של אותם מעשים?

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

חנן פורת (מפד"ל):

והשאלה המסיימת בהקשר זה: האם אינך סבור, שלנוכח העובדה שהוגש כתב אישום כלפיו – –

היו"ר ש' בן-צור:

תודה, חבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

– – לפחות זה צריך להיות קו פרשת המים, שממנו ואילך הוא לא יזכה עוד לקצבת שיקום מעין זו? תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

היום עסקנו מספיק במים. תודה. תענה במשפט קצר, כי אלה שאילתות. עושים את זה בקצרה.

חנן פורת (מפד"ל):

שאילתא, נו.

היו"ר ש' בן-צור:

זאת לא שאלה, זו שאילתא. בתוך דקה גומרים את זה. תשובה, בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

השאלות, חבר הכנסת פורת, נשאלו כאן על-ידך במלוא העוצמה. הן נשאלו במקרה גם על-ידי. אני מציע לך לקבל את הצעתי, כי צריך, כמובן, לשמוע גם את הצד השני. אולי יש לו מה לומר, ואולי דברים לעניין. אני מציע לך לקבל את הצעתי וליזום דיון בשאלה הזאת בוועדת החוץ והביטחון שבה אתה חבר, ולקבל שם את התשובה. אין לי ספק שהצד השני – במקרה זה, השב"כ – שאליו מופנית השאלה, חייב לבוא ולתת תשובה על שאלותיך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אם הוא חייב.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כן, חייב. זו דעתי.

היו"ר מ' פלד:

תודה. אנחנו עוברים לשאילתא הבאה, של חברת הכנסת ענת מאור – שאילתא מס' 3584. לפרוטוקול.

אישור חברי מליאת רשות השידור

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את ראש הממשלה ביום ח' בחשוון התשנ"ט (28 באוקטובר 1998):

מהמידע שנחשף ב"ידיעות אחרונות" מיום 21 באוקטובר 1998 עולה, שהשופט בן-דרור טוען, שאישור חברי מליאת הרשות עוות, כיוון שהמידע שהועבר אליהם היה חלקי.

רצוני לשאול:

1. האם הסתרת המידע היתה מכוונת, ואם כן – מה היו המניעים?

2. מה הוא המידע המלא לגבי הרקע הפוליטי והתפקידים של המועמדים/ות?

3. אם הוסתר מידע, מתי ואיך יתבצע האישור המחודש של מליאת הרשות?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא היתה כל הסתרת מידע. ההיפך, כל המידע הרלוונטי הועבר לוועדה.

2. כל המידע, לרבות זיקתם הפוליטית של המועמדים, נמסר לוועדה; הכול במסגרת התהליכים המקובלים בהעברת המידע.

3. ראי תשובתי על השאלות הקודמות.

היו"ר מ' פלד:

סגן השר, תודה רבה.

הצעות לסדר-היום

המשבר ביהדות ארגנטינה

היו"ר מ' פלד:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום ועוברים להצעות לסדר-היום מס' 5485, 5499 ו-5500, שעוסקות במשבר ביהדות ארגנטינה. חבר הכנסת יונה יהב, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חיים דיין, ואחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי. בבקשה.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני פותח בברכות לך על מינויך כסגן יושב-ראש הבית.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה.

יונה יהב (העבודה):

אני מאחל לך ולנו שתנהל את הישיבות ביד אמונה, באובייקטיביות צרופה, ובכלל, אנחנו רואים כסגנים שורה חדשה של פנים. זה מרנין.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהנשיאות יכולה להתברך בכך שהיא התירה הצעה דחופה לסדר-היום מהסוג שאנחנו מבקשים לדון בו כעת, מאחר שמדובר במצב מביך מאוד וקשה מאוד במחוז רחוק מאוד מאתנו, ביהדות ארגנטינה. אנחנו, ששקועים כל כך עמוק בחיי היום-יום שלנו ומתלבטים בבעיות, הן האישיות והן הלאומיות שלנו, לא תמיד אנחנו מרחיקי ראות כדי לראות מה קורה אצל אחינו מעבר לים.

מדובר, אדוני היושב-ראש, בכך, ששני בנקים גדולים בארגנטינה, שכנראה הם בבעלות יהודית, או לחלופין הקהילה היהודית קשורה בהם בקשרים מסחריים מאוד עמוקים ומסועפים, פשטו את הרגל, או נכנסו לכינוס נכסים והפסיקו את פעילותם, והדבר הזה זעזע את כל התשתית הכלכלית של הקהילה היהודית בארגנטינה, אבל פגע פגיעה אנושה חמורה וכנראה בלתי ניתנת לריפוי בכל מערכת החינוך היוצאת דופן שהוקמה בעמל, ביזע וגם בדמעות במשך עשרות שנים, וכוללת אלפי ילדים יהודים שמקבלים חינוך מהגיל הרך בגן ועד בית-ספר תיכון.

אם אנחנו מביטים באחוז ההתבוללות בקהילה בארגנטינה, אנחנו רואים עד כמה מערכת החינוך הזאת הצליחה במשימה שלה, ועד כמה היא מגבשת את הקהילה סביב פעילויות חברתיות שמתבצעות מחוץ לכותלי בית-הספר אבל מונעות על-ידי בתי-הספר. ולא עלינו, כל מערך בתי-הספר סגר את שערי ויהלדים פוזרו לכל רוח.

הסוכנות היהודית, שזה תפקידה, כל מה שהיא הציעה לקהילה בארגנטינה היה להביא חלק מהילדים לכל מיני פעילויות כאן בארץ, דבר שכמובן הוא לא בר-ביצוע מבחינת רוב המשפחות היהודיות שהיו להן ילדים ברשת החינוך היהודי בארגנטינה.

לכן ביקשתי להעלות כאן את הנושא לסדר-היום, כי כל שאלתי היא היכן מדינת ישראל. מדינת ישראל חייבת שיהיה לה אינטרס מובנה במה שקורה בקהילות היהודיות, מה שקורה בחיי הקהילה ובמיוחד במערכת החינוך שלה, והנה אנחנו מתבשרים, שמדינת ישראל לא רק זאת שהיא אינה מעוניינת, הנושא לא נדון כלל בשום מערכת ממערכותיה של המדינה או של משרד החינוך. הדברים לא מעניינים כלל איש כאן במדינה.

עם כל הבעיות הכלכליות שאנחנו חווים מדי יום, חייבים להקדיש לזה כספים, מאמץ ואנשים, על מנת לשקם לאלתר וללא כל דיחוי את מערכת החינוך של היהודים בארגנטינה. זו משימה לאומית שלנו. אף שמדובר בקהילה שמעבר לים. תודה, אדוני.

היו"ר מ' פלד:

תודה. אני מוכרח להעיר לך, שאחרי שאמרת שזה לא מעניין איש מהמדינה, אני יודע שרק לאחרונה, לפני חודש או חודש וחצי, חזר שר החינוך, התרבות והספורט, מר יצחק לוי, מסויר במערכת החינוך בארגנטינה בגלל המצב שבו היא שרויה.

חבר הכנסת חיים דיין, בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול, ברצוני לברך אותך על ניהול הישיבה הראשון שלך. זה בהחלט יכול להיות רגע היסטורי לגביך. שיהיה לך במזל טוב.

היו"ר מ' פלד:

תודה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי חברי הכנסת, הנושא שאנחנו מעלים כאן הוא לא רק הסגירה של בתי-הספר בארגנטינה. אני בהחלט רוצה לומר, שאותי מדאיגה יותר התפשטות האנטישמיות בארגנטינה.

ב-17 במרס 1992 פוצצו את בניין השגרירות הישראלית בבואנוס-איירס. היו שם 29 הרוגים, מתוכם ארבעה ישראלים, ו-130 פצועים. ב-18 ביולי 1994 היה פיצוץ נוסף בבניין הקהילה היהודית בבואנוס-איירס – 86 הרוגים ו-300 פצועים. ב-29 בדצמבר 1997, בחג המולד בארגנטינה, חוללו 35 קברי יהודים גם בבואנוס-איירס. ב-15 בינואר 1998 חוללו 15 קברי יהודים בערב יום שישי – גם בבואנוס-איירס.

והנה השבוע, שני בתי-ספר יהודיים נסגרים ואנחנו בישראל שותקים. אנחנו בישראל אפילו לא מעלים את הנושא על סדר-היום בצורה נחרצת, אף שיש לנו אחים בארגנטינה, קהילה של 250,000 יהודים, קהילה שיש לה 70 בתי-כנסת, מוסדות משלה, בתי-חולים, בתי-ספר, גנים. 22,000 תלמידים יהודים לומדים בבתי-הספר בארגנטינה, ומתוכם רק 17,000 יהודים מרשים לעצמם ללמוד בבתי-ספר יהודיים, וכל השאר, בגלל חוסר אמצעים, אינם מסוגלים ללמוד בבתי-ספר יהודיים והולכים ללמוד בבתי-ספר של הגויים, ושיעור ההתבוללות, אומרים שהוא עולה כמעט על 50%.

בשנת 1995, בעקבות כל האירועים האלה, עלו רק 1,200 איש. ובעצם הקהילה הזאת נותנת ותורמת, אם זה בקרן-היסוד, אם זה ב"בונדס", אם זה בקרן הקיימת. הם תורמים למדינת ישראל, וכשאנחנו שומעים שיש בתי-ספר יהודיים שנסגרים שם, איננו מסוגלים להעלות בדעתנו איך לעזור להם?

אני חושב, שבחוק התקציב האחרון – אם אינני טועה, חבר הכנסת שבח וייס – בכנסת הקודמת הכניסה מדינת ישראל לתקציב את הסיוע לבתי-ספר בקהילות יהודיות בעולם, בתי-ספר שעמדו להיסגר – – –

שבח וייס (העבודה):

לא מדינת ישראל. זה דרך הסוכנות.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

דרך הסוכנות. חלק מהתקציבים. אני לא מבין למה היום מדינת ישראל, כשהמדינות עזרו לנו, בימים כל כך טובים היום מדינת ישראל לא מסוגלת לשריין בתקציב השנתי שלה או בחלק מהקרנות המגיעות אליה – –

שבח וייס (העבודה):

אפשר בעקיפין.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

– או בחלק מהתרומות שזורמות לתוך הקופות שנאספות לטובת מדינת ישראל, לעשות להם עיקוף נוסף ולהתייחס לזה בצורה קיבוצית, כמו בין מדינה למדינה. מה ההבדל בין קהילה יהודית בארגנטינה לבין קהילה יהודית בספרד, או בין קהילה יהודית בעירק או במרוקו או בטורקיה, או בכל מקום שלא יהיה? הרי אנחנו היהודים מסוגלים לנתב אותם כספים לקהילות שנמצאות במצוקה. מה הקושי בזה?

היום מדינת ישראל לא זקוקה לכסף של התרומות. אז בואו לפחות מהכסף הזה של התרומות נעזור לאחינו בגולה. אולי בדרך הזאת נגרום לאי-התבוללות? אולי בכסף הזה נגרום לעלייה? אולי בכסף הזה נגרום להשרשת החינוך היהודי בגולה, שזה הדבר החשוב מכול?

רבותי, אני רואה שהזמן שלי תם, אבל אני קורא לראש הממשלה, אני קורא לשר החוץ, אני קורא לכל הקונסולים של מדינת ישראל, לכל התורמים שתורמים ורוצים להשתתף בהשקעה הצינונית רחבת-ההיקף הזאת, שבעצם רואים בכספים האלה שהם מזרימים למדינת ישראל תרומה – אם לא לגור פה, אז לפחות לשמור על ארץ-ישראל מבחינה כלכלית. היום אני דורש – אדוני ראש הממשלה, אדוני שר החוץ, כל מי שמסוגל להושיט יד – שאת הכספים האלה יזרימו חזרה למדינות שנמצאות במצוקה להרחבת גנים, להרחבת בתי-ספר. מה שקרה בעירק, רצח שישה יהודים בבתי-כנסת, הרצח שהיה בטורקיה – אני חושב שמחובתנו היום לדאוג לאחינו בגולה, לא רק שהם ידאגו לנו. אנחנו אלה שצריכים להיות אנשי הקשר, להגיד להם בואו, תחזרו הביתה. אם לפחות אתם לא מסוגלים, בואו נשמור על הקהילות האלה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, המשבר ביהדות ארגנטינה הינו ביטוי קשה למצב הקשה שבו היא מצויה. הדבר בא לידי ביטוי בהתמוטטות של שני הבנקים הגדולים, שאפשר לומר על אחד מהם שבעיקר טיפל בקהילה האשכנזית, והשני טיפל בעיקר בקהילה הספרדית. השניים תרמו רבות למערכת החינוך שם.

מזדמן לי, למזלי הטוב, להיות בארגנטינה לפני כ-12 שנה. ביקרתי בבתי-הספר, ואני יכול להעיד בפני הכנסת ולומר, שאינני מכיר בית-ספר נוסף בעולם היהודי כולו, שבו שמעתי עברית רהוטה כל כך, גאוה ציונית, אהבת ארץ-ישראל, כמו ששמעתי בבתי-הספר היהודיים בבואנוס-אייירס, שבה שהיתי כשבוע. נהניתי גם מהפעילות הקהילתית הרבה הקיימת שם.

נראה שהמשבר הכלכלי הפוקד את ארגנטינה היום הוא ההסבר, הוא המקור, להתמוטטות של הבנקים. ציפו לצמיחה כלכלית גדולה, ומסיבות שאין לי לא יכולת ולא אפשרות באמצעים המעטים שיש ברשותי מבחינה אינפורמטיבית לעמוד עליהם – ציפו לצמיחה, להצלחה, לגידול בצמיחה הכלכלית, והדבר לא עלה יפה. אבל הקורבנות העיקריים, מסתבר, היו היהודים – הקהילה היהודית, מערכת החינוך היהודית, הרווחה של הקהילה היהודית.

מדובר בכ-20,000 תלמידים יהודים שקיבלו חינוך יהודי כמעט של יום שלם, שהגיעו ללימוד תיכון בלשון העברית, שחלק מהם הגיע לאוניברסיטאות בישראל. קהילה מפותחת, מתקדמת, נאורה, ציונית בעיקרה. היתה עלייה גדולה, אלא שלצערנו רבים מהעולים ירדו. מסתבר, ככה אני שומע בשמחה גדולה, שיש נכונות במשרד הקליטה לתת הזדמנות שנייה לאותם עולים שבאו וחזרו; אולי לתת להם הטבות גדולות יותר כדי למשוך אותם. אבל הנקודה העיקרית, ששוב ממשיכה את הקו שלנו בשבועות האחרונים, והסבר גדול לעניין הוא גם האנטישמיות הנוראה הפוקדת כנראה שוב את ארגנטינה.

זה לא סוד שארגנטינה היא הארץ שבה לפני שנים מעטות קרה האסון הגדול, כאשר מאות אנשים מתו או נהרגו בצורה אכזרית באותה התפוצצות במרכז הקהילה היהודית. זה לא סוד שאייכמן בשעתו מצא מסתור, לאחר כל הזוועות שהוא עשה בגרמניה, דווקא בארגנטינה. היד היהודית, יד הצדק הגיעה אליו, והוא מצא את מותו כאן, כתוצאה מגזר-דין של בית-משפט ישראלי. אבל, אם היום האנטישמיות מרימה ראשה, זכותה וחובתה של ממשלת ישראל להשמיד זאת ברבים, כפי שאמרנו זאת לפני שבוע. על מדינת ישראל וממשלתה להוביל את המאבק נגד האנטישמיות בכל העוצמה האפשרית. מדינת ישראל טוענת, ובצדק, שהיא הנציגה של העם היהודי, שהיא האחראית לגורלו של העם היהודי, שהיא הכתובת לכל מצוקה וצרה שקורית לקהילה כלשהי.

לכן, אני קורא כאן לכנסת, לממשלת ישראל, לעשות מאמצים עילאיים; למשרד החינוך והתרבות, למשרד האוצר, למשרד ראש הממשלה ולמשרדים ממשלתיים אחרים, לשלוח עזרה כספית מיידית כדי לשקם את בתי-הספר, את הפעילות החינוכית, את הפעילות התרבותית, ולהחזיר את הארץ הזאת ולהפוך אותה לארץ של עלייה. מי יודע מה ילד יום? מי יודע מה התוצאה של אנטישמיות מוגברת כמו שהיינו עדים לה בכמה מקומות, היכולה לפגוע פגיעה פיזית קשה ביהודי ארגנטינה?

מכל הבחינות הללו המשבר הזה הוא משבר קשה, הוא משבר שיהדות ארגנטינה היא קורבן לו. החינוך היהודי בסכנה גמורה, נסגרו בתי-הספר, ורק ממשלת ישראל יכולה וחיבת, לעניות דעתי, להזדרז, לתת ידה, לשלוח אנשים, לשלוח תקציבים, לשלוח ספרים, ולוודא שעד לעלייה המוגברת והמחודשת לפחות הלשון העברית, הספרות העברית, כל מה שאנחנו קוראים יהדות, יילמדו שוב בבתי-הספר היהודיים שם.

בנק מאיו, הייתי שם ושמעתי את השם הזה יום יום, ופטריצ'יו, הבנק השני, בנקים שגלגלו מאות מיליונים של דולרים. מה קרה שם בדיוק אינני יודע, וודאי שזה משבר מן המדרגה העליונה. ולכן, רק הלב היהודי, הלב היהודי הישראלי, ההבנה שלנו את המושג ציונות, שפירושו דאגה לכל יהודי באשר הוא, כי ציון היא ביתו, מולדתו וחוף המבטחים היחיד שלו – כולנו מחויבים במאמץ להציל את יהדות ארגנטינה מן המשבר שהיא מצויה בו, בראש ובראשונה מבחינה חינוכית, וכן תרבותית וכלכלית. תודה רבה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. סגן השר מיכל איתן, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

חשבתי שמכוח ההרגל של היותך סגן שר החינוך – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שורשיה של הקהילה היהודית בארגנטינה מצויים הרחק הרחק בעבר, אי-שם במאה ה-16, כאשר יהודים ראשונים, אנוסים מספרד ומפורטוגל, צאצאי האנוסים הראשונים, הגיעו למקום וניסו לפתח שם מסגרות כלשהן של חיים עם צביון יהודי.

שבח וייס (העבודה):

ארץ הזהב, ארגנטום.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

נדמה לי שארג'נטום זה דווקא כסף, לא זהב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

בצרפתית זה כסף. ARGENT צדקת, אדוני סגן השר,

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זה לא ארץ הזהב, אלא נדמה לי – – – שבח, אני זוכר שכשהייתי צעיר היו לך חידונים ב"קול ישראל" ותמיד הייתי משתדל איכשהו להשיב. אז אני רואה שאנחנו ממשיכים אותו דבר.

דוד טל (ש"ס):

זה היה שמואליק רוזן, לא שבח.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

גם שבח. שבח וייס, היו לו חידונים, ואני רואה שזה נמשך. אז אני מבקש, אדוני, מורי ורבי החידונים שבח וייס, אם אני צדקתי תיתן לי שתי נקודות, אבל נבדוק את זה אחר כך.

שבח וייס (העבודה):

תספר לו, אני החלפתי את שמואליק רוזן. ברדיו שאלתי אותך שאלה איפה זה אוויר טוב, והתשובה היא בואנוס-אייर्स.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אבל עכשיו אנחנו מדברים על אווירה טובה. ובכן, יהדות ארגנטינה קשורה בתנועה הציונית, בעיקר בעת החדשה, בתקופה של סוף המאה הקודמת ותחילת המאה הנוכחית, כאשר יהודים היו פליטים מ"הסופות בנגב", מפרעות ברוסיה במיוחד, וקבוצות של יהודים מצאו מקלט באותה ארץ. כולנו זוכרים את הניסיון שנעשה בעזרתו של נדבן יהודי, הברון הירש, ליישב יהודים בארגנטינה בעבודות חקלאיות במסגרת קרן שהוא הקים ואגודה בשם יק"א. לאחר מכן, אנחנו מכירים אותה בגלגולה הציוני האמיתי – פיק"א בפלסטין שהיתה ארץ-ישראל אז. ובכן, יק"א הצליחה להגיע בנקודות השיא

שלה – חבר הכנסת יונה יהב, אני מדבר גם אליך, תאמין לי, זה מעניין – לשליטה על 6,000 קילומטרים רבועים של אדמות חקלאיות בארגנטינה, ששם הם יישבו 20,000 יהודים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אל תכניס שיעורי היסטוריה. כל היום שיעורי היסטוריה, אני מתחננת לפניך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, עם כל הכבוד, אני מבקש ממך, אל תחנכי ואל תלמדי ואל תטיפי לי מה להביא ומה לא להביא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני לא מחנכת, אני מבקשת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני עונה על הצעה לסדר-היום ואני אענה עליה כפי שאני מבין, ומה שאני אומר הוא מה שאני רוצה לומר, ואני לא מטיל עלייך צנזורה. מה קרה פה?

יצחק כהן (ש"ס):

אז היא תצביע נגד.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מה הקפיצות האלה פתאום, מה קרה? אני עוד לא אמרתי איזו אסוציאציה זה עשה לי. אז היית קופצת, אני מבין. ההיקף של יהודה ושומרון זה בערך 5,000 קילומטרים רבועים. שם מינימום 6,000 קילומטרים רבועים היו ניסיון שלא הצליח, כשל, והעסק הזה התפרק.

יהדות ארגנטינה מונה כיום למעלה מ-200,000 יהודים, והיהדות הזאת, כפי שצוין כאן, נמצאת בסכנה גדולה, לא רק בגלל גילויי האנטישמיות, אלא בגלל קצב התבוללות מהיר גדל והולך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

בכל זאת יש הבדל בין הכחדת אנטישמיות לבין התבוללות.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מוכן לקבל את ההערה.

המצב כרגע הוחמר בעקבות בעיות כלכליות, כפי שהוזכר כאן. הנפילה של שני הבנקים הגדולים האלה, שסייעו בהחזקת מערכת החינוך, היא מכה קשה, במיוחד כאשר היהדות הזאת צריכה להתמודד עם הסכנה של התבוללות ושמירת הצביון היהודי.

הפתרונות המוצעים הם באופן טבעי, מצד אחד ניסיונות של מדינת ישראל לסייע כמידת האפשר בהחזקת החינוך היהודי, דבר שלדעתי לא צריך להיות כמשימה ראשונה במעלה. המשימה הראשונה במעלה, לעניות דעתי, היא כפי שנמסר גם בוועדת הקליטה – ואני אומר את זה על דעת הנייר שהוכן לי לקרוא כאן, שיחול שיפור משמעותי בסל הקליטה שמוצע לעולים מארצות אמריקה הלטינית וארגנטינה בכלל זה.

יונה יהב (העבודה):

מה יקרה למי שיישארו? לא יהיה להם חינוך יהודי?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת יונה יהב, כאורך ימיה של הציונות כך גם קיימת השאלה, מה היא בעצם מטרת הציונות ואיך אנחנו מקיימים מצד אחד את המטרה להעלות את העם היהודי לציון ומצד שני חובתנו להיות אלה ששומרים על העם היהודי בכל מקום שהוא נמצא בו.

יונה יהב (העבודה):

זה לא שייך. אין לך אתי ויכוח. יש כרגע בעיה. אלפי תלמידים בחוץ והשאלה מה מדינת ישראל עושה כרגע. זה לא עניין תיאורטי אם צריך לעלות לארץ או לא, יש בינינו תמימות דעים בעניין הזה. אני שואל כרגע – יש אלפים בחוץ, מה עושים אתם?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מנסה כרגע להשיב מה היא עמדת הממשלה ומה הממשלה מתכוונת לעשות.

יונה יהב (העבודה):

זו עמדת הממשלה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מובן שהממשלה מוכנה לחפש דרכים שונות, אבל צריך להביא בחשבון, שממשלת ישראל אינה מסוגלת, אינה יכולה ואני לא יודע אם זה במנדט שלה, לקיים אורח חיים, תנאי חיים של אנשים בכל רחבי העולם, יהודים טובים. לצורך כך קיימת הסוכנות היהודית, שזה בעיקר תפקידה. שם צריכה להיפתר הבעיה הזו. אז כאשר מדובר בסיכון פיזי, בהחלט כולנו עומדים לצדם ויש לנו סולידריות ונעשה כל דבר בכל מקום. כאשר מדובר בסדרי עדיפויות אנחנו אומרים, שאנחנו פותחים את שערי הארץ לרווחה, מוכנים להגדיל את סל הקליטה; ואני מאמין ומקווה, שכאשר יצאו קולות קוראים ונכונות להציע למי שרוצה באמת ובתמים חינוך יהודי וכי ילדיו יישארו יהודים וילדי ילדיו יהודים, הוא לא יסתפק רק בשיעור עברית נוסף בשבוע שם, אלא ידאג שהוא ומשפחתו יעלו למדינת ישראל.

היו"ר מ' פלד:

ולכן, מה אתה מציע?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה. אני חושב ששם יהיה המקום גם לברר את היכולות ואת מידת העזרה שמדינת ישראל יכולה לתת לפתרון הסוגיה הזאת.

היו"ר מ' פלד:

תודה. הצעות אחרות. חבר הכנסת אפי אושעיה יציע להסיר את הצעת חבר הכנסת דיין. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המשבר קיים בכל העם היהודי ולא רק בארגנטינה. הייתי בארצות-הברית ונוכחתי לדעת כמה קשה להיות יהודי שרוצה לשמור על חינוך יהודי, אם אינו עשיר.

אינני רוצה לוותר על התרומות של יהדות ארצות-הברית ואחרים, שכן לפעמים זה הקשר היחיד לארץ. אבל הייתי רוצה מאוד, בניגוד לדברי השר, שיהודי שרוצה לשמור על יהדותו במדינה שהוא חי בה, שהמדינה כמדינה, לפחות בגובה התרומות המתקבלות למדינת ישראל, כך נשקיע בעם היהודי היושב בתפוצות. שכן אני רואה קשר בלתי נפרד בין יושבי הארץ לעם היהודי. אף-על-פי שזה בניגוד לחזון הציוני שלנו, יש לשמור על יהדותם גם בעזרה כספית.

ולפיכך, אדוני, ביקשתי לנצל את התקנון באמצעות הנושא של ההסרה, אך כמובן אני אשמח אם הנושא יועבר לוועדה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שאקי. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מדי פעם, כשאנחנו נקראים לעניין כזה, יש לנו תשובה סטנדרטית, ציונית, קלאסית: שיעלו לארץ. אני לא חושב שיש מישהו פה בין היהודים בארץ, שבאופן עקרוני יכול להצהיר שהוא לא רוצה שתהיה עלייה. אני רוצה שתהיה עלייה, מדינה חופשית עם זכויות שוות ועם עלייה.

אבל יהודים זכאים לחיות בכל מקום בעולם. אני אומר שזה גם לא כל כך רע לעם היהודי שיהודים בכל מקום יתרמו את תרומתם, יספגו גם את תרבות המקום. אני גם לא כל כך בפאניקה ששאומרים פה ושם שהם מתבוללים; זה לא נעים. אבל מצד שני, עם יהדות ברית-המועצות הגיעו לארץ יהודים שהתבוללו בתוכנו. יש כאן איזו מחזוריות, ואנחנו מקבלים מכאן, ויוצא משם.

הנושא של החינוך היהודי צריך להיות מוטל בעיקרו על כתפי הקהילות עצמן. עם זאת, צריכה להיות קרן, אני יודע שממשלת ישראל לא יכולה לעשות את זה באופן ישיר, אבל יש כל מיני פטנטים שבמקומות שזה בלתי אפשרי וקשה לקהילה, זהו שירות לאומי, תרבותי, לא קיצוני ולא מקצין שאנחנו חייבים לספק אותו ממש נקודתית.

לכן, אם קהילת ארגנטינה נקלעה לבעיה, יש לטפל בה. קרן היסוד עושה בתחום זה מלאכה יוצאת מן הכלל, בשקט ובנחת, אבל אין לה כלים מספיקים להתמודד עם המקומות שיש בהם חולשה כללית של קהילה.

היו"ר מ' פלד:

טוב. אני רוצה לשאול את חברי הכנסת אם הם מסכימים להצעת סגן השר. חבר הכנסת יהב – מסכים. חבר הכנסת דיין?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מסכים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שההצעה תעבור – – –

היו"ר מ' פלד:

לוועדת העלייה והקליטה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מצוין.

היו"ר מ' פלד:

גם אתה, חבר הכנסת שאקי, מסכים.

ובכן, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לוועדה?

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

היו"ר מ' פלד:

ובכן, ההצעה התקבלה. הנושא יעבור לוועדה. 11 הצביעו בעד, אף אחד לא התנגד, שני נמנעים. אנחנו סיימנו את הנושא.

הצעות לסדר-היום

החשש לפיטורי עובדים במפעל "טלרד" ובחברת "מקורות" והגידול באבטלה

היו"ר מ' פלד:

אנחנו עוברים לנושא הבא: החשש לפיטורי עובדים במפעל "טלרד" ובחברת "מקורות" והגידול באבטלה – הצעות לסדר-היום מס' 5456, 5459, 5471, 5481, 5488 ו-5493. ראשון הדוברים, חבר הכנסת מקסים לוי – איננו; חבר הכנסת יהודה הראל – איננו. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – חבר הכנסת דוד טל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, הרשה לי לברך אותך על תפקידך החדש ולאחל לך הצלחה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חברי הכנסת, סכנת האבטלה, או אימת האבטלה מרחפת היום לא רק מעל לראשם של פועלי טקסטיל, לא רק מעל לראשם של פועלי בניין, אלא גם מעל לראשם של מהנדסים וטכנאים, של עובדים בחברות שנחשבות חברות היי-טק ובחברות שהן היום חברות ממשלתיות.

חברי הכנסת, בעבר הסבירו לנו שהאבטלה היא חיכוכת: יעברו מטקסטיל להיי-טק ואז לא תהיה אבטלה. אבל הידיעה האחרונה על המשבר בחברת "טלרד" אומרת, שיש צפי שמתוך 3,000 עובדים, יפוטרו כ-1,000 עובדים; בשלב ראשון – כנראה 500, אבל יש צפי למספר נוסף, דומה, של עובדים. כאשר אנחנו שומעים על חברות היי-טק אחרות שנקלעו לקשיים ואולי יפוטרו עובדים, אנחנו צריכים להבין את עומק המשבר הכלכלי, החברתי שאליו נקלעה מדינת ישראל.

לכן אנחנו לא יכולים היום בשום אופן להסתפק בתשובות הבנאליות, הסטנדרטיות של שר האוצר – "יהיה טוב". יעלו את הריבית, יהיה טוב; באמת? יעלו את הריבית, יהיו יותר השקעות? מה יהיה יותר טוב? ערב התקציב הדברים מחייבים חשיבה גם תקציבית.

אבל לגבי "טלרד", אני רוצה להוסיף כמה נקודות שנראות לי חשובות. חברת "טלרד" היא היצרנית של מרכזות טלפון וציוד תקשורת אחר. היא היתה הספקית הראשית של חברת "בזק". אחר כך הכניסו כלל, ש"בזק" צריכה לפרסם מכרזים בין-לאומיים. פרסמה "בזק" מכרזים בין-לאומיים, חברת "טלרד" לא זכתה בהם – פיטורי עובדים. אנחנו בעד הוזלה ובעד תחרות, אבל השאלה היא, אם מחיר התחרות הוא אלפי ורבבות מובטלים במדינת ישראל, אז מי מרוויח מזה? מי מרוויח מזה?

הדבר השני שנראה לי חשוב מאוד – חברת "טלרד" עשתה לפני כשנה וחצי צעד והכניסה מה שנקרא משקיע אסטרטגי, חברה רב-לאומית בשם "נורטל", שהיא חברה שעוסקת בדיוק בתחום הזה. אנחנו תמיד מזהירים מחברות רב-לאומיות כאלה, כי מה שקורה הוא, שהחברות הרב-לאומיות האלה מתחרות עם החברות הישראליות בשוק הבין-לאומי, ובהסכם בין החברה הרב-לאומית הזאת לבין "טלרד" נכתב, ש"טלרד" לא תתחרה עם החברה הרב-לאומית הזאת לא באירופה ולא בצפון-אמריקה. אז להיכן יכולה "טלרד" לייצא? לפי הפרסום האחרון של "טלרד", היא עשתה צעד נפלא – לפפואה-גיניאה; מכרה מרכזות טלפון לפפואה-גיניאה. זה אופיין של מה שנקרא השקעות אסטרטגיות, לחנוק את החברה הישראלית.

עכשיו, כשיש משבר עולמי כלכלי, והחברה הרב-לאומית הזאת קשה לה למכור מרכזות, היא מצמצמת את הייצור בתל-אביב או בלוד, בחברה הישראלית. מכאן שאנחנו רואים את המחיר שאנחנו כמדינה, כחברה, משלמים בעד המדיניות הזאת שפותחת את שערי ישראל, מצד אחד מכרזים בין-לאומיים ומצד שני החברות הרב-לאומיות, והכול בשביל להיות חלק מהגלובליזציה, והתוצאה היא פיטורים והתוצאה היא הרס תעשייה ישראלית.

עוד מלה אחת אני רוצה להגיד לגבי "מקורות". אומרים שצריך לחלק את "מקורות", להפריט את "מקורות" – והיתה הפגנה של עובדי "מקורות" – ואז יהיה זול. קודם כול, עכשיו בענייני "בזק" והטלפונים, החברות הפרטיות האלה הודיעו לאחרונה על העלאה תלולה בתעריפים שלהן. פתאום הם מזכרו שהם לא יכולים לעבוד בתעריפים זולים.

אבל אני אביא דוגמה אחרת. היום דנו בנושא של קלינאי תקשורת. הסתבר שמשדד החינוך מספק את השירות הזה ב-70 שקל לשעה, וכשניסו לעשות מכרז הציעו החברות הפרטיות בין 150 ל-400, וזה אפרופו "מקורות". השקר הזה שהפרטת "מקורות" תביא להוזלת מחיר המים הוא כמו השקר שגנבת התחומים מ"בזק" תביא להוזלת השירותים.

מי שקובעת את מחיר המים זו הממשלה. מי שקובעת את מחיר שיחות הטלפון זו הממשלה. אתם חושבים שאפשר להוזיל, תוזילו עכשיו. למה אתם לא מוזילים את מחירי המים עכשיו? למה בחוק ההסדרים מציעים להעלות את מחיר המים? ואחר כך אומרים – הפרטה.

לכן אני מציעה שהכנסת תדון בנושא החשוב הזה כדי להציל מקומות עבודה, כדי להציל חברות ישראליות, כדי להציל חברות ממשלתיות ולמנוע אבטלה במדינת ישראל. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד טל, ואחריו – חבר הכנסת אליהו גבאי.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ברכות עם כניסתך לתפקיד סגן יושב-ראש הכנסת. כולי תקווה שלא תצא שום תקלה מתחת ידך.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא שעומד לפנינו היום הוא נושא שצריך להדליק אצלנו יותר מנורה אדומה, לדעתי הוא צריך להדליק מולנו אבוקה ענקית. הכוונה לפטר כ-1,000 מעובדי "טלרד" וכמה מאות מעובדי "מקורות", ואולי כמה מאות מחברי ההסתדרות, מהוועד הפועל של ההסתדרות, ממועצות הפועלים, לדעתי צריכה להפעיל את כל הפעמונים ולהדליק את כל האבוקות כדי שנהיה מוכנים למה שהולך להיות בחברה הישראלית.

מעבר למה שקורה היום, עם אחוז אבטלה כזה גדול, יותר ויותר אנשים פשוט נזרקים, ואני משתמש במלה נזרקים מפני שהם נזרקים לרחוב. לא מדובר באנשים שלא רוצים לעבוד, לא מדובר באנשים שלא אוהבים לעבוד, לא במדובר בפרזיטים שרוצים לשבת בבית, להחתים כרטיס ולקבל שכר. מדובר באנשים חדורי מוטיבציה, ואצלם עבודה היא חלק מאורח החיים שלהם.

1,000 מפוטרים פירושו של דבר 1,000 משפחות שמטה לחמן נשבר. 1,000 מפוטרים הם אנשים שיהפכו להיות שפופים ביום-יום. 1,000 מפוטרים הם אנשים שמעמדם במשפחה ירד. 1,000 מפוטרים הם 1,000 משפחות, שילכו כבויים, בלי חדות חיים.

בזמן האחרון נאמר לי, שנסגרות מאות חברות ועובדיהן מוצאים את עצמם מובטלים וחסרי עבודה. נראה שמשבר כזה שאנחנו הולכים לקראתו לא היה לנו שנים רבות. חברת "טלרד" נראה לא השכילה להתמודד, כפי שהזכירה גם עמיתתי חברת הכנסת גוז'נסקי, במכרזי "בזק", והתוצאה לפנינו. נכון שתחרות היא דבר טוב, דבר שאולי מייעל, צריך להיות מועיל, אבל האם לא עניי עירך, עניי ארצך קודמים לעניי ארץ אחרת? האם נמשיך ונאפשר לכל מיני חברות, גדולות ככל שיהיו, יעילות ככל שיהיו, להיכנס ואנחנו נשלם בעד עבודתם של כל מיני אנשים, נספק עבודה לכל מיני ארצות, ואנחנו כאן נראה את עובדי החברות השונות נזרקים לרחוב?

אותו דבר לגבי "מקורות". לדעתי, "מקורות" היא חברה לאומית שאסור להפריט אותה, כמו שאסור להפריט הרבה חברות ביטחוניות. לא ייתכן שחברה שדואגת לכל נושא המים בישראל, נעביר אותה לידיים אחרות, ואני לא יודע אם לאחר מכן תהיה לי שליטה על המים שאני אקבל בבית – גם מבחינת המחיר וגם מבחינת טיב המים ואיכותם.

אני רוצה מכאן, אדוני היושב-ראש, לקרוא לאוצר להתערב בנושא הזה מייד ועכשיו, ולבדוק דרכים ואפשרויות למניעת הפיטורין, או לצמצום הפיטורין עד למינימום ההכרחי, ובמקום לתת דמי אבטלה

לעובדים שייזרקו לרחוב, אפשר בכסף הגדול הזה להיכנס עם חברות "טלרד" ו"מקורות", ואולי עוד חברות אחרות, ולנסות לגבש איזו תוכנית עבודה עד יעבור זעם. תודה.

הי"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת אליהו גבאי, בבקשה.

אליהו גבאי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני מצטרף לאיחולים שתצליח בתפקידך.

הי"ר מ' פלד:

תודה.

אליהו גבאי (מפד"ל):

עשית דברים טובים בתפקיד סגן שר החינוך, תעשה גם פה.

זה תקופה ארוכה אני עומד עם היד על הדופק בכל מה שקשור לאבטלה במשק. אני מעיין בנתונים, אני קורא בעיתונים, ולנגד עיני נפרסת תמונה מזעזעת של ייאוש ושל אובדן תקווה, תמונה מזעזעת של מצוקה אמיתית, קורעת לב. האבטלה מאיימת על המרקם החברתי במדינה ועל אחדות העם.

הנתונים על אודות שיעור האבטלה ממשיכים לעלות וממשיכים להדאיג. ההערכות מדברות על כך, שבשנת 1999 תגיע האבטלה ל-5.10%, שהם כרבע מיליון מובטלים. רבע מיליון מובטלים, רבותי.

כל אדם הוא עולם בפני עצמו, וכל אדם נוסף שנכנס לתוך מעגל האבטלה ההולך ומתרחב, וכל אדם נוסף שאין לו אפשרות לפרנס את משפחתו בכבוד – כל אלה חיים בעולם של ייאוש יומיומי.

אני רוצה לצטט לכם מהעיתונות מה מרגיש אדם, טכנאי טלפונים העובד כבר 36 שנה בחברת "טלרד", העומד לאבד בקרוב את מקום עבודתו בחברה: "חיי השתנו בבת-אחת. אני לא יושן בלילה. יש לי בן שהשתחרר מ'גולני' ואני צריך לחתן אותו. יש לי משכנתה של 120,000 שקל, איך אני אחזיר אותה? אני לא יודע מה לעשות. אני כבר לא צעיר. איך אני אחפש עבודה? מי יסתכל עלי בגילי? האנשים פה מיואשים, לא יודעים מה יהיה".

אני שואל מבמה זו את נגיד בנק ישראל יעקב פרנקל: האם ביקרת פעם אחת בביתו של מובטל? האם לא חשת שהמדיניות הכלכלית שלך בנושא הריבית הולכת ונכשלת? אם לפני כמה חודשים חשבנו כולנו שתחומי ההיי-טק, התקשורת, הציוד האלקטרוני והמחשבים נבדלים משאר ענפי התעשייה במשק, הרי שגם תחומים אלה החלו סובלים, לצערנו, מאבטלה.

התחזית של התעשיינים בנושא קודרת. על-פי תחזית התעשיינים, גם בתחומים אלה תהיה קליטת העובדים בשנה הבאה נמוכה בהרבה מזו שהיתה במהלך שלוש השנים האחרונות. על-פי התחזית, תחומי ההיי-טק יסבלו מהאטה בקליטת עובדים. תחומי ההיי-טק עתידים להגדיל בשנה הבאה את מספר המועסקים רק ב-4%, לעומת 6% השנה ו-8% בשנה שלפני כן, ב-1997. כלומר, העסקת העובדים בתחומי ההיי-טק הולכת ויורדת.

כולנו, כל חברי הבית הזה, צריכים להרגיש אחריות כלפי אותם אזרחים מובטלים. כולנו חייבים לשאול את עצמנו, מה אנו עושים על מנת לעצור את האבטלה, מה עשינו על מנת ליצור מפנה במשק, מה עשינו על מנת לפתח ולשמור לכל הפחות על תחום ההיי-טק ולהגביר את ההכשרה המקצועית דווקא במקצועות העתיד.

כל שר בממשלה, ובפרט שר הרווחה, צריך להציג תוכנית מה עושים כדי להתמודד עם מכה חמורה זו.

אני קורא לכל חברי הבית לעמוד על כך שתקציב הממשלה לשנת 1999 ייחד כספים שיביאו צמיחה למשק, ייחד כספים להכשרה מקצועית, בעיקר בתחום ההיי-טק. אם לא נדאג היום למקומות שיכשירו עובדים בתחום ההיי-טק, לא נצא לעולם ממעגל האבטלה, אלא נמשיך לכבות שרפות מקומיות בלי לחסל את מוקד האש.

כל פעם שאני שומע את איומיו של מזכ"ל ההסתדרות, שהוא מתכוון להשבית את המשק פעם נוספת, אני שואל את עצמי: איך הם לא מבינים שהוא לא נלחם בעיקר. העיקר הוא להכשיר מקומות עבודה. יש צורך לעקוב אחר מצב המפעלים המפסידים, אותם אלה שעלולים להיסגר ולפלוט עובדים. העיקר, רבותי, מתמקד בתוכנית ארוכת טווח ליציאה מהמיתון, תוכנית ארוכת טווח שתשנה את המפה החברתית במדינת ישראל.

אם רוצים להילחם את מלחמתם של העובדים, אם רוצים להילחם את מלחמתם של אלה שכבר אינם עובדים, וכל אחד מהם רוצה לחזור לעבודתו, יש צורך, בראש ובראשונה, להשקיע בתשתיות. בראש ובראשונה יש צורך להשקיע הן בתשתיות פיזיות והן בתשתיות אנושיות.

רבותי, השקעה בתשתית אנושית פירושה גם מאמץ לאומי לתת לכל אזרח במדינה את האפשרות להשלים השכלה או לעבור הכשרה להסבה מקצועית.

רבותי, אנחנו עומדים לפני תחילה של האלף הבא, לפני פתיחתה של שנת 2000. עלינו לנצל את הפוטנציאל הכלכלי, גם התיירותי, כדי למצוא את הדרך להפנות כוח עבודה לתחום הזה.

אני קורא שוב לכל חברי הכנסת לעמוד על כך, כי תקציב הממשלה לשנת 1999 ייחד כספים שיביאו לצמיחה במשק, לייחד כספים להשקעה בתשתית אנושית ופיזית, להכשרה מקצועית, ובעיקר בתחום ההיי-טק.

ראיתי בתקציב המדינה ששר האוצר ייחד תקציב להכשרה מקצועית. יכול להיות שזה לא מספיק, יכול להיות שצריך להגדיל אותו.

אני פונה מבמה זו לנגיד פרנקל, שיפסיק להתעסק באשליה של 4% אינפלציה, כי לא משנה אם זה 4% או 6% או 8%, חשוב לנו יותר הנושא של מניעת אבטלה, כי זו מדינה של קליטת עלייה, זו מדינה שצריכה להתמודד עם אתגרים מחוץ ומבית. תודה רבה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יוסי כץ, ואחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, ראשית, אני רוצה לברך אותך כמו קודמי. אני מאחל לך הצלחה וכי נעשה כמה שפחות בעיות.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה.

חיים אורון (מרצ):

היום קיבלו חברי הכנסת בתאיהם פרסום שנתי של המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל על הקצאת המשאבים לשירותים חברתיים. אני מודה שהפרסום משמש אותי כל שנה, ואני בטוח שהוא ישמש אותי גם השנה.

משום מה, מי שמחלק לנו את הספרים האלה, אדוני סגן השר, הוא יושב-ראש סיעת הליכוד ויושב-ראש הקואליציה. אני בהחלט חושב, שאם יושב-ראש הקואליציה, ידידי מאיר שטרית, רואה כאחד מתפקידיו לספק לנו טקסטים של כתבי אשמה קשים מאוד נגד הממשלה, אז גם היום הוא עמד במטרה הזאת.

במאמר הפותח של הספר נאמר, אדוני סגן השר, שהמכון קיים שורה ארוכה של דיונים אשר למציאות הכלכלית ולדרכים לצאת מן המיתון שבו נתונים. בדיונים אלה הסתמנה הסכמה, שגם אם היו כמה גורמים חיצוניים למיתון, כגון משברים בין-לאומיים, הקטנה ניכרת בקצב העלייה וקיפאון בתהליך השלום, הרי שהמיתון נגרם בעיקר על-ידי שילוב – אני מוסיף את המלה – קטלני של מדיניות תקציבית ומדיניות מונטרית מרסנות במינון חריף במיוחד.

עד לפני חודש-חודשיים היה עולה פה שר האוצר ואומר: כן, אלה שינויים מבניים במשק. המשק מתאים את עצמו לכלכלה הגלובלית. נסגרים מפעלי טקסטיל ומוקמים מפעלי היי-טק, ויש תהליך של מיתון, ובמהלכו יש גם אבטלה חיכוכת.

זה שנתיים אנחנו חוזרים ואומרים, חוזרים ואומרים, שזו אשליה. יש גם מרכיב של שינוי מבני בשוליים. אגב, התברר שהשנה גדל מספר עובדי הטקסטיל. הדבר המרכזי הוא מה שמופיע פה בדוח, מה שאנחנו חוזרים ואומרים במשך חודשים ארוכים. מפעל "טלרד" מבחינה זו שובר את כל התזה.

עכשיו כבר כולנו יודעים, שמענו על כך אתמול משר התעשייה והמסחר בוועדת הכספים, שיש סכנה גדולה של האטה בשורה של תחומים, שהם לא בקטגוריה הקודמת, כחלק מתהליך כולל של מיתון וקיפאון במשק.

חבר הכנסת טל עולה על הדוכן ומסביר את הקשיים ואת החוליים בבחינת תפילה לגשם שיבוא. אני חוזר ואומר, אדוני סגן השר, חלק גדול ממה שקרה כאן הוא מעשה ידינו להתפאר. במלים אחרות – מעשה ידיכם שלא להתפאר. רק עשה לי טובה, אל תתחיל אתי עכשיו עם הגירעון של 1996, כי הוא לא שייך לעניין, כבר מזמן הוא לא שייך לעניין, גם בהתחלה הוא לא היה שייך לעניין.

הבוקר מסביר לנו הנגיד בישיבת ועדת הכספים, שהוא ייאבק ביום ראשון על יעד אינפלציה של 4%, ויש אנשים שחושבים שיעד אינפלציה של 4% הוא כמו סומה של ארץ-ישראל יפה. יעד אינפלציה של 4% הוא לא סומה. יעד אינפלציה של 4% הוא כלי מדיניות שמשמעותו המשך המיתון המכוון על-ידי הנגיד, כי כשהוא יעלה את הריבית או יקפיא את השער הוא יגיד: מה אתם רוצים, יש יעד אינפלציה.

ואני אמרתי לנגיד, שאני חושב, שהוא מזמן היה צריך לפנות את מקומו. לי אין שום בעיה עם הנגיד, יש לי בעיה עם הממשלה, היא קבעה את השערים הללו. היום חלק משרי הממשלה מסתתרים מאחורי הנגיד. סליחה, יש פה אחריות נוראה.

הייתי ממשיך ומצטט עוד כמה נקודות המצוינות בחוברת הזאת על גידול בפערים, כמובן על גידול באבטלה, על ההשלכות החברתיות. אבל אני אומר את הדבר המרכזי, אדוני סגן השר, "תדיראן" הוא לא נורה אדומה, הוא פרוז'קטור, משום שהערכות של המשך צמיחה של 1% בשנה הבאה, משמעותן שיעורי אבטלה לא של 9% אלא של 10% ושל 11% מובטלים.

אז לא אומרים: 11% מובטלים; אומרים: 250,000–300,000 נפש. לא נפש, מובטלים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה מיליון נפש.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מאיפה המספרים האלה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אלה נתונים ממשדד האוצר.

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת אורון, נא לסיים.

חיים אורון (מרצ):

אדוני, חבר הכנסת גדעון עזרא, ב-190,000 אנחנו כבר מצויים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

140,000.

חיים אורון (מרצ):

לא, אתה מערבב בין דורשי עבודה ובין מובטלים. עזוב, אתה מערבב בין דורשי עבודה לבין מובטלים. אני מדבר על הנתון שנחשב לנתון האמין, לא של דורשי עבודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה נתון של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

חיים אורון (מרצ):

זה הנתון של הלמ"ס. הוא אקוויולנטי ל-2.6%, 1.9%, 11%. מה שאמרת לך זה בתחום האינפורמציה לא בתחום חילוקי הדעות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אבל איפה ה-300,000?

חיים אורון (מרצ):

חברים יקרים, תקראו דוחות של בנקים. צופים שיעורי אבטלה של 11%. גם כשאמרנו כאן שנגיע ל-9% השנה, כשהיעד היה 8%, אמרו, אתם מגזימים, אתם אופוזיציה. בלי כלים של מדיניות, חלקם קשים, אי-אפשר לבלום את זה. ומביאים לנו ספרי תקציב שנכתבו בחודשים יוני-אוגוסט, בשער מט"ח לא ריאלי, במקדמים לא ריאליים, כשכל אנשי המקצוע אומרים: אלה ספרים ריקים. כולם יודעים שאלה ספרים ריקים. אז איך תעצרו את התהליך הזה? ומי ישלם את המחירים הללו?

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת יוסי כץ, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת גדעון עזרא, ב-1995, במחירים קבועים שילמו מיליארד וחצי דמי אבטלה, ועכשיו, ב-1999, צופים 3 מיליארדים. אתה מבין את ההבדל?

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת יוסי כץ, בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גם לך מגיעות ברכות על התפקיד החדש. אני מאחל לך את מלוא ההצלחה.

רבותי, חברי הכנסת, מדינת ישראל נקלעה למצב כלכלי וחברתי חמור מאוד. בעבורי, הספר שהחזיק חבר הכנסת אורון הוא התנ"ך, הוא האורים ותומים בתחום החברתי. והמצב שלנו היום, אפשר לתאר אותו היום כאא"א – אינפלציה, אבטלה, אין צמיחה. אלה שלושת המרכיבים. ומי שסובל בסופו של דבר כאשר הממשלה נכשלת, זה הציבור. והציבור הזה, בסופו של דבר, אין לו אפשרות להצביע עכשיו, הוא יכול לעשות חשבון רק בעוד שנה, בעוד שנתיים, אבל במהלך הזמן הזה הוא סובל. והוא סובל בכל אתר ואתר, והוא עוד לא יודע אילו גזירות מצפות לו בחוק ההסדרים ששר האוצר דורש מהממשלה ומהכנסת לאשר בשבוע הבא.

עד לפני 24 שעות חשבתי שהשנה חוק ההסדרים לא יעבור. נחה עלי דעתי. אבל, כניסתו הצפויה של חבר הכנסת דוד לוי משנה את כפות המאזניים, ואני זוכר היטב שהיו אלה חברי סיעת גשר, שבחוק ההסדרים הראשון הצביעו בעד כל הצעות הממשלה ונגד כל ההסתייגויות וביטלו את חוק האזרחים הוותיקים, וביטלו את חוק עידוד תעסוקת ימאים, בלי שום נקיפת מצפון, ושינו את עורם כאשר עזבו. המעשה הזה הופך אותנו, חברי הכנסת, לחוכא ואיטלולא.

דוד טל (ש"ס):

אבל למה אותנו? את מי שעשה את זה.

יוסי כץ (העבודה):

ואני אומר לכם, כחבר כנסת הרגשתי את עצמי בוש ונכלם. אני אסביר לך למה. איזה ערך יש לעקרונות, איזה ערך יש להצהרות. ואני משוכנע שככה חושבים, כך חושב הציבור, לא רק על חבר הכנסת דוד לוי, אלא על כל אחד מאתנו. מה ערך יש לדברים שאנחנו אומרים, אם בשביל נזיד עדשים אפשר להיכנס לממשלה ולמכור את כל העקרונות? בשביל מה היה צריך את כל עשרת החודשים הללו? מה, לא היה אפשר לבוא לראש הממשלה ולהגיד, כמו בכל מקום עבודה רגיל: אני לא מתאים להיות שר חוץ, לא נוח לי, לא טוב לי, תן לי סידור עבודה אחר, תן לי להיות שר התשתיות, שם אני יכול להכניס יותר אנשים לדיקטטוריונים, שם אני יכול לעזור יותר לעיירות הפיתוח. בשביל מה היה צריך את כל המהומה הזאת? בשביל לעשות שינויים בתוך הממשלה? לא רק שזה מגוחך, זה עצוב. אם זה לא היה עצוב, הייתי צוחק ולא בוכה.

אבל יבואו אלינו ויגידו: הנה, הבטיחו לנו שורה ארוכה. אנחנו תיכף נראה את ההסכם של גשר לכניסה לממשלה. אומרים שהכופתאות אלה 400 חברי מרכז, אבל לנו יגידו שהדברים העקרוניים הם בהסכם, נושאים חברתיים: אחת, שתיים, שלוש, ארבע, חמש, שש, שבע, שמונה דרישות – קיבלו אותם – שינוי יסודי. שטויות במיץ עגבניות. בושה וחרפה. את כל הדברים האלה קרא כאן חבר הכנסת דוד לוי, כאן, לפני ההצבעה הקודמת, בסיבוב הקודם, לפני שנה או שנה וחצי. יצא מזה משהו? משהו בציבור מאמין שבאמת מדובר בהבטחות רציניות כלשהן בתחום החברתי? מה שהיה הוא שיהיה, וזו בגידה בציבור, סטירת לחי לנו, לחברי הכנסת, ואני מאוד מקווה שדוד לוי הכניס ראש בריא למיטה חולה. זה לא יעזור. לא תצמח מזה תועלת. אילו היה בוחר בתפקיד האוצר, עוד הייתי מאמין שהוא מוכן לעשות שינויים באותו כישלון נוראי של הממשלה, שהציבור סובל ממנו. אבל ברגע שמדובר בצורה כזו של כניסה, על הגחון, עם הזנב בין הרגליים – בושה וחרפה. וחבל.

אני מוכרח להגיד שההצעה לסדר-היום שלנו היא ביטוי נוסף למצב החברתי והכלכלי שמדינת ישראל נקלעה אליו. תודה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

אני רוצה לנצל את הזמן עד שיגיע חבר הכנסת טלב אלסאנע: אני מציע לך לחזור כך מהמלה בגידה, בגידה בציבור הבוחרים. יש מלים טובות יותר.

יוסי כץ (העבודה):

בגידה בציבור הבוחרים זה ביטוי ספרותי, וסהדי במרומים שאני מכבד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הכול תלוי בהקשר, הכול תלוי גם בכוונות. כשהמלה בגידה באה מהצד הזה של הבית, זה כשר, מהצד השני זה פסול.

היו"ר מ' פלד:

יש לי הסכמה עם כל מה שהוא אמר, אבל המלה הזאת מקיימת — — —

יוסי כץ (העבודה):

סהדי במרומים, לא היתה לי כוונה ולו ברמז לפגוע, בהקשר של בגידה. בגידה בציבור הבוחרים, זה ביטוי לגיטימי.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. בבקשה, חבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

בתחילת דברי אני רוצה לברך אותך, אדוני היושב-ראש, על התפקיד החדש. אני מאחל לך הצלחה.

רבותי חברי הכנסת, יכול להיות שבגלל ההסכם שנחתם ב"וואי פלנטיישן", דוד לוי חשב שנתניהו זה לא אותו נתניהו, אם הוא הצליח להגיע להסכם עם הרשות הפלסטינית, עם יאסר ערפאת, ובכל זאת התחיל לקיים אותו, למרות כל הניסיונות לשנות עד היום האחרון – המפות שונו באישון לילה, וכשהתחילו ליישם אותן התברר שהן שונו – אז אולי דוד לוי אמר, האדם הזה אפשר לחתום אתו. הסכמים והוא מקיים אותם.

השאלה האמיתית היא, מה הקשר בין חברי מרכז לבין פער חברתי? האם הוא יכול להשיג 600 או 400 מקומות תעסוקה לחברי המרכז בתוך המרכז של הליכוד והאם הוא פותר בעיות של אבטלה? – מה בדיוק הקשר בין הדרישה הזו –

יוסי כץ (העבודה):

תשאל את גברת לימור לבנת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– לבין ההגדרה של גשר כתנועה חברתית? את זה לא הבנתי. שאר הדברים, ההסכמים, הביצוע, ההתחייבויות – זו שאלה אחרת.

אני רוצה לומר, שההתייחסות כאילו הכוח של מדינת ישראל הוא בצבא שיש לה או בנשק שיש לה – כולנו מודעים לעובדה שברית-המועצות התפוררה והתפרקה למרות הארסנל הצבאי הענקי שהיה לה והכוח האדיר, העוצמה. החוסן הוא חוסן חברתי.

כשהתחילו מפעלי הטקסטיל ליפול זה אחר זה, אמרו שזאת פשוט תעסוקה עתירת כוח-אדם והשכר הנמוך, ואז מחפשים מקומות אחרים, שבהם שכר העובד הרבה יותר נמוך.

אמרו שיש לנו ספינת דגל שהיא ההיי-טק, אבל אנחנו עדים היום להתמוטטות הכללית גם בענף הזה. ולכן השאלה הנשאלת היא, לאן מועדות פניה של הכלכלה הישראלית? לאן פניה של החברה הישראלית? האם יש תוכנית כלכלית?

מדברים על הבראה, ואנחנו עדים להידרדרות; מדברים על התמודדות עם האבטלה, אבל אנחנו רואים שמספר המובטלים הולך וגדל. יורדים לאופקים, מחזירים בדרכים – אני לא יודע באיזו דרך, כאילו מפעילים איזה מטה קסמים ואז רואים סטטיסטית שאופקים נעלמת. היא לא תופסת את המקום הראשון. אז יישוב אחר תופס את המקום הראשון, אבל אחרי חודשיים חוזרים, במחזוריות, ורואים את היישובים בדרום חוזרים ותופסים את המקום הראשון.

לדעתי, כבוד השר, הגיע הזמן לחשוב בצורה נכונה שהכול מתחיל ומסתיים בבני-אדם, בהון האנושי. יש קשר הדוק בין ההשכלה לבין התעסוקה, בין ההשכלה לבין רמת ההכנסה, בין השקעה בבני-אדם לבין הכלכלה, וכשאנחנו רואים מצד אחד את הסטודנטים היום מובטלים, שובתים, במקום ללכת לאוניברסיטאות, ימים, ומצד שני אין שום קואליציה שתתקיים ללא הקצאת תקציבים, אין שום הצבעה, לא על חוק התקציב ולא על חוק ההסדרים, שלא תהיה כרוכה בתקציבים מעל השולחן, מתחת לשולחן – ומצד אחר לא מצליחים לפתור את הבעיה של הסטודנטים. מדוע זה קורה? הרי אותו סטודנט שלומד הוא נכס של המדינה, הוא יתרום לכלכלת המדינה. במקום שהוא לא יכול להתמודד עם הנטל הכלכלי – יפרוש ויהיה אחר כך נטל כלכלי על שירותי התעסוקה ושירותי האבטלה בתוך מדינת ישראל. איפה ההיגיון הכלכלי? מהי המדיניות הכלכלית של מדינת ישראל?

אני חושב, שכמו שבשלום אין מדיניות, גם בכלכלה אין מדיניות. לא יעזור אם גשר תצטרף או לא תצטרף; פשוט מאוד אין תוכנית גלובלית, אסטרטגית לממשלה הזאת בשום תחום.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. סגן השר מיכאל איתן, בבקשה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אתה עובד קשה, אדוני סגן השר.

דוד טל (ש"ס):

הוא אוהב את העבודה. אבל דע לך, מיקי, שאין לך רוב; אני ואתה וזהו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני רוצה, אומנם מאוחר, ועל זה אומרים יותר טוב מאוחר מאשר לעולם לא, להצטרף לקודמי בכל הקשור לברכות שהרעיפו עליך עם כניסתך לתפקיד סגן יושב-ראש הכנסת – – –

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אתה היית מפקד בצבא, איש מוביל בחברה, ועכשיו אתה כאן גם כן אחד המפקדים של הכנסת הזאת, ואני מקווה שההנהגה תמשיך להיות בהתאם.

היו"ר מ' פלד:

תודה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

הכול צבא. אנחנו חיים במדינה מיליטריסטית?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, האמת היא שרשמתי והתרשמתי מאוד מדברי הכאב והצער של כמה מעמיתי באופוזיציה על הצטרפותו של דוד לוי, האפשרית, לקואליציה. אני רק חשבתי, כששמעתי את כל הדברים הקשים שמטיחים בו, מה היה קורה אם במקום להודיע על הצטרפותו חזרה לממשלה הוא היה נוחת בזרועות המבקשות והכמהות והמחכות והממתינות והמפתות של אהוד ברק? האם גם אז, ידידי ורעי חבר הכנסת יוסי כץ, היית יוצא במתקפה כזאת נגד דוד לוי?

יוסי כץ (העבודה):

הוא היה שומר על עקרונותיו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בואו נעזוב את הנושא ברמה הזאת. הנושא של האבטלה הוא נושא כבד מאוד, קשה מאוד, והוא צריך ליבון הרבה יותר ענייני ורחב מאשר ההתנגחות הפוליטית הזאת.

אני גם מוכן לקבל את ההצעה של חבר הכנסת חיים אורון, שאמר: מיכאל איתן – הוא הזהיר אותי מראש; הוא נתן לי הערת אזהרה. הוא כבר אמר לי מראש: כשתעלה, הוא אמר, אני מבקש ממך מאוד, אל תזכיר – – –

חיים אורון (מרצ):

תזכיר, תזכיר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — אל תזכיר, כך אמרת — —

חיים אורון (מרצ):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — עכשיו אתה נותן לי רשות — —

חיים אורון (מרצ):

לא, לא.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — להזכיר, אז אני אזכיר.

חיים אורון (מרצ):

— — — אבל אם אתה רוצה להזכיר — תזכיר, אבל תזכיר את זה שבשנה שעברה היה הכי הרבה "בוא של מט"ח בעולם — — — בשנתיים, והאינפלציה — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— אני רק רוצה, מאחר שאתה אומר לי, תזכיר, אז אני רק רוצה, לטובת המאזינים שלנו וחברי הכנסת —

חיים אורון (מרצ):

בהתעלמות – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – שלא היו כאן, להזכיר שאמרת לי, אל תזכיר – ועכשיו נתת לי רשות. אז מאחר שאתה מרשה לי, אני גם מזכיר. חבר הכנסת אורון אמר: אל תזכיר כאן מה קיבלתם כאשר הגעתם לשלטון, כי זה לא שייך לעניין.

חיים אורון (מרצ):

לא; לא הבנת. תזכיר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

עכשיו הוא אומר לי להזכיר – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – אז אני אזכיר.

חיים אורון (מרצ):

– – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כי אם אמרת, אל תזכיר, אז חשבתי אולי לא להזכיר. עכשיו אתה אומר לי כן להזכיר – –

חיים אורון (מרצ):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — אז אני אזכיר, אבל אני — — —

חיים אורון (מרצ):

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אפשר לחשוב שאני אדם חסר התחשבות. אני אדם עם התחשבות. אמרת לי לא להזכיר, רציתי אולי לא להזכיר. עכשיו, כשאתה אומר לי להזכיר, אז אני אזכיר. ובכן, מה ביקש חבר הכנסת אורון שאני לא אזכיר? הוא ביקש שאני לא אזכיר, שכאשר הממשלה הזאת נכנסה לתפקידה, הגירעון התקציבי היה בסך 13 מיליארד שקל — — —

חיים אורון (מרצ):

במקום?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — הוא ביקש — — —

חיים אורון (מרצ):

במקום?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הוא ביקש שאני לא אזכיר, שכשהממשלה הנוכחית נכנסה לתפקידה, קצב האינפלציה השנתי היה 15% – – –

חיים אורון (מרצ):

בחודשיים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

15% קצב האינפלציה השנתי.

חיים אורון (מרצ):

– – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הוא ביקש שאני לא אזכיר – – –

חיים אורון (מרצ):

החודש היה 40%.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הוא ביקש שאני לא אזכיר, שכאשר הממשלה הזאת נכנסה לתפקידה, הגירעון במאזן המסחרי היה כ-10 מיליארדי דולר שנתי, כ-32 מיליארד שקל – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תפסיק להפחיד אותנו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— גירעון במאזן המסחרי. הוא מבין יפה מאוד, שכאשר הוא היה, והוא היה בקואליציה אז, והוא היה בממשלה אז — — —

קריאות:

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — והוא מבין יפה מאוד, ואם הוא אדם הגון הוא גם יודה בכך, שלאחר הבחירות גם אם הוא היה שר האוצר, גם אם הוא היה שר האוצר, ועל אחת כמה וכמה בייגה שוחט, שהודה בכך, היה צריך לנקוט צעדים חריפים מאוד על מנת למנוע התמוטטות טוטלית של המשק הישראלי — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

עכשיו — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — הוא יודע את זה

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — הוא יודע את זה. בייגה שוחט, שר האוצר לשעבר —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — יודע את זה. כלומר, בתום ארבע שנות שלטון של הקונצפציה והמדיניות והביצוע של ממשלת העבודה, על-פי דעתם היה צריך לנקוט צעדים חריפים מאוד על מנת למנוע מכה קשה מאוד למשק הישראלי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — אז אני, ראשית, רוצה שנסכים —

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר מ' פלד:

רבותי, אני מבקש.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — אני מבין —

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת אורון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה קורה עכשיו? תספר לנו.

היו"ר מ' פלד:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חברת הכנסת גוז'נסקי צודקת, וגם חבר הכנסת אורון צודק.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

גם אתה צודק.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בכל אופן, הם אומרים, זה שהממשלה הקודמת גרמה למצב כזה שהיה צריך לנקוט אמצעים דרסטיים, זה כבר נחלת העבר – –

חיים אורון (מרצ):

מה אתם עושים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — והנה, הממשלה הנוכחית נמצאת בשלטון ותפקידה לתקן את הנזקים שגרמה הממשלה הקודמת. אני אומר שהם צודקים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

במה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זה לא קל. על מנת לתקן, אנחנו היינו צריכים וחייבים, וגם היום חייבים — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לקלקל.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — לנקוט צעדים שיש בהם ריסון.

חיים אורון (מרצ):

ראש הממשלה הודיע ב-1 בדצמבר 1997 שהתחיל עידן הצמיחה. שמעת אותו — ראש הממשלה שלך. אתה מכיר אותו?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני חוזר ואומר: יכול להיות שיבוא הנה כלכלן אחר — ואני לא כלכלן מקצוען, ויאמר שאני טועה. אני לא בטוח שיבוא הנה כלכלן אחד — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — שמבין משהו ויאמר: מיכאל איתן, טועה — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בגדול.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — כאשר הממשלה הנוכחית הגיעה, לא היה צורך בשום צעדי ריסון — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

עכשיו, עכשיו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — אפשר היה להמשיך ולעשות כל מה שהיה. אבל, חבר הכנסת אורון, שנינו יודעים שהיה צורך, והצורך הזה היה לא פשוט.

חיים אורון (מרצ):

בסדר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תן לנו תשובה על "טלרד".

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זה לא פשוט לצמצם ולסגור גירעון תקציבי של 13 מיליארד שקל.

חיים אורון (מרצ):

4 מיליארדים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

13 מיליארד שקל.

חיים אורון (מרצ):

סכום של 9 מיליארדים הוא לא מתוכנן. למה אתה אומר את זה? – – –

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת אורון, אני מבקש ממך לאפשר לסגן השר לסיים.

חיים אורון (מרצ):

עכשיו, יש 10 מיליארדים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זה מזכיר לי, שבא אלי חבר וביקש הלוואה: תלווה לי רק 1,000 שקל. אמרתי לו: מה זאת אומרת, תלווה לי רק 1,000 שקל? אתה כבר חייב לי 10,000 שקל. הוא אמר: זה לא נחשב. עכשיו, אני מבקש רק 1,000 ש"ח. זה אותו דבר. מה זאת אומרת "7 – היה מתוכנן?"

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבטלה. זה אלף-בית של – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הגירעון התקציבי הוא הקובע. נכון שסכום של 7 מיליארדים היה מתוכנן. זה בריא שיהיה סכום של 7 מיליארדי שקלים?

חיים אורון (מרצ):

מה עושים עכשיו?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זה היה אילוץ.

חיים אורון (מרצ):

מה עושים עכשיו?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

גם באילוץ הזה – שאתם קבעתם, שהמדיניות שלכם היתה, שאתם עמדתם פה ואמרתם: אנחנו קובעים גירעון של 7 מיליארדים – לא עמדתם, וזה נהיה 13 מיליארדים. אבל זה לא רק זה. עמד כאן גם שר האוצר בייגה שוחט ואמר, ואני מצטט אותו, ונתן יד – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

עזוב את שוחט. מה אתה רוצה משוחט?

חיים אורון (מרצ):

דן מרידור.

היו"ר מ' פלד:

רבותי. חבר הכנסת אורון, אני מבקש ממך לתת לסגן השר לסיים.

חיים אורון (מרצ):

דן מרידור. אתה יודע.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אולי זה לא מוצא חן בעיניכם – –

חיים אורון (מרצ):

דן מרידור.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – אבל עמד פה שר האוצר שלכם – –

חיים אורון (מרצ):

דן מרידור, דן מרידור.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – אברהם בייגה שוחט, ואמר שמדיניות הממשלה שלכם היא מדיניות שדוגלת בהפרטה. הוא הציב יעדים של הפרטה ומכירת חברות ממשלתיות שנה אחר שנה. הוא ביצע את מה שהוא דגל בו? האם הוא ביצע חצי ממה שהוא דגל בו?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

נחשב את – – –

חיים אורון (מרצ):

מיקי, יאללה. מה עם האבטלה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אז, רבותי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תגיד משהו על "טלרד".

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

תיכף נדבר על "טלרד".

היו"ר מ' פלד:

חברי הכנסת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, היום חככתי את ידי בהנאה. עומדת חברת כנסת מטעם המפלגה הקומוניסטית וכולה נלחמת למען היוזמה הפרטית, למען אילי ההון ולמען חברה פרטית.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

על מה אתה מדבר?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זו פשוט התגשמות חזון אחרית הימים.

היו"ר מ' פלד:

מה אתה מציע?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אומר מייד.

חיים אורון (מרצ):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה אתה מציע?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

עומדת חברת הכנסת גוז'נסקי ומסבירה לכולנו, שצריך לעודד את התעשייה הפרטית — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הישראלית.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — לא רק כאשר התעשייה הפרטית הזאת מצליחה אלא גם כשהיא נכשלת: ניתן לתעשייה הפרטית עוד ונזרים לה עוד ועוד כספים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אמרתי את זה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אם התעשייה הפרטית הזאת, יהיו לה הפסדים — נזרים לה עוד ועוד כספים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני אמרתי – כספים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, מנין הכספים האלה יבואו?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבל לא אמרתי את זה. לא אמרתי את זה.

היו"ר מ' פלד:

חברת הכנסת גוז'נסקי.

יוסי כץ (העבודה):

— — — לוקשים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מאיפה הם יבואו? לא מהמדפיס הממשלתי. הם – הכספים האלה – יבואו מתשלום מסים שישלמו
ציבור השכירים בישראל – —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

המתנחלים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — וציבור העצמאים בישראל. לגבי הכספים האלה שאת מציעה והסיוע שאת מציעה, זה יכול להיות, ולפעמים צריך לתת.

חיים אורון (מרצ):

מיקי, תחפש — — — יותר טובים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — אני לא שולל גם

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

"טלרד" היא חברה ממשלתית. למה — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

גם במדינות קפיטליסטיות, גם בארצות-הברית, במקרים של תעשיות קריטיות יש מצבים שהממשלה צריכה למצוא את הדרך לסייע לעבור משברים של פרקי זמן. אני רק אומר, שזה היה משובב נפש. אני לא שולל, במקרים כאלה, התערבות. זה היה משובב נפש לשמוע את חברת הכנסת גוז'נסקי לא מתנה את זה כלל באיזו הלאמה קטנה כזאת או אחרת של אמצעי הייצור —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני לא אמרתי את זה. על מה אתה מדבר בכלל? על מה אתה מדבר?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — לטובת הפרולטריון שהוא מממן את העניין. ברוך בואך אל העולם הקפיטליסטי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אוי, אוי, אוי.

היו"ר מ' פלד:

אני מבקש ממך לסכם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני רוצה לומר משהו בכמה משפטים. אדוני היושב-ראש, היה כאן מספר רב של דוברים, ולא הפרעתי לאיש מהם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עכשיו תגיד לנו איך יוצאים מהאבטלה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא מצליח להוציא – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר מ' פלד:

רבותי חברי הכנסת. חבר הכנסת אורון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא מצליח להוציא מפי משפט אחד בלי שחבר הכנסת אורון אומר איזו תגובה – –

חיים אורון (מרצ):

לא נכון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — וכאשר ניחר גרונו ואין לו כוח — יש לו שחקנית מילואים, חברת הכנסת גוז'נסקי, והיא ממשיכה.

חיים אורון (מרצ):

לא.

היו"ר מ' פלד:

לא. לזה אני לא מסכים. היא לא שחקנית מילואים. היא מהחמישייה הראשונה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא יכול לעזור לך במשהו?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

היא מהחמישייה הפותחת, בסדר. אני מבקש לדבר שתי דקות ללא הפרעות.

היו"ר מ' פלד:

תנצל את זה שיש לה טלפון.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — לעניין.

יוסי כץ (העבודה):

אתה יכול לנכות את זה ממכסת הזמן שלי, שאין לי.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

רבותי, על מנת להצליח בכלכלה, אנחנו חייבים לנסות ולגבש מאמץ כולל. הממשלה היא לא הגורם היחיד. חייבים להבין, שאנחנו אכן נמצאים במשק גלובלי שמושפע מזירות אחרות, והיכולת שלנו להצליח במדינת ישראל תלויה מצד אחד בהשקעות במשאבים ובתשתיות, ומצד שני – ביכולת שלנו לייצר ולהתמודד בהצלחה מול יצרנים אחרים במקומות אחרים בעולם. אנחנו צריכים להבין, שבמשק המודרני היבוא אינו בהכרח דבר שלילי. להיפך, לפעמים, יבוא בנושאים מסוימים מאפשר למשק המקומי להתמקד בדברים שבהם יש לו יתרון יחסי ולהצליח ולהרוויח גם תוך כדי יבוא. אני חושב, שאם המשק הישראלי, אם החברה הישראלית תדע לייצר מאמץ מרוכז משותף של הממשלה, מצד אחד, שתסן את ההוצאות שלה, של התעשיינים – שיתמקדו בהגברת היעילות, ולא בכך שהם ילכו ויעשו את העבודה כאן על הנגיד או על הממשלה בירושלים, אלא שהם יעשו את העבודה במקומותיהם – יגבירו את הפריזון, יגבירו את התחכום ויגבירו את הניהול ואת יכולת השיווק – — —

יוסי כץ (העבודה):

הם אשמים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא אומר שהם אשמים.

— — — ושל ההסתדרות – שתוכל לייצר מצב שברגעים נתונים אנחנו נוכל לייצר בלי להעלות את השכר, ועל-ידי זה נוכל גם להוריד את הריבית – — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אה, עכשיו מגיעים להעלאת הריבית?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אם נגיע להסדר כזה, המשק יוכל להוריד את הריבית בצורה משמעותית. כולם כאן באים בטענות לנגיד שאחראי למדיניות המונטרית. אבל יש לו רק כלי אחד לעצור, להיאבק במה שקורה היום בעליית האינפלציה, בהידרדרות של המשק. במה הוא יעשה זאת? בהגדלת הגירעון התקציבי? הוא

נאבק בכלי היחיד שיש לו. הוא לא רוצה להיאבק בכלי הזה. הלוואי שנוכל לבוא, כולנו – ההסתדרות, התעשיינים, הממשלה – עם עסקת חבילה, ואז, בעסקה כזאת, ללא ספק, יבוא הנגיד ויוריד גם את הריבית המונטרית. אבל כאשר הוא רואה את מה שמתרחש במשק – וכאן אנחנו, ברוך השם, מציעים הצעות חוק להיטיב עם אלה ועם אלה, וכולם זכאים, צורכי עמנו גדולים – השאלה אם אנחנו על-ידי זה שאנחנו עונים על צורך א' וצורך ב' וצורך ג' מקופה שכרגע אינה מייצרת די על מנת לספק את כל הצרכים הללו, האם בכך אנחנו פותרים את הבעיה.

איתן כבל (העבודה):

שנתיים וחצי איפה היית?

יוסי כץ (העבודה):

המצב הוא כזה כי אין השקעות. שום חברה בין-לאומית לא תשקיע במשק שלכם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לגבי האבטלה, הממשלה מנסה להשקיע בהכשרת מקומות עבודה, בהסבות מקצועיות ובקורסים בתחומים שונים. לא תמיד, אני מודה, בהצלחה. אבל הממשלה מנסה.

בארבעת החודשים האחרונים פחת מספר דורשי העבודה בלשכות התעסוקה באופן עקבי. מספרם של דורשי העבודה היום – ואני ער להבחנה, אבל כרגע אני מדבר על המספר של דורשי העבודה – נמוך ב-10% ממספר דורשי העבודה בראשית הקיץ.

בהמשך לשינויים המבניים שאושרו בממשלה על מנת לייעל את שוק העבודה – ואני אומר במאמר מוסגר את הערתי: היכולת של הממשלה בתחומים הספציפיים האלה היא תרופה, היא די מוגבלת. ממשלה לא יודעת לייצר מקומות עבודה. היא יודעת לייצר תנאים ליצירת מקומות עבודה. אבל במצב הנוכחי הממשלה נזקקת לדברים הללו. שילבו באופן מיידי 20,000 דורשי עבודה בשוק העבודה בשנת 1998, ואף גובשו צעדים לשנת 1999 על-ידי משרד העבודה והרווחה בתיאום עם משרד האוצר.

יוסי כץ (העבודה):

אל תקרא מה שיש לך. תקרא ממה שאתה מאמין.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני נותן לך את הנתונים.

היו"ר מ' פלד:

סגן השר, אני מבקש ממך לסיים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אם הנתונים לא מעניינים, אני מוכן לסיים.

היו"ר מ' פלד:

לא, הנתונים מעניינים מאוד, אבל אתה כבר מדבר 20 דקות.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מסיים.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן, הנתונים מתאימים לדיון אחר. הם לא מתאימים לזה כלל.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

משרד העבודה ומשרד האוצר יצרו תוכנית לשילובם של 30,000 דורשי עבודה בהכשרה מקצועית במקומות נוספים.

איתן כבל (העבודה):

אתה לא קורא את העיתונים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הקורסים הם במקצועות תוכנה, טכנולוגיה. למועמדים שאינם יכולים להתאים הוצעו עבודות גם ברשות העתיקות וקורסים קדם-הנדסאיים לחיילים משוחררים בתחומים שונים.

איתן כבל (העבודה):

שנתיים וחצי עברו. איפה אתם?

היו"ר מ' פלד:

מה אתה מציע?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני רוצה לסיים ולומר: כל הדוברים שדיברו כאן דיברו על שיעורי האבטלה הגבוהים. איש מהם לא ציין את העובדה שראויה גם היא לציון, וגם הממשלה היא כתובת לעניין הזה, שיש בארץ למעלה מ-200,000 עובדים זרים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה זה שייך ל"מקורות"?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מה זה שייך? אם את לא מבינה מה זה שייך, לא אוכל בדקה שנותרה להסביר לך.

היו"ר מ' פלד:

לא עכשיו.

איתן כבל (העבודה):

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מציע, מאחר שגם אני באופן אישי וגם הממשלה מבינים שכל מובטל וכל משפחה של מובטל הם טרגדיה, אנחנו מוכנים לקיים כל דיון ולחפש כל דרך, אנחנו מוכנים לקיים דיון בוועדה על מנת ללבן את העניין ולקיים דיאלוג עם חברי הכנסת, כדי להציע פתרונות. אני בטוח, מעבר לנאום הפולמוסי כאן, שבא במענה על פולמוס מהצד השני, שבסופו של דבר המאבק באבטלה הוא לא נושא מפלגתי אלא נושא שאפשר לגבש עליו הסכמה רחבה יותר. אני חושב שהמקום לכך הוא בוועדה, ואני מציע שנקיים על כך דיון בוועדה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

מה עם העובדים הזרים?

היו"ר מ' פלד:

תודה. הצעות אחרות. חבר הכנסת שבח וייס, להצעתה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אחמד סעד, אחריו – חבר הכנסת דהאמשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש פה כמה חברי כנסת שממהרים, אז אני אקצר. אני רק מציע לממהרים שילכו. ממילא אנחנו נשארים פה שניים-שלושה בערב. איש לא צריך אותם פה. שלא יעשו טובה וימהרו.

אני רוצה להעיר כמה הערות. קודם כול, כל המספרים הרשמיים על אבטלה הם מספרים חלקיים. אם נביא בחשבון, שציבור של כ-180,000 סטודנטים עובד רק באופן חלקי, ואני מעריך שיש כ-30,000 תלמידים שתורתם אומנותם, ואני לא אומר זאת בלעג עכשיו, והם גם לא במעגל העבודה, אז יש לנו מזל שכל כך הרבה ישראלים לומדים. יש הרבה יותר מובטלים ותמיד יהיו. לכן צריך להיאבק נגד אבטלה.

אני רק בדקתי מה קרה כאשר האבטלה הצטמצמה מאוד בכמה ערי פיתוח, וב-1996 העיירות האלה הצביעו 70% נתניהו ו-30% פרס, שממשלתו צמצמה את האבטלה. מצאתי דבר מעניין מאוד: שהציבור מתעניין אומנם באבטלה, אבל בעיקר בשכר הירוד והדפוק. זאת אומרת, אדם שמקבל דמי אבטלה 2,000 שקל, ואחר כך הוא עובד – זה על-פי רוב היא – והיא מקבלת 2,072 שקל, תאמין לי שההבדל לא גדול, והשכר הנמוך משפיל יותר מן האבטלה.

היו"ר מ' פלד:

אתה מציע שהדיון יהיה במליאה?

שבח וייס (העבודה):

יהיה איפה שיהיה.

הנושא הגדול הוא ההפרטה והוא "טלרד". "טלרד" הוא הנושא הגדול. היום בארץ אין שום תוכנית, שום רעיון מגובש איך לפצות את העובדים המפוטרים, לא רק על-ידי הגדלת הפיצויים אלא במסגרת הגלובליזציה והכפר הגלובלי והסורוסיאציה של העולם ושמחת המיליארדרים עם אין סוף מיליונרים בארץ, והכניעה המוחלטת לאי-שוויון, והאפאתיה המוחלטת לכך שלא צריך להיות שום צדק חברתי – ליצור מסגרת שכשהמפעל מתאושש כתוצאה מפיטורי עובדים, גם בתהליך של 10-15 שנים, מכספי ההתאוששות תהיינה גמלאות על-פי חוק למפוטרים. היום כבר יש אומות שהולכות לקראת זה. זה אולי חשוב יותר מהדיון אם האבטלה עלתה ב-1% או ב-2%, כאשר כל המספרים מתעתעים.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת אחמד סעד – להצעתו של חבר הכנסת דוד טל. בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי חברי הכנסת, לפי נתוני התקציב החדש, אין כל בשורה טובה לעובדי "טלרד" או "מקורות" ולציבור העובדים בישראל. לפי הנתונים האלה, המיתון יעמיק בשנה הבאה.

הממשלה רוצה לגייס לפחות 4 מיליארדי שקלים מההפרטה. אם נביא בחשבון גם את השינוי במבנה המשק הישראלי, יהיו אלפי עובדים חדשים שיצטרפו לשוק האבטלה. אין לממשלה הזאת לא בשנה הזאת ולא בשנה הבאה שום תוכנית רצינית להתמודד עם בעיית האבטלה. תודה רבה.

היו"ר מ' פלד:

תודה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה – להצעתו של חבר הכנסת חיים אורון.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, תרשה לי לברך אותך, קודם כול, כי זו ישיבה ראשונה שאני רואה שכבודו מנהל.

היו"ר מ' פלד:

תודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שתהיה לך עבודה פורייה ופורחת והרבה יותר מצמיחה מאשר בכלכלה של הממשלה שבה אנו דנים.

למרבה הצער, לא שמענו מכבוד השר שום תשובה לגבי איך שוברים את השיאים של האבטלה, איך סוף-סוף בעניין הזה נתחיל לרדת.

ואני אומר שזה כואב במיוחד, גם כאשר אנחנו יודעים ששרביט הקדימות – ומי שתופס את המקום הראשון באבטלה הוא או רהט, או עין-מאהל, או כאבול. בכל המקרים, כאשר ליד רהט ובאופקים יש אבטלה, מכים את זה. עכשיו זה מתעורר שוב, שמענו, ויש שוב בעיות.

צריך פה מדיניות, כבוד סגן השר, והמדיניות הזו איננה קיימת. זה מזכיר פשוט את העניין של העז העיוורת. פעם אחת, בעניין השלום, מתקדמים קצת, אחר כך רומסים את זה, פעם אחת בענייני כלכלה, אחר כך חוזרים.

לא רואים שיש פה קו אמת מנחה, קו נכון, קו יציב של הממשלה הזו, שהיא הולכת קדימה. זה חסר – חבל.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. חבר הכנסת פינס-פז – להצעתו של חבר הכנסת יוסי כץ.

דוד טל (ש"ס):

הוא רוצה להסיר?

היו"ר מ' פלד:

כן.

דוד טל (ש"ס):

בטוח שאתה רוצה להסיר?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני משתמש בטכניקה הזו כדי לומר דברים בדיון.

כבוד היושב-ראש, לשתי התופעות עצמן – הייתי בהפגנה של עובדי "מקורות". אני רוצה להגיד לכם, שהנושא המרכזי שעלה, בלי להיכנס לגוף העניין, הוא האטימות, הניכור וחוסר ההתייחסות של הממשלה לעובדה, שמאות, ואפילו אלפי עובדים של "מקורות" חשים תחושת חרדה אמיתית, שמקור פרנסתם תלוי ועומד לנגד עיניהם, בלי שהם יודעים איפה העניין מתחיל, איפה העניין נגמר, אף אחד לא מדבר אתם באופן אמיתי, ולא שמים את הדברים על השולחן.

לגבי עובדי "טלרד", אם מפעל "טלרד", שהוא אחד מספינות הדגל של ההיי-טק והפיתוח הישראלי, ניצב היום בפני המציאות הזו – ואני אומר לכם, כמי שחבר בוועדת הכספים, אין בתקציב המדינה ל-1999 שום בשורה מבחינה זו של צמיחה והיכולת להתמודד עם גל הפיטורים.

אני חושש, אדוני השר המתאם, שבשנה הקרובה נתייצב כאן במליאה בפני הרבה מאוד פיטורים במקומות שמעולם לא העלינו על דעתנו שתהיה בהם קריסה, שתהיה בהם נפילה והמקומות ייסגרו. הלוואי ואתבדה.

היו"ר מ' פלד:

תודה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לפנינו משורת הדין, אני מבקש להגיד משפט בנושא "טלרד".

היו"ר מ' פלד:

משפט, בבקשה, לפנינו משורת הדין.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

גם לי מותר, לפני משורת הדין?

היו"ר מ' פלד:

בבקשה, האחרון.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

לפנים ומאחור משורת הדין, גם מהצדדים.

אפי אושעיה (העבודה):

היות שאני מכיר את מזכיר מועצת הפועלים בלוד, ומכיר גם את המנכ"ל ראובן אבי-טל, המנכ"ל החדש של "טלרד" – –

קריאה:

— — —

אפי אושעיה (העבודה):

לא, זה דווקא לא אזור הבחירה שלי. – – והייתי פעם מזכיר מועצת הפועלים, אני מנסה לסייע להם בפתרון הבעיה.

אני רק רוצה לומר, שלצערי הרב, אם לא יהיו פיטורים ב"טלרד", יש סכנת סגירה של המפעל כולו, ויש פה חובה שתהיה עזרת המדינה, אם רוצים לשמור על 1,000 העובדים האלה. בלי עזרה של המדינה, יש סכנת סגירה למפעל כולו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ש"בזק" תתחיל לקנות אצלם.

אפי אושעיה (העבודה):

יש שם מנכ"ל יוצא מן הכלל, כחול-לבן, בהחלט יכול לפתור את הבעיה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר מ' פלד:

לפני כן, אני רוצה לשאול את המגישים אם הם מסכימים להצעת סגן השר. חברת הכנסת גוז'נסקי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן.

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת דוד טל?

דוד טל (ש"ס):

כן.

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת אליהו גבאי – איננו נוכח. חבר הכנסת אורון – איננו. חבר הכנסת כץ?

יוסי כץ (העבודה):

כן.

היו"ר מ' פלד:

חבר הכנסת כץ מסכים. חבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו נוכח. לא נכחו חברי הכנסת מקסים לוי ויהודה הראל.

ובכן, כולם מסכימים, אנחנו מצביעים על העברה לוועדת העבודה והרווחה.

שבח וייס (העבודה):

ועדת החינוך.

אופיר פינס-פז (העבודה):

ועדת כספים.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 17

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ד' טל

וי' כץ לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' פלד:

ההצעה עברה. בעד – 17, נגד – אין, נמנעים – אין. סיימנו את הנושא. הנושא יעבור לוועדת הכנסת.

הצעה לסדר-היום

הצורך בשותפות ובהסכמה בין ממשלת ישראל לרשות הפלסטינית להמשיך ולקיים משא-ומתן גם בעת ניסיונות פיגוע

היו"ר מ' פלד:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת יוסי ביילין, מס' 5369 – הצורך בשותפות ובהסכמה בין ממשלת ישראל לרשות הפלסטינית להמשיך ולקיים משא-ומתן גם בעת ניסיונות פיגוע. בבקשה.

יוסף ביילין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ברכות לתפקידו החדש.

היו"ר מ' פלד:

תודה.

יוסף ביילין (העבודה):

יש לי רק שלוש דקות?

היו"ר מ' פלד:

זו הצעה רגילה לסדר-היום?

יוסף ביילין (העבודה):

רגילה.

היו"ר מ' פלד:

בסדר, טעות שלי.

יוסף ביילין (העבודה):

כנסת נכבדה, כאשר התקיימו הדיונים באוסלו עם נציגי אש"ף, הנושא של הפסקת אלימות היה אחד הנושאים המרכזיים במהלך הדיונים, כשהיתה שאלה גדולה, איך אתה יכול באמת למנוע את זה מול ארגון שהוא לא מדינה, שיש לו אמצעי כפייה מוגבלים, שיש לו אופוזיציה משמעותית מאוד ואלימה.

הגענו לאותה הסכמה שאליה הגענו, שהיא קודם כול התנערות מוחלטת מן האלימות, הסכמה של שני הצדדים שהדברים יפתרו בדרכי שלום. וידענו, אנחנו ידענו, אנחנו הערכנו, שיהיו גורמים – הערכנו שזה יהיה ה"חמאס" – שינסו לפגוע בתהליך ולטרפד אותו. אף אחד לא היה יכול לדעת בדיוק איך זה יקרה. ידענו מה זה אינתיפאדה, והיתה הערכה שיהיה ניסיון לחדש מין דבר שכזה.

מה שהדהים אותנו היה, שאירוע הטרור הגדול דווקא לא היה מן השורות ההן. היתה תדהמה גדולה אצל כולנו בטבח שהיה במערת-המכפלה בערב פורים, בהתשנ"ד, 1994 –

שבח וייס (העבודה):

בפורים שמח.

יוסף ביילין (העבודה):

– זמן קצר מאוד, ארבעה-חמישה חודשים לאחר חתימת ההסכם. אנחנו היינו בשוק, ההנהגה הפלסטינית היתה בשוק, והתגובה הפלסטינית היתה הפסקת השיחות. הראשונים שהפסיקו את השיחות כתוצאה מאירוע הטרור היו הפלסטינים, על רקע מה שקרה במערת-המכפלה.

אמרנו להם: תראו, זה לא הטרור שלנו, זה לא האלימות שלנו. זה איזה בן-אדם שכנראה יצא מדעתו, לא עומד מאחוריו שום דבר, הוא לא מייצג שום קבוצה רצינית, בוודאי לא את ממשלת ישראל – אל תשחקו לידי, אל תפסיקו את המשא-ומתן בגלל זה. הם אמרו: אנחנו לא יכולים. אחרי דבר כזה, שנהרגו עשרות אנשים חפים מפשע, אי-אפשר לחדש משא-ומתן, וארך הרבה זמן עד שחודש המשא-ומתן.

40 יום אחרי הטבח בחברון התפוצץ האוטובוס הראשון – עפולה, חדרה; ואז אנחנו אמרנו: איך אפשר להמשיך משא-ומתן אחרי שיש טרור כזה? הם אמרו לנו: רגע, מה אתם מפסיקים, זה לא אנחנו, זה האופוזיציה שלנו, זה ה"חמאס" שאנחנו רוצים להחליש, שרוצה לטרפד את המהלך. למה אתם משחקים לידי ה"חמאס"? אמרנו: אי-אפשר. כזה מצב של טרור, אי-אפשר לקיים משא-ומתן.

אגב, זה נכון מאוד אמוציונלית. כמי שנשא ונתן, אני בוודאי יכול להגיד, שכשקורים דברים כאלה ויש תמונות כאלה בטלוויזיה, ורואים אנשים שנהרגים, נשים ואנשים תמימים, ילדים וילדות – זה נורא, זה נורא, זה מוציא לך את הרצון להמשיך ולקיים משא-ומתן. קשה מאוד, קשה מאוד. המאמין הגדול ביותר בשלום, שרואה תמונות כאלה, אומר: לעזאזל, איך אני יכול לעשות, מה אני יכול לעשות עכשיו?

מה שקרה במשך השנים הללו הוא, ששני הצדדים שיחקו לידי מי שלא רצה בתהליך. אני לא מדבר על אנשים שמבקרים את תהליך אוסלו כך או אחרת ואומרים שיש להם דרך אחרת. אני מדבר על רוב הציבור שרוצה מאוד בשלום, שמאמין בשלום, שיכול להגיד, לא אוסלו אלא משהו אחר, אבל מאמין בשלום.

אנחנו פשוט, במודע ובתחושה שאין דרך אחרת, בעצם אמרנו לאנשים הקיצוניים משני הצדדים – ותמיד קשה להשוות, ואני לא רוצה להשוות, יש מידות אחרות; שם מדובר בארגון מסודר עם הייררכיה, עם נשק; אצלנו, אני מאוד מקווה שזה רחוק מזה, אבל יש אנשים. יש אנשים שניסו לפגוע, יש אנשים שהצליחו לפגוע – מהריגת ראש הממשלה שלנו ועד ניסיון בחברון וניסיונות אחרים.

לפני כמה חודשים היה מקרה באירלנד, אחרי שנחתם שם הסכם אמיץ מאוד בין שני צדדים נצים הרבה מאוד שנים – בין הקתולים ובין הפרוטסטנטים – עם שנאה נוראית ביניהם, שנאה נוראית. הם באמת חשבו, שהצד השני, מי שזה לא יהיה, הוא צד לא אנושי, שהקתולים הם בלתי אפשריים, שהפרוטסטנטים הם בלתי אפשריים. אני זוכר שיחות עם גורמים שהיו אומרים לנו: איזה מזל שיש לכם הפלסטינים, אתם חיים באותה תרבות, באותה סביבה, מבינים אלה את אלה, יש בין כמה מכם גם אפילו ידידות. ואצלנו? אתה הולך עם הקתולי, מסב את גבך אליו, הוא תוקע לך סכין בגב. אתה יכול להאמין בקתולי אחד? ואותו דבר לגבי הפרוטסטנטי.

הגיעו, בדרך שהגיעו, להסכם. אחרי כמה שבועות, אירוע טרור במקום שנקרא אומהה – 28 הרוגים, בקניון, אנשים שאין להם שום עניין בקונפליקט, אנשים תמימים, לא אנשים חמושים, נשים וילדים, והדם נשפך ברחובות, והזוועה היא בכל ה-"סי-אן-אני" ובכל ה-"סקיי-ניוז" ובכל הטלוויזיות, ומי לוקח בקונפליקטים כאלה תמיד יש משהו "אמיתי". הנושאים The Real IRA על עצמו את האחריות? והנותנים הם המזויפים, הם הבוגדים, הם הלא-אמיתיים, וקם לך משהו שהוא נאמן לעקרונות שלו. נאמן לעקרונות זה רק מי שלא נושא ולא נותן.

: אנחנו עומדים מאחורי הפיגוע. העולם הסתכל ואמר: עכשיו זה עניין של זמן. ברור Real RIA אומר ה- שיבואו כרגע הפרוטסטנטים, שהקתולים פגעו בהם, ומה הם יגידו? – כל הקתולים אותו דבר. מה היה רוצה IRA עושה מה שה-Real RIA? זה אותו דבר. הרי ה-IRA לבין ה-Real RIA ההבדל בין ה- לעשות, אבל כיוון שהיא עשה איזה דבר שנקרא "הסכם שלום", שהוא לא שלום אמיתי, הוא לא שווה את הנייר שחתמו עליו – כיוון שהוא חתם על דבר כזה, הוא כבר לא יכול להיות הגורם הפעיל בטרור, אמור מעתה: כיוון IRA, ועושה את מה שבלבו של ה-Real RIA והוא משלח גורם אחר, שמכונה ה- שאין הבדל בין טרוריסטים לבין טרוריסטים לשעבר, כולם אותו דבר, אנחנו עם הקתולים האלה לא יכולים להגיע להסכם, ומה שנעשה, אין לו שום ערך.

מה קרה במקום זה? בבוקר הלוויית התכנסו הקתולים והפרוטסטנטים ואמרו: היה לא תהיה. מדובר כאן בגורם שרוצה לטרפד את המשא-ומתן, שמבין שאנחנו נגיד את הדברים האלה, שאין הבדל בין

, ולכן אנחנו לא נפסיק את המשא-ומתן, לא נפסיק את IRA לבין ה-RIA לאלה לאלה, בין ה- התהליך המדיני. יש לנו הודעה לכל הטרוריסטים בהווה, וחלילה, בעתיד: מה שלא יהיה, מה שלא תנסו לעשות, גם אם, חלילה, תצליחו – אנחנו עומדים ביחד, כקואליציה של אנשים שפויים, שלא רוצים להמשיך ולמות, ואומרים לכם: זה לא יעזור לכם. הטרור לא יעבור. אנחנו נעמוד מול הטרור, הודיע, שלנוכח מה שקרה ולנוכח מה שהודיעו, הוא RIA יהיה אשר יהיה. התוצאה היתה, שה- משעה את הפעולות שלו.

ואמרתי לעצמי: הרי הדבר האלמנטרי הזה, הפשוט הזה, הכמעט פרימיטיבי הזה, הוא הדבר שאנחנו צריכים לעשות. אם אנחנו נגיד, אנחנו והרשות הפלסטינית, לכל הטרוריסטים – וכל אחד בטוח שהטרור של האחר נורא מהטרור שלו, אני יכול להבין את זה, גם אני חש כך – מה שלא יהיה, לא יעזור לכם; תנסו, וחלילה, תצליחו, אנחנו ממשיכים בתהליך המדיני – אפשר להפסיק שיחות אם מחליטים שהרשות הפלסטינית לא עושה מה שצריך, וכן ההיפך, אבל לא משום שה"חמאס" או "עז אל-דין אל-קסאם" או מישהו אחר רוצים שנפסיק – אם הם ידעו שאנחנו לא מפסיקים; אם הם ידעו שאנחנו ממשיכים בכל מחיר ובכל מקרה, הפיתוי לעשות פעולות טרור ירד באופן משמעותי.

האם אני יכול להבטיח שלא יהיה טרור? מי אני שיכול דבר כזה להבטיח? מי אני שאכנס למוח המעוות הזה שמוכן להרוג ילדים? קטונתי, ברוך השם, אבל הפיתוי, הרציונלי כאילו, שאם הם אומרים שיפסיקו את זה בגלל טרור, אני אעשה טרור ואני אפסיק את זה – הפיתוי הזה לא יהיה.

וההצעה שלי היא, שממשלת ישראל והרשות הפלסטינית יחתמו ביניהן על הבנה שתאמר: ממשלת ישראל והרשות הפלסטינית מגנות בכל תוקף את הגורמים הקיצוניים שהביאו להריגתם של ישראלים ושל פלסטינים בפעולות טרור, ומתחייבות לעשות כל שלל ידן כדי להיאבק בקבוצות אלו ולמנוע מהן לבצע את זממן. ממשלת ישראל והרשות הפלסטינית מכריזות בזאת, כי פעולות טרור – אם, חלילה, יתרחשו – לא יפסיקו את המהלך המדיני להשלמת הסכם הביניים ולקראת הסכם הקבע. מעשי הטרור נועדו לגרום להפסקת התהליך ולמנוע מן הדורות הבאים לחיות בשלום במזרח התיכון. לפיכך, השעיית תהליך השלום בעקבות מעשי טרור היא הענשת מי שרוצים בשלום, ולא מי שרוצים לסכלו.

רק אם ישתכנע אחד הצדדים – ואני מדגיש את הקטע הזה – מעל לכל ספק, כי הצד השני יכול היה למנוע פעולת טרור, ולא מנע אותה, ישעה את התהליך וייכנס לבירור של חשדותיו. שני הצדדים מחויבים לפתור את המחלוקת ביניהם בדרכי שלום, וקוראים למי שאינם תומכים בתהליך השלום להביע את התנגדותם בדרכים לגיטימיות ולא אלימות.

ניסיונות לטרפד את תהליך השלום באמצעות פגיעה בחפים מפשע לא ישיגו את מטרותם.

אני קורא לכנסת לאמץ גישה כזאת ולהציע לשני הצדדים לחתום הסכם כזה. אני מאמין שהסכם כזה יכול ועשוי למנוע טרור. תודה רבה.

היו"ר מ' פלד:

תודה רבה. אדוני סגן השר, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש לי הצעה לסדר.

היו"ר מ' פלד:

בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אנחנו נמצאים פה כל היום, כל השעות, מהבוקר עד הערב, כל השבוע, כל השנה, כל ארבע השנים – חברים קבועים במליאה. לאחרונה זה הפך נוהג קבוע לחלוטין, שסגן השר, חבר שלי, מיכאל איתן – והוא עושה את זה בכשרון רב, ולא אחת יש לי יותר נחת מתשובותיו מאשר מהתשובות הצפויים מהשרים שהוא מייצג – הוא הממשלה, ונוצר מצב לא טוב, יש הסתגלות של הממשלה למצב שיש לה פה פועל, עמל קשה מאוד; אם תרצו, פקק, רב-פקק, וזה לא עלבון, כי זה ביטוי מן הפולקלור הישראלי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

נכון, מהשורשים.

שבח וייס (העבודה):

זה לגמרי לגמרי מנוון את העבודה הפרלמנטרית, אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד וההערכה לתשובות, שאגב, ברובן יותר מתונות מן הממשלה שהוא מייצג. אז ודאי שאני מרוצה, אבל זה סיפור לא טוב, וזה משפיע כהוגן – לא על עוצמתנו, אבל על מעמדנו הציבורי, ואני אומר את זה באמת, עם הרבה יחס אישי למיכאל איתן ולמתינותו בשנים האחרונות. זה פשוט לא יכול להימשך כך. השרים התרגלו שהם לא קיימים. יש להם משהו שמייצג אותם. זה בהחלט בניגוד מוחלט לרוח הכנסת ולמסורת הפרלמנטרית של ישראל – בניגוד מוחלט. תודה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

למה? מי המציא את זה?

שבח וייס (העבודה):

כל שנה זה יותר גרוע.

היו"ר מ' פלד:

תודה. סגן השר, בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

נדמה לי שכבר ראש הממשלה יצחק רבין המציא את זה.

שבח וייס (העבודה):

זה לא נכון. יצחק רבין, זיכרונו לברכה, הופיע הרבה פעמים, ואף שהוא – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כלומר, המציא את התפקיד של המתאם.

שבח וייס (העבודה):

לא, לא, זאב, לא מתוך סכסוך אישי.

אף שהוא ידע שפה מפריעים לו, בתקופה שהוא הוביל את מסע אוסלו, היתה פה סבוטז'ה שיטתית נגדו, ובכל זאת הוא הופיע הרבה, ושר החוץ הופיע הרבה.

זה טוב, ההופעות של מיכאל איתן הן טובות, אבל זה באמת לא עניין אישי. זה לא יכול ללכת כך, ואני לא מדקדק דקדוקי עניות. זה הפך לשיטה. אין ממשלה ליד השולחן.

היו"ר מ' פלד:

תודה. בבקשה, סגן השר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זוכרים איך זה היה בממשלה הקודמת?

שבח וייס (העבודה):

פחות. כל שנה יותר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

חבר הכנסת בויס, זה לא מנחם. צריך לחדש, לרענן ולהפיח רוח חדשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי בקשב רב את דבריו של חבר הכנסת יוסי ביילין, וכמי שמכיר אותו לא רק במפגשים משני עברי המתרס כאן במליאה, אלא גם סביב שולחן העבודה, מתוך רצון לחפש ולמצוא מכנים משותפים, אני מלא הערכה ובאמת מאמין שהוא מחפש ומוגיע את מוחו איך אפשר להתגבר על מכשולים שונים שמונעים את התקדמות המשא-ומתן, שאמור להביא לנו שלום כאן באזור – יעד שלו שותפים כמעט כל אזרחי מדינת ישראל.

אחת הבעיות שכנראה מטרידות את חבר הכנסת יוסי ביילין, והוא רואה בהן מכשול, זה איזה מהלך שמדי פעם בפעם מעכב את המשא-ומתן – וזה פעולות טרור. מתוך רצון לעקוף את המכשול הזה, לעניות דעתי, הוא הגיע למסקנות שהן אולי פרדוקסליות בעיני, ואני אנסה לנמק את דברי.

מה הוא אומר? הוא אומר כך: אם יש לנו בעיה, ופעולות הטרור מהוות מכשול להתקדמות המשא-ומתן, ומי שמבצע אותן גם מצהיר שהוא אינו מעוניין במשא-ומתן, אז בואו נאמר מראש שהוא יעשה מה שהוא רוצה ואנחנו נמשיך באותה דרך. ואפילו ביקשתי ממנו להשאיר כאן אותה קריאה שהוא רוצה לקרוא לצדדים והוא בעצמו מסייג אותה כאשר הוא אומר: רק אם ישתכנע אחד הצדדים מעל לכל ספק, כי הצד השני יכול היה למנוע פעולת טרור ולא מנע אותה, ישעה את התהליך ויכנס לביורור של חשדותיו.

ידידי חבר הכנסת ד"ר יוסי ביילין, אנחנו חושדים ואפילו יותר מחושדים שהצד השני – לא רק ה"חמאס" אלא גם אש"ף וגם הרשות אינה עושה את כל מה שהיא יכולה וכל מה שהיא מסוגלת על מנת למנוע את פעולות הטרור.

אני רוצה לומר לך, שליד שולחן הממשלה אני שמעתי הערכת גורמי מודיעין מקצועית – –

היו"ר מ' פלד:

אתה בטוח שמותר לך למסור את זה פה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

כן. אני חושב שאפשר לומר, שאפשר למסור אותה.

– – שדיווחה לא רק על התקופה הנוכחית של תגובת הרשות הפלסטינית על פעולות הטרור, אלא גם נתנה איזו סקירה שגלשה או שהתחילה בתקופה שבה אתה היית חבר בממשלה. ונאמר שם – בצורה מקצועית, הם לא אנשי מפלגה – שהרשות לא עשתה מאמצים גם בתקופה ההיא, למעט תקופה קצרה מאוד של חודשים מספר שאכן פעלה נגד הטרור.

אני לא רוצה להסתפק רק באמירה הזאת, כי מעבר להערכה של אנשי המקצוע יכולים להיכנס אנשים פוליטיים ולומר: רגע אחד, אנחנו יודעים שגם כניסה של הרשות הפלסטינית למאבק חזיתי בטרור בתנאים שאתה רמזת עליהם, כאשר הם עדיין כאילו לא מדינה ואין להם כל הכוח וכו', האם זה יניב את התוצאות, כן או לא.

אני נותן גם בעניין הזה הנחה ואומר: אתה יודע מה? הם לא יכולים לעשות אפילו מאה אחוז מאמצים. אבל להגיע למצבים שרוצחים מכהנים כקצינים במשטרה שלהם, להגיע לכך שערפאת נושא את "נאום הרובים" ממש בעיצומו של התהליך, שהוא יודע שכאן אנחנו קרועים ממסירת חלקי ארץ-ישראל שלנו, אנחנו מאמינים שהיא שלנו, אנחנו נאבקים איש באחיו לשכנע, לתת צ'אנס, לתת קרדיט – אז עומד ראש הרשות ומלהיט את האווירה.

אני מציע גם לך שלא לעשות את ההשוואה בין הצד היהודי לצד הערבי-הפלסטיני, כי ההשוואה היא לא אמיתית ולא נכונה. היה מקרה ברוך גולדשטיין. מה היתה התגובה של החברה הישראלית?

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

הדוגמה שלך סלקטיבית מאוד.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מה היתה התגובה? היו יותר מדי מנוולים שהסכימו עם דרכו. אבל כל הממסד, כל החברה, כל חברי הכנסת, בלי יוצא מן הכלל – גינוי מוחלט, ניסיון להיאבק עד חורמה בתופעה גם בתחום החינוכי, גם בתחום הערכי, גם בתחום הפוליטי, גם בתחום המשפטי.

להגיד שהתגובה שלנו היא כמו התגובה שלהם, ולהגיד שיש כאן איזו סימטריה ושני צדדים שצריכים – אני חושב שזה לא במקום, זה פשוט לא נכון.

יתר על כן, אחד הטיעונים של אנשי הרשות כלפי הקיצונים שם, הם אומרים: תשמעו, תפסיקו את הטרור כי אנחנו רוצים להתקדם. הם אומרים כלפיהם – לא לתהליך השלום, אלא לקבל הישגים מדיניים. מה אתה עושה? אתה בעצם מטרפד את היכולת של הרשות הפלסטינית ללכת אפילו לדבר שם, כי הם יבואו. הם אומרים כל הזמן: תשמעו, תפסיקו עם הטרור, זה נגד העניין הפלסטיני, הטרור פוגע בנו, הוא לא מאפשר לנו להשיג הישגים מדיניים. עכשיו אנחנו נגיד את זה, כי יבואו ויגידו לנו: מה אתם רוצים, יש הסכם, מה אכפת לכם שאנחנו פוגעים ביהודים, זה לא מפריע לכם בכלום, אתם תמשיכו לקבל הכול. זו בעיה שאתה צריך לתת עליה את הדעת.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני סגן השר, אתה חושב שהם יושבים ככה ועושים קונספירציות, אומרים זה לזה, מה אכפת לכם, אולי נמשיך?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני אענה לך על כך. אני משתדל, כשאני עוקב אחרי מה שקורה, להסתכל גם מה קורה אצלנו ומה הם הנימוקים של כל אחד ואחד מאתנו, וגם אני עצמי נדרש להם, מה הדברים שבהם אפשר למשוך את האנשים על מנת שכל אחד יוכל גם באיזו צורה להשתלב בתהליך, אפילו באופן חלקי. יכולים לצטט אותי אולי כמי שרואים בו אויב השלום – אני אומר בצורה גלויה למתנחלים כאן בארץ: אני אתכם, אני רוצה לעזור לכם. אני רק אומר, אני מאמין שבדרך הזאת נוכל לעזור לכם ונוכל להשאיר אתכם ונוכל להיאבק על זכותכם. אז משהו יכול לבוא ולהגיד: שמע, מיכאל איתן מדבר, מדבר, אבל הוא איש ארץ-ישראל השלמה, הוא בעד ההתיישבות. כן, אני בעד ההתיישבות. אבל אני מוכן לעשות את הוויתור. כך במידה רבה גם במחנה הפלסטיני יש כל מיני טיעונים וכל מיני אמירות, והולכים היום לאנשים ואומרים להם: אתם יודעים מה? אתם לא מאמינים בשלום עם היהודים? אז תהיו לפחות פרקטיים, תשתקו בינתיים, תשתקו את הטרור הזה, תיאבקו בטרור הזה – מבחינה פרקטית, לא מבחינת השלום. ההצעה הזאת שוללת את הטקטיקה הזו.

עכשיו תגיד, מיכאל איתן, אם כך אתה מנתח את המצב, אז מדוע אתה בכלל בעד התהליך? משום שאני מאמין שלמציאות יש הכוח שלה, וגם אם אי-אפשר הכול יסתפקו בחלקים, וגם אם אי-אפשר להשתיק את הטרור היום ואת הטרוריסטים האסלאמים האלה, אם הרשות תעשה 80% מאמץ, היא תשתיק אותם זמנית, יתרגלו, יראו שיש דרך אחרת. אני מאמין, יראו שיש דרך אחרת. תשמעו, אנחנו עם כל הבעיות ועם כל הקשיים, כל האנשים מכל הכיוונים – מהמתנחלים חברי וידידי, אני רואה בהם

חלוצים – יכול להיות שגם הם ייווכחו לדעת, צריך להאמין שיש דרך אחרת, שאפשר אולי לקיים את מפעל ההתיישבות עם תהליך השלום. אולי יראו בטרור האסלאמי שהסכם הזה מניב להם דברים חיוביים – עכשיו נפתח שדה-תעופה. זה לא הישג בשביל האוכלוסייה ברצועת-עזה?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

70 בני-אדם ביום ישתמשו בו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זה לא משנה כמה ישתמשו עכשיו; זאת ההתחלה וזה ייקח זמן, ואם זה מרגיע טרור, אז אנחנו כולנו שמחים שישקיעו את המרץ בהבאת תיירים במקום לשלוח מפגעים. אני אומר, בינתיים אנחנו הולכים לתהליך, ואנחנו אומרים בצורה הברורה ביותר: הוא יתקיים אם לא יהיה טרור. אם יהיה טרור, אנחנו מודיעים שאנחנו לא נסכים להמשיך בתהליך הזה.

זה ההישג שלנו. חבר הכנסת ביילין, בזה אנחנו רואים את התמורה. אחרת, בשביל מה אנחנו עושים את ההסכם? אתה יכול לבוא ולומר: הרשות הפלסטינית, גם אם היא תעשה מאה אחוז מאמצים, היא לא יכולה למנוע מקרים, כמו שממשלת ישראל לא יכולה למנוע את ברוך גולדשטיין. אז אני לא אומר שזה תהליך אוטומטי, אבל, אנחנו בהחלט דורשים מאה אחוז מאמצים, תשעים אחוז מאמצים. אנחנו לא יכולים להשלים עם מתן אור ירוק לטרור. עם כל הכוונות הטובות ועם כל הרצון לחפש את הדרך שאולי נראית בעיניך, אני משוכנע, ואין לי שום סיבה חס וחלילה ואפילו היסוס של שנייה לחשוש לרגע שהיתה לך איזו כוונה ללכת בדרך שאתה לא מאמין בה. ואתה יודע מה? אני מוכן לומר לזכותך, אולי גם אני טועה, אבל זה לא דבר שאפשר לעשות אתו ניסיונות. אני לא מאמין שיכול לקום אדם אחד, בצורה הסבירה, בתנאים הנתונים, במאבק הכל-כך חיוני שלנו בטרור ולומר: רבותי, תהליך הנתינה שלנו יימשך, אנחנו נמשיך וניתן גם אם יהיה טרור בצד השני.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

היינו כבר בסרט הזה כאשר — — —

היו"ר מ' פלד:

מה אתה מציע?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני כבר מסיים. היינו כבר בסרט הזה, כאשר היו שאמרו "קורבנות השלום" על אלה שנפגעו מפיגועי הטרור. זאת היתה טעות, והציבור בישראל גם הכריע בעניין הזה. הוא לא הסכים לקבל את המדיניות הזאת, ואני לא מציע לאמץ אותה; לא בשלטון של ממשלת הליכוד ולא בשלטון של כל ממשלה אחרת אם תהיה. אנחנו צריכים בהחלט להיות דבקים באמירה – אין התקדמות. יש מאמץ משותף להדביר את הטרור. ככל שהרשות תעשה יותר מאמצים מבחינתה ותמצה את מלוא יכולתה, גם אם היא מוגבלת, אנחנו נראה בהם שותפים. לא תמצה את מלוא יכולתה, לא תעשה – אנחנו ניאלץ לעצור את התהליך המדיני, על כל מה שמשתמע מכך.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. מה מציע השר?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון. אני חושב ששם אפשר יהיה ללבן את הסוגיה הזאת גם בסיוע של גורמים מקצועיים.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. ובכן, חבר הכנסת יוסי ביילין איננו מקבל. לכן חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר. דקה מהמקום, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, זה שממשלת ישראל במדיניותה המתנשאת כל הזמן רואה בצד הפלסטיני צד חלש, צד שצריך להכתיב לו תנאים, צד שאיננו עומד שווה מול שווים, או בגובה העיניים – אז אנחנו התרגלנו. אנחנו יודעים זאת כל הזמן. אבל היתה פה הצעה שהיא מאוד קונסטרוקטיבית, מאוד חיובית, מאוד נוגעת לאלה שבאמת משוכנעים ורוצים ורואים בתהליך השלום יעד אסטרטגי.

מה בא סגן השר ואומר לנו? אם אנחנו נסכים לזה, אז בטח הם, שם ברשות, יחברו כאילו יד אחת עם ה"חמאס" ועם הגורמים הנוספים ויתחילו לעשות פיגועים. מניין איך אפשר להניח הנחות כאלה? איפה האמון ההדדי? הרי שכחתם שבכל התהליך הזה חייב להיות מינימום של אמון הדדי בין הצדדים; כל שיתוף הפעולה, כל ההסכמים, כל הדברים שנעשים בשטח. וכל פעם שצריך קצת אמון וצריך לראות בצד האחר שהוא צד חיובי, חוזרים חלילה. למעשה, זה מעורר ספק לגבי רצינות

התהליך כולו. זה מעלה ספק אם ממשלת ישראל באמת רוצה ללכת לשלום או לא. זו השאלה שעליה צריך לתת עליה מענה, וכנראה הדברים בשטח תמיד נוטים לקו השלילי ולא לחיובי.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הסרה? מי בעד העברה לוועדת חוץ וביטחון? בעד – לוועדת חוץ וביטחון. רגע, הוא ביקש מליאה. ובכן, נחלק את זה לשתי הצבעות: בעד זה מליאה; נגד זה להסיר. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

אחר כך נעבור לחוץ וביטחון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בעד זה לקיים דיון.

היו"ר ח' דיין:

נכון, בעד זה לקיים דיון. עכשיו נשאר בין חוץ וביטחון ומליאה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

היה בין מליאה והסרה, עכשיו צריך להצביע להיפך. הצבענו על קיום דיון.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אדוני סגן השר, חבר הכנסת המציע מבקש דיון במליאה. אתה ביקשת ועדת חוץ וביטחון. אנחנו הולכים בדרך כלל לפי בקשת המציע. נכון? אז נהיה בעד המציע. בעד – המציע קיבל רוב לדיון במליאה.

אפי אושעיה (העבודה):

לא נכון.

היו"ר ח' דיין:

לפי הבנתי צריך עכשיו להצביע עוד פעם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא. רגע, היתה הצעה להסיר מסדר-היום.

היו"ר ח' דיין:

נכון. עכשיו, בין הסרה לבין הדיון יש רוב שאומר: בעד הדיון. עכשיו נשארה החלוקה בין בעד ועדת חוץ וביטחון ובין בעד מליאה. אז אני עובר עוד פעם להצבעה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – – בעד זה מליאה, ונגד זה – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בעד – זה מליאה. נגד – זה חוץ וביטחון.

היו"ר ח' דיין:

זה הסרה או חוץ וביטחון? יש כאן רוב בעד. אז עכשיו בואו נחליט לאן – חוץ וביטחון או מליאה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בעד זה מליאה.

היו"ר ח' דיין:

לא, לא. תנו לי לנהל את העניין, בסדר. יש כאן רוב לדיון. עכשיו, בואו נחליט איפה זה יהיה – בוועדת חוץ וביטחון או במליאה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ח' דיין:

ההצעה עוברת אוטומטית למליאה. בסדר, קיבלתי. סגנית המזכיר – בשביל זה יש לנו עזרה בנושא ההחלטות – סגנית המזכיר אכן אומרת, שההצבעה הראשונה היא על-פי המציע. המציע מבקש דיון במליאה, לכן יש רוב לדיון במליאה, ובזה זה נגמר. אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום.

שבח וייס (העבודה):

– – – אני מבקש – – –

היו"ר ח' דיין:

עוד לא התחלנו, הכרזתי?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אבל אני רוצה ללמוד להבא. אם אדם בעד ועדה, מה הוא היה צריך להצביע? להסיר מסדר-היום או לדיון במליאה? מה היה צריך להצביע אדם שהיה בעד?

היו"ר ח' דיין:

אני רוצה לומר לכם, לפעמים אנחנו נתקלים במצבים כאלה שאנחנו צריכים להחליט. קודם כול, הרוב הוא בעד הדיון. עכשיו השאלה היא, מי קודם למי? האם הצבעה ראשונה היא על-פי המציע, שמקבלים את בקשתו לדיון בוועדה או במליאה או כל החלטה אחרת? וכמובן, סגן השר שמביע את עמדת הממשלה, או חבר כנסת שבא מטעם הממשלה להשיב. לכן אני חושב שהמציע הוא זה שצריך לבקש, ואז יש שתי אופציות: אופציה ראשונה, להסיר את ההצעה מסדר-היום; אופציה שנייה היא לקבל את בקשתו, כי אתה בא כעמדת ממשלה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני לא מבין את העניין.

היו"ר ח' דיין:

מה לא הבנת?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

היו כאן שלוש הצעות: הצעה אחת – להסיר מסדר-היום; הצעה שנייה – למליאה; הצעה שלישית – לוועדה. כאשר שאלת אם לקיים דיון או להסיר מסדר-היום – כל אלה שתמכו בוועדה הצביעו שנקיים דיון.

היו"ר ח' דיין:

לא בוועדה. הצביעו לקיים דיון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

עכשיו, מאחר שהרוב החליט לקיים דיון, נשארו שתי הצעות, האחת במליאה והאחת בוועדה.

היו"ר ח' דיין:

נכון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

השאלה היא, איפה יהיה דיון?

היו"ר ח' דיין:

הדיון יהיה במליאה, כיוון שאתה המשיב מטעם הממשלה ואומר מה הצעת סגן השר, אתה מציע שיהיה בוועדה. אבל מי מעלה הצעה? המציע עצמו. המציע עצמו ביקש דיון במליאה. לפי דעתי, צריך להצביע עוד פעם כדי להחליט איפה זה יהיה.

שבח וייס (העבודה):

זה לא משנה, עוד פעם זה חוזר על עצמו. צריך פעם להסדיר את זה.

היו"ר ח' דיין:

אני הייתי בעד הצבעה נוספת והכרעה אם ההצעה תידון פה או שם.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהאינטואיציה שלך היתה נכונה. לי היו ויכוחים מתמידים עם חברתי הטובה סגנית מזכיר הכנסת. צריך פעם אחת ולתמיד להסדיר זאת. יש היגיון מוחלט לאינטואיציה שלך ולהערת סגן השר. מדוע? בשלב ראשון אין ברירה כאן ולא חוסכים אף פעם אחת הצבעה, כי תמיד יש ויכוח על זה. ועוד הצבעה זה עוד שנייה.

ההיגיון מאוד פשוט, שלב ראשון, קודם כול, אין שום יתרון פרוצדורלי למציע. יש אותו יתרון גם לממשלה, שיכולה גם להתנגד וגם לבקש ועדה. זה סיפור פשוט.

אז קודם כול, במקרים כאלה צריך להכריע אם בעד דיון. אם נופלים אז אין הצבעה נוספת, אם לא נופלים אז אין מנוס. אז מכיוון שאין לנו שם כפתורים, אז קובעים סמל – בעד, נניח מליאה, נגד זה ועדה.

כל פעם היו לי אותם ויכוחים ואני קיבלתי את פסקי-הדין שלה בהתמרמרות, גם כשהייתי יושב-ראש הכנסת. אין מנוס כאן משתי הצבעות. זה לא משנה, אבל אולי כדאי להכניס את זה לתקנון ולגמור את העניין. זה לא חשוב, אפשר להתפלפל, זה לעולם לא יובן, כי זה פשוט בלתי מובן.

היו"ר ח' דיין:

אני בהחלט בעד מה שאמרת, אבל מכיוון שאנחנו עומדים בפני עובדה שאנחנו חייבים להכריע, אז על-פי רוב, כשיש אחד ככה ואחד ככה, מחליטים שוועדת הכנסת היא זו שתחליט. מכיוון שחבר הכנסת יוסי ביילין לא נמצא ואני לא יכול לבקש את אישור השניים – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אנחנו מסכימים למליאה.

היו"ר ח' דיין:

אז מסכימים למליאה, ובזה פתרנו את הבעיה. אכן אני רואה שאנחנו נתקלים בבעיה הזאת ואנחנו נפתור אותה.

הצעה לסדר-היום

הקמת ממשלת אחדות לאומית והתנהגותם של השרים

היו"ר ח' דיין:

הצעה לסדר-היום מס' 5438: הקמת ממשלת אחדות לאומית והתנהגותם של השרים – של חבר הכנסת גדעון עזרא. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש הצעה אחרת כדי להתנגד לממשלת אחדות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדינת ישראל משולה למפעל גדול, מפעל גדול ומסובך שיש לו הנהלה. הנהלה טובה יכולה להביא למדינה טובה. הנהלה רעה או הנהלה לא מספקת – כנ"ל. אנחנו רואים לפנינו מפעל עם בעיות מפה עד להודעה חדשה. נכנסנו לתהליך שלום בעייתי, מלחמת לבנון היא נושא כבד בפני עצמו, בעיות בין חילונים לחרדים, בעיות כלכלה ואבטלה, שביטות ושביטות סטודנטים. דרך אגב, שמעתי שהיא עומדת להסתיים, ואני מברך אם אומנם היא הסתיימה. כל הדברים הללו נופלים על ראש ממשלה וממשלה בת 18 שנים.

והנה, בתהליך קבלת ההחלטות, בקבלת החלטה שלפי דעתי היא הכבדה ביותר מבחינת הממשלה שלנו, מוצא עצמו ראש הממשלה, שיצא להסכמי וואי עם שלושה שרים מהמומחים הגדולים ביותר שיש לה והביא הסכם הביתא בהצבעה עם שבעה שרים תומכים ועם שני מתנגדים ואחרים נעדרים.

האם עם הנהלה כזאת, שפועלת בחצי גז, אפשר לקבל החלטות קשות? האם עם הנהלה כזאת אפשר ללכת קדימה? אני מבקש לברך את ראש הממשלה על אומץ לבו לקבל את ההחלטות ברוב כזה. אני מברך את ראש הממשלה על כך שהוא מתקדם בתהליך, אבל אני מבקש לומר לכל מי שתמך בהסכם, אך לא תומך בממשלה, להבין את הקושי הטמון בעניין הזה.

אני יושב פה בכנסת ואני שומע אנשים שמדברים על הצורך לשנות דברים במפעל, לעשות את המפעל טוב יותר. אנשים אלה יכולים לבוא ולומר שהם מבקשים להצטרף להנהלת המפעל, ואף אחד מהם לא רוצה להצטרף; או שיש כאלה שרוצים ואומרים את זה האחד לשני ואומרים את זה לשלישי ואומרים את זה לרביעי. אני מודיע, שאין לי כל ספק שהמפעל הציוני שנקרא מדינת ישראל זקוק לכל כוח שיוכל לקדם את הולכתה של המדינה הזאת קדימה.

והנה, אתמול התבשרנו והיום שמענו על הסכם חתום עם השר דוד לוי, השר לשעבר, שעומד לחזור לממשלה בעקבות הסכם עם סיעת גשר. אני חושב שהמפעל הציוני של מדינת ישראל יכול להתברך בהסכם הזה. בהזדמנות שאני עומד פה, אני מברך בהחלט, לא רק על שובו, אלא גם על שובה של גשר לתוך הליכוד. אני אומר בסוגריים, אני מאוד מקווה שההסכם הזה מבטא את ביטול היותה וקיומה של סיעת גשר ואת השתלבותה הגמורה בליכוד. אני חושב שאנשים צריכים להבין, שלא ייתכן להביא הסכם כזה מצד אחד ולשמור על קיומה של סיעת גשר מצד שני. הדבר ברור לי לחלוטין, ואני מקווה שזה ברור גם לסיעת גשר.

אני מברך מאוד על האיחוד הזה, ואני חושב שזוהי דוגמה וזה פתח למפלגות אחרות להצטרף למאמץ הזה להביא את מדינת ישראל לחוף מבטחים במצב שבו אנחנו נמצאים.

אני קורא לכל מי שנמצא בממשלת ישראל לשתף פעולה עם ראש הממשלה.

אני קורא לכל מי שייכנס לממשלת ישראל לעשות ולתת יד לבנייתה של המדינה, לתקן את כל המעוות ולהביא אותה להישגים חדשים.

אני קורא לכל המפלגות לתמוך בממשלה ולשאוף להצטרף אליה בשעה קשה זו. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת גדעון עזרא. אני מזמין את סגן השר מיכאל איתן. בבקשה.

חבר הכנסת איתן וחבר הכנסת שבח וייס – – –

שבח וייס (העבודה):

תאמין לי, אני מכיר את הסעיף. זה סעיף מבולבל, חסר היגיון, לא שיניתי אותו כי לא היה לי זמן. אני מכיר אותו היטב.

היו"ר ח' דיין:

לא, אבל הוא אומר כאן דבר ברור ואני בהחלט רוצה להתייחס אליו. הסעיף אומר: אין להצביע פעמיים, פעם אחת בעד ונגד הכללה בסדר-היום ופעם שנייה בעד ונגד אי-הכללה בסדר-היום. כלומר – הצבעה אחת.

שבח וייס (העבודה):

זה בעמוד 49, אני יודע את זה בעל-פה.

היו"ר ח' דיין:

וסעיף (2) מה אומר? "אם נתקבלה ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת אין מעמידים להצבעה את ההצעה להעביר לוועדה". זאת כדי שלא יקרה מצב שתהיינה שתי הצבעות עם רוב קולות.

שבח וייס (העבודה):

תאמין לי שזה ניסוח – – –

היו"ר ח' דיין:

כלומר, זה אומר דבר אחד, אין להעביר את זה לוועדה. אם מראש הוא ביקש דיון במליאה, אז יהיה דיון במליאה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

צריך לתקן את זה, מה הסיפור?

היו"ר ח' דיין:

אני בעד לתקן, בוודאי.

שבח וייס (העבודה):

אני מכיר את הסעיף על-פה. העובדה היא שאתה באינטואיציה שלך לא הסתדרת וסגן השר בהיגיון שלו לא התמודד. ואני כיושב-ראש כנסת לא התמודדתי עם זה – – – לא שווה כלום, צריך לשנות את זה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני גם יכול להוכיח לכם על דרך השלילה. כי מה יקרה? נגיד שבא שר ומציע לוועדה וחבר כנסת באופן אוטומטי כל הצעה שלו זה למליאה, יקום אחד ויגיד שהוא מבקש להסיר מסדר-היום, ואז אוטומטית לעולם שום נושא לא יבוא לוועדה. שום נושא לא יבוא לוועדה, כי מייד תהיינה הצבעות ויצביעו פעם אחת והכול ילך למליאה. כל הנושאים ילכו למליאה ולא יהיה אף נושא בוועדה.

היו"ר ח' דיין:

כמו שאמרתי, אני חושב שהיה צריך להצביע עוד הפעם על הנושא הזה, אם יהיה דיון במליאה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בהחלט.

שבח וייס (העבודה):

חיו עם זה 50 שנה, יחיו עם זה עוד 50 שנה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי את דבריו של חבר הכנסת גדעון עזרא, ואני רוצה לומר באופן אישי, שאני רוצה לחלוק לו שבחים רבים על עבודתו הפרלמנטרית ועל תמיכתו הבלתי-מסויגת בראש הממשלה, בממשלה ובמפלגתו, שהיא גם מפלגתי.

איתן כבל (העבודה):

זה נשמע כמו ישיבת מרכז הליכוד.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בדיוק כך. אבל, לצערי הרב, אני חייב להסתפק ולעצור בנקודה הזאת, משום שמטבעם של הנושאים, במיוחד הנושא של התנהגות השרים, אני לא סבור שצריכה להיות לי, כשר המתאם בין הממשלה לכנסת, איזו עמדה ואיזו עמידה על מנת להתייחס התייחסות שאני יכול לבטא אותה אולי במזנון או בפורומים מפלגתיים.

אשר לנושא ממשלת האחדות, אני רוצה להביא את עמדתו של ראש הממשלה. כאן כבר מדובר במדיניות כוללת יותר.

אפי אושעיה (העבודה):

רק רגע, אני אקרא לטוכפלד.

היו"ר ח' דיין:

אל תדאג, אל תדאג, מקליטים אותם.

שבח וייס (העבודה):

של ראש הממשלה הקודם, אדוני?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

של ראש הממשלה הנוכחי, ויכול להיות שהיא חופפת גם את עמדתו של ראש הממשלה הקודם. אלא שנדמה לי, חבר הכנסת שבח וייס, שעמדתו הקודמת של ראש הממשלה הקודם, כאשר הוא היה בתפקיד של ראש ממשלה, לא בדיוק זהה לעמדתו הנוכחית של ראש הממשלה הקודם.

שבח וייס (העבודה):

לא הבנתי.

היו"ר ח' דיין:

הוא התכוון לראש הממשלה הקודם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ובכן, שאלת הקמתה עכשיו של ממשלת אחדות לאומית שבה ועולה מדי פעם ונשקלת בהתאם לצורכי השעה.

שבח וייס (העבודה):

איזו שעה? זה חשוב.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת שבח וייס, אתה תישאר כאן עד סוף סדר-היום. אני נאלץ עוד מעט לעזוב.

שבח וייס (העבודה):

באיזו שעה זה קרה? זה חשוב.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא, זה הכול בהתאם לצורכי השעה.

שבח וייס (העבודה):

שלוש, ארבע? בערך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מה שאני קורא נכון לשעה שבה חובר המסמך הזה, אין לי בדיוק מושג.

היו"ר ח' דיין:

היום.

שבח וייס (העבודה):

זה חשוב, תאמין לי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אם תרצה עדכון, אני מוכן כל שעה-שעתיים ליצור תקשורת על מנת לקבל. בכל אופן, המסר המרכזי הוא, שראש הממשלה איננו פוסל ברמה העקרונית את האפשרות הזאת, הוא בוחן אותה מדי פעם. נכון לעכשיו ראש הממשלה אינו מנהל מגעים של ממש לקראת הקמתה של ממשלת אחדות, מלבד שיחות בלתי מחייבות המזדמנות לשולחנו מדרך הטבע. ובכן, יש לכם המצב לאשורו. תודה רבה.

אשר להצעה לסדר-היום, אני מציע שחבר הכנסת גדעון עזרא יסתפק בדברי תשובתי. תודה רבה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסתפק.

היו"ר ח' דיין:

טוב. אם חבר הכנסת עזרא מסתפק בדברי התשובה, וסגן השר מסכים, אנחנו עוברים לנושא הבא.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ח' דיין:

לא, לא. אני נוהג לפי התקנון.

חבר הכנסת וייס, ברגע שסגן יושב-ראש הכנסת, על-פי התקנון, מסתפק בדברי התשובה, נושא ההסרה מסדר-היום נופל.

איתן כבל (העבודה):

אבל הוא לא מסתפק.

היו"ר ח' דיין:

אז מה אתה מציע, העברה לוועדה?

איתן כבל (העבודה):

דיון במליאה.

היו"ר ח' דיין:

חבר'ה, אל תעזרו לי. מה, אני לא יודע לנהל ישיבה? אולי תבוא ותחליף אותי? תרשה לי, בבקשה. כן, אדוני חבר הכנסת עזרא.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

דיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ח' דיין:

ועדת החוץ והביטחון.

חבר הכנסת שבח וייס, דקה להסיר.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני תיאמתי את זה עם חבר הכנסת גדעון עזרא וגם עם סגן השר איתן. נהניתי מאוד מהתשובה של סגן השר, כי על-פי התוכן והסרקאזם של דבריו הבנתי בדיוק שאנחנו נמצאים באותה סירה מעומעמת ומעורפלת ועקרונית. אני יודע שזאת חדשה וירטואלית שמפרנסת כשנתיים את מארגני תוכניות הראיונות והיא מסקרנת, ויש כאלה שקובעים סדר-יום לאומי ביום חמישי על מה ידובר בשבוע הבא, וזה עובד יופי.

אבל מכיוון שתשובתך היתה עקרונית, אני רוצה לומר באופן עקרוני את עמדתי. אני מתנגד התנגדות נחרצת להקמת ממשלת אחדות לאומית, גם מסיבות פרלמנטריות, גם מסיבות פוליטיות, אם תרצו – גם רגשיות. אתם נבחרתם בהפרש קולות קטן, אבל נבחרתם. תעשו את מלאכתכם, לטוב או לרע – אני מאחל שזה יהיה לטוב. פה ושם אתם גם מקבלים רשת ביטחון בעניינים יסודיים.

אני חושב שהצטרפות היום – זאת עמדה אישית, אין החלטת מפלגה בעניין זה שלי – הצטרפות לממשלת אחדות בתנאים אלה, אחרי מה שקרה לנו ביחסים בקדנציה הקודמת ואחרי השנתיים וחצי האחרונות, על-פי השקפתי, היא סוג של רפיסות, לדאבוני, ולא אחריות לאומית. זאת השקפתי, היא סוג של רפיסות. אני מתקומם רגשית נגד העניין הזה. חוץ מהפגיעה ברקמה הפרלמנטרית – ועל דבר זה אפשר להתגבר, כי היו לנו גם ממשלות אחדות לאומית. אני חושב שאחרי כל מה שקרה, המפלגה שלי שהנהיגה את המדינה, יש לה חשבון קשה ומר ועצוב ועגום עם חלק מהנהגת הליכוד, לא עם כולה, ועם ראש ממשלה. הצטרפות כזאת היא סוג של פיוס מזויף, היא לא נחוצה. אני חושב שמפלגתי צריכה להכין אלטרנטיבה נחרצת ולהיבחן ביום הבחירות על-ידי ציבור הבוחרים. זאת עמדתי, וחשבתי להביע אותה.

יש לי הצעה לתיקים, אם תהיה בעיה. יש בעיה של שמונה תיקים, אדוני סגן השר. זאת אני מוכן לפתור. אני מציע, שאם זה יקרה, שיהיה כך: תיק לביטחון פנים ותיק לביטחון חוץ; תיק דואר נכנס ותיק דואר יוצא; תיק איכות ותיק סביבה; תיק מסחר ותיק תעשייה; תיק עבודה ותיק רווחה; תיק

תיירות פנים ותיק תיירות חוץ; תיק קליטה ותיק עלייה; שר מתאם בין הכנסת לממשלה, שר מתאם בתוך הממשלה; שר הבריאות ושר למאבק במחלת האידס; תיק לשמירת רמת-הגולן ותיק להחזרת רמת-הגולן. את בעיית התיקים פתרתי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

טיק בעין ותיקן בתיק.

היו"ר ח' דיין:

לפעמים אני יושב ואומר: איזה צחוק אתם עושים מהמליאה הזאת.

שבח וייס (העבודה):

זה רציני מאוד.

היו"ר ח' דיין:

זה רציני? טוב, בסדר.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. בעד – העברה לוועדת החוץ והביטחון. נגד – כמובן, להסיר מסדר-היום. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

שבעה בעד, שלושה נגד, נמנע אחד. ובכן, ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת גדעון עזרא בנושא הקמת ממשלת אחדות לאומית והתנהגותם של השרים עוברת לוועדת החוץ והביטחון.

הצעות לסדר-היום

המחלוקת סביב שחרור האסירים הפלסטינים

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום מס' 5448, 5476 ו-5484, בנושא: המחלוקת סביב שחרור האסירים הפלסטינים. ראשון המציעים, חבר הכנסת גדעון עזרא, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת תאופיק חטיב.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קיבלתי מכתב מהוריו של חיים נחמני, אני ורפאל נחמני, שבנם נפל בשירות השב"כ. הם כתבו לי מכתב כאשר שוחררו המחבלות בהסכם חברון, כבר יותר משנה וחצי, ובמכתב הזה המשפחה כותבת לי את הדברים הבאים:

"לאחרונה עלה בכלי התקשורת שמו של השותף ההורג של בני כמבקש לצאת לחופשי, והנה היום משחררים מחבלות פלסטיניות אשר השתתפו ברצח חיילים. פחד נורא אחז בי שמא גם השותפים להרג בני יצאו לחופשי. קשה לי לשאת את המחשבה" – מכתב ארוך, והמכתב הזה חזר ועלה אצלי ושמתי אותו בראש הניירות לאחר הסכם וואי, כאשר דובר על שחרור 750 מחבלים. לכאורה, ואני משוכנע בכך, דיבר ראש הממשלה עם הנשיא קלינטון על 750 אסירים פלסטינים, והפלסטינים הבינו, ואני מאמין שהם הבינו, שמדובר בשחרור פלסטינים אסירים על רקע טרור. אני משוכנע שיש פה אי-הבנה, כמו שאני משוכנע שאותה אי-הבנה קיימת גם בעניין כינוס המל"פ. אני באמת מאמין, והיום אני צריך להתייחס לנקודה – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מישהו שם חשב על אנסים וגונבי מכוניות?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מאמין שהפלסטינים הבינו, שמדובר ב-750 איש שנטלו חלק בטרור, כמו שאני מאמין שהממשלה שלנו היתה משוכנעת, והיא משוכנעת עד היום, שמדובר בכינוס של המל"פ והצבעה במל"פ, באותה מידה. אני חושב שצריך לשאוף לשני הדברים כאחד.

אני רוצה לדבר כאן כסגן ראש השב"כ, כמי שעצר חלק גדול מאוד מאלה שמדובר בשחרורם. אני מדבר כמי שמאמין שהמשטרה הפלסטינית צריכה מוטיבציה גבוהה מאוד על מנת לקיים את הסכמי וואי. וכמי שמכיר כמה פונקציות בממשל הפלסטיני היום, כמו מפקד או מושל מחוז רמאללה וכמו מושל מחוז שכם ועוד אחרים, שעמדו מאחורי המפגעים שיושבים היום בכלא, והיום אנחנו דנים אתם ומשוחחים אתם – אני חושב שצריך לקום ולעשות מעשה בשני הכיוונים, גם בנושא המל"פ וגם בנושא האסירים, ולשחרר מחבלים תומכי שלום של היום, גם כאשר יש להם דם על הידיים, בפרמטרים שאני אציין אותם עוד מעט, משום שאני דואג למניעת פיגועים מחר יותר מאשר לשחרור אדם שעשה פיגוע ב-1977, לפני 21 שנה, שהיום הוא כבן 45, תומך בשלום, לדבריו, אבל יצא ממעגל הטרור בגלל גילו.

יש דבר אלמנטרי רגיל לגבי כל רוצח במדינת ישראל. כל רוצח במדינת ישראל נידון למאסר עולם. בדרך כלל קוצבים את עונשו ל-24 שנים, הוא מקבל שלישי, נידון ל-17 שנה, ואחרי 17 שנה יוצא מבית-הסוהר. אין שום סיבה בעולם, לדעתי, שאותם מחבלים, שגמרו לרצות 17 שנה, שלא ישוחררו. מהכלא אם הם נמנים עם תומכי השלום.

אני רוצה לומר פה, במקום הזה, שאם אנחנו לא נעשה את הדבר הזה, אנחנו נוגסים, לפי דעתי, ביכולת שלנו להצלחת המהלך המאוד-מסוכן.

אני נמנה עם אלה שאין בכוונתם לפגוע ולו בהתיישבות אחת ביהודה ושומרון. מאחר שהתקרבו לאזור של ההתיישבויות שלנו ביהודה ושומרון צריך, על אחת כמה וכמה, מוטיבציה גבוהה של הרשות על מנת שלא יהיו פיגועים.

אני נגד מיגון יישובים. אני חושב שהבעיה היא בצירים. מי צריך לשמור על הצירים? זה גם צה"ל, אבל יש גם משימות לרשות הפלסטינית. יש הרבה מאוד משימות, הרבה מאוד דברים לעשות. אני חושב, שמוטב לנו שנדרוש מהפלסטינים לשנות את הסעיף, כפי שאנחנו יודעים שהתכוונו בנושא המל"פ וגם בנושא שחרור הפלסטינים.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר לשאול שאלה אחת? האם יש לנו ניסיון כמה רוצחים כאלה שוחררו בעבר וחזרו למעגל הטרור? אתה צריך לדעת.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר לך שהיו לנו בעיות בשחרור ג'יבריל, מספר בעיות לא גדול, אבל זה היה לפני תהליך השלום ולפני שהיתה מחויבות ללכת לתהליך הזה. יש הבדל קטן.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת תאופיק חטיב – איננו. חבר הכנסת עזמי בשארה, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת גדעון עזרא, הבעיה היא לא שאתה מאמין למשלחת הפלסטינית שהבינה בתום לב שמדובר ב-750 אסירים ביטחוניים ולא בגנבי רכב, הבעיה היא אחרת. השאלה היא, האם הישראלים התכוונו בתום לב כאשר הם אמרו 750, או שהתכוונו לתרמית. בעצם הם רימו. הם לא התכוונו לאסירים פליליים.

אחד המושגים הנחותים ביותר, לדעתי, בתרבות הישראלית, ומאז שנגמרה יהדות הגלות משתמשים בו כל כך הרבה ובכל מקום: זו בעיה שלהם, זו בעיה שלך. ראש הממשלה אומר: הם הבינו ככה, זו הבעיה שלהם. דבר זה מציין שמלכתחילה היתה תרמית ותחבולה במשא-ומתן. כלומר, נעשה כאן הסכם בחוסר תום לב. הפלסטינים היו אמורים להבין כך.

ברור ומובן, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שבהסכמי שלום בין עמים ולא רק בין ממשלות, הדבר הראשון שעושים – בטח כל צד ראה בהם מחבלים, טרוריסטים וכו'. אתה יודע איך קראו לחיילים הישראלים שהיו בגדה? באילו שמות? החיילים של כל צד, שקראו זה לזה טרוריסטים, כובשים וכו', הם הראשונים שמשתחררים מהאחריות, כי הם לא עשו זאת ביוזמתם העצמית אלא בשליחות עמם, לפחות ככה תפסו זאת, ככה תפסה זאת תנועת השחרור הלאומי הפלסטינית. תנועת השחרור הלאומי הפלסטינית שלחה אותם, תנועת השחרור הלאומי הפלסטינית עכשיו עושה שלום עם ישראל. היא אחראית להם. היא לא יכולה להפקיר אותם. אסור לה להפקיר אותם. אם היא תפקיר אותם, היא תהיה במשבר אמון ולגיטימציה. אני מאמין שעכשיו הם במשבר אמון ולגיטימציה.

מה, אחרי שלום משחררים גנבי רכב? זה מה שעשו באירלנד, משחררים גנבי רכב ואסירים פליליים? לדבר זה ציפו האמהות האלה? הילדים שלהן הלכו לשם ביוזמתם לעשות פעולות נגד ישראל? הם הלכו בשירות העם הפלסטיני, כך הם חשבו, וכך הם תפסו זאת, בשירות העם הפלסטיני, כך משתחררים בכיבוש. הם ראו הרבה תנועות שחרור לאומי בעולם השלישי מתנהגות ככה והם התנהגו כמותן. כך קראו להם – לוחמי המהפכה הפלסטינית. עכשיו אותה הנהגה ששלחה אותם עושה שלום עם ישראל ומפקירה אותם? היא לא תוכל, לדעתי, להפקיר אותם.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת בויס, אתה אולי לא תאהב את מה שתשמע, אבל אני מאמין במה שאני אומר – אני לא נגד טרור משום שהוא מפריע לתהליך השלום. עקרונית אני נגד הריגת אזרחים. מפריע לא מפריע, עקרונית אני נגד זה.

אולי לא תאהב את הדברים שאומר הלאה – אני לא רואה שום סימטריה בין אזרחים שנהרגו תחת כיבוש על-ידי חיילים כובשים לבין אלה שהתקוממו נגד הכיבוש והרגו אזרחים. שני המעשים לא טובים, אבל אני לא רואה סימטריה בין הדברים. ובכל זאת, אף חייל שהרג אזרחים אינו יושב בבית-סוהר – חיילים, לא מתנחלים. למה? כי הוא היה בשליחות המדינה וכו'. חיילים מחיילי המהפכה הפלסטינית שהרגו אזרחים – כולם נמצאים בבית-הסוהר והם נקראים עם דם על הידיים.

אדוני היושב-ראש, שלשום שמעתי את השר אריק שרון מדבר ברבת-עמון, והוא לא רצה ללחוץ את ידו של ערפאת. בעיני העם הפלסטיני – עזוב אותי מההנהגה הפלסטינית – מי שיש לו הכי הרבה דם על הידיים הוא השר שרון; הכי הרבה דם על הידיים – השר שרון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

יותר מחוסיין?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

יותר מכל אחד. הוא אחראי לכל דבר. הוא שר חוץ – – – אהוד ברק לא רצח אישית בידו? הוא באופוזיציה והוא יהיה ראש ממשלה.

היו"ר ח' דיין:

אז אל תבחר בו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני לא בוחר בו.

היו"ר ח' דיין:

תודה. חבר הכנסת וליד חאג'ל-יחיא, בבקשה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול, שמחתי מאוד לשמוע את חבר הכנסת גדעון עזרא מדבר בצורה מעשית על שחרור הפלסטינים.

אני רוצה לדבר עם חבר הכנסת זאב בויס, ששאל את השאלה, ואני רוצה לחזור אחורנית, אל חתימת הסכם אוסלו. אני זוכר את חדוות העם הפלסטיני, חדוות העם בישראל – יש כאלה שהתנגדו – על עצם חתימת ההסכם. החדווה הזאת והשמחה לא כל כך מפעמות בעם הפלסטיני בגלל הבנים שלהם שנמצאים בבית-הסוהר.

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שאנחנו מערבבים לפעמים שני דברים יחד. מצד אחד אנחנו דורשים את תפקידו ותפקודו, ומצד שני אנחנו עושים כל מאמץ – כך נדמה לי – כדי להחלישו. לנו כישראלים יש עניין ממדרגה ראשונה שערפאת יהיה חזק, שהחתימה של ערפאת תהיה חתימה, המלה שלו תהיה מלה, וההבטחה שלו תהיה הבטחה. ומתי תהיה ההבטחה שלו הבטחה? כשהוא חזק ולא חותרים תחתיו ומחבלים בצעדיו. יש כאלה, אולי יש אוריינטציה, אולי יש מי שחושב, שכל שנעשה תוהו ובוהו, אי-סדר ואי-שביעות רצון, ירווח לישראל. אני רוצה להגיד – ההיפך הוא הנכון. ככל שתהיה אחדות דעות בקרב הפלסטינים, טוב הדבר למדינת ישראל, מכיוון שאנחנו שומטים את הקרקע מתחת לרגלי האנשים שיתחרו זה בזה כדי שירשמו לעצמם נקודות זכות.

והעניין הזה של שחרור הפלסטינים – אני מסכים עם חבר הכנסת עזמי בשארה שאמר: הם שליחים של אש"ף בזמנו, של ערפאת בזמנו. האם אנחנו רוצים כל הזמן לחזור ולומר – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הם בשליחות.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

נכון, נכון, הם שליחים שלו. למה אנחנו צריכים לטאטא את העניינים אל מתחת לשטיח? היה מאבק מזוין, לאומי, בין התנועה הפלסטינית לבין התנועה הלאומית היהודית. היה מאבק, והמאבק הזה התפתח והתפתח עד שהגענו עד הלום. היום אנחנו צריכים לפתוח פרק חדש – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

הגעת די רחוק.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת ואליד צאדק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הוא מדבר על 1967.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לכל העוזרים, אבל תרשו לי לאפשר לו לומר משפט מסכם. בבקשה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

באמת, אני לא חי בשביל סגנות שר ובשביל תפקיד שר, אני חי כדי ליהנות מהחיים, וכדי שבני ייהנו מהחיים, ובניכם ייהנו מהחיים, ואנחנו נמצא את הדרך, את שביל הזהב בין שתי התביעות הצודקות של שני העמים. זה האתגר שאנחנו צריכים להתמודד אתו כל הזמן, יום-יום, דקה אחר דקה, שעה-שעה.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, משפט סיום. אני חושב שהיום יש הכרה והפנמה של ערך השלום בעם הפלסטיני. ואני, כערבי, כישראלי, יודע את הדברים האלה מתוך תוכם, כי אני חלק מהם גם ברגשותי, ואני חלק מכם כיהודים ישראלים, חלק מכם ברגשותיכם. לכן אני אומר, חבל שהסכם "וואי פלנטיישן" יחטיא את המטרה, מכיוון שאנחנו לא עושים די בעניין שולי שלא יזיק למדינת ישראל.

אני שמח מאוד על השאלה של חבר הכנסת ביום לחבר הכנסת עזרא שאמר, לא היו דברים כאלה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

היו.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

היו, אבל מעטים מאוד. אני רוצה להתוודות פה ולומר, השלום הוא גם סיכון. יש סיכון בשלום, אבל הוא עדיף מהסיכון של המצב הנוכחי. אנחנו צריכים לתת סיכוי גם לשלום כדי שאנחנו נדע איפה חטאנו, איפה טעינו, ולתקן אותם לטובת כולנו. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת וליד צאדק. אחרון הדוברים, חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, נדמה לי, לפעמים, שאנחנו מדברים בשתי שפות ואיננו מבינים איש את שפת רעהו. הדבר הזה אולי נובע מכך – ואני חונקתי על כך – שיש דין ויש דיין, יש מעשי פשע ויש להם מחיר, יש משפט בישראל, ולא הכול רק איזה בעיה של סכסוך מקומי שיכול להיפתר במין תנועה כזאת של "כלאם פאדי".

בשעתי התקוממתי מאוד נגד עסקת ג'יבריל. אני רוצה לומר גם לגדעון עזרא, שהנתונים מלמדים, שעסקת ג'יבריל, שבה שוחררו כל כך הרבה מרצחים שדם על ידיהם, שהתקבלו בששון ובשמחה, כגיבורים במקומם, היתה פתח לאותם מעשי אינתיפאדה ושפיכות דמים רבה שבאה בעקבותיהם, ואני מוכן להוכיח את הדברים. אבל אני אינני מתבסס על סטטיסטיקה.

אולי אומר דבר אישי שהיססתי לומר אותו: לא הייתי שותף עכשיו, בימים האלה, לבקשה שהילכה פה בין חברי הכנסת, לחתום על בקשה לחנינה של אותם אנשים שהיו שותפים למעשה פשע ורצח של ערבים, אף שלכאורה אחרי המעשה הזה של שחרור כל כך הרבה מחבלים, ובכללם פושעים חמורים, היה צריך להיות מעין איזון. ידי רעדה מלחתום על כך – וחלקם אנשים המוכרים לי אישית – מפני שחשבת, שבכך אנחנו ממוטטים את יסודות מערכת המשפט.

אתן דוגמה חדה, אדוני סגן השר שאמור לענות, מיקי איתן – אותם שלושה שוטרים שכבר לא נשלחו על-ידי ערפאת – כך אני מקווה, על כל פנים – אחרי ההסכמים באוסלו, אחרי הקמתה של הרשות הפלסטינית ואחרי הקמת המשטרה – צבא, למעשה – ירו לפי הדיווחים של מערכת הביטחון 59 כדורים על הרב של אלון-מורה, ובנס הוא ניצל, בנס, ונתפסו בדרכם לביצוע פיגוע נוסף בהר-ברכה. באיזה מין עסקה – אינני יודע, אולי אתה תשכיל אותנו, בעיני אפלה – עם ג'יבריל רג'וב, שוחררו עכשיו ללא כתב אישום, ללא מאסר. אילו פנים יש למדינת ישראל בשעה שהיא תובעת את הסגרתו של ראזי ג'באלי, שהיה זה ששלח אותם, והם היו אלה שדיווחו על כך שהוא שלח אותם, ישראל דורשת את הסגרתו של ראזי ג'באלי. לפעמים אני חושב לעצמי, אולי בתור איזו בדיחה מקאברית, שאנחנו צריכים את ראזי ג'באלי כדי שאחר כך נוכל לצרף אותו לאותה מכסה של אלה שאנחנו נשחרר כדי להגיע לריצויה של הרשות הפלסטינית, דהיינו, שיטת הדלת המסתובבת נוסח ישראל. איזה פרצוף יש לנו? אני שואל.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו לא דורשים את הסגרתו.

חנן פורת (מפד"ל):

תסלח לי, דרשו את הסגרתו, ושם ב"וואי פלנטיישן" דרשו את הסגרתו בכיפוף ידיים, והיה על כך ויכוח נוקב. ובסופו של דבר, אני שואל אותך, אם דרשו או לא דרשו, הוא, לאחר שהרשות הפלסטינית קמה, לאחר שההסכמים נחתמו, הוא שלח אותם אנשים מהמשטרה הפלסטינית להרוג או לא שלח להרוג? שלח להרוג. מה אתה חושב, הכול "כלאם פאדי"? הכול רק חשבונות של כדאיות של השב"כ? איזה מסר יש בכך למשטרה הפלסטינית אם אתה אומר, שאותם אנשים מטעמה, שממשיכים לפגוע ולהרוג, יכולים להיות משוחררים ויכולים להמשיך אחר כך בקלות דעת כזאת במעשה פשע? אין דין, אין דין, אין משפט, אין כלום.

היו"ר ח' דיין:

יש דיין, ואני מבקש משפט מסכם.

חנן פורת (מפד"ל):

אני אומר, לפעמים – ופה השוני, גדעון, אתה יודע, הויכוח שלי איננו עם אלה שרואים את הדברים בראייה אחרת לגמרי. הויכוח שלי הוא אתך ועם תפיסות העולם לעתים של השב"כ שמתבססות על חשיבה ביטחונית נקודתית, ומרוב עצים לא רואים את היער בראייה של אוריינטציה יותר כללית. אני טוען, שבשעה שהכול נעשה, אולי לצורך רווח מיידי, אבל בקלות דעת בלתי נסבלת במבט ארוך טווח, אתה מאמץ בעצם את הנורמות של היחס לחיי אדם שמאפיינות – אני מקווה שלא יאפיינו בעתיד – את האוכלוסייה הערבית. אתה מאמץ, כן. הכול עניין של סולחה והכול עניין שמסתדרים כאן וכאן –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חנן פורת (מפד"ל):

לא, אני חושב – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה, אתה לא יכול להתפרץ ככה בתוך המליאה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיין:

אתה לא יכול להרשות לעצמך להתפרץ כך.

חנן פורת (מפד"ל):

האמן לי — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת — — —

חנן פורת (מפד"ל):

אני חושב — — —

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בויים.

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בויים.

חנו פורת (מפד"ל):

אמרתי את דברי בזהירות — — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה — — —

קריאות:

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

אמרתי את דברי בזהירות רבה והתכוונתי לכל מלה שאני אומר –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חנן פורת (מפד"ל):

– ואני מצטער לומר – –

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת – –

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה לסיים ולומר – –

וליד צאדק חאג'־יחיא (מרצ):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת וליד צאדק.

חנן פורת (מפד"ל):

— — — הצעקות לא תעזורנה

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת וליד צאדק. חבר הכנסת סעד.

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

— — — חבר הכנסת סעד, אני

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת וליד צאדק.

קריאות:

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

— — — אני

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת וליד צאדק.

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

— — — חבר הכנסת דהאמשה

חנן פורת (מפד"ל):

— — — הרשה לי

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת דהאמשה, אני רוצה לאפשר לו לסיים. הוא סיים את זמנו.

חנן פורת (מפד"ל):

— — — אני יודע

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אגב, אני שמח להתרגשות שלכם, ואני גם יכול לומר שבמידה רבה האוכלוסייה הערבית – –

קריאות:

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

— — שנמצאת במדינת ישראל למדה במרוצת הזמן לאמץ חלק מן הנורמות של המשפט בישראל. אני מסיים ואומר — — —

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני — — —

היו"ר ח' דיין:

לא, אתה כבר סיימת.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מסיים את המשפט. אני מבקש — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיין:

אתה מסביר לו בצעקות כאלה שהוא לא יכול לתאר.

חנן פורת (מפד"ל):

הדבר כואב, אני מקווה שהוא יופנם. אני רוצה לסיים ולומר, במיוחד אני פונה לסגן השר, שאני יודע שהוא צריך לייצג את הממשלה. אם אכן הממשלה תעמוד — — —

היו"ר ח' דיין:

אני מצטער. אני מצטער. חבר הכנסת חנן פורת, אני מצטער. זה כבר יותר מחמש דקות. נתתי לך עוד משפט מסכם ואתה לא מסכם, אז אני מבקש ממך לסיים במשפט אחד.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מבקש באופן מיוחד לקבל הבהרה לגבי אותם שלושה שוטרים פלסטינים ששוחררו ללא משפט, בלא שהדבר הזה עבר איזה מסלול נורמטיבי מבחינתנו. אני מבקש לקבל תשובה ברורה: מה ייעשה כדי שמקרה כל כך חמור לא יחזור ויישנה?

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אדוני סגן השר ישיב על כל ההצעות לסדר-היום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — לסדר הדיון.

היו"ר ח' דיון:

חבר הכנסת דהאמשה, ביקשת להסיר את הצעתו של עזמי בשארה, נכון? אז תחכה לתור שלך ותסיר את הצעתו. בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה — — —

היו"ר ח' דיון:

אתם מוכנים לאפשר לו לדבר? חבר הכנסת חנן פורת. חבר הכנסת חנן פורת, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיון:

חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיון:

מה קרה? הוויכוח הוא ביניכם פה? אני לא מבין. אי-אפשר לנהל ישיבה.

חנו פורת (מפד"ל):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיין:

אני נורא מצטער, אתה לא יכול להתפרץ בצורה כזאת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיין:

סליחה. אני לא מוכן לזה; אני מצטער מאוד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיין:

אני אוריד את התור שלך – ביקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיין:

לא, אתה תתבטא בזמן שלך. לא תעשה מה שאתה רוצה במליאה הזאת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

אני לא אתן לך ולא אאפשר לך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

עוד מעט אתה מדבר; עוד דקה תדבר ותגיד מה שיש לך לומר. בינתיים שום דבר לא קורה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. בבקשה, חבר הכנסת איתן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. אם תמשיך, אני אוציא אותך החוצה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בנושא שחרור האסירים הפלסטינים שמעתי דעות שונות ומגוונות של אנשים שרואים את הבעיה הזאת מהיבטים באמת שונים. היה מעניין ומרתק אפילו לשמוע חברי כנסת ערבים שאומרים: רגשית אנחנו מזדהים עם הצד הפלסטיני, עם היותנו אזרחי מדינת ישראל.

היה מעניין לשמוע את חבר הכנסת גדעון עזרא, שהוא סגן ראש השב"כ לשעבר, אדם שמכיר את הנושא בהיבטים המקצועיים שלו; היה מעניין מאוד לשמוע גם, וחשוב לשמוע גם את חבר הכנסת חנן פורת, שמייצג במידה לא רבה את הצד של אלה שנפגעו, של קורבנות הטרור.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

למה? – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

במידה לא רבה, אני – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני אגיד לך למה – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא, לא, לא. אני מכיר כאן פעילויות של חברי כנסת, אני ותיק בבית. גדעון, שאלת? אני אשיב. אני מכיר פעילויות של חברי כנסת. לכל אחד מאתנו יש תחומים מסוימים שלהם הוא מקדיש קצת יותר, מקדיש קצת פחות, יכול להיות שיש דעות אחרות. אני מדבר על תחומי ההתעניינות והעיסוק, ואני יודע שחבר הכנסת חנן פורת קשור מאוד לנושא, קשור לקבוצה הזאת שמופיעה כאן מדי פעם בפעם – – –

חנן פורת (מפד"ל):

ברשותך, אני לא חתמתי על חנינה לאנשי – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לא אמרתי.

חנן פורת (מפד"ל):

– – המחתרת, כי חשבתי שכל המצב – – מערער את יסודות הדין והמשפט בישראל – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מבין – –

חנן פורת (מפד"ל):

– – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת חנן פורת, אתה גם יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. אני לא רוצה שתיזקק לטיעון הזה כי הוא באמת לא רלוונטי כרגע. זה שחתמת או לא חתמת הוא כרגע, לצורך העניין שבו אנחנו דנים, לא רלוונטי, כי יכולים להיות מצבים שבהם אתה יכול לחתום על בקשה לשחרר פלוני אלמוני כזה או אחר בנסיבות כאלה ואחרות; בכלל נושא של חנינה הוא נושא סובייקטיבי. עקרון החנינה הוא עיקרון סובייקטיבי, ויכולות להיות נסיבות שונות ומקרים שונים, ולא כדאי להעלות את זה. העלית את דברך.

אני רוצה לומר לך באשר לתשובה הכללית – אני אשיב לכולם את התשובה המונחת לפני. אשר לשאלה הספציפית שלך – אין לי תשובה. אני מוכן לקחת על עצמי, במהירות המרבית – אני מניח שבשבוע הבא, כשהכנסת תתכנס פעם נוספת, אביא תשובה מפורטת בנושא שהצגת, מאחר שההצעה שלך לסדר-היום באה הנה ללא תכנון מראש אלא כתגובה על כך שהגשת איזו שאלתא שנפסלה, ומן הדין והצדק היה לצרף אותך. אבל לא היה סיפק בידי להביא את התשובה המוסמכת, ואת זה אני אעשה בשבוע הבא.

ראש הממשלה – את זה אני רוצה לומר לאותם חברי כנסת שניסו לקבוע כאילו היה כאן איזה מעשה לא תקין בפרשנות שראש הממשלה נתן לתהליך שחרור האסירים. ראש הממשלה הבהיר, כי התחייבנו בהסכם לשחרר 750 אסירים, אבל ישראל הודיעה לפלסטינים מראש, וגם לנשיא קלינטון,

שהיא לא תשחרר אסירים עם דם על הידיים ואסירים המשתייכים לארגון ה"חמאס" שאינו רואה עצמו כחלק מתהליך השלום.

אין כאן הטעיה ואין כאן איזה ניסיון להתחמק מביצוע ההסכם, אלא יש כאן עמידה באותן התחייבויות שנטלנו על עצמנו ואותן אנחנו נבצע.

אשר להערות של חבר הכנסת גדעון עזרא – לא צריך את עזרתי בעניין הזה, אבל גם אני אעביר אותן, אם יהיה צורך בכך, לידיעת ראש הממשלה ולתגובתו. אני מקווה שגם הוא יעשה כך. אם תינתן איזו תשובה שניתנת לפרסום או שתהיה תועלת ציבורית מפרסומה, אדאג שהדברים יובאו גם לכלל חברי הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. מה אתה מציע – ועדה או להסתפק בדברך?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מציע לחברים להסתפק בדברי תשובתי, אבל אם החברים עומדים על כך – אני חושב שהמקום הנכון הוא ועדת החוץ והביטחון.

חנו פורת (מפד"ל):

כן.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה להסתפק? זה נושא – – –

היו"ר ח' דיין:

אז מה החלטת? מה אתה מבקש?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ח' דיין:

ועדת החוץ והביטחון.

ובכן, חבר הכנסת גדעון עזרא?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ועדה.

היו"ר ח' דיין:

בהחלט, מסכים.

חבר הכנסת עזמי בשארה?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

דיון במליאה.

היו"ר ח' דיין:

דיון במליאה.

חבר הכנסת וליד חאג'-יחיא?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

ועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ח' דיין:

ועדת החוץ והביטחון.

חבר הכנסת חנן פורת?

חנן פורת (מפד"ל):

מסכים לוועדת החוץ והביטחון. תבקש בהדגשה, שגם הנושא של שלושת העצירים, שזה דבר נוסף, יידון באותה הזדמנות.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, יש כאן כמה הצעות. חבר הכנסת אחמד סעד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גדעון עזרא. בבקשה, דקה מהמקום.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני רוצה לגנות את ההתבטאות הגזענית של חבר הכנסת פורת. לגופו של עניין, אני רוצה לרענן את הזיכרון של כמה חברי כנסת, שיש ראשי ממשלות – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אצלך כל דבר זה גזענות. מה זה?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מי שמתבטא שהערבים לא יכולים להעריך חיי אדם הוא גזען בן גזען.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא אמר את זה ככה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני לא אמרתי.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא אמר ככה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הוא אמר ככה.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

לא. אתה מסלף את דבריו והופך – – –

חנן פורת (מפד"ל):

– – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מי כמוכם יודע – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בונים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מי כמוכם יודע, שיש ראשי ממשלות ושרים שהיו רוצחים אמיתיים והיו לראשי ממשלות ושרים. אני חושב, שאחרי שיש הסכם שלום, משא-ומתן בין אש"ף, בין הרשות הפלסטינית, ובין ישראל, אין שום היגיון שהאסירים הביטחוניים, האסירים הפוליטיים, שהתנגדו לכיבוש, יישארו בבתי-כלא. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה. בבקשה, דקה מהמקום.

חנן פורת (מפד"ל):

חבר הכנסת עזמי בשארה?

שבח וייס (העבודה):

אולי כדי להקל עליו הוא ירצה להסיר את הצעת חבר הכנסת חנן פורת, ואני אבקש להסיר את זו של חבר הכנסת עזמי בשארה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בסדר.

היו"ר ח' דיין:

מה זה משנה? זה רק בשביל – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מסירים את האנשים, אז כך זה בסדר.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

רק אל תתקרבו אלי.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, דקה מהמקום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לגבי ההתבטאות האומללה, אני מאוד מתפלא שהוא – חבר הכנסת פורת – עדיין עומד על ההתבטאות. אתה ייחסת דברים חמורים לאוכלוסייה. אפשר ליחס לגוף, לרשות, לממשלה, ואני יכול להבין שיהיה מה שלא יהיה. אבל לעם שלם, באשר הוא עם ערבי, לייחס את זה? אני אדרוש ממך עוד הפעם לחזור כך מזה. אני לא מאמין שהתכוונת לזה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חן וחלילה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אם אתה ממשיך ואתה עומד על זה, אני אומר דבר אחד: אני לא אייחס לעם היהודי כולו, אבל לך אישית אייחס זאת: טול קורה מבין עיניך. אם אתה חושב על אחרים כך, סימן שאתה כך.

לגופו של עניין, אין מטומטם אחד בעולם שיתפתה להאמין או שיכול להאמין שב"וואי פלנטיישן" לא הסכים נתניהו לשחרר אסירים ביטחוניים פלסטינים. זה לא עבד על אף אחד. אני לא מאמין שאפילו בישראל מתפתים להאמין בטמטום הזה. כאשר ממשלת ישראל כאילו רוצה לאחז עיניים ולומר "רצינו לשחרר גנבים ואנסים", זו הפרה בוטה של ההסכם ושל החתימה של ממשלת ישראל. זו הפרה בוטה ביותר. לא יעזו להגיד: ערפאת לא מקיים את חלקו בהסכם. ממשלת ישראל, בריש גלי, מנסה לרמות את כל העולם, והיא לא מצליחה לרמות אפילו את עצמה, אפילו את שריה ואפילו אדם אחד בישראל. היא אומרת: לא התכוונתי לשחרר. חתמתם והתכוונתם. ב"וואי פלנטיישן" לא דיברו לא על גנבים, לא על אנסים, לא על שודדים ולא על אף אחד מחוץ למאבק הלאומי הפלסטיני ואסירים אשר נאסרו בשל כך, ואותם יש לשחרר וחייבים לשחרר.

אומרים: דם על הידיים. אני לא רוצה להיכנס כאן לעומק, אבל בבתי-הכלא בישראל יש מאות אסירים – לא אנשי "חמאס" וגם לא עם דם על הידיים. אף-על-פי שאני לא מסכים לטיעונים האלה, נניח שזה כך. יש אסירי "פתח" – יותר מ-1,000 אסירים שאין להם דם על הידיים והם לא אנשי "חמאס", ואותם לא שחררו ואותם חייבים לשחרר. אתם הולכים להפר הפרה בוטה את ההסכם. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, המשפחות – שבניהן, בנותיהן או הוריהן או מישהו מקרוביהן נרצחו על-ידי פעולות טרור – הקריבו קורבן נורא, ואני לא חושב שיש איש בארץ הזאת או מישהו בעולם שאינו משתתף, בכנות, בכאב וביגון, באסון הנורא ובכאב הנמשך. אני אומר את זה, כיוון שנוצרת פה איזו חלוקה. יש כאלה שדואגים לייצג אותם, ויש כאלה שהם כאילו אטומי לב וערלי לב מול האסון הזה. אני זוכר כל מקרה וכמעט כל שם, ואני זוכר את המקרה הנורא על ה"אכילה לאורו", כשעשו קודם כול סלקציה ולקחו נכה, קלינגהופר, ורצחו אותו וזרקו אותו לים. לי היתה אז הרגשה נוראה וזיכרונות מחרידים מן הילדות שלי. אבל הולכים לעשות שלום. גם בין המשפחות שיקריהן נרצחו בפעולות כאלה, יש רבים מאוד שעם כל הכאב הנורא, הזעם ואפילו רגש הנקמה, מבינים כמה מורכב נושא השלום, ובתהליך של שלום, בתהליך הזה שכרוך גם בסוג של סולחה, עושים לפעמים מעשים גם נגד הרגש.

לכן, בקטע הזה, מאוד הזדהיתי עם התשובה הריאליסטית של חבר הכנסת גדעון עזרא, שכואב את כאבן של המשפחות האלה לפחות כמונו, כי יכול להיות שליד רוב המקרים הוא גם היה אישית, כמי שבדק ובחן את האירועים ואת המקרים האלה. זו הערה אחת.

הערה שנייה. כל השיטה הזאת של קבוצה שהיא סרבנית מוחלטת של כל הסכמי השלום, לגייס כל הזמן רק את הקטע הזה של הטרגדיה נגד השלום, כאשר האלטרנטיבה היא מלחמה ועוד מיליוני טרגדיות, מורידה מראש את האמון שאנחנו רוחשים לחזית הזאת.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

חברי הכנסת אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לוועדה.

היו"ר ח' דיין:

לא. קודם כול אנחנו מצביעים בעד המליאה. יש כאן הצעה להעברה לוועדת חוץ וביטחון. נצביע בעד ההצעה להעברה לוועדת חוץ וביטחון – מי בעד ומי נגד? ולאחר מכן, אם גם חבר הכנסת עזמי בשארה יסכים להצטרף לוועדת חוץ וביטחון, נעשה הצבעה אחת.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

להצטרף לוועדת חוץ וביטחון.

היו"ר ח' דיין:

לא. להצטרף להחלטה להעביר את הנושא לוועדת חוץ וביטחון או למליאה. אין לי בעיה עם זה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לוועדה.

היו"ר ח' דיין:

ועדה. אם כך, אנחנו הולכים להצבעה. מי בעד ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 9, אין מתנגדים ואין נמנעים. הנושא יועבר לוועדת חוץ וביטחון להמשך דיון. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

מה נעשה ברכוש ובכספי ניצולי השואה?

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: מה נעשה ברכוש ובכספי ניצולי השואה? – הצעה מס' 5439, של חבר הכנסת שבח וייס. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני הגשתי נושא זה במסגרת הצעה רגילה.

היו"ר ח' דיין:

אם כן, זה עשר דקות.

שבח וייס (העבודה):

כן. מדי פעם בפעם אני עולה לדוכן הכנסת, כדי לעסוק ולהציג בפני חברי את הטרגדיה הנמשכת של משפחת שרידי השואה וניצולי השואה, בניהם, בנוניהם, נכדיהם וקרוביהם. זהו קהל גדול. אני רוצה להאמין שלקהל הגדול הזה, שהוא שאריתו של קהל גדול יותר, יש לציבור כולו רגש חם, רגש של אהדה והבנה למה שעובר על הציבור הזה.

אני לא נבחרתי לכנסת על כרטיס של ניצול שואה. כאשר נבחרתי לכנסת, וזו הקדנציה החמישית שלי – חברי פרופסור שאקי, אני אומר את זה, כי אני יודע שאתה עוסק הרבה בנושא – עשיתי כל מאמץ לעסוק בנושאים אחרים. זה חלק מהניסיון שלנו לשוב לחיים נורמליים. אני אומר את זה גם לצופים, אם יש ביניהם ניצולי שואה. נבחרתי על כרטיס פוליטי עם השקפות, ואני רוצה לעסוק במכלול שלם של עניינים, לא רק של העבר, אלא של ההווה, ואם אפשר גם של העתיד. לכן, לאורך כל הדרך חשבתי שהנושא הזה צריך לרתק דווקא חברי כנסת שלא עברו את השואה. ועל כן, כאשר החליטו בכנסת הזאת לכונן ועדה לטיפול בזכויות ניצולי שואה, הייתי מרוצה מכך שהועמד בראשה חבר הכנסת הירשזון, או נניח שאתה היית עומד בראשה, חבר הכנסת שאקי, כי אני חושב שצריך לעסוק בזה מישור שמיצג לא רק את האסון האישי והמשפחתי שלו אלא את האסון הלאומי, האנושי, של כולנו. אני אומר את זה גם לעמיתי, לאחי ולאחיותי ניצולי השואה. הם מפנים אלי את כל המכתבים. יש בכנסת כתובת, ואני מעביר את זה לכתובת. יש ועדה, היא עוסקת בזה. אבל זה לא מנתק אותי מן הנושא הזה.

אנחנו כמדינה וכעם בתוך מדינתנו, בעבר הרחוק הטלנו דופי קולקטיבי בציבור הזה של נושאי היגון והסבל, ניצולי השואה. היו החשדות הסטריאוטיפיים, שהלכנו כצאן לטבח. יחס מסוים של רחמנות,

כאב, מלווה במידה מסוימת של ריחוק, ואפילו בוז מסוים. עם השנים יותר ויותר אנשים הבינו את הגבורה שבהישרדות, עם כל הייחוד של גבורת לוחמי הגטאות והפרטיזנים. אבל אבא או אח שהולך בשיירה של אלפי אנשים ללא נשק, והקלגסים עם נשק, עם כלבי ציד, מובילים את השיירה הזאת – פירושה של בריחה מן השיירה זה לא תמיד גבורה. יש מידה מדהימה של גבורה בנכונות ללכת עם האם הזקנה ועם רוחל'ה עם הצמות, עם האחיות הקטנה, עד הסוף. יש גם הספק האנושי והתקווה האנושית עד לשניית החיים האחרונה, שמא יקרה משהו ובכל זאת יישארו בחיים.

הנושא של השואה הוא לא נושא של גבורה. הנושא של השואה הוא נושא של תוצאות השנאה והקטל והרוע והשקפות העולם הפאשיסטיות והגזעניות שהובילו לעניין הנורא הזה, ויצירת חרושת של רצח, ושתיקת חלק מן העולם, ושיתוף פעולה של חלק מעמי אירופה, וחלקים גדולים בתוך עמי אירופה, עם השטן. והשמחה לאידם של הנרצחים, ונטילת הרכוש של הנרצחים. זה הנושא. הנושא הוא לא הגבורה אלא הרוע. ניצחון הרוע.

חלק גדול מן הנכים, ניצולי השואה, קיבלו בארץ סיוע קטן יותר מן הנחוצ, ואז התחילה החשבונאות והפנקסנות – כמה קיבלה מדינת ישראל על מנת לפצותם. זה חשבון לא נכון. הוא לא מוסרי. אין כאן פנקסנות נפרדת. ישראל קיבלה סכומים גדולים וניכרים במסגרת הסכם השילומים. הסכם השילומים ניתן למדינת ישראל כדי לבנות ולפתח מדינה עצמאית ולקלוט גם את ניצולי השואה. זה מעט מזעיר מן הרכוש שנגזל, אבל זה היה בכל זאת כסף לא קטן. והוא ניתן לא כפיצוי על הדם, כי אין לזה פיצוי; ולא כפיצוי על נכות, כי אין לזה פיצוי, והפיצוי כנגד הנכות ניתן באופן פרטני. הוא ניתן כמין פיצוי גלובלי וציפייה מסוימת לעשיית צדק קטן בעולם האופל ובמנהרת החושך. כל אזרחי ישראל נהנו מאותם כספי שילומים שפיתחו את המדינה. לכן יש לי יחס של בושה ולפעמים בוז כלפי הפנקסנות כאן.

הם עברו תלאות לא מעטות. עשרות אלפי ניצולי שואה הלכו לעולמם ברגש של עלבון וכאב ותחושת השפלה שלא זכו למידת הצדק ממדינתם. הנושא הועלה על-ידי כמה חברי כנסת, ואני בתוכם, כמו דב שילנסקי, עדנה סולודר בזמנה, ואתה, ידידי, חבר הכנסת שאקי, ואלי גולדשמידט, וחברי כנסת רבים אחרים כמו משה קצב, וכמובן, אברהם הירשזון שפעיל מאוד בתחום הזה, ויצחק ארצי וחייקה גרוסמן, זיכרונה לברכה. חלקם ניצולי שואה, חלקם מי שהתמזל מזלם ולא נפלו לתוך חור שחור של האנושות. אנחנו השגנו הישגים קטנים ומועטים.

כאשר הייתי יושב-ראש הכנסת, אדוני היושב-ראש, פניתי ליצחק רבין, זיכרוננו לברכה, וביקשתי שהוא יפנה את תשומת לבו של שר האוצר, שוחט, לעוול הנורא והנמשך. ראש הממשלה יצחק רבין פעל בנושא והיתה הטבה מסוימת. היתה. לא מספקת. לא מספקת, לא מספיק בהירה. לא מספקת. העלינו הצעות חוק ורובן עברו בקריאה טרומית, כי חברי הכנסת התביישו להצביע נגדן. חלקן עברו בקריאה ראשונה, אבל רק מעטות הגיעו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, בתוכן שתי הצעות שלי.

יש לפעמים תופעות של אדמיניסטרציה בקטע מסוים, ולפעמים יש מולה תחושה שמדובר באנשים שיש להם עיוורון מול ההיסטוריה, מול הכאב. היתה כאן לפני כמה חודשים פרשת ספיבק, ועוד 15 ניצולי שואה שהם נכים מן התקופה הנאצית, וכאן נקלעו לנסיבות של פעולת טרור, נפצעו בפעם שנייה והתחילו לעשות אתם חשבונות: אם אתם מקבלים את זה, לא תקבלו את זה; והיינו צריכים לתקן כאן את החוק. איזו בושה. תיקנו אותו.

עכשיו עלה הנושא של הרכוש היהודי. אין מדינה בעולם, אין אומה בעולם שתוכל להחזיר את הרכוש היהודי שנגזל. אם פולין תצטרך להחזיר את הרכוש היהודי שנגזל, היא תצטרך להחזיר בערכים של

היום מיליון וחצי בתים ואדמות. ואת שיני הזהב של סבא שלי, סבא איציק, שנרצח בפוגרום השלישי, ושיני הזהב של הסבא השני שלי, סבא הירש שנרצח בפוגרום הרביעי, והעגילים וטבעת הנישואין של הדודה שלי, דודה פייגה, שנרצחה בקולומיאה, ושל עשרות מבני משפחתי, ושל קהילת בוריסלב, עיר הולדתי, ושל יהודי גליציה, אזור הולדתי, ושל יהודי פולין, ליטא, לטביה, אסטוניה, אוקראינה, רוסיה וגרמניה, כמובן, ואיטליה, בולגריה, יוגוסלביה לגוניה, ובלגיה, הולנד ולוקסמבורג, ונורבגיה, הונגריה, צ'כיה ורומניה, ואיפה לא? ואפילו קבוצה קטנה גם מצפון-אפריקה. הרי התוכנית של ואנזה הייתה מיועדת ל-11 מיליון יהודים. עד תימן היא הגיעה ולא לבניה, ויהדות יוון. ואיפה לא? אירופה כולה היא אגם של דם יהודי קפוא. כשאמרתי רוסיה, התכוונתי למדינות החבר ולביילורוסיה, כמובן.

איש לא יחזיר אותם. הם נעקרו, הם נערמו בערמות; נספרו, נרשמו לפי מיטב הסדר הטבטוני, נשלחו ארזים לבתי-חרושת ובתי-התכה, חלקם בוודאי התגלגל לכספות של בנקים שווייצריים ואחרים. והתמונות שנגזלו, וחנוכיות הכסף והזהב, והפמוטים. והכתרים של ספרי התורה, והסכ"ם ומתנות הנישואים.

אבל, יש בכל זאת איזו פעילות של יושב-ראש הנהלת הסוכנות וחלק ממנהיגי יהדות אמריקה, סנטורים אמריקנים ואנשים נוספים עמלו רבות כדי לעלות על עקבות הרכוש הזה. פה ושם הוא מתחיל לחזור, לא אל בעליו, אלא אל העם שבניו ובנותיו נרצחו והושמדו.

אני מקבל אין-סוף פניות ומכתבים, אדוני היושב-ראש, מניצולי שואה, בתהייה מה יהיה על הכסף הזה. אין לו בעלות נקובה קונקרטי, כי כשמדובר בחברות ביטוח כמו "גנרלי" וכן הלאה, ונמצאו הבעלים הקונקרטיים, היורש, אפשר להסדיר עניין באופן מובהק.

השאלה היא, מה יעשה ברכוש הזה? האם יבנו מהר בתי-הבראה, בתי-שיקום, בתי-אבות לניצולי שואה? האם ישופרו התנאים שלהם, קודם כול, שלהם, ומטרות נוספות?

הנושא ראוי להסדרה מהירה מאוד, כדי לצמצם את תחושת העוול והאי-צדק, ואני אומר – חלק מזה צריך ללכת גם לערוצים שבאמצעותם יהיה אפשר לשפות, לסייע פרטנית לנכים ולחולים, ניצולי השואה, שנכותם ומחלתם קשורות במישרין או בעקיפין לאסון שהם עברו, ולבני משפחותיהם, אם זה קשור – בעקיפין או במישרין. את זה צריך לעשות מהר, באופן מובהק וצודק, וברוח לב. זה יהיה תיקון זעיר של העוול הנורא שנגרם גם אחרי האסון הנורא שקרה לנו. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר כנסת שבח וייס.

אני בהחלט רוצה להצטרף לנאום המרגש הזה, שחודר גם ללבו של מי שלא היה בשואה, אבל כשהוא שומע את הדברים מקרוב, יש איזו תחושה שאי-אפשר להאמין למציאות.

אני רוצה לומר לך, חבר כנסת וייס, פעם ראשונה בחיי זכיתי להיות בגרמניה, בברלין, לא במסגרת הפרלמנטרית, אלא באופן פרטי. בין היתר, נפגשתי שם עם יהודים שכל עיסוקם לאתר מבנים

נטושים שהיו של יהודים ולמצוא את השורשים שלהם, את הצאצאים שלהם, את הנכדים שלהם, כאן בארץ.

היו"ר ש' וייס:

הם לא נטושים, הם גזולים.

היו"ר ח' דיין:

לא, לא. כרגע הבנתי שבגרמניה הממשלה הגרמנית אכן מוכנה – היא החזירה כל מיני מבנים ציבוריים, מבנים פרטיים, לגוף שנבחר מטעמה, אבל לצערי הרב, הגוף הזה לא מתאמץ לאתר את הנכדים ואת אלה שהיו אפילו סמוכים על שולחנם מרחוק, יד שלישית, כדי לומר להם: הנה, בואו, יש לסבא או לסבתא רכוש שנמצא, ואתם זכאים לקבל אותו.

מה שקורה – כל מיני גופים פרטיים שם מנסים לאתר היום את הנכדים ולהחזיר אותם על ויתור מראש על תמורה כספית די גבוהה, ובכך גם למכור את הרכוש הזה שם לגרמנים, ולהעביר את הכסף הזה ישירות. יש איזו "מסחרה" לא ברורה, ולפעמים היא גם מעצבנת מצד אחד, אבל מצד שני, היא גם דואגת לאותם אנשים שלא ידעו שהיו להם סבא או סבתא או מישהו מקורב שהשאיר רכוש. תודה רבה.

איפה סגן השר מיכאל איתן?

קריאה:

היו"ר ח' דיין:

מה הצעתך, חבר הכנסת וייס?

שבח וייס (העבודה):

ממש לא נעים לי, אני לא רוצה להאשים את סגן השר מיכאל איתן. אני בטוח שהוא רגיש לנושא כמוני, אבל זה שבנושא כזה אין תשובת ממשלה, זה חלק מן העניין, דרך אגב.

אני מציע לנהוג באופן פרלמנטרי. חבר כנסת אחד יכול להציע לוועדה, אחד יכול להציע להסיר, ועוד שני חברי כנסת יוכלו להביע עמדה. הצעה שלי, אגב – במליאה.

היו"ר ח' דיין:

הצעה שלך – במליאה. יש הצעה נוספת?

שבח וייס (העבודה):

ממש, נטו, לפי התקנון.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, חבר הכנסת וליד צאדק, רק תגיד לי מה הצעתך.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

הצעתי היא להעביר את הנושא לוועדה. אני חושב שבגלל חשיבות העניין ולמען דיון ממצה בכל הקשור לזה, אחרי ששמענו את חבר הכנסת שבח וייס, אני מציע שהנושא יועבר לוועדה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. יש הצעה נוספת? חבר הכנסת חי שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להודות מקרב לב לחברי, חבר הכנסת פרופסור שבח וייס, על האופן שבו הוא הציג את העניין, אני מזדהה עם כל מלה. פרופסור וייס ידוע לא רק כניצול שואה, אלא כמי שמאז הגיעו לכנסת הנושא הזה קרוב ללבו מעל ומעבר לכל שיקול פוליטי, תנועתי, או אחר.

אף שאני יליד הארץ, דור שיש, אני מרגיש כאילו הייתי שם, בנוסח שחז"ל אמרו: "כל אדם צריך לראות עצמו כאילו יצא ממצרים", אני הייתי מוסיף – כל אדם ישראלי, יהודי, חייב לראות את עצמו כאילו הוא היה בכבשני האש הללו, ולכן ההצעה שהוצעה על-ידי חבר הכנסת נראית לי ביותר, ואולי כדאי באמת להעביר אותה לוועדה – ועדת הכספים, שהיא תדון בנושא ותנסה – – –

היו"ר ח' דיין:

נשאר לך רק להסיר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

להסיר, לצורך הפורמליות.

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה להביע בקשה, כיוון שאני חושב שזה ממש עלבון צורב שאין כאן נציג הממשלה.

היו"ר ח' דיין:

יש כאן נציג הממשלה.

שבח וייס (העבודה):

לא, אבל השר לא הוכן, זה שר הביטחון.

היו"ר ח' דיין:

נמצא כאן השר לביטחון פנים; סליחה, שר הביטחון.

שבח וייס (העבודה):

קודם כול, הוא עדיין שר ביטחון. הוא שר ביטחון – –

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

— — —

שבח וייס (העבודה):

— – אני לא חושב שאפשר להטיל את זה על שר הביטחון. שר הביטחון נכנס עכשיו לאולם, זה לא "פייר" להטיל את זה עליו.

היו"ר ח' דיין:

אתה התכוונת לתשובה, חבר כנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

תסלח לי, רק שנייה, זה נושא כבד מדי בשביל הומור פרלמנטרי, והומור יש לי גם כן.

היו"ר ח' דיין:

זה לא הומור, אני לא עושה מזה הומור.

שבח וייס (העבודה):

לא אתה.

היו"ר ח' דיין:

אני אומר רק – התייחסת לזה כבר פעם אחת, אין טעם עוד פעם להעלות.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש להביע התמרמרות על כך – פשוט אין תגובה, וזה חלק מן העניין.

אני מאוד מבקש מחברי לוותר על ההצעות שלהם להעביר לוועדה או להסיר; זה היה טכני. אני מבקש שנקיים דיון במליאה, ואפילו בהקדם.

היו"ר ח' דיין:

אני מוכן לפנות אליהם בשמך.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני חוזר בי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני תומך בזה בהחלט.

היו"ר ח' דיין:

ניגש ישר להצבעה. מי בעד ומי נגד דיון במליאה? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, תשעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה של חבר הכנסת שבח וייס בנושא: מה נעשה ברכוש ובכספי ניצולי השואה? – תידון במליאה.

שאלות ותשובות

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא לסדר-היום: שאלות לשר הביטחון. אני מזמין את שר הביטחון להשיב על שאלות. בבקשה, אדוני.

שטחי אש באזור רמות-מנשה-נחל-עירון

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הביטחון ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

ההחלטה להרחיב את שטחי האימונים הצבאיים באזור נחל-עירון גורמת לתסיסה בקרב אלפי תושבים בעיר אום-אל-פאחם, מעאווייה, עארה, ערערה וכפר-קרע, אשר קיבלו הודעות כי החל מ-19 במאי 1998 אסור להם להיכנס לאדמותיהם אלא לאחר קבלת היתרים.

רצוני לשאול:

1. האדמות דלעיל דרושות להתפתחות היישובים דלעיל; זה חלק מהמרחב התכנוני שלהם ואחד ממקורות התעסוקה. לפיכך, האם תבוטל ההכרזה על השטחים דלעיל כשטחי אש?

2. מה היא תוכניתכם העתידית לגבי השטחים הנ"ל, הסמוכים למקומות מגורים?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שטח אש 107 נסגר בצו סגירת הרמטכ"ל על-פי תקנה 125 לתקנות שעת-חירום, 1945, ביום 19 במאי 1998.

שטח אש 107 מהווה שטח חיבור בין שני שטחי האש הקיימים זה שנים – שטח אש 105 ושטח אש 109 שמצפון לכביש ואדי-עארה, כביש 65.

עם סגירת שטח אש 107, נגרעו מתחומי שטחי האש 105 ו-109 כ-3,500 דונמים, ברובם אדמות פרטיות השייכות לתושבי הכפרים באזור. אדמות אלו הוחזרו לידי בעליהן לעיבוד ולרעייה חופשיים.

גרירת השטחים הרחיקה את תחומי שטח האש מגבולות הכפרים, והגבירה בכך את בטיחות תושבי האזור.

בשטחי החיבור נסגרו כ-6,000 דונמים, שמתוכם רק 500 דונמים אדמות פרטיות. צו סגירת הרמטכ"ל אינו משנה את הבעלות על הקרקע הפרטית, אשר נשארת בידי התושבים.

עם סגירת השטח, הוקם משרד קישור לאוכלוסייה, המנפיק אישורי כניסה במועדים המתואמים עם כוחות צה"ל באזור.

צה"ל ומערכת הביטחון ערכו את כל הסידורים הדרושים על מנת לאפשר את כניסת בעלי הקרקע לצורך עיבוד חקלאי. עם זאת, כל מי שייכנס לתחומי שטח האש ללא תיאום כנדרש, מסכן את עצמו שלא לצורך.

כמו כן, רצוף בזה העתק ממנשר שהופץ בעברית ובערבית לתושבים, עם פרסום הצו.

היערכות ישראל להתקפה אטומית

חבר הכנסת א' כבל שאל את שר הביטחון ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

התחמשותה של פקיסטן בנשק אטומי וההערכות שבידי אירן יימצא נשק כזה בתוך שלוש עד חמש שנים מחייבות היערכות לאיום זה.

רצוני לשאול:

1. האם לישראל יש יכולת להתמודד מול התקפה אטומית?

2. האם נשקל להתקין לפחות בשלב הראשון מערכות הגנה מפני התקפה אטומית במקלטים הציבוריים?

3. מה הוא אומדן ההשקעה הנדרש להגנה מפני התקפה אטומית?

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת כבל, השאילתא עסקה בשאלות, אם לישראל יש יכולת להתמודד מול התקפה אטומית, אם נשקל להתקין, לפחות בשלב הראשון, מערכות הגנה מפני התקפה אטומית במקלטים ציבוריים, מה אומדן ההשקעות וכו'.

תפיסת המיגון העכשווית, אדוני חבר הכנסת, איננה עוסקת ואיננה נותנת מענה אל מול האיום האטומי.

פיקוד העורף החל בימים אלה בפעילות ראשונית של בחינה של משמעות, אם בעתיד ניכנס, חלילה, לעידן של איום אטומי. לפי מיטב הבנתנו, לא קיים היום איום כזה במזרח התיכון כלפי מדינת ישראל, ומכאן, אלה רק עבודות בחינה ראשוניות ולימוד מארצות אחרות מה בכלל התפיסה, אם יש מענה, ומה המשמעות של המענה הזה.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת.

איתן כבל (העבודה):

אדוני השר, אני מקווה שלא נצטרך לעולם להתמודד עם בעיות מן הסוג הזה, אבל עם זאת, לצערנו, לעתים הבלתי-צפוי – ואנחנו מכירים את זה בעיקר ממערכת הביטחון, שהבלתי-צפוי פתאום הופך להיות צפוי, ולעתים, אז זה הופך להיות מאוחר מדי.

בשנים האחרונות, ובעיקר בשנה האחרונה, הנושא של האיום האטומי הולך וגובר. העיתונים מלאים בעניין הזה.

בתוך כמה זמן, לדעתך, תהיה ישראל ערוכה להיות מוכנה, אפילו באופן בסיסי, למקרה שנגיע, חס וחלילה, למצב כזה?

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני חבר הכנסת, אני לא חושב שיש היום מדינה אחת בעולם שיש בה הגנה נגד איום גרעיני, איום אטומי. אני מאוד מקווה שלעולם לא יופעל נשק אטומי בעימותים בין עמים, ואף לא בתקופות מלחמה, חלילה. הניסיון שיש ממלחמת העולם השנייה מצביע על כך שיש יכולת לפגיעה אנושית אנושה וקשה באוכלוסיות, אם מופעל נשק מהסוג הזה, והגנה על האוכלוסייה היא כמעט בלתי אפשרית.

עם זאת, צריך לבחון ולראות אם יש אפשרויות של יכולת הגנה על יעדים איכותיים או על ציבורים מסוימים או על מקומות אסטרטגיים. אני לא מציע שנשלה את עצמנו שיש יכולת להגן מפני איומים מהסוג הזה. מדינת ישראל השקיעה מאמצים גדולים בכמה תחומים מרכזיים:

התחום הראשון – נכון להיום, אין נשק גרעיני. כפי שידוע לך, בעבר הסירה מערכת הביטחון איומים גרעיניים מעל מדינת ישראל, בתוקפה את הכור הגרעיני בעירק. בכך היא יצרה, לעתיד, מרכיב הרתעה משמעותי כלפי כל מי שינסה לייצר נשק להשמדה המונית, בעיקר גרעין, נגד מדינת ישראל.

המרכיב השני המרכזי – יש בוודאי הרתעה עולמית. גם מי שאין לו האיזונים המתאימים, ובעתיד יכולה להיות בידו, חלילה, יכולת כזאת, מוטב שיחשוב פעמיים על המשמעויות, אפילו של איום בעוצמה גרעינית.

המרכיב השלישי המרכזי – לא אלמן ישראל, ולא ירתיעו אותנו ולא יאיימו עלינו באמצעים מהסוג הזה. אני חושב, שזאת תהיה טעות חמורה אם נחפש מיגונים מול נשק שכמעט אין נגדו מיגון, אלא רק בצורה נקודתית, ובעתיד, ולכן יש תהליך ראשוני של חשיבה ולימוד ממדינות שחיו תחת איום מהסוג הזה, בעיקר באירופה, ולא רק באירופה.

תלונות כוח המשקיפים בחברון

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר הביטחון ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

ב-17 ביוני 1998 פורסם בעיתון "הארץ", כי כוח המשקיפים בחברון פנה לצה"ל בתלונה נגד מתנחלים שהשתלטו על בית בבעלות פלסטינית בחברון, וכי צה"ל משהה את פינוים. עוד הוסיף העיתון, שהכוח מביע תסכול מכך שצה"ל אינו מטפל בתלונות כראוי.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?

2. האם נכון שצה"ל מתנהג עם המתנחלים בסלחנות יתירה?

3. אם כן – מדוע? האם יטפל צה"ל בתלונות שמגישים פקחי האו"ם?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. כמה מתנחלים פלשו לביתה של משפחת דוויק, שלא היה מאוכלס, בשל צו האלוף, והשתמשו בו כבית-מלאכה. הפולשים הוצאו מן הבית על-ידי המינהל האזרחי, אשר ריתך את דלת הכניסה וניתק את החשמל, כדי שלא יוכלו להיכנס שוב, וכל ניסיון שלהם להיכנס שוב יטופל באותה נחישות.

תלונות המשקיפים הבין-לאומיים מטופלות במלוא הרצינות ובמידת הצורך הן עולות בוועדת חברון המשותפת.

פיקוד מרכז ובכלל זה מפקדת איו"ש בסיוע משטרת ישראל, ימשיכו לפעול לאכיפת החוק והסדר.

חקירת אסון צור

חבר הכנסת י' שטרן שאל את שר הביטחון ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

בעקבות הפרסום בעיתון "מעריב" מ-19 ביוני 1998 בעניין אסון צור, רצוני לשאול:

האם משרד הביטחון רואה מקום לעריכת בדיקה מחודשת של האירוע?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בעקבות אסון צור מונתה ועדת חקירה בראשותו של האלוף במילואים מאיר זורע, זיכרונו לברכה. ועדת החקירה הציגה את ממצאיה בפני הרמטכ"ל והפצ"ר, ובעקבות זאת פתח מצ"ח בחקירה מקפת. צוות החקירה המיוחד כלל חוקרים בכירים של מצ"ח ונציגים של משטרת ישראל.

הפצ"ר אימץ את מסקנות החקירה בדבר גורמי האסון. בני המשפחות השכולות עיינו, בשעתם, בחוות הדעת של הפצ"ר, למעט בחלקים שפרסומם נאסר מטעמי ביטחון.

בנסיבות כמצוין לעיל, לאחר שכל ההיבטים נבדקו על סמך ממצאיהם של שני גופי בדיקה, איננו רואים מקום לערוך בדיקה מחודשת.

בדיקות רפואיות של מועמדים לשירות ביטחון

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את שר הביטחון ביום י"ד בתמוז התשנ"ח (8 ביולי 1998):

מועמדים לשירות הביטחון נדרשים לעבור בדיקות רפואיות בבקו"ם. עולים חדשים נדרשים לעבור בדיקות נוספות, ייחודיות.

רצוני לשאול:

1. אילו בדיקות הם נדרשים לעבור?

2. האם עולים חדשים המועמדים לשירות צבאי נדרשים לעבור בדיקות נוספות? עולים מאילו ארצות, ומדוע?

3. האם גם בני עולים שנולדו בארץ נדרשים לעבור בדיקות ייחודיות אלה, ואם כן – מדוע?

4. עד איזה דור של בני עולים נערכות הבדיקות הייחודיות?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הבדיקות הרפואיות שנדרשים מועמדים לשירות ביטחון לבצע במסגרת הליכי המיון הרפואיים הנערכים בלשכות הגיוס נקבעות על-פי שיקול דעת יושב-ראש הוועדה הרפואית והנחיות מפקדת קצין רפואה ראשי, וזאת בהתאם לשאלון המידע הרפואי שנמסר על-ידי המיועד לשירות ביטחון.

מועמדים לשירות שאינם ילידי הארץ ו/או שהו בחוץ-לארץ תקופה ממושכת נדרשים לעתים לבצע בדיקות דם אחרות או בדיקות הדמיה. השיקולים לבדיקות אלו נקבעים על בסיס נתונים קיימים בספרות הרפואית העולמית, על-פי שכיחותן של מחלות שונות בארצות המוגדרות כארצות סיכון.

צה"ל בהחלט יסכים לקבל תוצאות בדיקות דם לגילוי נגיף האיידס כמו כל בדיקה רפואית אחרת מרופא או מוסד רפואי מוכר אם נערכו בפרק הזמן הרלוונטי לצורך הערכת כשירות לשירות.

4-3. לבני עולים ילידי הארץ הנוהל הינו לזה לזה של ילידי הארץ.

חשד לביצוע עבירות על-ידי הנהלת התעשייה האווירית

חבר הכנסת ב' אלון שאל את שר הביטחון ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

ב"הארץ" מ-10 ביוני 1998 פורסם, שביום הבחירות להסתדרות, 9 ביוני 1998, דחתה הנהלת התעשייה האווירית את ההסעות לעבודה בשלוש שעות, לבקשת ארגון העובדים, וכי נשלחה לעובדים איגרת תמיכה ברשימת "עוז".

רצוני לשאול:

1. האם עברה הנהלת התעשייה האווירית על ההוראות הממשלתיות בדחותה את ההיסעים לעובדים לצורך הליך בחירה?

2. הנעשה שימוש המנוגד לחוק במאגרי המידע של התעשייה האווירית ומשאביה בשיגור איגרת לבוחר לעובדים?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. ההסדר עם ארגון העובדים לדחיית זמני ההיסעים ביום הבחירות נועד למנוע שיבושים ו/או נזקים לקווי הייצור של החברה עקב איחורים ו/או היעדרויות של העובדים מהעבודה, שהיו צפויים בהיקפים נרחבים באותו יום. ההסדר האמור נערך בהתאם להוראות הסכם העבודה הקיבוצי המיוחד.

פרסום האיגרת של חברי הוועד אשר הגישו מועמדותם במסגרת רשימת "עוז" נעשה על-ידי חברי ועד העובדים והופץ לפי נתונים שהיו ברשותם ללא מעורבות החברה בדבר.

הקמת היאחזויות הנח"ל במרכז הארץ

חבר הכנסת י' שטרן שאל את שר הביטחון ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

בעיתון "ידיעות אחרונות", ב-26 ביוני 1998, המצורף בזה, פורסמה כתבה נרחבת, ולפיה מוקמות היאחזויות הנח"ל במרכז הארץ לא מצרכים ביטחוניים אלא כדי לעקוף הליכי תכנון חוקיים.

רצוני לשאול:

1. האם הדוגמאות שהובאו בכתבה נכונות?

2. אם כן – כיצד יפעל משרדך כדי למנוע ניצול החיילים למטרות הסותרות את משימות הנח"ל?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הדוגמאות אינן נכונות.

2. המקומות המוזכרים נמצאים בשלבי בחינה ובדיקה. תהליך הבדיקה מתנהל על-פי הנהלים המקובלים, ובסיומו יוצג העניין בפני.

מנהל בית-החולים "אל-ראזי" בג'ני

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את שר הביטחון ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

מר פבעא"כ – שמו המלא מופיע במקור – משמש כמרצה בקולג' לכלכלה וכמנהל בית-החולים "אל-ראזי" בג'ני. לאחרונה סורבה בקשתו של הנ"ל לצאת לארצות-הברית לקבלת תואר דוקטור, וגם נמנעה כניסתו לארץ כדי להשתתף בקורס למנהלי בתי-חולים.

רצוני לשאול:

האם הסירוב הנ"ל עדיין תקף, ומתי יזכה מר כמיל להיתרים כנ"ל?

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת דהאמשה, הפנייה היא בשמו של מרצה המשמש כמרצה בקולג' לכלכלה וכמנהל בית-החולים "אל-ראזי" בג'ני. לאחרונה סורבה בקשתו של הנ"ל לצאת לארצות-הברית לקבלת תואר דוקטור, וגם נמנעה כניסתו לארץ כדי להשתתף בקורס למנהלי בתי-חולים. אדוני חבר הכנסת שואל אם הסירוב הנ"ל עדיין תקף ומתי יזכה מר כמיל להיתרים כנ"ל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא הבנתי מה התשובה.

היו"ר ח' דיין:

לא, הוא רק קרא את השאלה.

שר הביטחון י' מרדכי:

קראתי רק את השאלה, כי אחרת, אתה עונה תשובות על שאלות שלא יודעים מה הן.

אדוני חבר הכנסת, הסיבה לסירוב אינה ביטחונית, וגורמי ביטחון קיבלו ממני הוראה לבדוק מחדש את עניינו של הדוקטור, ואם יחול שינוי בעמדתם, בתוך ימים בודדים אודיעך על כך.

הנושא נמצא עדיין בבדיקה, ועל בסיס פנייתך נערכות בדיקות מחדש, אם אותן סיבות ביטחוניות שהיו קיימות – קיימות גם היום, או שניתן לאפשר לו לצאת ולקבל תואר דוקטור.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה להודות לכבוד השר על התשובה, אבל אני מאוד מצר על כך שבמשך החודשים שהשאליתא היתה מונחת במשרד הביטחון לא הספיקו שלטונות הביטחון לעשות את הבדיקה, ואדוני יכול היה לתת לנו תשובה שלמה ומושלמת.

כולי תקווה שהבדיקה אכן תיעשה בהקדם האפשרי. אני לא בטוח שהזמן של הנסיעה עוד לא עבר, ואולי הוא צריך לחכות עכשיו למועד אחר.

בכל מקרה, אני גם רוצה להדגיש: מדובר באדם מסוים שהוא דוקטור, והעניין ידוע, ואני לא יודע איך אפשר בנסיעה אחת לארצות-הברית או בכניסה לישראל למטרות מוגדרות, לצורכי לימודים והרצאות, לסכן את ביטחון המדינה בצורה כזו. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, הרי יכולתי בקלות לענות תשובה שלילית ולומר: הסיבות הביטחוניות עדיין שרירות וקיימות. מאחר שחשבתי שצריך לחזור ולבחון ולבדוק, יותר מפעם אחת, ביקשתי לחזור ולבדוק פעם נוספת, איך ניתן, לפנים משורת הדין, ליצור את ההקלה ולאפשר את הנסיעה הזאת, ואני אדאג שבתוך ימים תוכל לקבל תשובה על הבקשה הזאת.

ספרי תורה בבית-העלמין בחברון

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר הביטחון ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

העיתונים "יתד נאמן" ו"כל-בי" מפרסמים, כי חוללו ספרי תורה בבית-העלמין היהודי בחברון. רצופים בזה הפרסומים.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם בודק צה"ל את המקרה?

3. כיצד יפעל צה"ל כדי למנוע מקרים כאלו?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. בבית-העלמין היהודי בחברון קיים אתר שהוטמנו בו ספרי תורה שחוללו בשנת 1977 במערת-המכפלה. ספרי התורה מכוסים בכיסוי פרספקס אשר נופץ חלקית. האירוע טופל ונחקר על-ידי צה"ל ומשטרת ישראל. מממצאי החקירה של צה"ל ומשטרת ישראל לא ניתן ללמוד כי הספרים חוללו.

חיילי צה"ל מבצעים סיורים רכובים ורגליים ביום ובלילה לשמירה על האתר ופועלים למניעת אירועים כאלו בעתיד.

חטיפת אזרח ערבי מהכפר זבידאת

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר הביטחון ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

הובא לידיעתי, כי שוטרים פלסטינים, שליחיו של ג'בריל רג'וב, באו ביום שני, 6 ביולי 1998, לכפר , כדי לחטוף אזרח ערבי הנושא תעודת זהות ישראלית. Cזבידאת בבקעת-הירדן באזור

רצוני לשאול:

1. האם המקרה ידוע למשרד הביטחון?

2. האין בכך הפרה של הסכם אוסלו?

3. מה נעשה בתגובה?

4. מה ייעשה לגבי מקרים כאלה?

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, מכובדי חבר הכנסת זאבי, השאילתא היא: הובא לידיעתי, כי שוטרים פלסטינים, שליחיו של ג'בריל רג'וב, באו ביום שני, 6 ביולי 1998, לכפר זבידאת בבקעת- , כדי לחטוף אזרח ערבי הנושא תעודת זהות ישראלית. רצוני לשאול: האם המקרה Cהירדן, באזור ידוע למשרד הביטחון? האין בכך הפרה של הסכם אוסלו? מה נעשה בתגובה? מה ייעשה לגבי מקרים דומים בעתיד?

1, 3-4. בתאריך 6 ביולי הגיעו ארבעה שוטרים פלסטינים בלבוש אזרחי, ללא נשק, לכפר זבידאת . השוטרים הפלסטינים הגיעו, ככל הנראה, בכוונה לעצור את תושב הכפר שהינו בעל Bהמצוי בשטח תעודת תושב זמני, שהונפקה על-ידי משרד הפנים, אך אין ברשותו תעודת זהות ישראלית. במהלך האירוע נלכד שוטר פלסטיני אחד, הוא נעצר ומצוי בחקירת השב"כ. השאר הצליחו להימלט.

. עם זאת, מתקיימת C או Bלא ניתן למנוע הגעת שוטרים פלסטינים בלבוש אזרחי וללא נשק לשטח פעילות מגוונת של כוחות הביטחון במרחב, לאכיפת החוק והסדר.

, המפקדות המשותפות, להמשך טיפול מול DCO2. התשובה חיובית. הועברו הנחיות למפקדי ה- הפלסטינים.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, אדוני השר, ראשית, אני רוצה להודות לך על התשובה. שנית, אני רוצה להרחיב את השאלה. היא נשאלה ביולי. מאז הובאו לידיעתי הרבה מקרים של פעילות שוטרים פלסטינים, הן C ולא B, לא A, שבהם אין להם מה לעשות, והן בשטח הריבוני בירושלים, שהוא לא C בשטחי שטח ריבוני של מדינת ישראל. והתופעה חוזרת ונשנית. מה בדעת כבוד השר או הממשלה לעשות כדי להפסיק את התופעה השלילית הזאת?

שר הביטחון י' מרדכי:

אכן, מכובדי, יש מקרים ותופעות מהסוג שציינת. שירות הביטחון, משטרת ישראל וכל גורמי הביטחון מונחים גם למנוע, גם לפעול נגד פעולות שיש בהן משום פגיעה בשיתוף הפעולה בתחומים מסוימים, C ו-B כדי למנוע משוטרים פלסטינים לפעול במסווה כזה או אחר בשטח.

דיברתי על כך גם עם מפכ"ל המשטרה וגם עם ראש השב"כ, ובעיקר במה שקשור לירושלים, כי כפי שידוע לאדוני, ירושלים היא שטח ריבוני ישראלי, ובכל פעם שנתפסים שוטרים פלסטינים או אנשי ביטחון פלסטינים הפועלים בניגוד לחוק, ננקטות פעולות; אם כי, כפי שציינתי גם בתשובתי הקודמת, לא ניתן למנוע את הדברים בצורה מוחלטת. בחלק מהמקרים הדברים נמנעים, בחלק מהמקרים הם מטופלים, כפי שהיה בעבר, כשפגעו בסוחרי קרקעות; ויש מקרים, שלצערי הרב אי-אפשר למנוע אותם. צריך לנקוט את הצעדים האפשריים על-ידי אנשי הביטחון כדי לצמצם ככל שאפשר את התופעה הזאת.

התבטאויות של מפקד בצה"ל

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר הביטחון ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

במוסף "הארץ" מיום כ"ג בתמוז התשנ"ח, 17 ביולי 1998, הצהיר קצין בכיר, שהתנחלויות מסוימות הן בעיניו "מונסטר", ובתדרוך שהוא נותן לחייליו הוא מרצה שעה ארוכה על יתרונות הסכמי אוסלו.

רצוני לשאול:

1. האם דבריו מקובלים על צה"ל?

2. האין בכך גלישה לתחום הוויכוח הפוליטי?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. הרמטכ"ל מודיעני: "נושא הפנייה נבדק בפיקוד המרכז ולהלן אביא התייחסות: אלוף-משנה יוסי היימן משמש כמח"ט בנימין זה כשנה וחצי ומבצע תפקידו כקצין בצה"ל וללא קשר או זהות פוליטית כלשהי. תדרוך הכוחות המבצעים תעסוקה מבצעית על-ידי המפקדים בכל הגזרות והרמות כולל את הפרטים הביטחוניים של הסכם אוסלו, משום שאלו מחייבים את הכוחות. התדריך לא שיקף ואסור שישקף את דעותיהם הפוליטיות של המפקדים. סיור ותדריכי מפקדים בגזרותיהם הם במסגרת פעילות מבצעית, ולכן מבוצעים גם בשבת. כמו כן מוסיף אלוף הפיקוד, כי בכתבה שהתפרסמה במוסף 'הארץ' מיום 17 ביולי 1998 מופיעים כביכול 'ציטוטים' אשר לטענת המח"ט אינם מדויקים ומעוותים את כוונתו".

עובדים זרים במחנות צה"ל

חבר הכנסת א' פינס-פז אשאל את שר הביטחון ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

צה"ל מעסיק עובדים זרים בעבודות שונות בבסיסיו. בין השאר נצפו עובדים זרים המועסקים בעבודות גינון במחנה פיקוד צפון.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – מדוע מעסיק הצבא את העובדים הזרים וכיצד לא מבצעים אותן פעולות חיילים או אזרחים ישראלים?

3. מה הם הקריטריונים להענקת אישורי כניסה למחנות צה"ל לעובדים הזרים?

4. כיצד מממן צה"ל את העסקת העובדים הזרים?

תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. צה"ל אינו מעסיק ישירות עובדים זרים, אולם עם האמור ייתכן שקיימים קבלנים שזכו במכרזים ומבצעים עבודות שונות בהתקשרות מול משרד הביטחון ומעסיקים בין השאר עובדים זרים.

למרות האמור יש מגבלות ביטחון שדה הניתנות ליחידות בעת אישור ביצוע עבודה על-ידי קבלן המעסיק עובדים זרים במחנות צה"ל: א. בחינה קפדנית של הצורך; ב. היות מחנה כזה מסווג בסיווג נמוך; ג. בידוד אתר העבודה במחנה על-ידי גידורו בגדר היקפית; ד. בדיקה מוגבלת של העובדים אל מול השב"כ; ה. הנחות מחמירות לעניין פיקוח על תנועת העובדים בתוך האתר המגודר בלבד; ו. בדיקה רישומית ופיזית של העובדים בעת הבאתם לעבודה ובסיומה; ז. ביצוע ביקורות בשטח על מנת לוודא יישום מלא של ההנחיות.

מכאן, עובדים זרים מועסקים על-ידי קבלנים שזכו במכרזים, ועל העסקת כאלה יש מגבלות חמורות ביותר של ביטחון שדה.

מעצרו של תושב ג'נין

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את שר הביטחון ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

נודע לי, כי מר מסס"ע – שמו המלא מופיע במקור – מסילת-אלחארתיה, ג'נין, יצא ללימודים ב-1979. ב-9 באוקטובר 1997 הוא בא לביקור בני משפחתו, וב-29 באוקטובר 1997 הוא נעצר בידי כוחות הביטחון. ב-28 בדצמבר 1997 הוא גורש לירדן, סירבו לקבלו, והוא הוחזר לבית-המעצר "קישון", וכך היה שוב ב-30 ביוני 1998.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. אם כן – האם ישוחרר הנ"ל ממעצר?

3. האם יורשה הנ"ל לחיות בכפרו?

שר הביטחון י' מרדכי:

3-1. חבר הכנסת דהאמשה, בדיקתי העלטה, שהאיש מושא השאלתא אינו תושב האזור. כניסתו לאזור נעשתה על-פי היתר כניסה מסוג רשיון ביקור שניתן לתקופה של שלושה חודשים בלבד.

הנ"ל נעצר על-ידי גורמי הביטחון באוקטובר 1997. מהחקירה עלה, כי הוא היה פעיל בארגון קיצוני בחוץ-לארץ. בעקבות החקירה העריכו גורמי הביטחון, כי שהותו באזור מסכנת את ביטחון האזור, ולכן בוטלה אשרתו ביום 18 בדצמבר 1997. לאיש ניתנה אפשרות לערער על ההחלטה, אך הוא לא עשה זאת.

הנ"ל הוחזק במעצר תחילה מכוח צו שיפוטי ואחר כך על-פי צו גירוש. אכן השלטונות הירדניים סירבו לקבל את האיש לשטחם, אף שהוא נושא דרכון ירדני, לכן הוחזר הנ"ל למעצר, עד מציאת מקום שאליו יגורש. אני מקווה שבהקדם יימצא מקום לאן לגרש את האיש.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת.

נסים דהן (ש"ס):

תגיש שאלתא לממשלת ירדן. הם לא מוכנים לקבל אותו. הם שלחו אותו לכאן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, רק כדי שנבין נכון את המצב, האיש הזה עצור עכשיו במדינת ישראל כמעט שנה, אפילו יותר משנה. שום מדינה – לא ירדן וכנראה גם לא מדינה אחרת לא מוכנות לקבל אותו, וכיוון שישראל לא מרשה לו לחזור לכפרו, תוקף תעודת הזהות שלו פקע לפי הכללים של השטחים, אבל הוא ילד ותושב הכפר בגדה המערבית, כפי שמצוין שם, מסילת-אלחארתייה. הוא יצא לתקופה יותר מדי ארוכה ולכן לא מחזירים אותו.

מה גורלו של האיש? האם הוא יישאר במעצר כל הזמן? כבר למעלה משנה הוא במעצר. לא משחררים אותו בישראל ולא מגרשים אותו אל מחוץ לישראל ולא מאפשרים לו לחזור ללימודים. מה ייעשה בנדון? איך אפשר לסבול דבר כזה?

שר הביטחון י' מרדכי:

הפתרון הוא למצוא מקום לגרש אותו אליו. אם אחת ממדינות האזור תסכים לקבל אותו – הוא נושא דרכון ירדני – הוא יישלח לשם. ואכן, אני דרשתי מגורמי הביטחון לפעול במהירות לפתרון הבעיה ולמצוא דרך – או שיוחזר לירדן או למקום אחר. גם כאן אני אעדכן אותך בתוך כמה שבועות לגבי הפתרון שיימצא לאיש הזה.

התנכלויות לתושבי הכפר קריות

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את שר הביטחון ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

ידוע לי, כי המתנחלים בשילה, עלי ורחל, מזרחית לשכם, מתנכלים תמיד לתושבי הכפר קריות, עוקרים מטעים ופוגעים בתושבים וברכוש. ב-6 במאי 1998 נרצח אחמד עלאן מוסטפא המנוח. כוחות הביטחון מגבים פגיעות אלה ותורמים גם הם את חלקם.

רצוני לשאול:

1. האם נבדקו כל הדברים האלה ונמצאו נכונים?

2. אם כן – מתי יושם קץ לפגיעות הנ"ל?

3. האם תשונה מדיניות כוחות הביטחון באזור?

שר הביטחון י' מרדכי:

1-3. אכן, אדוני חבר הכנסת דהאמשה, זה זמן רב קיימים סכסוכים בין תושבי היישובים לבין הכפר קריות. הסכסוכים נובעים מהתנכלויות הדדיות – הפלסטינים עוקרים, שורפים ומנסרים עמודי חשמל והתושבים עוקרים עצים.

הפלסטיני שנהרג ליד היישוב עלי נהרג לאחר שניסה לדקור תושב מהיישוב באמצעות סכין, אירוע שמצוי בחקירת משטרת ישראל.

כוחות הביטחון פועלים לאכיפת החוק והסדר במרחב אזור יהודה ושומרון ואינם נותנים בשום אופן גיבוי לפעילות בלתי חוקית של צד כלשהו.

אדוני יודע שאני הוריתי וחיילים שמרו על תושבי קריות שהלכו למסיק זיתים גם באזור איתמר וגם באזור יצהר, וגם באזורים אחרים הושקעו כוחות גדולים של הצבא כדי לשמור על הסדר ולמנוע פגיעה בתושבים הפלסטינים החיים במקום.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, אני מבקש לשאול מה המצב היום. השאלתא היא מלפני חודשים מספר. מה המצב היום בשטח, והאם הכפר הזה הוא אחד מהאזורים שיש לגביהם שינוי בעקבות ההסכמים והבעיה תיפתר סופית, או שמשרד הביטחון יפתור אותה?

שר הביטחון י' מרדכי:

מה שקורה, אדוני חבר הכנסת, הוא, שבכל פעם שיש איזה סכסוך גם המשטרה וגם צה"ל מגיעים לאזור – בכל הפעמים שיש בקשה או דרישה של התושבים שצה"ל יגיע לשם בטרם פורענות. כאשר מתבצעות פעולות שיש בהן משום חיכוך, צה"ל והמשטרה נמצאים שם. ובכל פעם שיש בידינו מידע מודיעיני שיכול להיות איזה חיכוך, אנחנו נמצאים שם ואנחנו פועלים בצורה רצופה בכל מקום ביהודה ושומרון כדי למנוע חיכוכים בין יהודים לערבים.

קרבתו של מחנה צבא לכפר באזור טובאס

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'–יחיא שאל את שר הביטחון ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

הימצאותו של כפר אל-עקאבה באזור טובאס ליד מחנה צבא גורמת לסבל ולנזקים לתושביו. יום יום מתבצעים תרגילים צבאיים בתוך המחנה ובקרבת הפליטים, דבר אשר מעורר פניקה בקרב המבוגרים והילדים. ראש הכפר נפגש לאחרונה עם מושל ג'נין בלשכת התיאום במטרה להגיע לפשרה, ללא הצלחה.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע הנושא למשרדך?

2. איך תיפתר הבעיה?

שר הביטחון י' מרדכי:

2-1. מכובדי חבר הכנסת וליד צאדק חאג'–יחיא, אכן, המחנה הצבאי שממוקם בין כפר עקאבה וכפר תיאסיר הינו שטח אש חיוני למערך האימונים של צה"ל בפיקוד המרכז. לא ניתן להעביר את המחנה לאזור אחר, ולכן ימשיך צה"ל להתאמן באזור זה כמו באזורים אחרים. כפי שאתה יודע, אדוני, גם במקומות אחרים – ברמת-הגולן, בנגב, בגליל, ובמקומות שיש בהם שטחי אש ושטחי טיסה לצה"ל ושטחי אימונים, אכן יש משום הפרעת מנוחתם של התושבים הגרים באזור. אבל זה צורך חיוני וביטחוני לאמן את הצבא ולהכין אותו למשימותיו להגן על אזרחי מדינת ישראל באשר הם.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת.

וליד צאדק חאג'י-חיא (מרצ):

תודה רבה, אדוני השר. מדובר פה על מקרה שהצבא משתמש בכפר עצמו ובבתי-הספר עצמם לאימונים; מתאמנים בתוך הכפר. אני הייתי שם. אני לא ראיתי אותם מתאמנים שם, כמובן, אבל שמעתי עדות אישית של האנשים מכובדי הכפר. זה דבר אחד. דבר שני, מעמידים פה אלה מול אלה זכויות אדם וסיכון אנשים מול האימונים של צה"ל. צריך למצוא פתרון. אדוני השר, לפחות תבדוק את העניין הזה של כניסת החיילים לתוך הכפר עצמו. תודה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני חבר הכנסת, אכן שתי האוכלוסיות האלה מתקשות לחיות זו עם זו. מצד אחד, רצונם של תושבים במדינת ישראל לחיות בשקט ובשלווה ללא הפרעות לא בטיסה, לא בשיט, לא באימונים, לא באימונים באש, לא בתנועות על צירים וכו'. מצד שני, דרושה איכות צבאית ביטחונית כדי לאפשר את ביטחונה של המדינה. באזור ההוא האימונים של חיילים בגיל צעיר, שפעילות האש שלהם והאמצעים שהם משתמשים בהם הם דווקא מהנשקים הקלים ולא מכלי הנשק הכבדים שגורמים להפרעות הרבה יותר גדולות באזורים אחרים. אני לא מודע לכך, ואני אבדוק אם מתאמנים בתוך הכפר, בתוך בית-הספר. להערכתי – לא. אני רשמתי זאת, נבדוק זאת ונענה לך תשובה. נדאג לכך שלא ייכנסו לכפר ולא יפריעו לתושבים.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לאדוני השר על כל התשובות על השאלות.

הצעות לסדר-היום

ביקור חיילים, במסגרת סדרת חינוך, אצל הנזיר אוליביה מאבו-גוש

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבאה שעל סדר-היום: הצעות לסדר-היום מס' 5443, 5457 ו-5492: ביקור חיילים, במסגרת סדרת חינוך, אצל הנזיר אוליביה מאבו-גוש. ראשון הדוברים – אבנר חי שאקי.

נסים דהן (ש"ס):

הוא לא נמצא.

הי"ר ח' דיין:

ראיתי אותו כאן. בסדר, לא משנה. אחריו – חבר הכנסת נסים דהן. בבקשה. לא קרה דבר. ממילא כולנו נצביע.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש להסיר.

הי"ר ח' דיין:

כבר להסיר? עוד לא שמעת מה הוא רוצה להגיד.

נסים דהן (ש"ס):

אתה לא יודע את זה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

יש לו הוראת קבע על המיקרופון.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני כבוד השר, הייתי שמח אם כבודו ישמע את הדברים, כיוון שהוא יצטרך גם לענות. תודה רבה, אדוני השר.

חברי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, אני מחזיק עמוד ראשון מכתבה בעיתון. אני אקרא מה שכתוב, רק את העמוד הראשון, כדי שיובנו הדברים שאני רוצה להתייחס אליהם. הכתבה תחת הכותרת: "האפיפיור של החיילים. קשר מוזר בין הנזיר אוליביה לחיילי צה"ל. זה סיפור מוזר, על נזיר קתולי בשם אוליביה, שהפך חבר נפש, סמכות רוחנית וכומר מוודה של חיילי צה"ל. לא מדובר בהתגנבות יחידים באישון לילה של חיילים במצוקה המחפשים סעד פסיכולוגי או משהו שאזנו כרויה, אלא בסיוורים מאורגנים, במסגרות סדרות חינוך המביאות אלפי לוחמי צה"ל אל דלת מנזרו של אוליביה בכפר הערבי אבו-גוש. מתחת לגלימה שלו לובש אוליביה מדי צה"ל. יש לו חדר המכונה 'ריקושט', העמוס להתפקע בפרטים צה"ליים שקיבל במתנה. הלוחמים מפטפטים אתו חופשי. בשיחה עם חן קוטס, כתבת 'סופשבוע', הביעו קצינים רבים דאגה ממהות הקשר המוזר הזה ומטיבו. גם אם כוונתו של אוליביה תמימה וטובה, טוענים הקצינים, הוא יודע הרבה יותר מדי".

אני לא רוצה לקרוא את כל הכתבה, אדוני שר הביטחון. אני אפילו לא רוצה להתייחס להיבט הביטחוני שבכתבה. אני סומך, שמהיבט הביטחוני, אדוני השר, האנשים המופקדים על הביטחון, אני מאוד מקווה שהם עושים את עבודתם נאמנה, ויכול להיות שהדאגה של אותה כתבת לא מעוררת דאגה והם יודעים מה שהם עושים. אני אפילו לא רוצה לדבר על זה.

אני רוצה להתייחס לפרשה שפורסמה – אם היא נכונה ואם היא מדויקת; ואני מסייג את דברי, כיוון שאני אישית לא מכיר את הנושא, אלא מתוך כתבה בעיתון. אני רוצה להתייחס אליה מפן אחר. ואני בטוח שאדוני מבין אותי מייד, עוד לפני שאומר מלה. אבל גם בשביל הפרוטוקול וגם בשביל עם ישראל, אם במקום "האפיפיור של החיילים" היה כתוב "הרב של החיילים", ואם במקום "מנזר" היה כתוב "ישיבה", ואם במקום "מתחת לגלימה של נזיר" היה כתוב "מתחת לקפוטת של הרב" – – –

יצחק כהן (ש"ס):

הרב אמנון יצחק.

נסים דהן (ש"ס):

ואם במקום הנזיר אוליביה היה כתוב – כמו שאמר חברי וידידי – הרב אמנון יצחק; מספיק אם היה כתוב הרב אורי זוהר – – –

יצחק כהן (ש"ס):

אוהו.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר לא היה שר ביטחון עוד חמש דקות. חמש דקות לא היה השמאל נותן לך להיות שר ביטחון לפני שתכניש את כל מה שכתוב בכתבה. אתה יודע איזה רעש היה במדינה, אדוני השר?

חיילים הולכים לדבר עם רב, ומספרים לו סודות, לפי מה שכתוב בכתבה, ונותנים לו מתנות ופריטים, והחדר של אותו ראש ישיבה מלא להתפקע בפריטים צה"ליים. היו קוראים לו מיסיונר; היו אוסרים את סדרת החינוך; למחרת היו מפסיקים אותה. לא עם רב. חיילים, לקחו אותם לכותל לסדרת חינוך – הפסיקו את זה; לקחו חיילים לבית-כנסת ולישיבה בסדרת חינוך – הפסיקו עם זה.

יצחק כהן (ש"ס):

אם אתה נכנס לבסיס חיל האוויר – – –

היו"ר ח' דיין:

לפני שנתיים.

נסים דהן (ש"ס):

אני לא יודע אם ההוראה הזאת עוד קיימת, אדוני השר, אבל בוודאי עוד מעט תענה לנו ותאמר לנו אם זה מדויק או לא, שנאסרה כניסת אנשי דת יהודים, לרבות רבנים, מדריכי כשרות וכו', שלא במסגרת הצבאית לתוך בסיסים צבאיים, אף שהרבה פעמים חיילים מבקשים את זה. הם נתקלים בסירוב מלמעלה, שלא נותנים לאותם בסיסים צבאיים – אפילו הם מבקשים, אסור שייכנסו לשם רבנים.

אז ריבוננו של עולם, במדינה יהודית, אפשר לקחת חיילים יהודים, לתת להם לקשור קשרים עם כל מיני כמרים ונזירים, ולא לחשוש לאיזו השפעה רוחנית. אם חס ושלום ההשפעה תהיה בכיוון של קצת יהדות לאותם חיילים, אם נרצה לעלות את המוטיבציה שלהם בזה שניתן להם קצת ערכי מוסר יהודיים או חזון הנביאים, זה יהיה אסון. החיילים האלה עלולים שלא להיות לוחמים טובים. אבל אם הם יקבלו עידוד או מוטיבציה מאיזה נזיר, זה טוב, זה תקין, ימשיכו את זה. איך כתוב פה בכתבה? – אני מקווה שזה לא נכון – –

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם.

נסים דהן (ש"ס):

– "אלפי חיילים" – אלפי – "המביאות אלפי לוחמי צה"ל". זאת אומרת, יש מין סדרות חינוך שכנראה המסלול שלהן קבוע, ואחת מהנקודות באותו מסלול היא אותו מנזר של אוליביה, שכתוב עליו בעיתון.

אדוני השר, אני בטוח שחלק מהדברים שכתובים פה לא מדויקים. אני בטוח שחלק מהדברים שאמרתי מוקצנים בכוונה כדי לסבר את האוזן.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

אבל, בעיקרון, אדוני השר, הדברים נכונים. במדינת ישראל, בצה"ל של העם היהודי, אסור שיהיה קשר עם רבנים, ומקבלים בסלחנות קשר עם נזיר. אדוני, זאת המציאות. תנסה מחר להזמין את הרב אורי זוהר לבסיס צבאי. תנסה, כבוד השר, בשביל המבצע, להזמין את הרב אורי זוהר לבסיס צבאי להרצאה בסדרת חינוך לפני חיילים.

יצחק כהן (ש"ס):

אוי ואבוי.

דוד טל (ש"ס):

או את אמנון יצחק.

נסים דהן (ש"ס):

תראה, אני לא רוצה לשים מול השור דגל אדום. אני אגיד אמנון יצחק, אתה יודע מה שיענו לי: הוא לא ציוני, הוא מדבר נגד הצבא, הוא מדבר נגד המדינה. לא רוצה להזכיר את השם הזה, כי אני יודע את התשובות מפעמים קודמות. אבל הרב אורי זוהר לא עושה את כל זה, וגם הוא מוקצה מחמת מיאוס בצבא.

לכן, אדוני השר, משפט מסכם. אני אשמח אם כבוד השר יעמוד כאן ויאמר: בהן צדקי, הכתבה הזאת שקרית, אין שום קשר, לא הולכים לשם, לא מקבלים משם שום ערכים, לא מקבלים משם מוטיביציה. אדרבה ואדרבה, במדינה יהודית היינו שמחים שדווקא אנשי רוח יהודים – קרי רבנים, מכשירים – שהם ייתנו את המוטיבציה האמיתית לחייל היהודי במדינתו. תודה רבה.

היו"ר ח' דיינ:

תודה רבה לחבר הכנסת דהן. אני מזמין את חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני שר הביטחון, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני אסייג את דברי. אם, אם נכונים הדברים, וכדי המידה שהם נכונים, יש בהם כדי להחריד, כדי לזעזע, כדי להדאיג. אני זוכר, כשהיו שרי ביטחון לפניך במשך העשור האחרון, היה קרב אדיר בכנסת הזו על איזה ביקור באיזו ישיבה בשבת מסוימת אחת, שישהו שם עשרה או 15 חיילים, וניתנה הוראה שלא לחזור על זה שנית. אני יודע שמקשים ביותר הבאת מרצים דתיים, שלא לדבר על רבנים בצה"ל. זו אמת לאמיתה. אני גם יודע, וזה עצוב מאוד, והעליתי את זה בציבור.

כתבתי לשר הביטחון המנוח, ראש הממשלה המנוח, על עניין של ב"ה – ברוך השם, ואמרתי לו, שכל נשיא בארצות-הברית פותח את נאומיו ומסכם אותם במלים –

. היום אין נשיא, ללא הבדל – רפובליקני, דמוקרטי – האלוהי תופס מקום WITH HEL P OF GOD .
CHURCH AND מרכזי בתודעתם ובמחשבתם. זאת המדינה שמפרידה כביכול בין דת ומדינה, בין STATE . ואני זועזעתי, איך ייתכן להגביל אדם מאמין. אני לא יכול לכתוב שורה מבלי שלפני זה יהיה
ב"ה, כי אני יודע שחלילה בלי ב"ה – – –

שר הביטחון י' מרדכי:

גם אני כותב למעלה ב"ה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מצוין, אבל היה שר לפניך שלא אישר את זה. אתה יכול לבדוק בלשכה, אני מניח שזה בוודאי מצוי שם.

אני אומר בכאב גדול, יש היום מאמץ שיטתי להתנתק ממקורות היהדות והמדינה בחוגים רבים. זה שאלה חוגים מוגדרים, מפלגה, תנועה שדגלה הוא שצריך להתנתק ממורשת ישראל, להיות עם ככל העמים, קוסמופוליטיות, אוניברסליות – כל שאר הדברים ידועים. אבל דווקא משרד שבו משרתים כל חיילי ישראל, שלפי מיטב אמונתי ואמונתנו, ברכת השם, עזרת השם, נחוצה לכל הצלחה שלו, יעלה על הדעת שנזיר יקבל בשיטתיות מדי שבוע בשבוע עשרות ומאות ואלפים של חיילים? כל פריטי חייל, מדים, תגים, כומתות, דרגות – חדר שכולו מתנות חיילי וקציני צה"ל, דווקא לכומר הזה, לנזיר הזה?

אבל "עלית על כולנה": אני מוצא שבא אליו חייל שסיפר לו וסיפר לחבריו שהוא יהודי שמאמין בישו. אז הוא הגיע מדי שבת בשבתו אליו, הפך להיות ידיד שלו. כלומר, יש פה ההיבט הרוחני-האמוני, יש פה ההיבט הביטחוני. הכיצד ייתכן שהוא ישאל איפה אתה משרת ויקבל תשובות כמו – בגולן; באיזה מקום, ליד איזה מקום. זה לא מעורר אפילו חשד אלמנטרי? אדם שהוא לא אזרח ישראלי, דבר המזעזע מכול, שהוא אפילו לא אזרח ישראלי, חיילים וקצינים שלנו מרצונם הטוב שופכים לפניו את כל הידע והמידע שלהם על שירותם, על מקומם, על הרגשתם, על בעיותיהם ועל מצוקותיהם.

אני מבין שאדם הולך לפסיכולוג ושם הוא שופך את נפשו. בארצות-הברית כל אדם שני הולך לפסיכולוג, אז כנראה זה גם באופנה.

הי"ר ח' דיין:

שם כבר כל פסיכולוג הולך לפסיכולוג.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אבל הכומר המוודה, שהוא אבי אביו של הפסיכולוג, הוא כומר שעושה זאת במסגרת האמונה הנוצרית. אני רוצה להאמין שכולנו רוצים למנוע כל צל צלו של חשד ושל בן בנו של חשד, שיש כוונת מיסיון חלילה. די והותר נאבקנו בעולם נגד מיסיון. לצערי, בארץ הזאת רבים אינם מבינים ופה בכנסת כעסו על זה שהודענו שניאבק במיסיון ואמרו שזה מעשה אליים. אם זו אלימות, להיאבק במיסיון, אז אני מתכבד להיות שייך לקבוצת האלימים הזאת, להשתייך לאגודה שנקראה למלחמה במיסיון, שהשתתפו בה שניים משופטי בית-המשפט העליון, והזמינו אותי להיות חבר אתם.

אדוני השר, אני רוצה לומר לך, ביודעי את עולמך הרוחני והנפשי כפי שהוא בא לידי ביטוי בנאומים שונים, אני יודע שהמסורת היהודית יקרה לך, אני יודע ובטוח, בעזרת השם, שאתה מאמין גדול. אין לי ספק בזה, לא דיברנו על זה, אבל אני מרגיש שאתה חש כך. זה מסכן את האמונה של כמה חיילים. יש הרבה מעוררים בנפשם בקרב כל האזרחים, וכנראה אותו אחוז, אולי קצת יותר בצה"ל, מסיבות שלא צריך לפרטן. יש אנשים שבאמת יש להם בעיות נפשיות, אז אדרבה, שיימצא פסיכולוג גדול בצה"ל והוא יתמודד עם זה. אבל נזיר שבעצמו אומר לכתבת: לא, לא, אל תספרי את זה; אל תעשי את זה, זה יגרום לי צרות?

עם זאת, כל הכתבה אומרת דבר אחד: זה נזיר נוצרי שההרצאה שלו היא על נצרות, על הכנסיה הקתולית, על מהות המנזר ותפקידו, על חובותיו של הנזיר. זה מוסיף חינוך לחייל בצה"ל? זה שייך לסדרת חינוך? מה שחסר להם לחיילי צה"ל – ואני הרציתי מאות הרצאות בצה"ל כקצין תרבות, ואחר כך קראו לזה קצין הסברה – זה ביהדות. בורות מזעזעת. קצינים בדרגות הגבוהות ביותר בורים לחלוטין בדברים אלמנטריים ביהדות.

הי"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני רוצה לסיים, אבל אני מדבר מתוך כאב, כי אם יש משהו שזעזע אותי, זה סדרת חינוך ונזיר; סדרת חינוך של חיילי ישראל עם כומר נוצרי. סדרת חינוך עם תולדות הנצרות הקתולית והכנסייה והמנזר ומשמעותו ותפקידיו.

אלה דברים שהשכל אינו סובלם, שההיגיון מתנגד להם, שגם מטעם הביטחון צריך לבדוק ולאסור, לפי דעתי. למה לא לחשוד? חושדים באדם אם הוא הולך למקום ושואל שתי שאלות מיותרות – אז הוא כבר חצי מרגל. אדם שלאורך כל השנים עושה זאת לחיילים ולקצינים שבחולשת הדעת שלהם, לצערי הגדול, מוסרים לו מרצונם הטוב, צריך לחשוד בו, לחשוד באלה שדאגו להביא אותו ולהורות לקצין החינוך בצה"ל: אנא, נבנה לך, נעצב לך, נעזור לך לעצב תוכנית לסדרת חינוך.

אני מוכן להתנדב, אדוני השר, עשיתי את זה בעבר באוניברסיטאות ואני מוכן לעשות את זה עם קצין החינוך בצה"ל – תוכנית אמיתית שתפקידה לחנך את החייל להידוק זהותו היהודית, להעמקת משמעות יהדותו, לקשר עם יהודי התפוצות, לקשר עם תורה שבכתב ותורה שבעל-פה, למשמעות היותו יהודי. ודאי שזה לא יהיה דרך המנזר והנזיר ודרך הנצרות. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת, אחרון המציעים, איתן כבל. אחריו ישיב השר.

צודק חבר הכנסת שאקי, אני כקצין חינוך בצה"ל היו לי הרבה דברים לעשות – לקחת את החיילים למורשת קרב, להראות להם דברים על ארץ-ישראל.

שר הביטחון י' מרדכי:

הבן-דוד שלו היה קצין חינוך ראשי בצה"ל.

היו"ר ח' דיין:

אני אומנם בוגר קק"ח י"ח – קציני חינוך מחזור י"ח; מעולם לא קיבלנו שום הנחיות ללכת למסלולים כאלה.

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, זה כמעט "חיים שכאלה".

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני השר, אני רוצה לפתוח ולומר, שבאופן אישי אין לי דבר וחצי דבר נגד הנזיר אוליביה; אינני מכיר אותו. אני רק רוצה גם לפרגן לו. בכל זאת, אני עדיין לא נוגע בעניין של קצין חינוך ראשי. אם כל כך הרבה חיילים מוצאים לנכון להגיע אליו ולשפוך את מה שהם אומרים לו בפניו, כנראה יש באיש – – –

דוד טל (ש"ס):

המפקדים לוקחים אותם לשם, הם לא הולכים לבד.

איתן כבל (העבודה):

אם חבר הכנסת דוד טל היה מקשיב ולא קופץ לפני שאמר את מה שאמר – – –

דוד טל (ש"ס):

אני יודע מה שאתה רוצה לומר.

איתן כבל (העבודה):

לא, אתה לא יודע מה שאני רוצה לומר. אתה לא יודע. אני אחזור ואומר, חבר הכנסת דוד טל. אמרתי שאם אני מניח לרגע את העניין של קצין חינוך ראשי בצד, אם לאיש הזה מגיעים כל כך הרבה אנשים, כמו שמגיעים, אם תרצה, ולשיטתך אומר – להבדיל אלף אלפי הבדלות, שמגיעים לרב אמנון יצחק – זאת אומרת, שכנראה יש באנשים האלה משהו. אינני מכיר את האיש, אך כשאני קורא את הכתבה ואני רואה שבאים לאיש הזה כל כך הרבה, כנראה יש לו מה לומר. הרי זה עובד בשיטה של "חבר מביא חבר".

אני רוצה לומר מעל הבמה כאן, שבצבא-הגנה לישראל אין מקום לא לנזירים ולא לרבנים מעבר למה שמגדיר החוק. זאת אומרת, שבצבא יש חקיקה או תקנות – –

היו"ר ח' דיין:

יש פקודות.

איתן כבל (העבודה):

— — או פקודות שקובעות מי הרב של היחידה, מה מותר, מה אסור. צבא הוא לא מקום לסדרת חינוך בנושאים כאלה; לפחות לשיטתי ולגישתי.

לא הייתי אצל הנזיר, וכל מה שאני אומר הוא בהסתייגות, כמובן. הנושא הזה של שמירת סוד, חשוב. אתם התייחסתם לעניין של נזיר מול רב. אני רוצה להתייחס בעיקר לנושא הביטחוני. אני חושב שזה זמן רב צה"ל לא נכנס בעובי הקורה מעבר לאיזה סלוגן ב"גלי צה"ל", שמושמע מעת לעת. אני חושב שהגיע הזמן לטפל שוב במערכת שעוסקת בביטחון שדה. אני אומר לכם זאת, כי כמעט בכל מקום מפגש אתה שומע סודות צבאיים – על כל גבעה ותחת כל עץ רענן. נפרצו כל הסכרים, אדוני השר, כך לפחות אני חש, בלי לגעת במה שכתוב בעיתון ומה מצונזר ומה לא מצונזר. זה כבר במסגרת יותר מבוקרת ומסודרת ומי שלא נכנס בתוך המסגרת הזאת; יש חוק שאמור לטפל בעניין הזה.

אני חושב, שחובה עלינו, בעיקר בעידן של פלאפונים, בעיקר בעידן שבו יכולת ההאזנה של האויב, או של מי שנלחם מולנו, היא בעלייה מתמדת, אנחנו חייבים לשים לב לנקודה הזאת. אתה נוסע באוטובוס, אתה פוגש חיילים בכל מקום, ובשפת העם – חופשי-חופשי אתה שומע הכול ואתה לעולם לא יכול לדעת – – –

יצחק כהן (ש"ס):

מתי עלית לאוטובוס בפעם האחרונה?

איתן כבל (העבודה):

תסלח לי, התקלת אותי לא נכון. עד לפני כחודשיים הייתי נוסע קבוע מצומת כפר-אברהם לירושלים. התקלת אותי לא נכון.

לגופו של עניין, אדוני השר, אם אכן קצין חינוך ראשי – עם כל המעלות הגדולות שאולי יש בנזיר הזה, אני חושב שאין זה מן הראוי שצה"ל עצמו וקצין חינוך ראשי עצמו ידאגו לסיורים מודרכים. במקרה הזה צודקים חברי. אם עושים סיורים מודרכים לנזיר, למה לא נעשה מחר סיורים מודרכים לרב אמנון יצחק? תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את השר להשיב על כל ההצעות לסדר-היום. בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ראשית, אין ספק שכמו שכל כתבה יש בה הגזמות ואין בה האיזונים הנכונים, ואינני חושב שהתיאורים – גם כשאני קראתי את הכתבה התעוררו בי מחשבות וביקשתי לבדוק זאת. אומר לכם מה העלו תוצאות הבדיקה, ואחר כך אומר לכם כמה דברים מלב אל לב.

הפעילות המתקיימת במנזר היא במסגרת סדרות ידיעת הארץ. חיילים אשר מגיעים למרכז החינוך בירושלים מבקרים במנזר במסגרת תוכנית העוסקת בקדושת ירושלים, בדת היהודית, וכן הכרת הזיקה של דתות אחרות לעיר ירושלים. סדרת החינוך משלבת בתוכה תכנים הן העשרתיים והן הסברתיים למתן מירב המידע האפשרי לידי החייל.

קצין חינוך ראשי ומפקד מרכז חינוך ביקרו במקום ובעיניהם לא נמצאה סיבה לפסול או להגביל את הביקור במקום.

למיטב ידיעתנו, במסגרת הביקורים במרכז החינוך הנזיר אינו מתחקר את החיילים על פעילותם וחיייהם בצה"ל והחיילים מודעים למגבלות ביטחון שדה החלות עליהם. מספר קטן של חיילים משוחררים שומרים על קשר ידידותי עם הנזיר. מובן שצה"ל מצדו איננו מעודד קשרים אישיים.

ידוע לנו כי לעתים יש חיילי צה"ל המשאירים, לצערנו, מזכרות. זה נפוץ גם בכל מיני תחנות דלק, מסעדות ומקומות אחרים, וגם הם מעוררים לא אחת בעיני סימני שאלה, כשאתה נכנס לתוך מסעדה וכל סמלי צה"ל נמצאים על הקירות. התגים והסמלים שניתנו לנזיר, מבדיקה שנעשתה, ניתן לרכוש אותם גם בחנויות אזרחיות בארץ ובחוץ-לארץ. עם זאת, לא נכון שחיילי צה"ל השאירו פריט צבאי כלשהו, שגם ניתן לרכוש אותו בחוץ, לידי מי שלא מוסמך לכך.

לא ידוע על תלונות של חיילים בעניין פעילותו של הנזיר כאילו הוא עוסק בפעילות מיסיונרית כלשהי. אין בפעילות הנזיר מאב-גוש, או בתכנים המועברים במרכז החינוך, משום פגיעה במשמעת הצבא או בערכים אחרים. אני מציע לעצמנו לשים את הכתבה בפרופורציה המתאימה.

אני אומר לכם בצורה אחראית, כשהייתי חייל צעיר, וכשהייתי מ"מ התאמנו באזור מעלה-החמישה. אז זה היה סמוך לגבול – השטח הנקרא, מי שמכיר, גבעה שנקראת "גבעת הקומוניסטים" – ואני מכיר את השטח היטב מתקופת האימונים שם. ביקרנו יותר מפעם אחת בשעות הפנאי במנזר, וגם שמענו שם מוזיקה, ומעולם לא ראיתי שזה השפיע עלי או על חברי כהוא-זה בתפיסת עולמם-עולמי.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

שר הביטחון י' מרדכי:

רגע, אדוני. כאיש שגדל בבית דתי ומסורתי ויודע לא רע את ההלכה ואת היהדות, בעצמי למדתי גם את הרפורמציה בנצרות ולמדתי את דת האסלאם, ורק התחזקתי באמונתי, מתוך היכרותי את הפיצולים שחלו מתוך הדת היהודית, והכרת הערכים של מרכיבים אחרים בעולם שאנחנו חיים בתוכו. ידע והכרה, מעולם לא חשבתי שיש בהם משום פגיעה ברוחו של האיש ובכוחו ובאמונתו של האיש.

היו בעבר ויכוחים ביני לבין ראשי ישיבות, כשהייתי מג"ד ואחר כך מח"ט, ובעיקר כשהייתי קצין צנחנים וחי"ר ראשי, ואמרתי לראשי הישיבות, שבחורים שהתגייסו לצה"ל במסגרת הנח"ל – ואז דיברתי על ישיבות ההסדר – יהיו יותר חזקים בדתם, יהיו לוחמים יותר טובים, ויהיו אזרחים יותר טובים למדינת ישראל. כל מי שעוקב ורואה שאותם בחורים שמתגייסים לצה"ל ונפתחים לעולם הגדול ומונעים על-ידי מניעים דתיים-ציוניים-לאומיים – הם יותר חזקים ודתם לא נחלשה. הם גם מהווים עמוד שדרה בתחומים מסוימים בחברה הישראלית. כל יחידה בצה"ל יש לה שומר על אותם צרכים דתיים ועל אותם תחומים המחויבים מכוח החוק והתקנות בצה"ל כדי לשמור ולתת לחיילים את הצרכים הדתיים שלהם הם נדרשים – כל מי שרוצה; ובאותם תחומים של "לא תעשה", כדי שלא לפגוע בערכים של צבא יהודי במדינת ישראל.

נושא ביטחון שדה נבדק ויבדק פעם נוספת. אני מציע לעצמנו, בעקבות כל כתבה, כמו שאנחנו מכירים כתבות, שבוודאי היה עניין לאיש שביקר שם או לאנשים שביקרו שם או שיש להם קשר, לא להפוך את זה לכותרת ואולי הכותרת תעורר סקרנות ואולי תגביר את הפעילות ואת התנועה שם. מהבדיקות שנעשו, וייעשו בדיקות נוספות, אינני חושב שיש משום הטפה או, חלילה, העברת אנשים מכיוונם הרוחני. ואם נוצרים בעקיפין קשרים כלשהם, אינני חושב שהקשר הזה צריך להרתיע מישהו מאתנו.

כל מי מאתנו שלמד גם כמה פרקים מחייו של הרמב"ם, איש אשר היה עשיר בדתו וברוחו וידע את אורחות העולם, וידע את הפילוסופיה היהודית אבל גם את הפילוסופיה הזרה, ידע כתוב וקורא, והיה אדם בעל יכולות גבוהות בתוך הציבורים שהוא חי בהם, ומעבר להם, יודע שזה רק חיזק את האיש, את הרמב"ם, והפך אותו לאחד האישים המרכזיים בדת היהודית ובפילוסופיה היהודית.

לכן אני לא מציע לשנייה אחת לחשוב שעצם ביקור או דו-שיח יש בו משום השפעה כהוא-זה על רוחו ועל כוחו של איש צה"ל לדעת מה נכון ומה לא נכון. הכרה, ידע והשכלה אין בהם כדי לפגוע בערכים הרוחניים והאישיים של האיש עצמו.

כפי שאמרתי, תחום ביטחון השדה יבדק פעם נוספת. לפי מיטב הערכתי, לאחר בדיקה שעשיתי, גם הדברים שמופיעים בכתבה, כמו בהרבה כתבות, הם בהגזמה רבה ובצבעים עזים וקיצוניים. לעתים, עצם העיסוק בדברים האלה מדרבן יותר מאשר בחינתם לגופו של עניין והמשך ניהול מערכות חיינו וערכינו כפי שאנחנו מאמינים בהם. תודה רבה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, לא קיבלתי תשובה.

שר הביטחון י' מרדכי:

על מה?

נסים דהן (ש"ס):

שאלתי מה עם סדרות חינוך בישיבות ההסדר, אלה אותן סדרות שאדוני מנה – הכרה, ידע, הרחבת אופקים.

שר הביטחון י' מרדכי:

כפי שאתה יודע, חבר הכנסת דהן, אותם בחורים, במסגרת סדרת חינוך, כן מבקרים.

נסים דהן (ש"ס):

לא.

שר הביטחון י' מרדכי:

אל תגיד לי לא. אני אעביר לך את התוכניות ותראה שהם מבקרים באתרים יהודיים ונפגשים עם אנשי רוח יהודים, לרבות אנשי דת יהודים, ודאי וודאי שלצורך העמקה והעשרה, כפי שאמרתי לך. אני אדאג שיעבירו לך את התוכניות, ותראה שגם את זה הם עושים.

נסים דהן (ש"ס):

תודה רבה, אדוני השר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — — על הכנסיה הקתולית, על הנצרות, על הנזירות. מה לזה ולהכרת ארץ-ישראל? האיש הזה, במישרין ובעקיפין, ביוזעין ושלא ביוזעין מעביר מסרים נוצריים מובהקים. למה לא להפסיק את זה?

שר הביטחון י' מרדכי:

הדבר העיקרי שצריך לעשות, חבר הכנסת אבנר חי שאקי, הוא להעמיד את הדברים בפרופורציות הנכונות ובממדים הנכונים. אני חושב, שחיילי צה"ל, בעצם הכרתם את המורשת ואת המסורת ואת ההיסטוריה וגם את הדתות האחרות, שיש להן הקשרים ישירים או עקיפים לירושלים או לארץ-ישראל, אין בכך משום החלשה או פגיעה בערכים הרוחניים, בערכים הלאומיים ובערכים הדתיים של ציבור היהודים החי בארץ-ישראל ומחוצה לה.

היו"ר ח' דיין:

מה אדוני השר מציע?

שר הביטחון י' מרדכי:

אני מציע להוריד את הנושא מסדר-היום, ואני אעביר תשובות יותר פרטניות לחברי הכנסת ששאלו את השאלות.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לשר הביטחון. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, אתה מקבל את הצעתו של השר?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת נסים דהן?

נסים דהן (ש"ס):

אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

שר הביטחון י' מרדכי:

מקובל עלי.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת איתן כבל?

איתן כבל (העבודה):

אני מסתפק בתשובת השר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מסכים להעברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ח' דיין:

יש הצעות נוספות. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. בבקשה. דקה מהמקום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, אני רוצה ללכת אחרי המשל של חבר הכנסת דהן. אני חושב, שעצם העובדה שהנזיר והמנזר נמצאים בכפר אבו-גוש נתן לעניין הזה משנה נופך והרבה יותר ממה שיש בו. אילו היה מדובר במנזר שנמצא, למשל, על שפת הכינרת או במקום אחר, שאיננו חשוד בקשר עם כפר ערבי או תושבים ערבים, נדמה לי שהדברים היו נראים הרבה פחות חמורים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

למה? מי חשב על זה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מי שפגע באנשי אבו-גוש. ראינו זאת אתמול גם בכתבה בטלוויזיה. כל הסיפור הזה בא רק כדי לפגוע. לא שזה נולד לשם כך, אבל כתוצאה מכל העניין, התדמית של הכפר אבו-גוש נפגעה וגם התושבים באבו-גוש נפגעו.

לכן, אני בא לומר כאן, שלא צריך היה לפגוע לא בכפר אבו-גוש ולא באנשים אחרים, במיוחד כאשר מתברר שהכול חסר כל יסוד. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

אתה בעד המוסלמים או הנוצרים?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בעד שלושתם, גם נוצרים, גם מוסלמים וגם יהודים. אין לי בעיה עם העניין הזה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת סעד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת נסים דהן. בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני לא מבין למה הסערה והמהומה. אם זה נכון שחיללים הולכים למיסיונר, זאת אומרת שהם במצוקה, בבעיות אישיות – –

נסים דהן (ש"ס):

את זה השר לא רוצה לשמוע.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

– – והם חושבים, שדרך הקשקוש שקוראים לו "להתוודות", ואני לא מאמין בזה, יקל עליהם. אני יודע בכפר שלי על אדם שמגלה עתידות והוא עשה הון גדול. באים אליו יהודים, נוצרים, מוסלמים, כאילו זה יקל את הבעיות האישיות שלהם.

אני לא רואה שזה עניין שצריך לעורר את כל הסערה הזאת.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אתה חושב שאני מאמין בכל זה?

היו"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, שמענו את כל הדעות והעמדות.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדה ומי בעד הסרתו? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת א"ח שאקי ונ' דהן,

לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

שמונה בעד, אחד נגד. ובכן, הצעותיהם של חברי הכנסת אבנר חי שאקי ונסים דהן יעברו לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

תודה רבה לסגנית המזכיר, לערוץ-33 ולחברי הכנסת. ישיבה זו נעולה. הישיבה הבאה – ביום שני, י"א בכסליו התשנ"ט, 30 בנובמבר 1998, בשעה 16:00. תודה רבה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:26.